

**Powiatowa Strategia
Rozwiązywania
Problemów Społecznych
Powiatu Ostrowskiego
na lata 2021 – 2027**

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	4
1. OBSZAR I CZAS REALIZACJI	11
2. DIAGNOZA AKTUALNEJ SYTUACJI SPOŁECZNEJ POWIATU OSTROWSKIEGO	12
2.1. Charakterystyka Powiatu Ostrowskiego	12
2.1.1. Położenie geograficzne i sytuacja demograficzna Powiatu	12
2.1.2. Służba zdrowia na terenie Powiatu Ostrowskiego	20
2.1.3. Oświata na terenie Powiatu Ostrowskiego	24
2.1.4. Kultura na terenie Powiatu Ostrowskiego	38
2.1.5. Organizacje pozarządowe funkcjonujące na terenie Powiatu Ostrowskiego	47
2.2. Diagnoza problemów społecznych w Powiecie Ostrowskim	60
2.2.1. Problemy społeczne rodzin	61
2.2.2. Ubóstwo, wykluczenie społeczne i bezdomność	64
2.2.3. Problemy społeczne w obszarze bezrobocia	70
2.2.4. Problemy społeczne osób niepełnosprawnych	77
2.2.5. Problemy społeczne w obszarze bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	112
2.2.6. Problemy społeczne związane z uzależnieniami, przemocą w rodzinie oraz przestępczością	123
2.2.7. Problemy osób starszych	134
2.2.8. Problemy społeczne w obszarze zdrowia	142
2.2.9. Problemy społeczne w obszarze edukacji	144
2.2.10. Problemy związane z uchodźstwem i migracjami ludności	149
2.3. Podsumowanie części diagnostycznej	152
3. ANALIZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH Z ANALIZĄ SWOT	156

4. CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE POWIATOWEJ STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH POWIATU OSTROWSKIEGO na lata 2021-2027	163
4.1. Misja Powiatu Ostrowskiego w zakresie rozwiązywania problemów społecznych	163
4.2. Cele strategiczne, operacyjne i kierunki działań	163
5. WDRAŻANIE STRATEGII	171
5.1. Dokumentacja procesu wdrażania	172
5.2. Podmioty zarządzające realizacją <i>Strategii</i>	174
6. SPOSOBY MONITOROWANIA, AKTUALIZACJI, FINANSOWANIA I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ STRATEGII	177
6.1. System monitorowania	177
6.2. Sposoby ewaluacji i aktualizacji	177
6.3. Finansowanie realizacji <i>Strategii</i>	178
6.4. Sposoby inicjowania współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi	180
6.5. Program promocji i <i>Public Relations</i>	181

WPROWADZENIE

Polityka strategiczna jest dziedziną zarządzania, w której samorząd powiatowy jest traktowany jako aktywny uczestnik życia ekonomicznego i społecznego. Jej celem jest takie analizowanie zewnętrznych i wewnętrznych uwarunkowań, by zdiagnozować dotychczasowe zachowania społeczności powiatu oraz przewidywać, a przede wszystkim ukierunkowywać wektory przyszłych jego działań. Jeśli potraktuje się samorząd powiatu jako homologiczny organizm osiągający własne cele za pomocą danych metod i środków oraz zaakceptuje się, iż może być ono przedmiotem analiz ekonomicznych, to wówczas można powiedzieć, iż polityka strategiczna stanowi emanację woli mieszkańców. *Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Ostrowskiego* jest implementacją strategii powiatu w obszarze społecznym i stanowi podstawowy dokument planowania w tej sferze w powiązaniu ze sferą ekonomiczną w oparciu o zasady zrównoważonego i trwałego rozwoju.

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Ostrowskiego na lata 2021-2027 stanowi podstawę do podejmowania działań mających na celu wywołanie pozytywnej zmiany w społeczności lokalnej. Strategia jest koncepcją systemowego działania, polegającego na formułowaniu długookresowych celów w obszarze polityki społecznej, określeniu zasobów i niezbędnych środków do realizacji tych celów. Strategia jest dokumentem wspierającym rozwój powiatu w zakresie polityki społecznej. Celem strategii jest rozwiązywanie ważnych problemów społecznych w Powiecie Ostrowskim oraz planowanie i realizacja wyznaczonych zadań w zakresie polityki społecznej.

Polityka strategiczna samorządu powiatowego traktuje wspólnotę powiatową jako całość – ludzi, przestrzeń oraz wszystkie podmioty różnych szczebli i sektorów – syntetyzując poszczególne jego funkcje, stanowi zdefiniowane pole swobody decyzyjnej Rady Powiatu i Zarządu Powiatu. Realizacja zadań w zakresie pomocy społecznej na poziomie społeczności lokalnej, jak i na poziomie rodziny i jednostki oraz konieczność wypracowania ustawowych i niekonwencjonalnych form pomocy wymaga systemowego i profesjonalnego diagnozowania problemów społecznych w skali powiatu. Diagnoza problemów społecznych występujących na terenie powiatu sporządzona została na podstawie danych będących w dyspozycji Starostwa Powiatowego, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowie Wielkopolskim, Powiatowego Urzędu Pracy w Ostrowie Wielkopolskim, gminnych ośrodków pomocy społecznej działających na terenie powiatu oraz innych urzędów i instytucji działających w sferze społecznej.

Do podstawowych zadań przy tworzeniu *Strategii* należy zaliczyć diagnozę problemów społecznych, wskazanie misji i głównych celów i kierunków działań a dla obszarów problemowych – priorytetów oraz działań niezbędnych do ich realizacji.

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Ostrowskiego na lata 2021-2027 jest wyrazem zintegrowanego planowania społecznego. Cele integracji powinny być odzwierciedleniem dążeń i aspiracji społeczności lokalnej zmierzających do rozwiązywania zidentyfikowanych problemów, likwidacji barier i zagrożeń

oraz do wykorzystania wszelkich szans tkwiących w potencjale ludzkim i materialnym dla przyszłej integracji.

Zarządzanie powiatem wiąże się z codziennym podejmowaniem różnorodnych decyzji ważnych dla lokalnej społeczności. Powiat wykonuje istotne zadania w sferze społecznej z zakresu edukacji publicznej na poziomie ponadgimnazjalnym, ochrony zdrowia, pomocy społecznej, polityki prorodzinnej, wspierania osób niepełnosprawnych, kultury i ochrony dóbr kultury, kultury fizycznej i turystyki, ochrony środowiska i przyrody, porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli, ochrony i zapobiegania klęskom żywiołowym, przeciwdziałania bezrobociu oraz do aktywizacji lokalnego rynku pracy, a także współpracy z organizacjami pozarządowymi. Zakres i typ kompetencji przypisanych samorządowi powiatowemu ma daleko idące konsekwencje dla systemu polityki społecznej, a zwłaszcza systemu organizacyjnego szeroko rozumianej pomocy społecznej.

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Ostrowskiego na lata 2021-2027 została opracowana Metodą Aktywnego Planowania Strategicznego polegającą na analizie otoczenia zewnętrznego i wewnętrznego głównych obszarów problemowych (analiza SWOT), analizie strategicznej dotyczącej diagnozy stanu otoczenia, określeniu celów strategicznych i operacyjnych oraz działań, określeniu zasad wdrażania i monitoringu strategii.

Podstawy prawne

Realizacja *Strategii* w latach 2021 – 2027 ma być zgodna z programami przyjętymi przez rząd na tożsamy okres programowania Unii Europejskiej a co za tym idzie umożliwić pozyskiwanie wsparcia finansowego z funduszy strukturalnych przede wszystkim z Europejskiego Funduszu Społecznego. Jednocześnie potrzeba posiadania *Strategii* wynika z art.19 ust.1 **ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej** (Dz.U. 2021 poz. 1981), zgodnie z którym zadaniem własnym powiatu jest opracowanie i realizacja powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych, ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, wspierania osób niepełnosprawnych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka – po konsultacji z właściwymi terytorialnie gminami.

Obowiązująca od 1 maja 2004 roku *Ustawa o pomocy społecznej* (Dz.U. 2021 poz. 1981), określa ponadto zadania powiatu w obszarze pomocy społecznej:

- ✓ prowadzenie specjalistycznego poradnictwa,
- ✓ przyznawanie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki osobom opuszczającym domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze,
- ✓ pomoc cudzoziemcom, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy

z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, mającym trudności w integracji ze środowiskiem,

- ✓ prowadzenie i rozwój infrastruktury domów pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym oraz umieszczanie w nich skierowanych osób,
- ✓ prowadzenie mieszkań chronionych dla osób z terenu więcej niż jednej gminy oraz powiatowych ośrodków wsparcia, w tym domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, z wyłączeniem środowiskowych domów samopomocy i innych ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- ✓ prowadzenie ośrodków interwencji kryzysowej,
- ✓ udzielanie informacji o prawach i uprawnieniach,
- ✓ szkolenie i doskonalenie zawodowe kadr pomocy społecznej z terenu powiatu,
- ✓ doradztwo metodyczne dla kierowników i pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej z terenu powiatu,
- ✓ podejmowanie innych działań wynikających z rozeznaczonych potrzeb, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych,
- ✓ sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego,
- ✓ sporządzanie oceny w zakresie pomocy społecznej,
- ✓ utworzenie i utrzymywanie powiatowego centrum pomocy rodzinie, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników.

Według ustawy (art. 2.1.) pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka (art. 3.1.).

Ustawa ta określa przypadki, w których udziela się pomocy społecznej osobom i rodzinom w szczególności z powodu: ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, bezrobocia, niepełnosprawności, długotrwałej lub ciężkiej choroby, przemocy w rodzinie, potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności, bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych, braku umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze, trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy, trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego, alkoholizmu lub narkomanii, zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej, klęski żywiołowej lub ekologicznej.

Art. 19 i art. 20 ustawy o pomocy społecznej dotyczą obowiązków powiatu względem osób potrzebujących wsparcia. Do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należą:

- ✓ pomoc cudzoziemcom, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy

z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, w zakresie indywidualnego programu integracji, oraz opłacanie za te osoby składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych,

- ✓ prowadzenie i rozwój infrastruktury ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- ✓ realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia,
- ✓ udzielanie cudzoziemcom pomocy w zakresie interwencji kryzysowej.

Jednostką, która wypełnia powyższe zadania powiatu jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie (PCPR). Głównym zadaniem PCPR jest udzielanie informacji o prawach i uprawnieniach osób oczekujących pomocy, poszkodowanych itp. art. 112 ustawy o pomocy społecznej określa zadania i obowiązki Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie. Należą do nich:

- ✓ sprawowanie nadzoru nad działalnością pieczy zastępczej, jednostek specjalistycznego poradnictwa, w tym rodzinnego oraz ośrodków wsparcia, domów pomocy społecznej i ośrodków interwencji kryzysowej,
- ✓ koordynacja realizacji *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych* dla Powiatu,
- ✓ współpraca z sądem w sprawach dotyczących opieki i wychowania dzieci pozbawionych częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej,
- ✓ składanie radzie powiatu corocznych sprawozdań z działalności centrum oraz przedstawianie wykazu potrzeb w zakresie opieki społecznej.

Istotne znaczenie przy konstruowaniu strategii miały również inne akty prawne. Należy do nich zaliczyć m.in. **ustawę o samorządzie powiatowym** z dnia 5 czerwca 1998r., która wyraźnie określa zadania publiczne o charakterze ponadgminnym. Aż 10 z 22 zadań obejmuje swoim zakresem zadania, które obejmuje polityka społeczna. Są to m.in. pomoc społeczna, polityka prorodzinna, wspieranie osób niepełnosprawnych, przeciwdziałanie bezrobociu oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy oraz współpraca z organizacjami pozarządowymi.

Kolejną podstawą prawną dla Strategii jest **Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy** z dnia 20 kwietnia 2004, która reguluje zadania państwa w zakresie promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji zawodowej.

Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych z dnia 27 sierpnia 1997 r. reguluje status prawny, ich prawa i uprawnienia, wskazuje zespół działań zmierzających do osiągnięcia przy aktywnym uczestnictwie tych osób, możliwie najwyższego poziomu ich funkcjonowania, jakości życia i integracji społecznej.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 09 czerwca 2011 r. (Dz.U. 2021 poz. 1981). Ustawa weszła w życie w dniu 1 stycznia 2012 roku. System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej

opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. Piecza zastępcza zapewnia realizację planu pracy z rodziną lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka, przygotowanie dziecka do godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia, pokonywania trudności życiowych zgodnie z zasadami etyki, nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami, w celu łagodzenia skutków doświadczania straty i separacji oraz zdobywania umiejętności społecznych oraz zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno – rekreacyjnych.

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 r. reguluje działania mające na celu zwiększenie skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez podnoszenie świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków przemocy w rodzinie.

Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 6 października 1982 r. reguluje działania zmierzające do ograniczania spożycia napojów alkoholowych oraz zmiany struktury ich spożywania, inicjowania i wspierania przedsięwzięć mających na celu zmianę obyczajów w zakresie sposobu spożywania tych napojów, działania na rzecz trzeźwości w miejscu pracy, przeciwdziałania powstaniu i usuwaniu następstw nadużywania alkoholu, a także wspierania działalności w tym zakresie organizacji społecznych i zakładów pracy.

Ustawa o zatrudnieniu socjalnym z 13 czerwca 2003 r., jako kolejne uwarunkowanie prawne strategii, jest ustawą napisaną specjalnie z myślą o osobach wykluczonych społecznie - odnosi się bezpośrednio do tej grupy i zawiera prawną definicję wykluczenia.

Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie z dnia 24 kwietnia 2003 r. Ustawa reguluje prowadzenie działalności pożytku publicznego przez organizacje pozarządowe, tryb, zasady i formy zlecania realizacji zadań publicznych przez administrację publiczną organizacjom pozarządowym, uzyskiwanie przez organizacje statusu organizacji pożytku publicznego oraz nadzór nad działalnością organizacji pożytku publicznego, a także warunki wykonywania świadczeń przez wolontariuszy.

Wreszcie podstawą prawną jest **ustawa o zasadach prowadzenia polityki rozwoju** z dnia 6 grudnia 2006r. Ustawa określa zasady realizacji polityki rozwoju, podmioty prowadzące tę politykę, tryb współpracy między nimi, instrumenty służące realizacji tej polityki oraz wskazuje źródła ich finansowania. Ponadto z 15 przewidzianych w ustawie zadań aż 8 dotyczy polityki społecznej.

Definicje

Wskazywanie wyzwań, czy realnych możliwości płynących z budowania *Strategii* rozpoczęto od przeglądu definicji poniższych pojęć:

Analiza SWOT – metoda pozwalająca przeanalizować atuty i słabości regionu wobec szans i zagrożeń stwarzanych przez otoczenie. Skrót SWOT pochodzi od pierwszych liter angielskich słów: strenghts (mocne strony), weaknesses (słabe strony), opportunities (szanse), threats (zagrożenia).

- Cele** – określenie w fazie wstępnej przygotowania projektu, planowanych efektów, jakie ma przynieść dane działanie o charakterze publicznym.
- Cel strategiczny** – cel najwyższego rzędu w *Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Ostrowskiego na lata 2021 – 2027* określający stan, jaki Powiat ma osiągnąć w roku 2027 poprzez osiąganie celów szczegółowych i kierunkowych.
- Cel operacyjny** – cel podporządkowany *celowi strategicznemu* wskazujący kierunkowe działania lub stany docelowe, który powinien być skojarzony z konkretnymi *zadaniami i projektami* realizacyjnymi.
- Fundusze Strukturalne** – zasób finansowy UE umożliwiający pomoc w restrukturyzacji i modernizacji gospodarki krajów członkowskich drogą interwencji w kluczowych sektorach i regionach (poprawa struktury). Na fundusze strukturalne składają się: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR), Europejski Fundusz Społeczny (EFS), Europejski Fundusz Orientacji i Gwarancji Rolnej (EFOiGR) oraz Finansowy Instrument Wspierania Rybołówstwa (FIWR).
- Integracja społeczna** - jest to działanie wspólnotowe oparte na zasadach dialogu, wzajemności i równorzędności, których celem jest dążenie do społeczeństwa opartego na demokratycznym współuczestnictwie, rządach prawa i poszanowaniu różnorodności kulturowej, w którym obowiązują i są realizowane podstawowe prawa człowieka i obywatela oraz skutecznie wspomaga się jednostki i grupy w realizacji ich celów życiowych.
- Monitorowanie** – proces systematycznego zbierania i analizowania wiarygodnych informacji finansowych i statystycznych dotyczących wdrażania projektów, którego celem jest zapewnienie zgodności realizacji projektów i programu z wcześniej zatwierdzonymi założeniami realizacji.
- Polityka społeczna** - jest to działanie państwa, które skierowane jest do wszystkich grup społecznych w społeczeństwie obywatelskim. Ma ona na celu zabezpieczenie ich bytu oraz podstawowych potrzeb niematerialnych i materialnych. Szczególną grupą w tej dziedzinie jest rodzina, którą uznaje się za podstawową komórkę polityki społecznej. Polityka społeczna zajmuje się różnymi problemami społecznymi, takimi jak: ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, problemy rodzinne, sprawy mieszkaniowe. Zajmuje się również społecznymi zagrożeniami, wśród których należy wymienić: przemoc w rodzinie, alkoholizm, narkomanię, przestępczość.
- Pomoc publiczna** - pomoc udzielana przedsiębiorcom ze środków, spełniająca następujące warunki: przekazanie środków publicznych, korzyści dla wzrostu rozwoju Powiatu, spełnianie wymogu powszechnej dostępności, wpływ na konkurencję i handel
- Pomoc społeczna** - zgodnie z definicją ustawową jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości
- Problem społeczny** - wszelkiego rodzaju dolegliwości, zakłócenia, niedogodności występujące w życiu zbiorowym.
- Programowanie** – proces organizowania, podejmowania decyzji i finansowania, prowadzony w kilku etapach w celu wdrażania, na bazie wieloletniej współpracy,

wspólnych działań Wspólnoty i państw członkowskich dla osiągnięcia określonych celów znajdujący wyraz w przygotowaniu dokumentów programowych.

Region – w potocznym znaczeniu obszar Województwa Wielkopolskiego

SMART – *programy, projekty i zadania* są specyficzne (ang. *specific*), mierzalne (ang. *measurable*), uzgodnione (ang. *agreed*), wykonalne (ang. *real*), określone w czasie (ang. *timed*).

Wykluczenie społeczne - jest to sytuacja uniemożliwiająca lub znacznie utrudniająca jednostce lub grupie, zgodne z prawem pełnienie ról społecznych, korzystanie z dóbr publicznych i infrastruktury społecznej, gromadzenie zasobów i zdobywanie dochodów w godny sposób. Wprowadzenie do powszechnego użycia pojęcia wykluczenia społecznego wpłynęło na szersze postrzeganie procesu pomagania, jako wspierania, w którym jednostka/ grupa są czynnymi uczestnikami – przedmiotem i podmiotem działań pomocowych. Skutkiem takich działań powinna być integracja społeczna.

Rozdział 1. OBSZAR I CZAS REALIZACJI

Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Ostrowskiego na lata 2021-2027 została opracowana dla obszaru Powiatu Ostrowskiego, wchodzącego w skład podregionu NUTS 3 - Podregionu Kaliskiego (PL416), który stanowi część regionu NUTS 2 – Wielkopolskie (PL41), w jednym z siedmiu makroregionów NUTS 1 Makroregion Północno-Zachodni (PL4), w Rzeczypospolitej Polskiej.

Czas realizacji *Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Ostrowskiego na lata 2021-2027* obejmuje okres od 01 stycznia 2021 do 31 grudnia 2027.

Rozdział 2. DIAGNOZA AKTUALNEJ SYTUACJI SPOŁECZNEJ POWIATU OSTROWSKIEGO

2.1. Charakterystyka Powiatu Ostrowskiego

2.1.1. Położenie geograficzne i sytuacja demograficzna Powiatu

Powiat Ostrowski leży w południowej części województwa wielkopolskiego, graniczy z województwem dolnośląskim oraz z powiatami: krotoszyńskim, pleszewskim, kaliskim i ostreszowskim. Powiat tworzy 8 jednostek administracyjnych: miasto Ostrow Wielkopolski (gmina miejska), Nowe Skalmierzyce, Odolanów, Raszków (gminy miejsko-wiejskie), Ostrow Wielkopolski, Przygodzice, Siersoszewice i Sośnie (gminy wiejskie).

Na terenie powiatu ostrowskiego zlokalizowanych jest 148 sołectw, 210 miejscowości w tej liczbie 206 wsi.

Powierzchnia powiatu obejmuje obszar 1 160,0 km², co stanowi 3,9% powierzchni województwa wielkopolskiego (7 pozycja pod względem powierzchni w województwie na 35 powiatów).

Siedzibą powiatu jest miasto Ostrow Wielkopolski, będący równocześnie największym miastem powiatu o powierzchni 42,39 km² i liczbie mieszkańców 71 560 (stan na dzień 31 grudnia 2020). Dużym atutem Ziemi Ostrowskiej jest położenie geograficzne powiatu, który znajduje się między trzema dużymi ośrodkami miejskimi: Poznaniem, Wrocławiem i Łodzią. Przez tereny powiatu

przebiegają szlaki komunikacyjne o istotnym znaczeniu dla gospodarki narodowej - drogi krajowe: Wrocław - Łódź, Katowice – Poznań oraz szlaki kolejowe: Katowice - Poznań, Wrocław - Łódź/Warszawa.

Zgodnie z podziałem fizycznogeograficznym Polski wg Kondrackiego obszar Powiatu Ostrowskiego należy do prowincji Nizy Środkowoeuropejskiej, podprowincji Niziny Środkowopolskiej, makroregionów: Nizina Południowowielkopolska, Obniżenie Milicko-Głogowskie i Wał Trzebnicki.

Nizina Południowowielkopolska położona jest pomiędzy pojezierzami Leszczyńskim i Wielkopolskim od północy, a Obniżeniem Milicko – Głogowskim i Wyżyną Małopolską od południa, w dorzeczu Warty (i częściowo środkowej Odry).

Obniżenie Milicko-Gorzowskie obejmuje obszar 3 239 km² pasa obniżenia o charakterze pradoliny i zagłębienia końcowych stadiału Warty. Oddziela Wysoczyzny Południowowielkopolskie od Wału Trzebnickiego.

Wał Trzebnicki jest makroregionem utworzonym przez pas wzniesień, przekraczających 200 m n.p.m., o długości ok. 200 km i szerokości 10 km. Obszar makroregionu wynosi 3 239 km². W skład makroregionu wchodzi 6 mezoregionów. Wał Trzebnicki obejmuje południową część Powiatu Ostrowskiego.

Powiat Ostrowski znajduje się na pograniczu mezoregionów: Wysoczyzny Kaliskiej, Kotliny Milickiej, Kotliny Grabowskiej, Wzgórz Ostrzeszowskich i Wzgórz Twardogórskich.

Wysoczyzna Kaliska stanowi przedłużenie Wysoczyzny Leszczyńskiej i wyróżnia się większymi wzniesieniami, których wysokość wynosi od 125 do 150 m n.p.m. Na zachód od Dobrzycy występuje ciąg piaszczysto-żwirowych pagórków. Wschodnią część tego regionu przecina Proсна, zachodnia część odwadniana jest ku północy przez Obrę i Lutynię, ku południowi zaś przez dopływy Baryczy. Mezoregion zajmuje 2 623 km² i obejmuje północną część powiatu, wraz z Ostrowem Wlkp.

Kotlina Milicka (Odolanowska) jest zagłębieniem końcowym lodowca warciańskiego. Piaszczyste dno doliny, na którym występują wydmy, porastają lasy (zespół Lasów Milickich), występują też znaczne powierzchnie łąkowe. Mezoregion obejmuje obszar o powierzchni 850 km². Przez północną część mezoregionu przepływa rzeka Barycz, dopływ Odry. Mezoregion zajmuje południowo-zachodnią część powiatu, tj. dolinę rzeki Barycz i tereny na południe od niej.

Kotlina Grabowska jest to nieckowate obniżenie. Dno kotliny, podobnie jak w Kotlinie Milickiej, wyściełają piaski lodowcowo-rzeczne i rzeczne, na których występują wydmy. Przez środek kotliny przepływa rzeka Proсна. Całkowita powierzchnia mezoregionu wynosi 830 km². Na terenie Powiatu Ostrowskiego kotlina obejmuje południowo-wschodni pas obszaru, leżący na zachód od Proсны.

Wzgórza Ostrzeszowskie obejmują wschodnią część Wału Trzebnickiego. Na terenie powiatu sięgają do jego południowo-wschodniego krańca w okolicach Strzyżewa.

Wzgórza Twardogórskie należą również do Wału Trzebnickiego i obejmują południowo-zachodnią część powiatu w okolicach Cieszyna, z najwyższym szczytem Winna Góra (199 m n.p.m.).

Powierzchnia

Ze względu na posiadane warunki naturalne i stan uprzemysłowienia regionu, Powiat Ostrowski ma charakter rolniczo-przemysłowy. Decydują o tym w głównej mierze stan uprzemysłowienia oraz posiadane warunki naturalne, zależne od poszczególnych części powiatu. Na terenie gmin Nowe Skalmierzyce i Raszków istnieją lepsze warunki glebowe i z tego względu gminy te mają charakter rolniczy.

Strukturę użytkowania gruntów w powiecie ostrowskim prezentuje tablica 2.1 oraz wykres 2.1.

Tabela 2.1

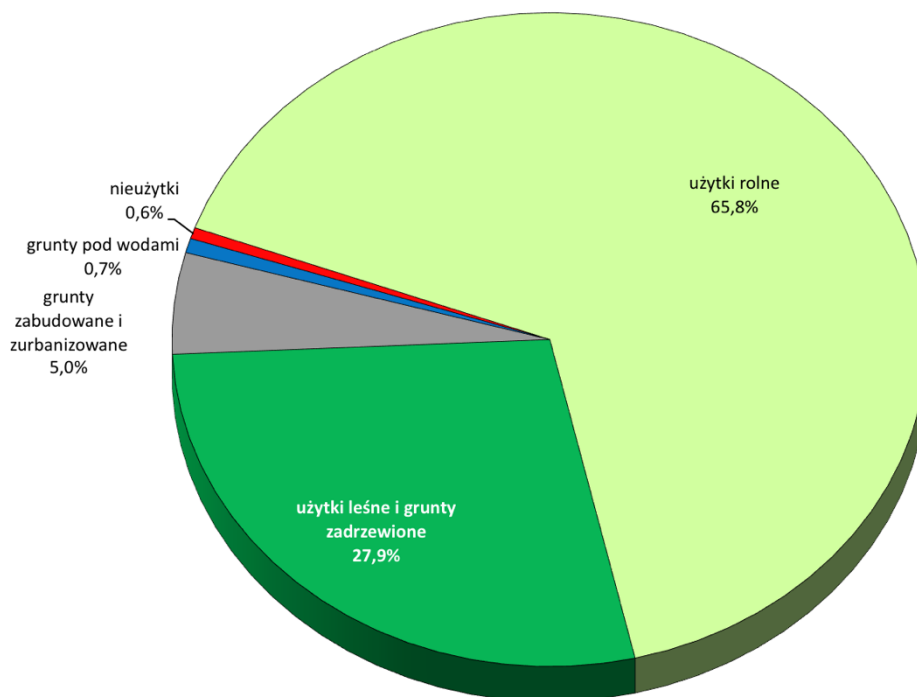
Powierzchnia powiatu według kierunków wykorzystania

Rodzaje gruntów	Powierzchnia ewidencyjna [ha]	Udział w ogólnej powierzchni [%]
Powierzchnia ogólna	116 065	100,0
Użytki rolne	76 260	65,8
Użytki leśne i grunty zadrzewione	32 332	27,9
Grunty zabudowane i zurbanizowane	5 794	5,0
Grunty pod wodami	830	0,7
Nie użytki	849	0,6

Źródło: Ważniejsze dane o powiatach i gminach województwa wielkopolskiego 2020, Urząd Statystyczny w Poznaniu, Poznań 2020

W strukturze użytkowania gruntów dominują użytki rolne, które zajmują łącznie 76 260 hektarów (ha) (65,8%). Ponad 1/4 powierzchni powiatu zajmują użytki leśne i grunty zadrzewione – 32 332 ha. Grunty zabudowane i zurbanizowane, stanowiące 5% powierzchni, zajmują 5 794 ha, zaś pozostały obszar zajmują grunty pod wodami i nieużytki.

Wykres 2.1. Powierzchnia powiatu według kierunków wykorzystania

Źródło: opracowanie własne na podstawie Ważniejsze dane o powiatach i gminach województwa wielkopolskiego 2020, Urząd Statystyczny w Poznaniu, Poznań 2020

Sytuacja demograficzna Powiatu Ostrowskiego

Liczba ludności powiatu ostrowskiego wynosiła w dniu 31 grudnia 2020 roku 161 357 osób. W tej liczbie było 82 515 kobiet i 78 842 mężczyzn (odpowiednio 51,14 i 48,86% populacji). Współczynnik feminizacji – tj. liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn – był wysoki i wyniósł 104,7 co oznacza wzrost w porównaniu do poprzedniego okresu programowania o 0,5. Oznacza to niebezpieczne zbliżenie do poziomu 105, powyżej którego relacja liczby kobiet do liczby mężczyzn może niekorzystnie wpływać na biologiczną reprodukcję populacji.

Powiat Ostrowski pod względem liczby mieszkańców zajmował 3 miejsce w województwie wielkopolskim, ustępując jedynie powiatom poznańskim – grodzkiemu i ziemskiemu. Gęstość zaludnienia Powiatu Ostrowskiego wynosiła 139,1 osób/1km² i była wyższa od średniej gęstości zaludnienia w województwie wielkopolskim o 18,7%. Pod względem gęstości zaludnienia Powiat Ostrowski zajmował 6 pozycję. Warto zauważyć, iż w ostatnim okresie programowania gęstość zaludnienia w Powiecie Ostrowskim wzrosła o 0,1 osoby na kilometr kwadratowy, przy jednoczesnym spadku w relacji do średniej Województwa Wielkopolskiego o 1 punkt procentowy. Przyczyną tej sytuacji była wyższa dynamika wzrostu liczby ludności w całej Wielkopolsce (o 1 osobę na kilometr kwadratowy) w stosunku do wzrostu liczby ludności Powiatu.

Wśród mieszkańców powiatu 51,8% stanowiła ludność miejska (10 pozycja w województwie wielkopolskim). W ciągu ostatnich 10 lat odsetek ludności miejskiej spadł w Powiecie Ostrowskim o 0,9 punktu procentowego.

Sytuację demograficzną Powiatu Ostrowskiego w latach 2012 - 2020 przedstawia tabela 2.2.

Tabela 2.2

Liczba ludności Powiatu Ostrowskiego według płci w latach 2012 – 2020

Rok	2012	2016	2018	2020
Ogółem	161 068	161 574	161 519	161 357
Kobiety	82 204	82 551	82 535	82 515
Mężczyźni	78 864	79 023	78 984	78 842

Źródło: *Ważniejsze dane o powiatach i gminach województwa wielkopolskiego 2020*,
Urząd Statystyczny w Poznaniu, Poznań 2020

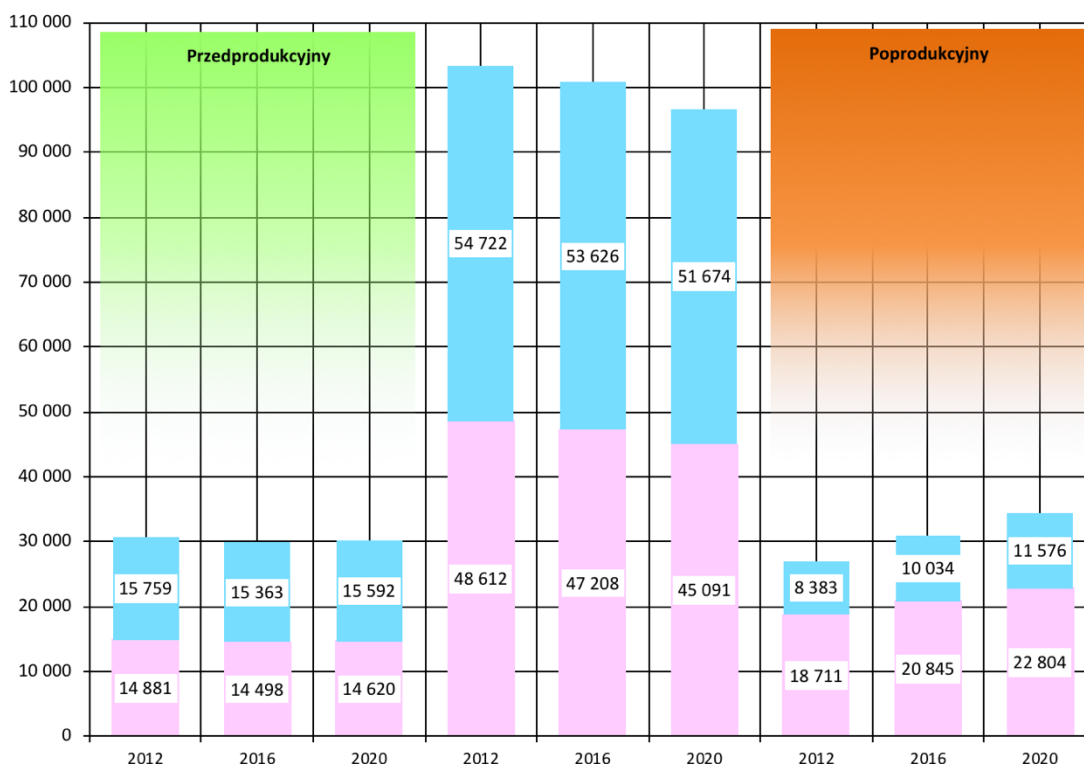
Do roku 1999 liczebność ludności Powiatu stale rosła. W pierwszym dziesięcioleciu XXI wieku, w relacji do lat poprzednich, liczba mieszkańców Powiatu Ostrowskiego spadła. Od początku drugiego dziesięciolecia populacja ponownie zaczęła stopniowo rosnąć – aż do roku 2019, kiedy osiągnęła maksymalny poziom 161 581. W roku 2020, także w wyniku pandemii COVID-19, ludność Powiatu Ostrowskiego skurczyła się o 224 osoby.

W badanym okresie zmieniał się również współczynnik feminizacji, który w roku 2012 wyniósł 104,24 kobiet/100 mężczyzn by wzrosnąć do poziomu 104,65 kobiet na 100 mężczyzn w roku 2020.

Warto zauważyć, że dynamika liczebności populacji w Powiecie Ostrowskim, która następowała w poprzednim okresie programowania, prezentowała się zdecydowanie bardziej optymistycznie niż obserwowana w większości powiatów polskich oraz powiatów w Wielkopolsce. W analizowanym okresie nastąpił gwałtowny spadek liczby ludności w bardzo wielu powiatach, który wręcz wyprzedzał nawet pesymistyczne prognozy stanu ludności. Tym bardziej pozytywnie należy ocenić zmianę tej tendencji w Powiecie Ostrowskim, która pozwala na bardziej optymistyczne prognozy długoterminowe. Wskaźnik feminizacji w Powiecie Ostrowskim, jak to już powiedziano nieznacznie wzrósł, jest także niższy od średniej dla województwa wielkopolskiego i podregionu kaliskiego, który w badanym okresie wyniósł odpowiednio 105,62 i 105,10.

Liczba ludności w wieku produkcyjnym w Powiecie Ostrowskim wprawdzie wzrosła nieznacznie w poprzednim okresie programowania, jednak struktura wg grup wiekowych zmienia się bardzo niekorzystnie. W badanym okresie nastąpiła stabilizacja liczby mieszkańców Powiatu Ostrowskiego w wieku przedprodukcyjnym, spadek liczebności osób produkcyjnym o 6,4% oraz o ponad 1/4 wzrosła liczba mieszkańców w wieku poprodukcyjnym. Wskaźnik obciążenia demograficznego (ilość osób w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym na każde 1000 osób w wieku produkcyjnym) w Powiecie Ostrowskim w badanym okresie wzrósł znacznie z 559 do 668 osób. Wykres 2.2 prezentuje strukturę ludności Powiatu według grup produkcyjnych i nieprodukcyjnych.

Wykres 2.2 Struktura ludności Powiatu według wieku w roku 2012, 2016 i 2020

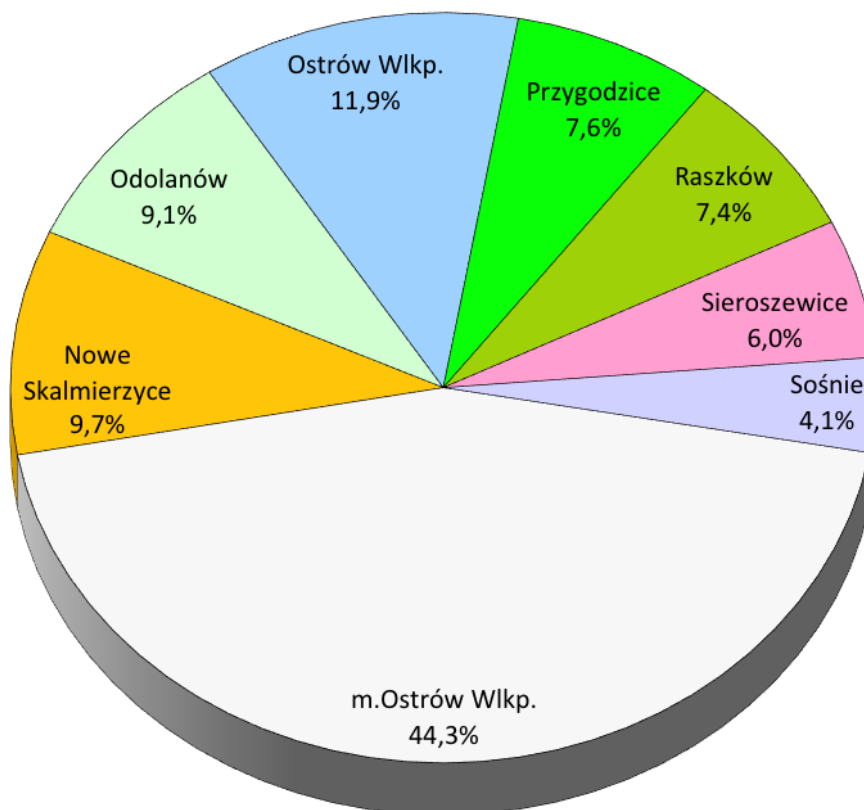
Źródło: opracowanie własne na podstawie *Ważniejsze dane o powiatach i gminach województwa wielkopolskiego 2020*, Urząd Statystyczny w Poznaniu, Poznań 2020

Umowna granica określająca stopień starzenia się społeczeństwa to 15% osób powyżej 60 roku życia. W Powiecie Ostrowskim na koniec roku 2020 wskaźnik ten wyniósł 21,3% i wzrósł drastycznie w stosunku do roku 2012 o 4,5 punktów procentowych. Ta sytuacja z pewnością niekorzystnie zaprocentuje trudnościami zabezpieczenia emerytalnego i podstawowej opieki zdrowotnej, ponieważ w wiek emerytalny w kolejnym okresie programowania zaczną wkraczać roczniki wyżu demograficznego lat siedemdziesiątych. Stabilizacja liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym i spadek liczby osób w wieku produkcyjnym spowoduje w najbliższej przyszłości również wiele problemów na rynku pracy.

Wskaźnik gęstości zaludnienia w Powiecie Ostrowskim w badanym okresie wyniósł 139,1 osób/km² i był wyższy od przeciętnego dla województwa wielkopolskiego o niepełna 20%. Natomiast w poszczególnych gminach Powiatu kształtował się następująco:

– m. Ostrów Wielkopolski	1 708
– Nowe Skalmierzyce	125
– Odolanów	108
– Ostrów Wielkopolski	92
– Raszków	88
– Przygodzice	75
– Sieroszewice	59
– Sośnie	35

Wykres 2.3 Struktura ludności Powiatu Ostrowskiego ze względu na miejsce zamieszkania

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Ważniejsze dane o powiatach i gminach województwa wielkopolskiego 2020*, Urząd Statystyczny w Poznaniu, Poznań 2020

Wykres 2.3 prezentuje strukturę ludności Powiatu pod względem miejsca zamieszkania według stanu na dzień 31 grudnia 2020 roku.

Dane dotyczące przyrostu naturalnego w Powiecie Ostrowskim oraz w poszczególnych gminach Powiatu w roku 2020 prezentuje tabela 2.3.

Tabela 2.3

Przyrost naturalny w Powiecie Ostrowskim i gminach Powiatu

Wyszczególnienie	Przyrost naturalny
Powiat Ostrowski	- 2,15
m. Ostrów Wielkopolski	- 4,20
Nowe Skalmierzyce	0,06
Odolanów	0,95
Ostrów Wielkopolski	- 1,78
Przygodzice	- 1,48
Raszków	- 0,17
Sieroszewice	- 0,72
Sośnie	0,00

Źródło: *Ważniejsze dane o powiatach i gminach województwa wielkopolskiego 2020*,
Urząd Statystyczny w Poznaniu, Poznań 2020

W Powiecie Ostrowskim odnotowano w badanym okresie ujemny przyrost naturalny. W rozbiciu na poszczególne gminy powiatu, najbardziej dodatnim przyrostem charakteryzowała się gmina Odolanów. W gminach Nowe Skalmierzyce i Sośnie był on zbliżony lub równy poziomowi zerowemu. Ujemny przyrost naturalny odnotowano w gminie wiejskiej Ostrów Wielkopolski, w gminach Przygodzice, Raszków i Sieroszewice oraz w mieście Ostrów Wielkopolski, gdzie analizowana sytuacja prezentuje się zdecydowanie najgorzej.

Przyrosty liczby ludności w poprzednim okresie programowania wynikały zatem głównie z dodatniego salda migracji do Powiatu Ostrowskiego – w tym migracji z zagranicy – zarówno w formie migracji ekonomicznej (np. z Ukrainy) jak i uchodźstwa.

2.1.2. Służba zdrowia na terenie Powiatu Ostrowskiego

System opieki zdrowotnej na obszarze Powiatu Ostrowskiego jest dobrze rozwinięty, dotyczy to zarówno opieki podstawowej, jak i specjalistycznej. Organizacja systemu oparta jest na zakładach podstawowej opieki zdrowotnej (jednostki publiczne, niepubliczne i gabinety prywatne). Na terenie Powiatu Ostrowskiego funkcjonuje 1 szpital (Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej) dysponujący na dzień 31 grudnia 2020 liczbą 492 łóżek tj. 30,5 łóżka na 10 tys. mieszkańców Powiatu.

Informacje dotyczące placówek ochrony zdrowia oraz ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w Powiecie Ostrowskim w roku 2020 w porównaniu do roku 2016 i 2018 prezentują tabele 2.4.

Tabela 2.4
Ambulatoryjna opieka zdrowotna w Powiecie Ostrowskim w latach 2016, 2018 i 2020

Wyszczególnienie	2016	2018	2020
Porady lekarskie ogółem	1 051 429	1 105 605	882 920
Przychodnie	61	65	59
Praktyki lekarskie	38	37	29
w miastach	28	28	24
na wsi	10	9	5
Podstawowa opieka zdrowotna porady	764 234	778 805	684 793
w tym przychodnie podległe samorządowi terytorialnemu	44 217	48 458	27 153
Przychodnie podległe samorządowi terytorialnemu	3	3	3

Źródło: *Ważniejsze dane o powiatach i gminach województwa wielkopolskiego 2020*,
Urząd Statystyczny w Poznaniu, Poznań 2020

Na terenie Powiatu Ostrowskiego w roku 2020 funkcjonowały 52 apteki i punkty apteczne, co oznacza, że na jedną aptekę przypadało 3 586 mieszkańców Powiatu. W analizowanym okresie poprzedniej perspektywy strategicznej ubyły 2 apteki, co spowodowało, że ilość mieszkańców Powiatu przypadających na jedną placówkę apteczną wzrosła o blisko 150 osób. W aptekach i punktach aptecznych pracowało w 2020 roku 91 farmaceutów.

Dane dotyczące aptek i punktów aptecznych działających na terenie Powiatu Ostrowskiego prezentuje tabela 2.5.

Tabela 2.5

Liczba aptek i punktów aptecznych w Powiecie Ostrowskim w latach 2016=2020

Wyszczególnienie	2016	2018	2020
Apteki	47	45	45
Punkty apteczne	7	7	7
Ludność na aptekę	3 438	3 589	3 586

Źródło: *Ważniejsze dane o powiatach i gminach województwa wielkopolskiego 2020*,
Urząd Statystyczny w Poznaniu, Poznań 2020

Tabela 2.6

**Średni rzeczywisty czas oczekiwania na poradę w przypadkach pilnych (w dniach)
w specjalistycznych jednostkach opieki zdrowotnej w latach 2016-2020**

Wyszczególnienie	2016	2018	2020
Neurologiczna	3	5	0
Reumatologiczna	4	0	0
Położniczo- Ginekologiczna	-	0	0
Urologiczna	0	0	0
Kardiologiczna	6	8	10
Chirurgii i Traumatologii Dziecięcej	2	4	0
Chirurgii Naczyniowej	33	0	0
Kardiologiczna dla Dzieci	0	0	0
Neurologiczna dla Dzieci	0	0	0
Patologii Noworodka	0	0	0
Chirurgii Ogólnej	0	0	0
Chirurgii Onkologicznej	6	6	1
Poradnia dla Kobiet	0	-	-
Onkologiczna	4	7	1
Onkologii I Hematologii Dziecięcej	0	7	0
Endokrynologiczna	7	-	-
Geriatryczna	-	0	0

Źródło: Opracowanie na podstawie danych
Starostwa Powiatowego w Ostrowie Wielkopolskim

Podstawową opiekę zdrowotną na terenie Powiatu prowadzi 27 gabinetów lekarzy rodzinnych, 42 gabinety stomatologiczne oraz 8 gabinetów rehabilitacyjnych. Na terenie powiatu zlokalizowane są również specjalistyczne jednostki opieki zdrowotnej. Zestawienie specjalistycznych jednostek opieki zdrowotnej funkcjonujących na terenie Powiatu Ostrowskiego wraz ze średnim rzeczywistym czasem oczekiwania na poradę prezentują tabele 2.6 i 2.7.

Tabela 2.7
**Średni rzeczywisty czas oczekiwania na poradę w przypadkach stabilnych (w dniach)
w specjalistycznych jednostkach opieki zdrowotnej w latach 2016, 2018 i 2020**

Wyszczególnienie	2016	2018	2020
Neurologiczna	11	12	40
Reumatologiczna	70	112	81
Położniczo- Ginekologiczna	-	0	0
Urologiczna	70	37	65
Kardiologiczna	278	454	252
Chirurgii i Traumatologii Dziecięcej	41	59	43
Chirurgii Naczyniowej	116	134	178
Kardiologiczna dla Dzieci	45	59	99
Neurologiczna dla Dzieci	26	42	54
Patologii Noworodka	147	63	81
Chirurgii Ogólnej	6	6	14
Chirurgii Onkologicznej	263	181	149
Poradnia dla Kobiet	0	-	-
Onkologiczna	0	48	63
Onkologii I Hematologii Dziecięcej	0	7	13
Endokrynologiczna	504	-	-
Geriatryczna	-	7	4

Źródło: Opracowanie na podstawie danych
Starostwa Powiatowego w Ostrowie Wielkopolskim

Istotnym zjawiskiem związanym z funkcjonowaniem służby zdrowia na terenie Powiatu Ostrowskiego były niedobory lekarzy specjalistów, których w 2020 roku łącznie brakowało 26. Zestawienie niedoborów lekarzy specjalistów w jednostkach opieki zdrowotnej funkcjonujących na terenie Powiatu Ostrowskiego prezentuje tabela 2.8.

Tabela 2.8

Niedobory lekarzy specjalistów w jednostkach opieki zdrowotnej
funkcjonujących na terenie Powiatu Ostrowskiego w roku 2020

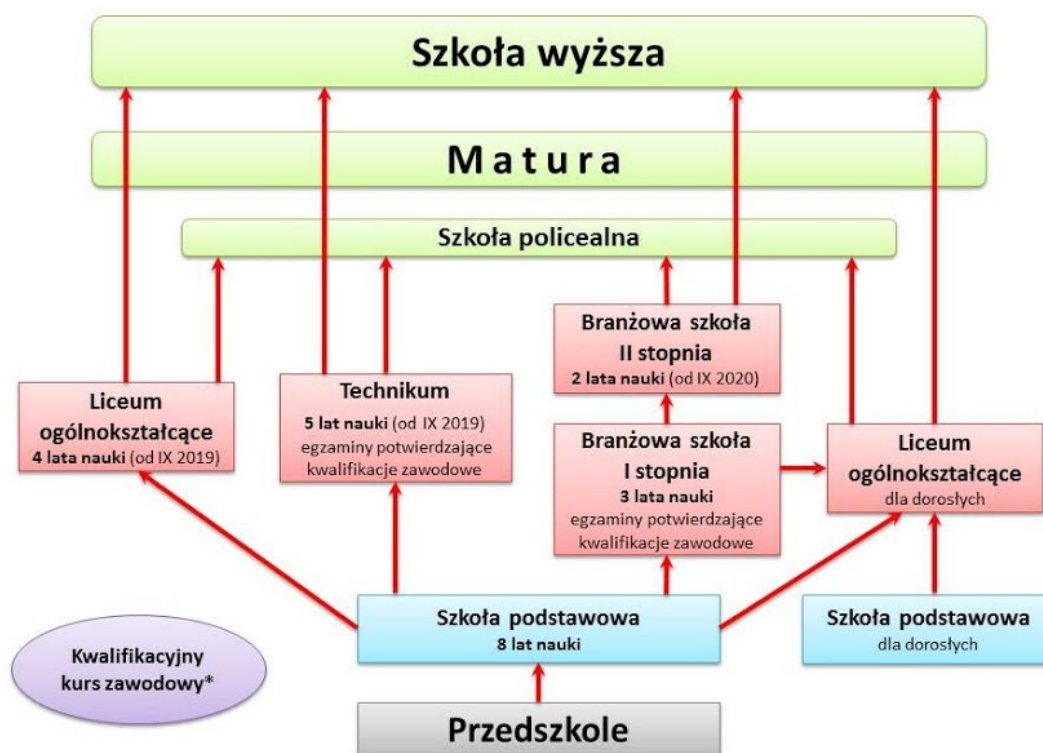
Wyszczególnienie Oddział / Pododdział	Liczba brakujących lekarzy
Internistyczny	3
Geriatryczny	2
Kardiologiczny	1
Pododdział Intensywnego Nadzoru Kardiol.	1
Neurologiczny	1
Pododdział Udarowy	1
Anestezjologii i Intensywnej Terapii	1
Pododdział Anestezjologii i Intensywnej Terapii dla Dzieci	1
Rehabilitacyjny dla Dzieci	1
Ortopedii i Traumatologii Narządu Ruchu	1
Pediatryczny	1
Laryngologiczny	1
Psychiatryczny Ogólny	2
Chirurgii Ogólnej	1
Pododdział Leczenia Oparzeń dla Dzieci	1
Chirurgii i Traumatologii Dziecięcej	1
Ginekologiczno-Położniczy	1
Medycyny Paliatywnej	1
Neonatologiczny	1
SOR	3
RAZEM	26

Źródło: Opracowanie na podstawie danych
Starostwa Powiatowego w Ostrowie Wielkopolskim

2.1.3. Oświata na terenie Powiatu Ostrowskiego

Punktem wyjścia dla dobrego zrozumienia problematyki edukacji w Powiecie Ostrowskim, jest poniższy schemat funkcjonowania systemu w Polsce prezentowany na rysunku 2.1.

Rysunek 2.1 System edukacji w Polsce – stan na 31 grudnia 2020

* Kwalifikacyjny kurs zawodowy to pozaszkolna forma kształcenia ustawicznego skierowana do osób, które ukończyły 18 rok życia

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Platformy Edukacyjnej Ministerstwa Edukacji i Nauki

Szkoły podstawowe

Obowiązkowe kształcenie w szkole podstawowej polega na uczęszczaniu uczniów do 8-letniej szkoły podstawowej. Podstawowym kryterium jest wiek ucznia – dzieci, które ukończyły 7 rok życia i odbyły roczną edukację w przedszkolu objęte są obowiązkiem szkolnym. Nauka w szkole podstawowej jest nieodpłatna i kończy się egzaminem ósmoklasisty.

Na terenie Powiatu Ostrowskiego funkcjonowało w badanym okresie 77 szkół podstawowych. W porównaniu z poprzednim okresem programowania zwiększyła się liczba szkół podstawowych – o 6 szkół tj. o 8,5%. Szczegółowe dane dotyczące liczby szkół podstawowych w Powiecie Ostrowskim w roku szkolnym 2020 w porównaniu do roku 2016 i 2018, globalnie oraz w rozbiciu na poszczególne gminy Powiatu prezentują tabela 2.9 i wykres 2.4.

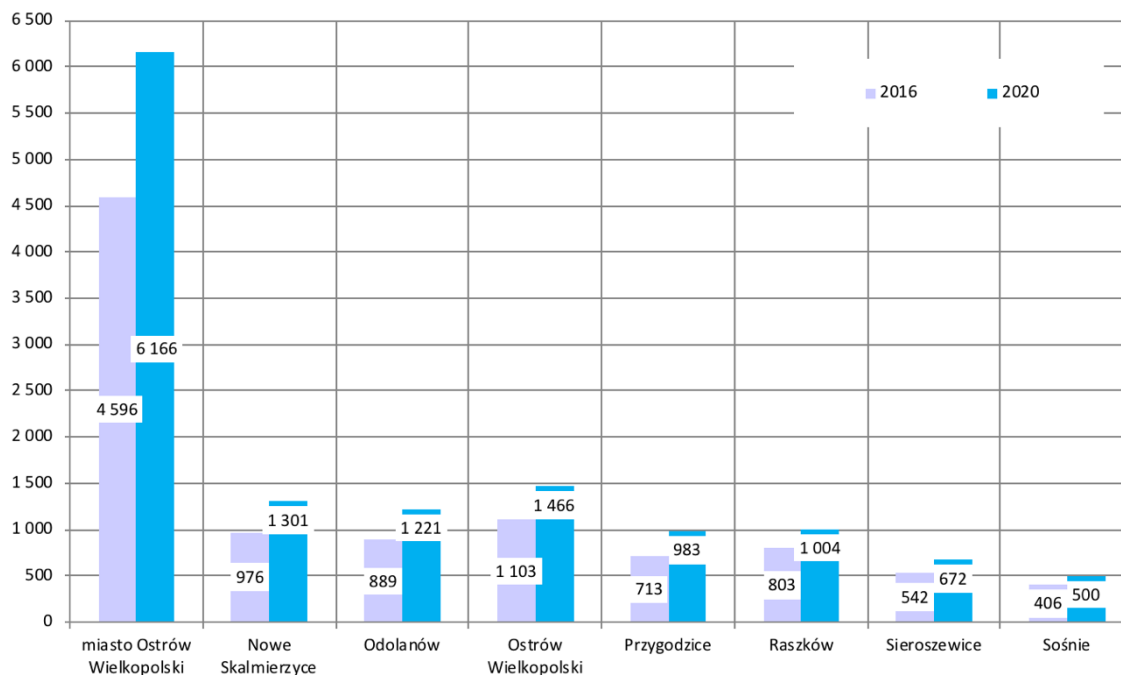
Tabela 2.9

**Szkolnictwo podstawowe w Powiecie Ostrowskim
w roku szkolnym 2012/13, 2016/17 i 2019/20**

Wyszczególnienie	Rok	Szkoły	Uczniowie	Absolwenci
Szkoły podstawowe	2012/13	71	9 403	1 505
	2016/17	71	10 028	1 450
	2019/20	77	13 313	1 609

Źródło: Ważniejsze dane o powiatach i gminach województwa wielkopolskiego 2020, Urząd Statystyczny w Poznaniu, Poznań 2020

**Wykres 2.4 Liczba uczniów szkół podstawowych i gimnazjów w Powiecie Ostrowskim
w roku szkolnym 2016/17 i 2019/20**

Źródło: opracowanie własne na podstawie Ważniejsze dane o powiatach i gminach województwa wielkopolskiego 2020, Urząd Statystyczny w Poznaniu, Poznań 2020

Niezależnie od zmieniającej się ilości szkół, która jest pochodną polityki gminy, która musi uwzględniać kwestie demograficzne, kosztów prowadzenia placówki, wyzwania logistyczne i transportowe jak również przepisy karty nauczyciela, zaobserwowano na przestrzeni ostatniego okresu programowania wzrost ilości szkół i uczniów w placówkach oświatowych na poziomie podstawowym. Stało się tak mimo stopniowego spadku ilości młodych mieszkańców Powiatu Ostrowskiego. Przeprowadzone zmiany organizacji systemu kształcenia – likwidacja gimnazjów i wprowadzenie ośmioletniej szkoły podstawowej – spowodowały konieczność rozbudowy sieci szkół podstawowych.

Istotnym wskaźnikiem pozwalającym opisać stan systemu oświaty w Powiecie Ostrowskim jest współczynnik skolaryzacji netto. Ten wskaźnik to relacja liczby osób (w danej grupie wieku) uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia do liczby ludności (stan w dniu 31 XII 2020) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania. Współczynnik skolaryzacji netto np. dla poziomu szkoły podstawowej wyliczamy dzieląc liczbę uczniów szkół podstawowych w wieku 7-15 lat (wiek przypisany do tego poziomu) na początku danego roku szkolnego przez liczbę ludności w wieku 7-15 lat według stanu w dniu 31 XII tego samego roku; wynik podajemy w ujęciu procentowym. Poziom i dynamikę współczynnika skolaryzacji netto na poziomie podstawowym w Powiecie Ostrowskim prezentuje tabela 2.10.

Tabela 2.10

**Współczynnik skolaryzacji netto w Powiecie Ostrowskim
w latach 2012, 2016, 2018 i 2020 [w %]**

Wyszczególnienie	2012	2016	2018	2020
Współczynnik skolaryzacji netto	96,03	94,89	95,41	95,07

Źródło: *Ważniejsze dane o powiatach i gminach województwa wielkopolskiego 2020*,
Urząd Statystyczny w Poznaniu, Poznań 2020

Szkolnictwo średnie

Szkolnictwo średnie obejmuje:

- ✓ 4-letnie liceum ogólnokształcące,
- ✓ 5-letnie technikum,
- ✓ 3-letnią szkołę branżową I stopnia,
- ✓ 2-letnią szkołę branżową II stopnia,
- ✓ 3-letnią szkołę przysposabiającą do pracy umożliwiającą naukę uczniom z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym i znacznym oraz z niepełnosprawnościami sprzężonymi.

Ukończenie branżowej szkoły I stopnia umożliwia otrzymanie dyplomu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe, uzyskanie wykształcenia zasadniczego branżowego oraz umożliwienie podjęcia nauki w szkole branżowej II stopnia. Absolwenci liceum ogólnokształcącego, technikum i branżowej szkoły II stopnia otrzymują świadectwo dojrzałości, a warunkiem jego otrzymania jest zdanie egzaminu maturalnego z 3 obowiązkowych przedmiotów (język polski, matematyka, język obcy). W przypadku liceum ogólnokształcącego i technikum uczeń musi także przystąpić do egzaminu z dodatkowego, wybranego przez siebie przedmiotu na poziomie rozszerzonym. Egzamin maturalny po szkole branżowej II stopnia obejmuje oprócz 3 obowiązkowych przedmiotów także egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe absolwenta. Uczeń, który ukończy branżową szkołę II stopnia, po zmianie organizacji systemu kształcenia w 2017 roku, będzie mógł podjąć dalszą edukację na wybranym kierunku studiów wyższych.

Szkoły średnie – licea ogólnokształcące, technika, szkoły branżowe I i II stopnia oraz szkoły przysposabiające – wchodzi w zakres kompetencji i odpowiedzialności Starostwa Powiatowego. Na terenie Powiatu Ostrowskiego funkcjonowało w badanym okresie 8 liceów ogólnokształcących – w tym 5 prowadzonych przez samorząd powiatowy, 4 branżowe szkoły I stopnia – w tym 3 prowadzone przez samorząd powiatowy oraz 1 przez samorząd gminny oraz 7 szkół policealnych. Liczbę szkół średnich, absolwentów oraz liczbę uczącej się w nich młodzieży w Powiecie Ostrowskim w 2020 roku prezentuje tabela 2.11 i wykres 2.5.

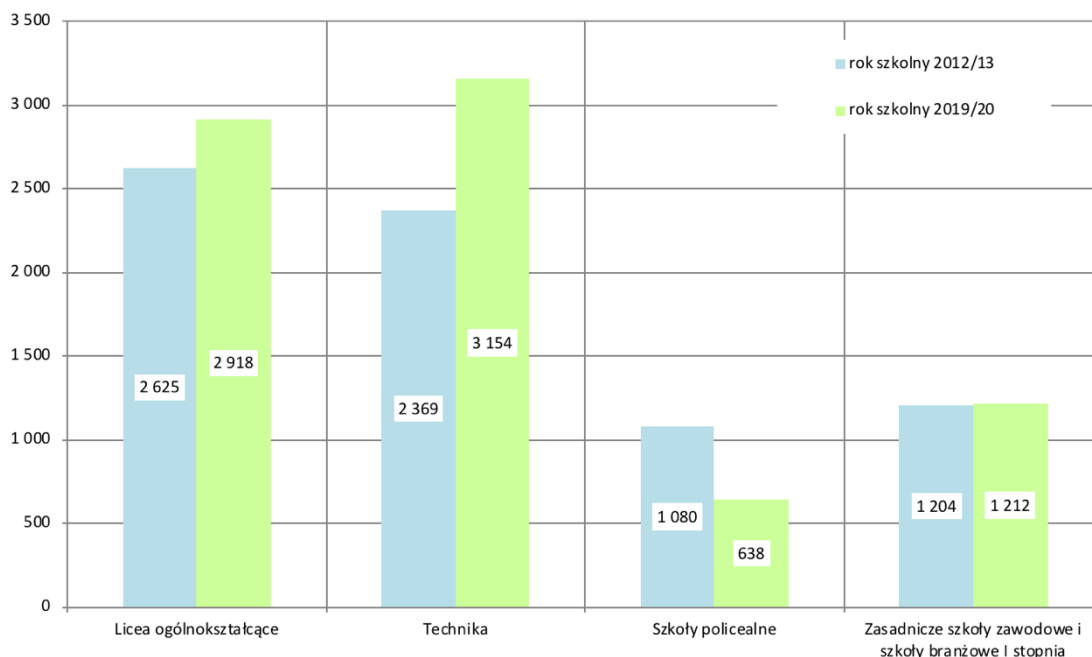
Tabela 2.11

Szkolnictwo średnie w Powiecie Ostrowskim

Wyszczególnienie	Rok	Szkoły	Uczniowie	Absolwenci
Licea ogólnokształcące	2012/13	8	2 625	961
	2019/20	8	2 918	696
Licea ogólnokształcące dla dorosłych	2012/13	8	724	63
	2019/20	5	412	137
Technika	2012/13	6	2 369	644
	2019/20	7	3 154	510
Szkoły policealne	2012/13	8	1 080	337
	2019/20	7	638	244
Zasadnicze szkoły zawodowe, szkoły branżowe I stopnia i szkoły przysposabiające do pracy zawodowej	2012/13	8	1 204	506
	2019/20	5	1 212	309

Źródło: *Ważniejsze dane o powiatach i gminach województwa wielkopolskiego 2020*,
Urząd Statystyczny w Poznaniu, Poznań 2020

Wykres 2.5 Szkolnictwo średnie w Powiecie Ostrowskim

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Ważniejsze dane o powiatach i gminach województwa wielkopolskiego 2020*, Urząd Statystyczny w Poznaniu, Poznań 2020

Dane dotyczące organizacji szkół ponadpodstawowych w Powiecie Ostrowskim w roku szkolnym 2020 / 2021 oraz kierunki kształcenia prezentują tabele 2.12 i 2.13.

Tabela 2.12

Organizacja szkół ponadpodstawowych w Powiecie Ostrowskim w roku szkolnym 2020 / 2021 [w osobach młodzież / dorośli / razem]

Wyszczególnienie	Oddziały	Uczniowie
I Liceum Ogólnokształcące im. Ks. J. Kompały i W. Lipskiego	21	685
II Liceum Ogólnokształcące z Oddziałami Dwujęzycznymi im. Wł. Reymonta	16	494
III Liceum Ogólnokształcące	20	645
IV Liceum Ogólnokształcące im. Fryderyka Chopina	20	637
Zespół Szkół Ekonomicznych im. J.Gniazdowskiego	20	584
Zespół Szkół Usługowych	33 / 4 / 37	884 / 73 / 957
Zespół Szkół Budowlano – Energetycznych	25 / 2 / 27	714 / 39 / 753
Zespół Szkół Technicznych	30	982
Zespół Szkół Transportowo – Elektrycznych Centrum Kształcenia Ustawicznego	26 / 5 / 31	790 / 128 / 918
Zespół Szkół Ponadpodstawowych Centrum Kształcenia Ustawicznego w Przygodzicach	13 / 3 / 16	382 / 59 / 441

Źródło: Opracowanie na podstawie *Informacja o stanie zadań oświatowych w szkołach i placówkach prowadzonych przez Powiat Ostrowski w roku szkolnym 2020/2021*

Tabela 2.13

Kierunki kształcenia w technikum, zawody w szkole branżowej I i II stopnia
w roku szkolnym 2020/2021 Powiecie Ostrowskim

Wyszczególnienie	Technikum	Szkoła branżowa I i II stopnia
Zespół Szkół Ekonomicznych im. Józefa Gniazdowskiego	<ul style="list-style-type: none"> ✓ technik rachunkowości ✓ technik ekonomista ✓ technik logistyk ✓ technik handlowiec 	Nd
Zespół Szkół Usługowych	<ul style="list-style-type: none"> ✓ technik hotelarstwa ✓ technik przemysłu mody ✓ technik reklamy ✓ technik usług fryzjerskich ✓ technik żywienia i usług gastronomicznych ✓ technik usług kelnerskich 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ fryzjer ✓ kucharz ✓ cukiernik ✓ wielozawodowa ✓ tapicer ✓ pracownik pomocniczy obsługi hotelowej ✓ technik usług fryzjerskich ✓ technik żywienia i usług gastronomicznych
Zespół Szkół Budowlano – Energetycznych	<ul style="list-style-type: none"> ✓ technik architektury krajobrazu ✓ technik budownictwa ✓ technik elektroenergetyk transportu szynowego ✓ technik geodeta ✓ technik transportu kolejowego 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ monter zabudowy i robót wykończeniowych w budownictwie ✓ monter sieci i instalacji sanitarnych ✓ stolarz ✓ tapicer ✓ murarz-tylnkarz, dekarz, cieśla ✓ technik robót wykończeniowych w budownictwie ✓ technik inżynierii sanitarnej ✓ technik technologii drewna
Zespół Szkół Technicznych	<ul style="list-style-type: none"> ✓ technik elektronik ✓ technik mechatronik ✓ technik informatyk ✓ technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej ✓ technik grafiki i poligrafii cyfrowej 	Nd

**Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych
Powiatu Ostrowskiego na lata 2021 – 2027**

Zespół Szkół Transportowo – Elektrycznych Centrum Kształcenia Ustawicznego	<ul style="list-style-type: none"> ✓ technik pojazdów samochodowych ✓ technik elektryk ✓ technik mechanik / obróbka skrawaniem ✓ technik chłodnictwa i klimatyzacji ✓ technik spawalnictwa ✓ technik energetyk 	<ul style="list-style-type: none"> ✓ elektryk ✓ elektromechanik ✓ mechanik - monter maszyn i urządzeń ✓ ślusarz ✓ operator obrabiarek skrawających ✓ lakiernik samochodowy ✓ mechanik pojazdów samochodowych ✓ blacharz samochodowy ✓ elektromechanik pojazdów samochodowych ✓ mechanik motocyklowy
Zespół Szkół Ponadpodstawowych Centrum Kształcenia Ustawicznego w Przygodzicach	<ul style="list-style-type: none"> ✓ technik rolnik ✓ technik mechanizacji rolnictwa i agrotechniki ✓ technik weterynarii 	Nd

Źródło: Opracowanie na podstawie *Informacja o stanie zadań oświatowych w szkołach i placówkach prowadzonych przez Powiat Ostrowski w roku szkolnym 2020/2021*

Inne placówki edukacyjne funkcjonujące w strukturach Powiatu

W ramach struktur Powiatu Ostrowskiego funkcjonują ponadto następujące placówki edukacyjne:

- ✓ Zespół Szkół Specjalnych im. Janusza Korczaka
- ✓ Zespół Szkół Muzycznych im. Krzysztofa Komedy-Trzczeńskiego
- ✓ Młodzieżowy Dom Kultury
- ✓ Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

Zespół Szkół Specjalnych im. Janusza Korczaka

Zespół Szkół Specjalnych w Ostrowie Wielkopolskim prowadzi działalność w następujących obszarach:

- ✓ *Wczesne wspomaganie* (Zespół wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka ma na celu: wszechstronne stymulowanie rozwoju poznawczego, emocjonalnego, społecznego i ruchowego dziecka; wspieranie rodziców w zdobywaniu wiedzy

i umiejętności z zakresu pomocy dziecku w jego rozwoju; pomoc rodzicom w zaakceptowaniu siebie jako rodzica dziecka z niepełnosprawnością; pokazanie rodzicom, że niepełnosprawności nie należy za wszelką cenę pokonać, przezwyciężyć; wspólne z rodzicami poszukiwanie odpowiedzi na pytanie *jak przygotować dziecko do życia pomimo niepełnosprawności, z niepełnosprawnością?*

Opieką zespołu objętych jest wiele rodzin z dziećmi w wieku od 2 miesiąca życia do 8 roku życia. Terapia obejmuje: zajęcia grupowe łączące metodę ruchu rozwijającego Weroniki Sherborne, metodę Józefa Godfryda Thulina, metodę integracji sensorycznej, techniki relaksacyjne oraz zajęcia indywidualne - integracja sensoryczna; techniki behawioralne, trening umiejętności społecznych, programy aktywności, metoda Floortime, terapia pedagogiczna, terapia logopedyczna.),

- ✓ *Hipoterapia* (nabycie i doskonalenie umiejętności jazdy konnej; przywrócenie osobom niepełnosprawnym sprawności fizycznej i psychicznej w możliwym do osiągnięcia zakresie zmniejszenie zaburzeń równowagi i poprawa reakcji obronnych; zwiększenie możliwości lokomocyjnych i zapewnienie kontaktu ze zwierzęciem i przyrodą; stymulacja rozwoju psychoruchowego dziecka; rewalidacja różnych zaburzonych funkcji poprzez działania twórcze i aktywność ruchową; przełamywanie barier w nawiązywaniu kontaktów społecznych; rozwijanie samodzielności; integrowanie rówieśników sprawnych i mniej sprawnych; kształtowanie poczucia własnej wartości i wiary we własne siły; organizowanie czasu wolnego dzieciom i młodzieży zagrożonych patologią, pokazanie im innego modelu życia i wartości),
- ✓ Dogoterapia (Dogoterapia jest formą wspomagającą psychoterapię, edukację oraz rehabilitację. Umożliwia w naturalny sposób wykonywanie trudnych, czasem mozolnych ćwiczeń z pomocą psa. Główne jej działanie polega na nawiązaniu psychicznej więzi ze zwierzęciem, która umożliwia szybszy postęp leczenia oraz wpływa korzystnie na rozwój psychiczny i społeczny dziecka),
- ✓ Zespoły harcerskie *nieprzetartego szlaku*,
- ✓ Przegląd Form Teatralnych Osób Niepełnosprawnych MASKA,
- ✓ Udział w Olimpiadach Specjalnych,
- ✓ Szkoła Szpitalna.

W roku 2020 w Zespole Szkół Specjalnych im. Janusza Korczaka w Ostrowie Wielkopolskim uczyło się 266 uczniów w 38 oddziałach.

Zespół Szkół Muzycznych im. Krzysztofa Komedy-Trzcńskiego

Czterdzieści lat istnienia Zespołu Szkół Muzycznych to okres działalności bogatej, różnorodnej, dynamicznej, odpowiadającej szerokim potrzebom nie tylko kształcących się w niej uczniów, ale także mieszkańców miasta i jego instytucji. Placówką, która stała się bezpośrednim źródłem powstania Państwowej Szkoły Muzycznej I stopnia było

Społeczne Ognisko Muzyczne założone w 1958 roku. W dniu 1 stycznia 1974 roku w Ostrowie Wielkopolskim rozpoczęła swoją działalność Państwowa Szkoła Muzyczna I Stopnia. Na stanowisko dyrektora nowo powstałej placówki został powołany Henryk Olkiewicz. Zajęcia dydaktyczne w dniu 7 stycznia 1974 roku rozpoczęło 85 uczniów rekrutujących się z Ogniska Muzycznego. Pobierali oni naukę na następujących instrumentach - fortepian, akordeon, skrzypce oraz trąbka i puzon. We wrześniu 2008 roku szkoła przeniosła się do nowego obiektu, uzyskując odpowiednie warunki lokalowe.

Był to krok milowy w historii rozwoju szkolnictwa muzycznego w Powiecie Ostrowskim. Nowa baza lokalowa, wraz z salą koncertową, stała się przyczynkiem do rozwinięcia różnorodnych form działalności szkoły, ponadto przyciągnęła wielu adeptów zainteresowanych kształceniem muzycznym. W efekcie przyczyniło się to do wzrostu poziomu nauczania i osiągnięcia licznych sukcesów uczniów na konkursach ogólnopolskich i międzynarodowych.

W roku 2020 na zajęcia do Zespół Szkół Muzycznych im. Krzysztofa Komedy-Trzczińskiego w Ostrowie Wielkopolskim uczęszczało 253 uczniów w 16 oddziałach.

Młodzieżowy Dom Kultury

Młodzieżowy Dom Kultury został powołany do życia decyzją Kuratora Oświaty w Kaliszu i rozpoczął swoją działalność 01 września 1982 r. Nie był to jednak pierwszy rok działalności placówki pozaszkolnej dla dzieci i młodzieży w Ostrowie Wielkopolskim. Już w 1959 roku w tym samym budynku, funkcjonował Dom Kultury Dzieci i Młodzieży, który w 1973 roku został przekształcony w ognisko pracy pozaszkolnej. Sam budynek dzisiejszego MDK, pobudowano w roku 1836 z inicjatywy ks. Jana Kompały z przeznaczeniem na szkołę. Funkcjonowała ona do roku 1948 z przerwą w okresie okupacji. Od roku 1959 budynek znów zaczął pełnić funkcję oświatową. Młodzież i dzieci rozwijają tutaj swoje zainteresowania i są wychowywane poprzez teatr, taniec, muzykę, plastykę i turystykę oraz uczą się szacunku do dziedzictwa kulturowego. Odbywa się to nie tylko poprzez uczestnictwo w zajęciach, ale także poprzez udział w życiu kulturalnym miasta i regionu. Licznymi występami wychowankowie placówki wspomagają imprezy charytatywne oraz prezentują swój dorobek podczas imprez odbywających się na terenie miasta, powiatu i kraju. Wysoki poziom grup dostrzegany jest na konkursach i przeglądach nie tylko etapu powiatowego, ale też szerszego - krajowego i międzynarodowego.

W roku szkolnym 2019-2020 na zajęcia do Młodzieżowego Domu Kultury w Ostrowie Wielkopolskim uczęszczało 1 385 uczestników i wychowanków.

Młodzieżowy Dom Kultury jest placówką oświatowo-wychowawczą, której celem jest kształtowanie i rozwijanie uzdolnień dzieci i młodzieży, pogłębianie ich wiedzy i pomoc w zdobywaniu przez nie umiejętności oraz organizowanie rekreacji. Zadaniem placówki jest organizowanie życia kulturalnego dla dzieci i młodzieży szkół ponadpodstawowych i średnich, w tym pokazów, konkursów, wystaw, przeglądów.

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Ostrowie Wielkopolskim jest publiczną placówką oświatową zorganizowaną i działającą na zasadach określonych w:

- ✓ Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz.U.2021 poz.182)
- ✓ Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2021 r. Nr 1915)
- ✓ Ustawa z dnia 26 stycznia 1982r. Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2021r., poz. 1762)
- ✓ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 sierpnia 2017r. w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym publicznych poradni specjalistycznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1647),
- ✓ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 września 2017r. w sprawie orzeczeń i opinii wydawanych przez zespoły orzekające działające w publicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych (DZ. U. z 2017r., poz. 1743)
- ✓ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie ramowego statutu publicznej poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym publicznej poradni specjalistycznej (Dz. U. z 2010 r. Nr 228, poz. 1492).
- ✓ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/1725 z dnia 23 października 2018 w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych przez instytucje, organy i jednostki organizacyjne Unii i swobodnego przepływu takich danych.
- ✓ Ustawa z dnia 10 maja 2018r. o ochronie danych osobowych (Dz. U. 2019r. poz. 1781).
- ✓ Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011r. o systemie informacji oświatowej (Dz. U. 2021r. poz. 584)

Organem prowadzącym Poradnię jest Powiat Ostrowski. Organem sprawującym nadzór pedagogiczny jest Wielkopolski Kurator Oświaty. Celem działania Poradni jest organizowanie i prowadzenie kompleksowej pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla dzieci i młodzieży, w tym:

- a) wspomaganie rozwoju i efektywności uczenia się dzieci i młodzieży,
- b) pomoc w przypadkach stwierdzonych dysfunkcji rozwojowych,
- c) trudności w nauce lub funkcjonowaniu społecznym,
- d) pomoc w wyborze kierunku kształcenia i zawodu,
- e) wspomaganie i opieka kierowane w stosunku do dzieci zdolnych.

Adresatami oddziaływań są także rodzice lub opiekunowie prawni dzieci oraz nauczyciele i inni pracownicy szkół i placówek oświatowych. Poradnia realizuje swoje zadania poprzez prowadzenie działalności diagnostycznej i orzeczniczej, terapeutycznej, interwencji kryzysowej, doradczej oraz profilaktycznej w środowisku wychowującym, adresowane do dzieci i młodzieży z terenu Powiatu Ostrowskiego, wynikające zwłaszcza z:

- ✓ niepełnosprawności,
- ✓ niedostosowania społecznego,
- ✓ z zagrożenia niedostosowaniem społecznym,
- ✓ zaburzeń zachowania lub emocji,
- ✓ szczególnych uzdolnień,
- ✓ specyficznych trudności w uczeniu się,
- ✓ deficytów kompetencji i zaburzeń sprawności językowych,
- ✓ choroby przewlekłej,
- ✓ sytuacji kryzysowych lub traumatycznych,
- ✓ niepowodzeń edukacyjnych,
- ✓ zaniedbań środowiskowych związanych z sytuacją bytową ucznia i jego rodziny, sposobem spędzania czasu wolnego i kontaktami środowiskowymi,
- ✓ trudności adaptacyjnych związanych z różnicami kulturowymi lub ze zmianą środowiska edukacyjnego, w tym związanych z wcześniejszym kształceniem za granicą.

Diagnozowanie dzieci i młodzieży jest prowadzone w szczególności w celu określenia indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz indywidualnych potrzeb psychofizycznych dzieci i młodzieży, wyjaśnienia mechanizmów ich funkcjonowania w odniesieniu do zgłaszanego problemu oraz wskazania sposobu rozwiązania tego problemu. Efektem diagnozowania dzieci i młodzieży jest w szczególności:

- a) wydanie opinii;
- b) wydanie orzeczenia o potrzebie: kształcenia specjalnego, zajęć rewalidacyjno-wychowawczych, indywidualnego rocznego przygotowania przedszkolnego lub indywidualnego nauczania dzieci i młodzieży;
- c) objęcie dzieci i młodzieży oraz rodziców bezpośrednią pomocą psychologiczno-pedagogiczną;
- d) wspomaganie nauczycieli w zakresie pracy z dziećmi i młodzieżą oraz rodzicami.

Pomoc psychologiczno-pedagogiczna udzielana bezpośrednio dzieciom i młodzieży oraz rodzicom przez pracowników pedagogicznych poradni polega w szczególności na:

- a) prowadzeniu terapii dzieci i młodzieży oraz wsparcia dla ich rodzin,

- b) udzielaniu wsparcia dzieciom i młodzieży wymagającym pomocy psychologiczno-pedagogicznej lub pomocy w wyborze kierunku kształcenia i zawodu oraz planowaniu kształcenia i kariery zawodowej,
- c) udzielaniu pomocy rodzicom w rozpoznawaniu i rozwijaniu indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz indywidualnych możliwości psychofizycznych dzieci i młodzieży oraz rozwiązywaniu problemów edukacyjnych i wychowawczych.

Pomoc jest udzielana w szczególności w formie:

- a) indywidualnych lub grupowych zajęć terapeutycznych dla dzieci i młodzieży,
- b) wspierania rodziny,
- c) grup wsparcia,
- d) sieci współpracy,
- e) prowadzenia mediacji,
- f) interwencji kryzysowej,
- g) warsztatów,
- h) porad i konsultacji,
- i) wykładów i prelekcji,
- j) działalności informacyjno-szkoleniowej.

Realizowanie zadań profilaktycznych oraz wspierających wychowawczą i edukacyjną funkcję przedszkola, szkoły i placówki, w tym wspieranie nauczycieli w rozwiązywaniu problemów dydaktycznych i wychowawczych, polega w szczególności na:

1. udzielaniu nauczycielom, wychowawcom grup wychowawczych lub specjalistom, pomocy w:
 - a) rozpoznawaniu indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych dzieci i młodzieży, w tym rozpoznawaniu ryzyka wystąpienia specyficznych trudności w uczeniu się u uczniów klas I –III szkoły podstawowej,
 - b) wspieraniu realizacji zadań z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego,
 - c) rozwijaniu zainteresowań i uzdolnień uczniów.
2. współpracy z przedszkolami, szkołami i placówkami w udzielaniu i organizowaniu przez te placówki pomocy psychologiczno-pedagogicznej oraz opracowywaniu i realizowaniu indywidualnych programów edukacyjno-terapeutycznych oraz indywidualnych programów zajęć rewalidacyjno-wychowawczych,
3. współpracy, na pisemny wniosek dyrektora przedszkola, szkoły lub placówki lub rodzica dziecka niepełnosprawnego albo pełnoletniego ucznia niepełnospraw-

nego, w określeniu niezbędnych do nauki warunków, sprzętu specjalistycznego i środków dydaktycznych, w tym wykorzystujących technologie informacyjno-komunikacyjne, odpowiednich ze względu na indywidualne potrzeby rozwojowe i edukacyjne oraz możliwości psychofizyczne dziecka niepełnosprawnego albo pełnoletniego ucznia niepełnosprawnego,

4. udzielaniu nauczycielom, wychowawcom lub specjalistom pomocy w rozwiązywaniu problemów dydaktycznych i wychowawczych,
5. podejmowaniu działań z zakresu profilaktyki uzależnień i innych problemów dzieci i młodzieży,
6. prowadzeniu edukacji dotyczącej ochrony zdrowia psychicznego wśród dzieci i młodzieży, rodziców i nauczycieli,
7. udzielaniu we współpracy z innymi placówkami wsparcia merytorycznego nauczycielom, wychowawcom i specjalistom.

Zadania te Poradnia realizuje w szczególności w formie:

- ✓ porad i konsultacji,
- ✓ udziału w spotkaniach nauczycieli, wychowawców i specjalistów,
- ✓ udziału w zebraniach rad pedagogicznych,
- ✓ warsztatów,
- ✓ sieci współpracy,
- ✓ wykładów i prelekcji,
- ✓ prowadzenia mediacji,
- ✓ interwencji kryzysowej,
- ✓ działalności informacyjno-szkoleniowej.

Wspomaganie przedszkoli, szkół i placówek, polega na zaplanowaniu i przeprowadzeniu działań mających na celu poprawę jakości pracy przedszkola, szkoły lub placówki w zakresie:

- a) wynikającym z kierunków realizacji przez kuratorów oświaty polityki oświatowej państwa, ustalanych przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania zgodnie z art. 60 ust. 3 pkt 1 ustawy Prawo oświatowe oraz wprowadzanych zmian w systemie oświaty,
- b) wymagań stawianych wobec przedszkoli, szkół i placówek, których wypełnianie jest badane przez organy sprawujące nadzór pedagogiczny w procesie ewaluacji zewnętrznej, zgodnie z przepisami wydanymi na podstawie art. 44 ust. 3 ustawy Prawo oświatowe,
- c) realizacji podstaw programowych,

- d) rozpoznawania potrzeb dzieci i młodzieży oraz indywidualizacji procesu nauczania i wychowania,
- e) potrzeb zdiagnozowanych na podstawie analizy wyników i wniosków, o których mowa w pkt 5,
- f) innych potrzeb wskazanych przez przedszkole, szkołę lub placówkę.

Realizując powyższe zadania poradnia współpracuje z innymi poradniami, instytucjami oraz organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami świadczącymi poradnictwo i pomoc dzieciom i młodzieży oraz rodzicom i nauczycielom. Pracownicy pedagogiczni poradni zobowiązani są do realizacji swoich zadań statutowych zarówno na terenie poradni, jak również poza poradnią, szczególnie w przedszkolach, szkołach, placówkach, a także w środowisku rodzinnym dziecka.

Szkoły wyższe

Szkolnictwo wyższe jest realizowane przez autonomiczne uczelnie prowadzące studia pierwszego, drugiego i trzeciego stopnia (studia licencjackie/ inżynierskie, magisterskie, doktoranckie). Uczelnie wyższe – jednostki organizacyjne państwowe, samorządowe lub prywatne, które funkcjonują według przepisów ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. Nie są zaliczane do systemu oświaty w Polsce. Wyróżnia się stacjonarny i niestacjonarny system studiów. Studia stacjonarne (dzienne) na uczelniach publicznych (państwowych) są nieodpłatne.

Typy uczelni w Polsce:

- ✓ uniwersytety,
- ✓ uniwersytety techniczne (politechniki),
- ✓ uczelnie medyczne i teologiczne,
- ✓ wyższe szkoły techniczne, rolnicze, ekonomiczne, pedagogiczne i morskie,
- ✓ państwowe wyższe szkoły teatralne, akademie wychowania fizycznego,
- ✓ uczelnie służb państwowych, wojskowe i artystyczne.

Na terenie Powiatu Ostrowskiego funkcjonuje oddział zamiejscowy Społecznej Akademii Nauk w Łodzi. Szczegółowe informacje na temat realizowanego w nim zakresu kształcenia prezentuje tabela 2.14

Tablica 2.14

Wyższe uczelnie zlokalizowane w Powiecie Ostrowskim

Nazwa uczelni	Kierunki i poziom kształcenia	Specjalność
Społeczna Akademia Nauk w Łodzi Wydział Zamiejscowy w Ostrowie Wielkopolskim	Informatyka – studia licencjackie	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Systemy sztucznej inteligencji i paradygmaty programowania ✓ Sieci i systemy IT ✓ Programowanie aplikacji multimedialnych i graficznych
	Zarządzanie – studia licencjackie	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Zarządzanie w biznesie i sektorze publicznym ✓ Zarządzanie zasobami ludzkimi ✓ E-commerce i Marketing ✓ Zarządzanie logistyczne ✓ Rachunkowość i Finanse w Zarządzaniu
	Zarządzanie – studia uzupełniające magisterskie	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Administracja i Zarządzanie Publiczne ✓ Logistyka w Zarządzaniu ✓ Rachunkowość i Finanse w Zarządzaniu ✓ Zarządzanie nowoczesną organizacją ✓ Przywództwo w biznesie
	Studia podyplomowe	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Kadry i płace – prawo, praktyka ✓ Zarządzanie bezpieczeństwem i higieną pracy ✓ Digital Media i komunikacja PR

Źródło: Dane Społecznej Akademii Nauk w Łodzi

W okresie pandemii COVID-19 nastąpił dynamiczny rozwój kształcenia na odległość co spowodowało zwiększenie dostępu do szkolnictwa na poziomie wyższym dla większej ilości osób mieszkających poza silnymi ośrodkami akademickimi – w tym dla mieszkańców Powiatu Ostrowskiego.

2.1.4. Kultura na terenie Powiatu Ostrowskiego

We wszystkich gminach Powiatu Ostrowskiego, za wyjątkiem gminy Sośnie oraz Nowych Skalmierzyc, gdzie zadania GOK-u przejął Referat Kultury, Sportu, Turystyki i Rekreacji Urzędu Gminy, funkcjonują Gminne Ośrodki Kultury. W mieście Ostrowie

Wielkopolskim funkcjonuje Ostrowskie Centrum Kultury, które prowadzi m.in. następujące pracownie tematyczne i jednostki kultury:

Chór męski ECHO wykonuje repertuar a cappella i w formie wokalnoinstrumentalnej obejmujący różne style i epoki. W repertuarze znajdują się pieśni dawne, cerkiewne, gospel oraz współczesne. Chór Męski ECHO powstał 15 marca 1923 r. jako Chór Nauczycielski. Pierwszym dyrygentem chóru był Franciszek Kowalski absolwent Seminarium Nauczycielskiego w Lubomierzu, a prezesem Leopold Rudawski nauczyciel Szkoły Handlowej w Ostrowie Wielkopolskim. W roku 1926 zawiązał się drugi Chór p.n. Echo pod dyr. Adama Jungsta jednak w roku 1928 dochodzi do połączenia chórów pod jedną nazwą Chór Męski Echo. Początkowo wybitnie elitarny chór poszerza bazę przyjmowanych członków o brać kolejarzką i miejscowe kupiectwo.

Chór występuje i zajmuje czołowe miejsca na festiwalach i zjazdach chóralnych. Wszelkierne i owocną pracę chóru w 1939r. przerywa wojna, ale już w sierpniu 1945r. chór wznowia swoją działalność. W latach 1965 -1973 dyrygentem chóru był znakomity chórmistrz i dyrygent Leon Kaczmarek absolwent Konserwatorium Muzycznego w Poznaniu. Od 1973 r. funkcję kierownika artystycznego przejęła Irena Stodolna absolwentka Państwowej Wyższej Szkoły Muzycznej w Poznaniu w klasie prof. St. Stuligrosza. Pod jej kierownictwem chór pracuje 33 lata odnosząc wiele sukcesów w kraju i poza jego granicami. Obecnie chór męski ECHO prowadzi Andrzej Ryłko.

Pracownia plastyczna W BARW KRĘGU co roku porusza następujące zagadnienia: rysunek przedmiotu, martwa natura, rysunek postaci. Pracownia zajmuje się rysunkiem z natury zwracając szczególną uwagę na proporcje, światło, cień oraz perspektywę. Zajęcia są urozmaicane tematami dowolnymi: fragment rzeczywistości jako podstawa abstrakcji, interpretacja malarska utworów muzycznych, poetyckich czy fragmentów prozy, skojarzenia słowne, dwuznaczność słów w języku polskim. W kontekście malarstwa oraz martwej natury – w pracowni doskonalili się warsztat innymi środkami artystycznymi, wykonuje ćwiczenia architektoniczne, rysuje bryły geometryczne w perspektywie z jednym i dwoma punktami zbiegów, rozwija umiejętności związane z grafiką użytkową, uczy się podstawy budowania znaków graficznych z układów literniczych, projekty plakatów, małych form wydawniczych.

Pracownia Plastyczna PASSE-PARTOUT Sekcja istnieje w OCK od 2004 roku. Skupia dorosłych pasjonatów sztuki, którzy pod kierunkiem Jerzego Wiśniewskiego doskonalą swoje umiejętności głównie w malarstwie olejnym. Wykonane prace prezentują na corocznych wystawach sekcji w OCK, a wielu z nich na innych środowiskowych wystawach plastycznych w Ostrowie Wielkopolskim.

Ostrowska Orkiestra Koncertowa Historia Orkiestry Fabryki „WAGON” S.A. sięga 1923 roku. Tego dzieła podjęli się pionierzy kultury muzycznej, którzy w marcu 1923 roku powołali Komitet Organizacyjny. Pierwszym dyrygentem został Michał Ograbek. Po osiemdziesięciu latach działalności z powodów ekonomicznych Fabryka „WAGON” S.A. przestała pełnić rolę mecenasa Orkiestry. W tej trudnej sytuacji Orkiestra znalazła zrozumienie i wsparcie władz Miasta Ostrowa Wielkopolskiego. Z inicjatywy władz miasta, Orkiestrze przydzielono środki finansowe, zapewniające jej dalszą działalność. Z dniem 01.01.2004 roku Orkiestra zmieniła nazwę na Ostrowską Orkiestrę Koncertową i

przeniosła się do nowej siedziby w Ostrowskim Centrum Kultury. Profesjonalna sala koncertowa pozwoliła na dalszy rozwój zespołu i prezentowanie szerokiego repertuaru. Misją Orkiestry jest przede wszystkim aktywne uczestnictwo w życiu kulturalnym lokalnej społeczności, dlatego zespół jest otwarty na współpracę i chętnie angażuje się w różnego rodzaju przedsięwzięcia artystyczne, dbając o starannie dobrany i szeroki repertuar. Nagrane zostały dwie płyty CD z utworami Orkiestry. Ciągłe jest rozwijana współpraca z Orkiestrami takimi jak: Reprezentacyjna Orkiestra Sił Powietrznych z Poznania, Orkiestra Policyjna z Wrocławia, Orkiestra Reprezentacyjna Straży Granicznej z Nowego Sącza. Skład osobowy orkiestry nie jest stały, choć są muzycy należący do zespołu od wielu lat. Częste rotacje personalne wynikają z faktu, że niektórzy muzycy wyjeżdżają na studia, podejmują pracę, co wiąże się ze zmianą miejsca zamieszkania. W związku z tą sytuacją ciągle trwa nabór nowych członków zespołu.

Studio Wokalne (wcześniej Studio Piosenki) rozpoczęło swoją działalność w Ostrowskim Centrum Kultury 1 października 2003 roku pod kierunkiem Justyny Wojtkowiak i nieprzerwanie działa do dziś. Początkowa liczba uczestników zajęć – 10 osób – z roku na rok się powiększa i wynosi obecnie około 60 osób w wieku od lat 6 do 36 uczęszczających do dwóch grup, którymi kierują dwie instruktorki – Natalia Janowska i Paula Pływaczyk. Zajęcia prowadzone są indywidualnie (45 min. raz w tygodniu) i obejmują ćwiczenia oddechowe, dykcyjne, artykulacyjne, emisję głosu oraz interpretację tekstu. Repertuar, nad którym pracują uczestnicy zajęć dostosowany jest do ich wieku, możliwości wokalnych oraz indywidualnych preferencji. Wokaliści uczestniczą w zajęciach na scenie z mikrofonem ucząc się właściwego zachowania w sytuacji próby, występu, nagrania. Uczą się również odwagi pokazywania się na scenie, wyczucia estetyki scenicznej i dbałości o wizerunek sceniczny. Studio Wokalne aktywnie uczestniczy w życiu kulturalnym Ostrowa Wielkopolskiego przygotowując koncerty i programy wystawiane podczas festynów i uroczystości miejskich, a także koncerty tematyczne dla mieszkańców miasta (np. koncert pieśni i piosenek żydowskich *Hava Nagila*, koncert piosenek Czesława Niemena „Wspomnienie”, koncert kolęd i pastorałek *Narodził się w stajence*, koncert walentynkowy „Zakochaj się w piosence” itp.). Wokaliści biorą również udział w festiwalach i konkursach wokalnych w Polsce i za granicą odnosząc liczne sukcesy.

Teatr Tańca SCHRONIENIE zaczął działać w Ostrowskim Centrum Kultury oficjalnie pod tą nazwą na początku 2019 roku. Choreografem i prowadzącym grupy jest Filip Hylewicz. Skład zespołu tworzą: Adrianna Duda, Martyna Konowska, Julia Makowska, Julia Karbowski, Filip Hylewicz, Marta Maj, Karolina Trzeciak oraz Wiktoria Jurek. TTS pracuje nad kompozycjami tańca współczesnego, które następnie złożone w jedną całość stanowią spektakl. Choć jako Teatr Tańca Schronienie zaprezentowali się po raz pierwszy w lutym 2019 roku podczas premiery spektaklu PRYNCYPIUM, to każdy z nich działał już wcześniej w Teatrze Tańca Stworzenie pod kierownictwem Katarzyny Zaremby, przez co w skład ich repertuaru wchodzi takie spektakle jak: „Shelter” (2016r), „Czasem malowane” (2017r), „SIEROTA” (2018r), „PRYNCYPIUM” (2019r), „KARMAN” (2020r). TTS to kolektyw młodych osób, studentów, którzy cotygodniową pracą dążą do wyrażenia siebie na deskach teatru Ostrowskiego Centrum Kultury.

PRACOWNIA FOTOGRAFICZNA Sekcja fotograficzna OCK, to pasjonaci fotografii, którzy chcą zatrzymać w kadrze czas, wyjątkowe chwile, piękne widoki, życie codzienne.

Pasjonaci o różnym stopniu zaawansowania i wiedzy, często tacy, którzy w pracowni chcą nauczyć się fotografować. Celem działań sekcji jest samokształcenie poprzez wzajemne wspieranie się w poznawaniu tajników tej wspaniałej i ciekawej pasji. Wspólne plenery, spotkania autorskie, zwiedzanie wystaw fotograficznych jak również ich tworzenie – to wszystko uczestnicy zajęć mają również okazję poznać i doświadczyć.

Pracownia Teatralna NASZ TEATR Projekt adresowany jest dla osób dorosłych, które pragną rozwijać swoje zainteresowania teatralne pragną rozwijać umiejętności aktorskie chcą poznać warsztat technik teatralnych i dramy chcą rozwijać swoją wyobraźnię literacką pragną miło spędzić czas, a przy okazji poznać nowych, interesujących ludzi są skory do poświęceń i zaangażowania na rzecz kultury ostrowskiej. NASZ TEATR to zespół amatorów, reprezentujących różne zawody, którzy spotykają się w Pracowni Teatralnej Ostrowskiego Centrum Kultury, aby spróbować swoich sił na deskach scenicznych. Pracownia teatralna *NASZ TEATR* rozpoczęła działalność 01.09.2014 r., ale nieformalnie grupa funkcjonowała od lipca 2014r. biorąc udział w spotkaniach *Literatura jest zawsze na miejscu*, organizowanych przez Forum Synagoga.

Klub Filmowy Komeda przy ul. Wolności popularyzuje sztukę filmową i jednocześnie poszerza wiedzę widzów na jej temat. Z założenia stanowi alternatywę dla kina komercyjnego. Spotkania odbywają się według tradycyjnej formuły: prelekcja – projekcja – dyskusja. Klub preferuje kino niezależne, odważne i często kontrowersyjne. Podczas spotkań odbywają się projekcje ciekawych i ambitnych dzieł filmowych z całego świata. Jedną z największych zalet spotkań w dyskusyjnym klubie filmowym jest swoboda w wymianie poglądów, kiedy to, po zakończonym seansie uczestnicy mają szansę wypowiedzieć się na tematy związane z obejrzanym obrazem. Seanse odbywają się w poniedziałki, a czasami także, dodatkowo, w inne dni tygodnia.

KLUB SENIORA ŻŁOTY WIEK działa pod opieką Ostrowskiego Centrum Kultury od 1971 roku, kiedy to został założony z inicjatywy ówczesnego kierownictwa Ostrowskiego Domu Kultury oraz Zjednoczonego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów. Jest najstarszą instytucją tego typu w Ostrowie Wielkopolskim i w roku 2016 obchodził hucznie swoje 45-lecie.

CHÓR LIRA Stowarzyszenie Śpiewacze *LIRA* Niewidomych, Słabowidzących i Innych Niepełnosprawnych w Ostrowie Wielkopolskim, to chór mieszany, wielogłosowy, działający w przestrzeni kulturalnej Ostrowa Wielkopolskiego i Powiatu od 1978 roku. Śpiewa utwory ludowe, patriotyczne, biesiadne, okolicznościowe oraz standardy światowe. Bycie razem i wspólne śpiewanie daje uczestnikom wiele radości i satysfakcji, dlatego starają się, aby to co robią podobało się, przekazując tę radość mieszkańcom Ostrowa Wielkopolskiego.

FORUM SYNAGOGA. Forum żyje wydarzeniami artystycznymi i kulturalnymi, przyciągając swą urodą i stylem liczne rzesze odbiorców i gości z całego świata. Jako integralna część Ostrowskiego Centrum Kultury, samorządowej instytucji kultury, spełnia bardzo ważną rolę w społeczności i całym regionie – kulturotwórczą, integracyjną i dbającą o dziedzictwo. Forum reprezentuje wartości humanistyczne, chrześcijańskie, a także ważną rolę otwartości i tolerancji na inne kultury i tradycje Europy i świata. Nowa

Synagoga jest obecnie jedyną w Polsce zachowaną wielkomięjska synagoga w niegdyś bardzo powszechnym stylu mauretańskim. Uważana za najcenniejszy zabytek architektury sakralnej miasta.

Forum Synagoga prowadzi obecnie następujące programy:

- ✓ *Skarbiec Kultury* (spotkania ze światem nauki – wykłady z różnych dziedzin: historii sztuki, teologii, filozofii, socjologii, etyki itp., warsztaty, lekcje otwarte, dyskusje, sympozja naukowe – prezentujące ciekawe osiągnięcia i dziedzictwo kultury europejskiej i świata),
- ✓ *Koncerty Kameralne* (Prezentowanie muzyki dawnej, klasycznej, współczesnej – recitale i koncerty zespołów kameralnych, jazzowych, balladzystów, piosenki aktorskiej, na najwyższym poziomie)
- ✓ *Klimaty Smaków* (Prezentacja różnych form sztuki niekomercyjnej, happeningi, nokturny teatralne, filmowe, muzyczne, plastyczne, smaki świata – sztuka kulinarna. Priorytetem będzie tutaj edukacja artystyczna oraz rozpowszechnianie kultury poprzez kreowanie, organizowanie i prowadzenie działań, zjawisk i wydarzeń artystycznych; zaspokajanie potrzeb obcowania ze sztuką, żywe spotkanie z artystami, twórcami, kreatorami. Podkreślanie roli otwartości i tolerancji na inne kultury i tradycje Europy i świata),
- ✓ *Sztuka w Dialogu* (Wystawy czasowe z różnych dyscyplin sztuk plastycznych, wizualnych. Nieustanna rozmowa artystów na ważne tematy, które stanowią inspirację twórczości).

Na terenie Powiatu Ostrowskiego funkcjonowało w badanym okresie 38 bibliotek oraz 14 punktów bibliotecznych na wsi. W porównaniu do poprzedniego okresu programowania zamknięte zostały 2 biblioteki. Żadna z istniejących bibliotek nie jest przystosowana do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Księgozbiór wszystkich bibliotek Powiatu Ostrowskiego wyniósł 525,9 tysięcy woluminów, co oznacza nieznaczny spadek o ponad 1% (4,5 tysiąca woluminów) w porównaniu do poprzedniego okresu programowania.

Spada w porównaniu do poprzedniego okresu programowania oraz w ostatnich latach liczba czytelników, wypożyczeń oraz wypożyczeń na 1 czytelnika. W roku 2012 czytelnikami bibliotek i punktów bibliotecznych było 28 971 osób, które dokonały 522,2 tysięcy wypożyczeń, co daje średnią 18,0 książek na czytelnika biblioteki w ciągu roku. W roku 2020 liczba czytelników spadła do 17 577 osób – spadek o 40%, liczba wypożyczeń wyniosła 298,2 tysięcy – spadek o blisko 1/2, zaś przeciętna liczba książek przeczytanych przez jednego czytelnika bibliotek wyniosła 17,0 to jest mniej o blisko 5%. To oznacza zdecydowanie niższe zainteresowanie korzystaniem z bibliotek i punktów bibliotecznych w porównaniu do sytuacji w poprzednim okresie programowania, a jednocześnie zdecydowanie niższy poziom czytelnictwa osób już z bibliotek korzystających.

Szczegółowe informacje na temat czytelnictwa i wypożyczenia księgozbioru w poszczególnych latach prezentuje tabela 2.15 i wykres 2.6.

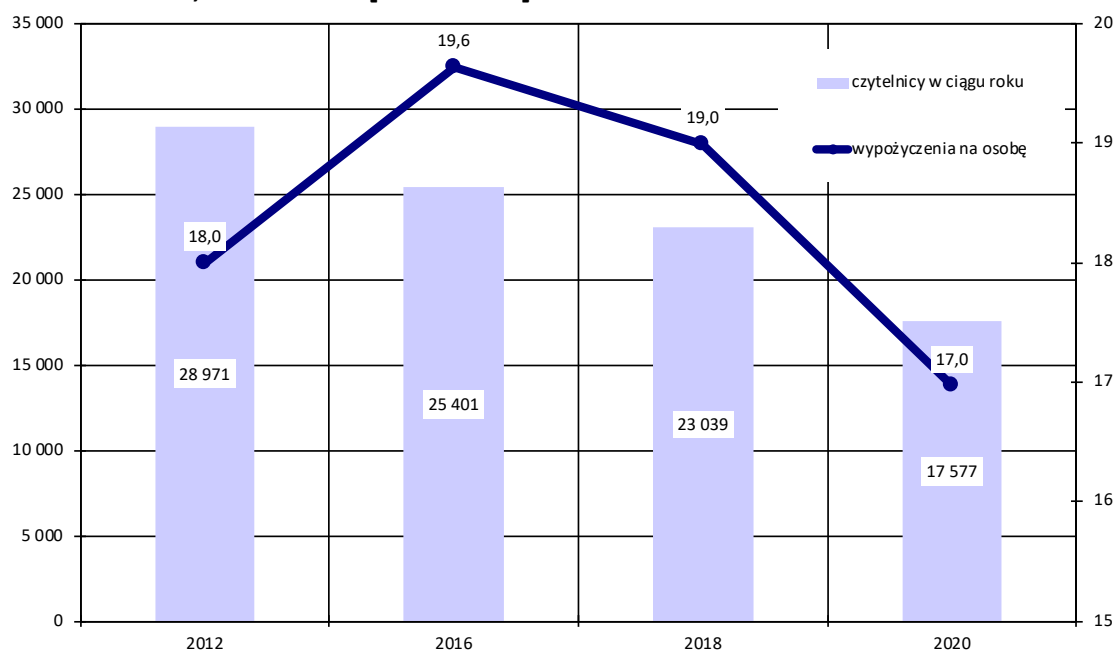
Tabela 2.15

Biblioteki publiczne w Powiecie Ostrowskim – poziom czytelnictwa i wypożyczenia księgozbioru w latach 2016, 2018 i 2020 [w osobach, sztukach i sztukach/osobę]

Wyszczególnienie	2016	2018	2020
Czytelnicy	25 401	23 039	17 577
Wypożyczenia księgozbioru	498 587	437 471	298 252
Przeciętne czytelnictwo	19,6	19,0	17,0

Źródło: Ważniejsze dane o powiatach i gminach województwa wielkopolskiego 2020, Urząd Statystyczny w Poznaniu, Poznań 2020

Wykres 2.6 Biblioteki publiczne w Powiecie Ostrowskim – poziom czytelnictwa w latach 2016, 2018 i 2020 [w osobach]

Źródło: opracowanie własne na podstawie Ważniejsze dane o powiatach i gminach województwa wielkopolskiego 2020, Urząd Statystyczny w Poznaniu, Poznań 2020

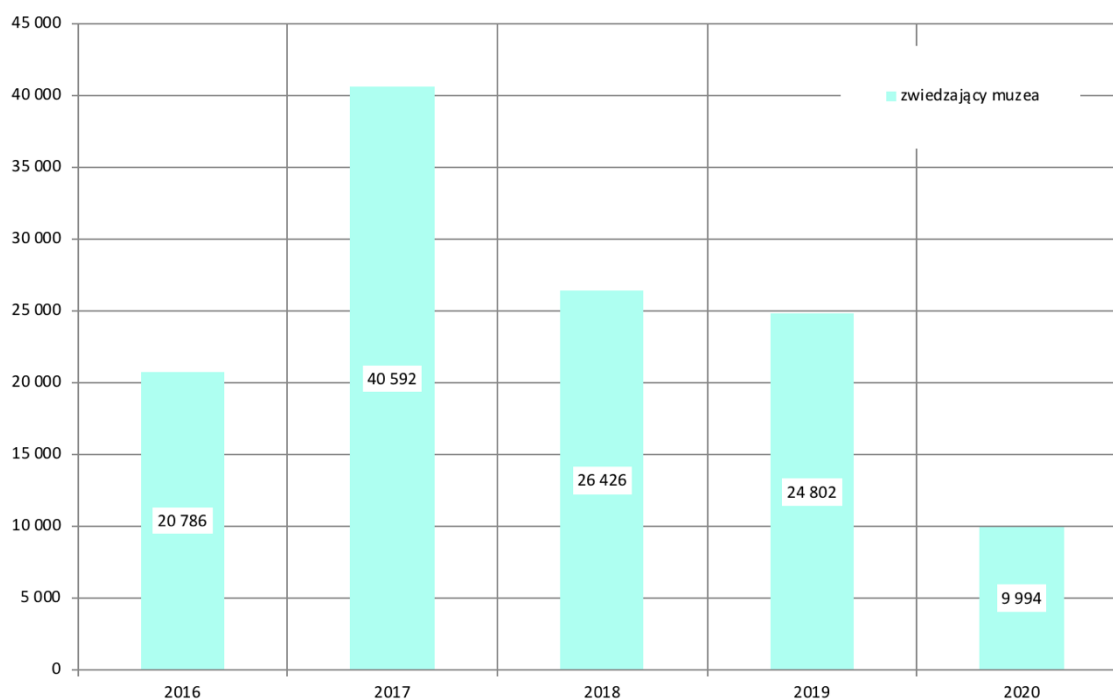
Mimo trendu długookresowego, który ma tendencję spadkową, można podejrzewać, iż tak znaczny spadek ilości czytelników bibliotek w roku 2020 miał związek z pandemią COVID-19 i okresami lock-down, które ograniczały możliwości korzystania z bibliotek, mimo zwiększonej ilości wolnego czasu pozostającego do dyspozycji.

Powiat Ostrowski może się poszczycić istnieniem na swoim terenie trzech placówek muzealnych: Muzeum Miasta Ostrowa Wielkopolskiego, Muzeum Regionalne Ziemi Odolanowskiej oraz Muzeum Wnętrz Pałacowych w Pałacu w Lewkowie. Ponadto we wnętrzu Pałacyku Myśliwskiego ks. Antoniego Radziwiłła w Antoninie istnieje Salon Chopinowski (który jest oddziałem Muzeum Okręgowego Ziemi Kaliskiej w Kaliszu), w

którym znajdują się pamiątki związane z osobą wybitnego kompozytora Fryderyka Chopina. W roku 2020 w muzeach Powiatu Ostrowskiego zorganizowanych zostało 8 wystaw czasowych, a ponadto funkcjonowało 9 wystaw stałych. Zbiory muzeów obejmowały 35 776 eksponatów. To oznacza istotny – o blisko 1/3 – wzrost ilości eksponatów w porównaniu do poprzedniego okresu programowania.

W analizowanym okresie wzrosła średnia liczba zwiedzających w stosunku do poprzedniego okresu programowania. Wyniosła ona nawet 40 592 w roku 2017, czy 26 426 w roku 2018. Niestety pandemia COVID-19 i zarządzony lock-down, spowodował wyłączenia funkcjonowania muzeów w roku 2020 co spowodowało gwałtowny spadek ilości odwiedzających do niespotykanego w ciągu ostatniego pół wieku poziomu 9 994 osób. Szczegółowe informacje na temat ilości osób zwiedzających muzea na terenie Powiatu Ostrowskiego w poszczególnych latach prezentuje wykres 2.7.

Wykres 2.7 Zwiedzający muzea w Powiecie Ostrowskim w latach 2016-2020 [w os]

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Ważniejsze dane o powiatach i gminach województwa wielkopolskiego 2020*, Urząd Statystyczny w Poznaniu, Poznań 2020

Na terenie Powiatu Ostrowskiego funkcjonuje również Powiatowa Galeria Sztuki Współczesnej, której siedziba znajduje się w Ostrowie Wielkopolskim. Galeria została utworzona w maju 1999 roku i jest powiatową instytucją kultury, której celem jest prowadzenie działalności wystawienniczej, upowszechnieniowej i wydawniczej. Działalność Powiatowej Galerii Sztuki Współczesnej obejmuje m.in.:

- organizowanie wystaw i innych form prezentacji współczesnych sztuk plastycznych,

- prowadzenie edukacji kulturalnej (kursy, odczyty, prelekcje, filmy, koncerty, spotkania autorskie, kulturoznawcze wyjazdy krajowe i zagraniczne, konkursy),
- publikowanie wydawnictw związanych z całokształtem działań Galerii,
- dokonywanie zakupów dzieł sztuki współczesnej oraz wydawnictw z zakresu kultury i sztuki,
- gromadzenie, inwentaryzacja i użytkowanie dzieł sztuki,
- pośrednictwo w sprzedaży dzieł sztuki,
- powadzenie współpracy i wymiany artystycznej z ośrodkami w kraju i zagranicą,
- gromadzenie i udostępnianie specjalistycznego księgozbioru z zakresu dzieł sztuki.

Na terenie Powiatu Ostrowskiego organizowane były różnego typu imprezy masowe – o charakterze artystyczno-rozrywkowym, koncerty, imprezy sportowe, rekonstrukcje historyczne i inne. Również na ten typ aktywności kulturalnej miała wpływ pandemia COVID-19, która w istotny sposób ograniczyła możliwości organizacji tego typu imprez.

Szczegółowe informacje na temat imprez masowych organizowanych na terenie Powiatu Ostrowskiego w poszczególnych latach prezentuje tabela 2.16 i wykres 2.8.

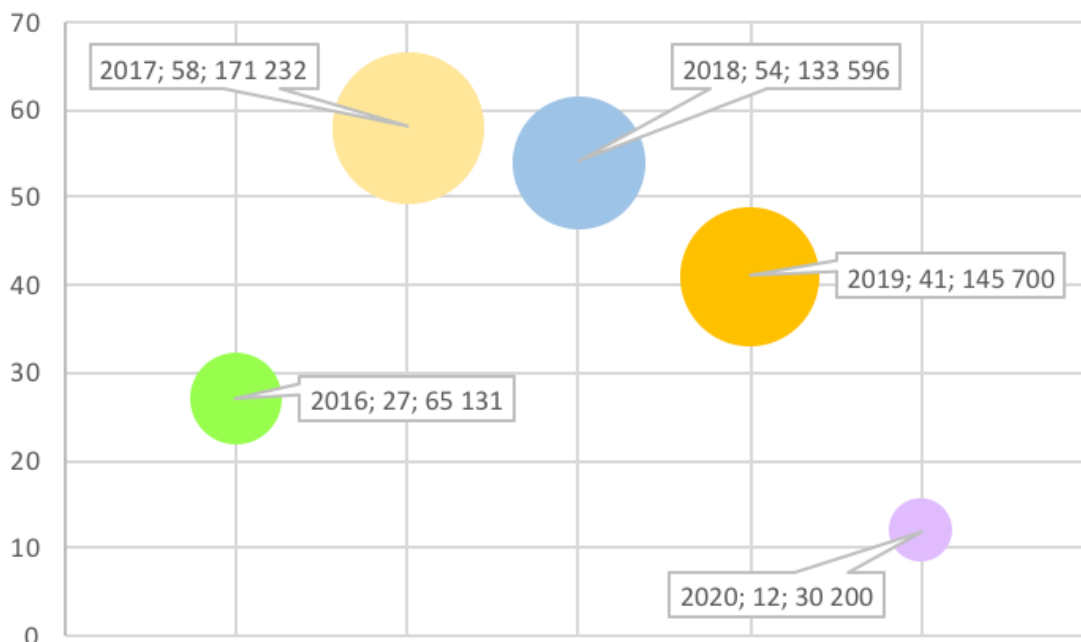
Tabela 2.16

**Imprezy masowe na terenie Powiatu Ostrowskiego
w latach 2016, 2018 i 2020 [w sztukach]**

Wyszczególnienie	2016	2018	2020
Ogółem	27	54	12
artystyczno-rozrywkowe	9	5	0
koncerty	4	3	0
Uczestnicy imprez masowych	65 131	133 596	30 200

*Źródło: Ważniejsze dane o powiatach i gminach województwa wielkopolskiego 2020,
Urząd Statystyczny w Poznaniu, Poznań 2020*

Wykres 2.8 Uczestnicy i ilość imprez masowych w Powiecie Ostrowskim w latach 2016-2020 [promień okręgu oznacza ilość uczestników, oś Y ilość imprez]

Źródło: opracowanie własne na podstawie *Ważniejsze dane o powiatach i gminach województwa wielkopolskiego 2020*, Urząd Statystyczny w Poznaniu, Poznań 2020

Poważną słabą stroną Powiatu Ostrowskiego w sferze kultury są kina. Działalność całoroczną prowadziło jedynie 1 kino posiadające 400 osobową widownię – warto zaznaczyć, iż w grudniu roku 2020 zakończyło ono swoją 25-letnią działalność. W roku 2019 odbyło się 1015 seansów, kino zaś zostało odwiedzone przez 74 557 widzów co oznacza blisko dwukrotny wzrost zainteresowania repertuarem kinowym w porównaniu do poprzedniego okresu programowania. Niestety niewielka liczba kin stałych powoduje, iż liczba ludności przypadająca na 1 miejsce to 403 osoby. To znacznie więcej od przeciętnej dla województwa wielkopolskiego (143 osoby/1 miejsce) i od porównywalnych ośrodków jak Konin czy Leszno. Ponownie – bardzo negatywnie na funkcjonowaniu kina w Powiecie Ostrowskim odbiła się pandemia COVID-19 i związane z nim lock-down, które spowodowały spadek liczby seansów i widzów w 2020 roku o połowę. Szczegółowe informacje na temat funkcjonowania kina na terenie Powiatu Ostrowskiego w poszczególnych latach prezentuje tabela 2.17.

Tabela 2.17

Funkcjonowanie kin w Powiecie Ostrowskim w latach 2016, 2018 i 2020

Wyszczególnienie	2016	2018	2020
Seanse	1 043	1 029	474
Widzowie	56 039	65 755	29 842
Przeciętna widownia	53,7	63,9	63,0

Źródło: *Ważniejsze dane o powiatach i gminach województwa wielkopolskiego 2020*, Urząd Statystyczny w Poznaniu, Poznań 2020

2.1.5. Organizacje pozarządowe funkcjonujące na terenie Powiatu Ostrowskiego

Organizacje pozarządowe to wszystkie podmioty, które nie są organami lub jednostkami podległymi administracji publicznej – rządowej i samorządowej – a których działalność nie jest nastawiona na osiąganie zysku. Czasami o organizacjach pozarządowych mówi się jako o „trzecim sektorze”, w odróżnieniu od sektora publicznego oraz sektora przedsiębiorstw. Definicję organizacji pozarządowej można znaleźć w Ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. 2020 poz.1057). Jest to definicja uniwersalna, w tym sensie, że inne akty prawne często odwołują się do pojęcia organizacji pozarządowej w rozumieniu tej ustawy (np. Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym – art. 2 pkt 2). Definicja ta podaje, że: *organizacjami pozarządowymi są:*

„niebędące jednostkami sektora finansów publicznych, w rozumieniu ustawy o finansach publicznych, niedziałające w celu osiągnięcia zysku osoby prawne lub jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, którym odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, w tym fundacje i stowarzyszenia, z zastrzeżeniem ust. 4 (art. 3 ust 2)”

Organizacjami pozarządowymi są więc nie tylko podmioty, które mają osobowość prawną, ale także jednostki, które tej osobowości nie mają (np. stowarzyszenia zwykłe, uczelniane organizacje studenckie, koła gospodyń wiejskich).

Informacje na temat podmiotów trzeciego sektora, działających w obszarze pomocy społecznej na rzecz mieszkańców Powiatu Ostrowskiego zawiera tabela 2.18.

Tabela 2.18

Organizacje pozarządowe działające w obszarze pomocy społecznej na rzecz mieszkańców Powiatu Ostrowskiego

Lp.	Wyszczególnienie	Charakterystyka działań
1	Fundacja W jedności siła w Ostrowie Wielkopolskim	Celem działania Fundacji jest pomoc społeczna, w tym pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji rodzinnej oraz wyrównanie szans tych rodzin i osób. Ponadto działa na rzecz integracji i reintegracji zawodowej i społecznej osób zagrożonych wykluczeniem. Celem Fundacji jest również: <ul style="list-style-type: none">✓ nauka, edukacja, oświata i wychowanie,✓ działanie na rzecz osób niepełnosprawnych,✓ działanie na rzecz osób w wieku emerytalnym,✓ prowadzenie działalności charytatywnej,✓ podejmowanie działań w zakresie ochrony i promocji zdrowia,

**Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych
Powiatu Ostrowskiego na lata 2021 – 2027**

		<ul style="list-style-type: none"> ✓ działania wspomagające rozwój wspólnot i społeczności lokalnych, ✓ nauka, szkolnictwo wyższe, edukacja, oświata i wychowanie, ✓ działanie na rzecz wypoczynku dzieci i młodzieży, a także w sferze kultury, sztuki, ochrony owych dóbr kulturowych oraz dziedzictwa narodowego, ✓ działanie w sferze wspierania sportu i upowszechniania kultury fizycznej w sferze turystyki i krajoznawstwa, ✓ działanie w sferze porządku i bezpieczeństwa publicznego, ✓ przeciwdziałanie patologiom i uzależnieniom społecznym, <p>Działalność na rzecz organizacji pozarządowych oraz podmiotów wymienionych w art.3 ust.3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie w zakresie realizacji przez te podmioty działań w sferze zadań pożytku publicznego.</p> <p>Data wpisu do rejestru: 26 października 2011</p> <p>Fundacja posiada status Organizacji Pożytku Publicznego od 05 sierpnia 2015</p>
2	<p>Ostrowski Klub Amazonki</p>	<p>Klub działa w sferze zadań ochrony i promocji zdrowia. Jako organizacja pożytku publicznego prowadzi nieodpłatnie rehabilitacje psychofizyczną kobiet po leczeniu choroby nowotworowej piersi. Główne zadania rehabilitacji leczniczej – rehabilitacja ruchowa, terapia przeciwobrzękowa, rehabilitacja psychiczna.</p> <p>W ramach edukacji zdrowotnej Klub zorganizował dla mieszkańców miasta Ostrowa Wielkopolskiego wykłady prowadzone przez: profesor Grodecką-Gazdecką z zakresu chirurgii onkologicznej, doktora nauk medycznych Ryszarda Bosackiego z zakresu ginekologii, doktora nauk medycznych Jerzego Nazara z zakresu ortopedii onkologicznej, doktora nauk medycznych Honoratę Przybyszewską z zakresu endokrynologii, profesor Marię Litwiniuk z zakresu chemioterapii i onkologii.</p> <p>Klub w ramach integracji zorganizował wyjazd nad morze, udział w trekkingach organizowanych przez Federację Amazonek w Poznaniu, udział w Spartakiadzie pływackiej Amazonek w Poznaniu, udział w zawodach pływackich amazonek w Lesznie, udział w zawodach strzeleckich Amazonek w Jarocinie</p> <p>Data wpisu do rejestru: 25 kwietnia 1996</p>

**Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych
Powiatu Ostrowskiego na lata 2021 – 2027**

3	<p>Stowarzyszenie Wspomagające Działalność Zespołu Szkół Specjalnych PROMYK w Ostrowie Wielkopolskim</p>	<p>Stowarzyszenie wspomagające działalność Zespołu Szkół Specjalnych <i>PROMYK</i> prowadzi swoją działalność poprzez wspieranie inicjatyw na rzecz uczniów Zespołu Szkół Specjalnych w następujących formach:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) Zajęcia jeździeckie z elementami hipoterapii b) Półkolonie letnie integracyjne c) Przegląd Form Teatralnych Osób Niepełnosprawnych MASKA d) Dożywianie dzieci najuboższych <p>Data wpisu do rejestru: 10 listopada 2001</p>
4	<p>Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną - Koło w Ostrowie Wielkopolskim</p>	<p>Misją Stowarzyszenia jest:</p> <ul style="list-style-type: none"> – dbanie o godność, szczęście i jakość życia osób z niepełnosprawnością intelektualną, ich równoprawne miejsce w rodzinie i w społeczeństwie, – wspieranie rodzin osób z niepełnosprawnością intelektualną we wszystkich obszarach życia i sytuacjach, a zwłaszcza w ich gotowości niesienia pomocy innym. <p>Celem Stowarzyszenia jest działanie na rzecz wyrównywania szans osób z niepełnosprawnością intelektualną, tworzenia warunków przestrzegania wobec nich praw człowieka, prowadzenia ich ku aktywnemu uczestnictwu w życiu społecznym, działanie na rzecz ochrony ich zdrowia oraz wspieranie ich rodzin.</p>
5	<p>Polski Związek Niewidomych - Koło w Ostrowie Wielkopolskim</p>	<p>Polski Związek Niewidomych Koło w Ostrowie Wielkopolskim istnieje od 63 lat, zrzesza osoby niewidome i niedowidzące. Koło obejmuje swoją działalnością Miasto i Powiat Ostrowski, działa zgodnie ze statutem PZN opracowanym przez Zarząd Główny PZN w Warszawie.</p> <p>Celem PZN jest prowadzenie oraz współdziałanie w prowadzeniu rehabilitacji podstawowej, leczniczej, społecznej i zawodowej niewidomych i słabowidzących, poprzez organizowanie różnych działań oraz przeciwdziałanie dyskryminacji i wykluczeniu społecznemu osób niewidomych i niedowidzących – dzieci i dorosłych. Organizowane zajęcia to:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ zajęcia indywidualne; ✓ spotkania kulturalne i inne z udziałem zaproszonych gości; ✓ spotkania integracyjne; ✓ wyjazdy plenerowe, do kina, teatru, ✓ pikniki; ✓ festyny; ✓ spotkania świąteczne lub okolicznościowe;

**Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych
Powiatu Ostrowskiego na lata 2021 – 2027**

		<ul style="list-style-type: none"> ✓ udzielanie pomocy w zakresie orientacji przestrzennej i czynności dnia w życiu codziennym, ✓ pomoc w wypełnianiu formularzy PIT, ✓ udzielanie porad z zakresu szeroko rozumianej problematyki osób niewidomych oraz niedowidzących. <p>Data wpisu do rejestru: 12 października 2009</p>
6	<p>Polskie Stowarzyszenie Diabetyków Zarząd Powiatowy Ostrów Wielkopolski</p>	<p>Zakres działania i zadania:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ organizowanie szkoleń dla chorych w zakresie prowadzenia cukrzycy, ✓ rozprowadzanie sprzętu pomiarowego (glukometrów), ✓ prowadzenie badań profilaktycznych pozwalających na wczesne wykrycie cukrzycy, ✓ organizowanie turnusów rehabilitacyjnych dla chorych, ✓ Organizowanie pielgrzymek do Częstochowy, ✓ udział w ogólnopolskich obchodach Polskiego Stowarzyszenia Diabetyków propagujących zdrowy styl życia i profilaktykę dla chorych na cukrzycę. <p>Data wpisu do rejestru: 02 czerwca 2004</p>
7	<p>Stowarzyszenie Miłośników Przyrody, Kultury, Aktywnego Wypoczynku, Pomocy Niepełnosprawnym <i>Razem Raźniej w Odolanowie</i></p>	<p>Stowarzyszenie działa na terenie Miasta i Gminy Odolanów we współpracy z Gimnazjum z Oddziałami Integracyjnymi im. Jana Pawła II, Centrum Pomocy Wiara-Nadzieja-Miłość oraz Warsztatami Terapii Zajęciowej.</p> <p>Zakres działań i zadania organizacji: uczestnictwo sprawnych i niesprawnych w aktywnym wypoczynku <i>Sport dla wszystkich</i></p> <p>Data wpisu do rejestru: 13 września 2003</p>
8	<p>Stowarzyszenie Rozwoju Dziecka i Rodziny w Nowych Skalmierzycach</p>	<p>Zakres działania i zadania organizacji:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Wszechstronna pomoc dziecku i rodzinie w zakresie opieki, wychowania, rehabilitacji i adaptacji społecznej. ✓ Reprezentowanie interesów dziecka i rodziny – przeciwdziałanie ich dyskryminacji. ✓ Podnoszenie poziomu kultury i oświaty. ✓ Popularyzowanie wiedzy o zdrowiu. <p>Cele realizowane przez Stowarzyszenie:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Wspieranie rodziny w realizacji funkcji wychowawczej, ✓ Tworzenie i organizowanie placówek opiekuńczych, rehabilitacyjnych, stanowisk pracy, ✓ Prowadzenie oraz współdziałanie w prowadzeniu działalności opiekuńczej, wychowawczej, edukacyjnej,

**Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych
Powiatu Ostrowskiego na lata 2021 – 2027**

		<ul style="list-style-type: none"> ✓ Pomoc i współpraca z rodzinami w szczególności z rodzinami dotkniętymi problemem niepełnosprawności, rodzin patologicznych i zagrożonych patologią, ✓ Prowadzenie działalności rehabilitacyjno- wychowawczo-edukacyjnej skierowanej na potrzeby osób niepełnosprawnych, bez względu na wiek czy też rodzaj i stopień upośledzenia, ✓ Prowadzenie działalności profilaktycznej zapobiegającej degradacji społecznej oraz prowadzenie poradnictwa prawnego, pedagogicznego, psychologicznego. ✓ Współdziałanie z administracją rządową, samorządową, Kościołem Katolickim i innymi Kościołami, org. pozarządowymi etc. ✓ Prowadzenie działalności popularyzatorskiej, informacyjnej, szkoleniowej w zakresie edukacji, wychowania, etc. ✓ Integrację i aktywizację społeczności lokalnej, szczególnie środowiska dzieci i młodzieży, a także sportu i rekreacji. <p>Data wpisu do rejestru: 09 marca 2000</p>
9	<p>Stowarzyszenie im. Lady Ryder w Psarach</p>	<p>Zakres realizowanych działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ wspieranie działalności Domu Pomocy Społecznej w Psarach, ✓ wszechstronna pomoc i opieka nad osobami niepełnosprawnymi, samotnymi, niezaradnymi życiowo, znajdującymi się w trudnej sytuacji materialnej oraz społecznej, ✓ wspieranie osób niepełnosprawnych w ich codziennym funkcjonowaniu, w szczególności tworzenie warunków do współuczestnictwa w życiu społecznym, a także integracja i aktywizacja lokalnych środowisk na rzecz osób niepełnosprawnych, ✓ prowadzenie działalności w zakresie: sportu, rehabilitacji, turystyki i rekreacji, kultury i oświaty, wypoczynku, ✓ propagowanie i wdrażanie inicjatyw, postaw i działań sprzyjających poszanowaniu praw osób niepełnosprawnych, a także przeciwdziałanie wszelkim formom dyskryminacji tych osób, ✓ prowadzenie działań profilaktycznych i pomocowych w obszarze uzależnień i zagrożeń patologią, w szczególności alkoholizmem i narkomanią, ✓ wspieranie interwencji kryzysowej, ✓ podnoszenie świadomości, jakości życia oraz aktywności społeczności lokalnej,

**Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych
Powiatu Ostrowskiego na lata 2021 – 2027**

		<ul style="list-style-type: none"> ✓ zachowanie lokalnego dziedzictwa kulturowego, historycznego i przyrodniczego ✓ kultywowanie miejsc tradycji, obrzędów i zwyczajów, kultywowanie języka regionalnego i gwary oraz kultywowanie rzemiosła, ✓ propagowanie postaw proekologicznych, ✓ promocja i organizacja wolontariatu do realizacji zadań statutowych Stowarzyszenia <p>Do najważniejszych wydarzeń i działań realizowanych przez Stowarzyszenie na rzecz osób niepełnosprawnych należą:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Święto Konwalii – festyn mający charakter integracyjny, sprzyjający wspólnej zabawie, która burzy mury podziału oraz buduje pozytywny wizerunek, a co za tym idzie zapobiega wykluczeniu społecznemu osób sprawnych inaczej, ✓ Turniej Piłki Nożnej <i>Pyra Cup</i> – turniej piłkarski dla osób niepełnosprawnych, uczestników placówek z terenu Powiatu Ostrowskiego, ✓ Turniej warcabowy dla osób niepełnosprawnych – rozgrywki warcabowe, których celem jest integracja osób niepełnosprawnych ze środowiskiem lokalnym, rozwijanie zainteresowań, pobudzenie motywacji do kreatywnego myślenia, rozwijanie zdrowego współzawodnictwa, umiejętności przestrzegania zasad i reguł, mobilizację do aktywnego spędzania wolnego czasu, a także rozwijanie umiejętności radzenia sobie z wygraną i porażką, ✓ Wystawa Bożonarodzeniowa – spotkanie ludzi z różnych środowisk, które jest okazją do nawiązania kontaktów i znajomości, wymiany doświadczeń, pozwala nie tylko na przezwycięzenie własnych ograniczeń, ale również przyczynia się do integracji tych środowisk, pozwala jej uczestnikom poczuć prawdziwą magię świąt Bożego Narodzenia oraz niweluje poczucie osamotnienia i odosobnienia osób niepełnosprawnych. <p>Data wpisu do rejestru: 09 kwietnia 2008</p>
10	Ostrowskie Centrum Terapii	<p>Celem Stowarzyszenia jest:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Pomoc osobom niepełnosprawnym, dotkniętym chorobą, z różnego rodzaju zaburzeniami, specjalnymi potrzebami edukacyjnymi oraz zagrożonym wykluczeniem społecznym. ✓ Popieranie i upowszechnianie hipoterapii jako metody rehabilitacji w wybranych schorzeniach. ✓ Popieranie i upowszechnianie hipoterapii jako formy korzystnego oddziaływania

		<p>psychoterapeutycznego, socjoterapeutycznego oraz pedagogicznego.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Prowadzenie działalności terapeutycznej, sportowej i wychowawczej wśród dzieci, młodzieży i dorosłych. ✓ Upowszechnianie sportu jeździeckiego wśród osób niepełnosprawnych. ✓ Inicjowanie, rozwój i organizacja różnych form terapii, rehabilitacji, rekreacji i turystyki na rzecz dzieci, młodzieży i dorosłych niepełnosprawnych oraz ich rodzin, w tym prowadzenie terapii i profilaktyki dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym lub uzależnieniami. ✓ Szkolenie i doskonalenie umiejętności zawodowych osób prowadzących zajęcia z osobami niepełnosprawnymi. ✓ Tworzenie bazy i gromadzenie środków na rzecz hipoterapii i jeździectwa osób niepełnosprawnych. ✓ Objęcie hipoterapią jak największej ilości potrzebujących jej pacjentów. ✓ Integracja środowiska niepełnosprawnych ze społecznością lokalną. <p>Formy terapii prowadzone w Stowarzyszeniu: hipoterapia, dogoterapia, integracja sensoryczna, neurologopedia, EEG Biofeedback, fizjoterapia, (terapia manualna, terapia metodą Vojty, terapia trójpłaszczyznowa stopy, terapia czaszkowo-krzyżowa), terapia pedagogiczna, terapia ręki.</p> <p>Data wpisu do rejestru: 02 luty 2007</p>
11	Stowarzyszenie Rodzin na Rzecz Osób z Niedosłuchem w Ostrowie Wielkopolskim	<p>Wspieranie dzieci z niedosłuchem, logopedia, działalność informacyjna na temat niedosłuchu.</p> <p>Do najważniejszych wydarzeń i działań zrealizowanych przez Stowarzyszenie w 2019 roku na rzecz osób niepełnosprawnych należą turnus rehabilitacyjny w miesiącu lipcu i spotkanie wigilijne w miesiącu grudniu.</p> <p>Data wpisu do rejestru: 08 maja 2001</p>
12	Stowarzyszenie Promocja Rozwoju Dziecka i Rodziny im. Bł. Edmunda Bojanowskiego w Ostrowie Wielkopolskim	<p>Prowadzone placówki</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Warsztat Terapii Zajęciowej <i>Tęcza</i> w Ostrowie Wielkopolskim ✓ Klub Abstynenta w Ostrowie Wielkopolskim <p>Zakres działania i zadania:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Udzielanie szkołom i placówkom o charakterze edukacyjnym i wychowawczym lub profilaktyczno-terapeutycznym wszechstronnej pomocy dla wspomagania procesów wychowawczych i profilaktyczno-terapeutycznych.

**Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych
Powiatu Ostrowskiego na lata 2021 – 2027**

		<ul style="list-style-type: none"> ✓ Działanie społecznie użyteczne w następujących sferach zadań publicznych obejmujących: pomoc społeczna, w tym pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie szans tych rodzin i osób, ochronę i promocję zdrowia, działania na rzecz osób niepełnosprawnych. <p>Data wpisu do rejestru: 12 lipca 2001</p>
13	<p>Ostrowskie Stowarzyszenie Rodziców i Przyjaciół Dzieci z Zespołem Downa <i>Uśmiech</i></p>	<p>Obszary działań: usługi socjalne, pomoc społeczna</p> <p>Odbiorcy działań</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Rodzina ✓ Dzieci, młodzież ✓ Dzieci z niepełnosprawnością
14	<p>Ostrowskie Stowarzyszenie Osób Chorych na Stwardnienie Rozsiane</p>	<p>Zakres działania i zadania:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Organizowanie działania Stowarzyszenia zgodnie ze Statutem (prowadzenie biura), ✓ Prowadzenie rehabilitacji zespołowej na sali pod opieką rehabilitanta, ✓ Zajęcia na świeżym powietrzu – Nordic-Walking w parku miejskim, kompleksie sportowo-rekreacyjnym Piaski-Szczygliczka, ✓ Systematyczna rehabilitacją osób obłożnie chorych w ich domach, ✓ Rehabilitacja na basenie, ✓ Organizowanie zajęć integracyjnych osób chorych i ich rodzin (Wigilia, Pożegnanie Lata, pikniki itp.), ✓ Spotkania z lekarzami – specjalistami: neurolog, psycholog, ✓ Udzielanie pomocy w załatwianiu dodatkowych badań, konsultacji w placówkach zdrowia – terapia immunomodelująca, ✓ Warsztaty terapii rozwojowej – psychoterapia, ✓ Likwidacja wszelkich barier pomiędzy niepełnosprawnymi ✓ a społecznością pełnosprawnych - organizowanie wyjazdów poza miejsce zamieszkania, ✓ Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowie Wielkopolskim <p>W 2020 roku Stowarzyszenie przy wsparciu środków PFRON zorganizowało wyjazd z noclegami do Kobylej Góry. Członkowie Stowarzyszenia uczestniczyli w pikniku w Michałkowie, korzystali z tlenoterapii – komory hiperbarycznej oraz uczestniczyli w warsztatach rozwojowych – wsparcie psychologa w czasie pandemii. Ze środków własnych zorganizowano jednodniowy wyjazd rekreacyjny do Gołuchowa.</p> <p>Data wpisu do rejestru: 22 maja 2000</p>

**Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych
Powiatu Ostrowskiego na lata 2021 – 2027**

15	<p>Stowarzyszenie Śpiewacze LIRA Niewidomych, Słabowidzących i Innych Niepełnosprawnych w Ostrowie Wielkopolskim</p>	<p>Zakres działania i zadania organizacji na rzecz osób niepełnosprawnych: rozwijanie i organizacja kultury muzycznej, fizycznej, rehabilitacji, turystyki i czynnego wypoczynku poprzez integrację w środowisku osób niepełnosprawnych, organizacja koncertów i warsztatów muzycznych, spotkań z piosenką biesiadną</p> <p>Data wpisu do rejestru: 20 stycznia 2003</p>
16	<p>Fundacja NADZIEJA Osób Poszkodowanych w Wypadkach Drogowych w Ostrowie Wielkopolskim</p>	<p>Zakres działania i zadania organizacji:</p> <p>Działanie na rzecz osób poszkodowanych w wypadkach drogowych i ich rodzin w zakresie wspierania leczenia, w tym również sanatoryjnego, regeneracji sił i wypoczynku oraz organizowania pomocy prawnej, psychologicznej i rzeczowej. Działalność pożytku publicznego w zakresie nieodpłatnej pomocy społecznej, bez zakwaterowania, tworzenia ośrodków rehabilitacyjnych i wypoczynkowych oraz punktów pomocy prawnej i psychologicznej, z pełnieniem zarządu nad tymi ośrodkami.</p> <p>Fundacja prowadzi medialną kampanię społeczną <i>Jeźdź świadomie</i> oraz organizowała Ogólnopolski Konwent pt.: <i>Współpraca międzysektorowa i innowacje na rzecz bezpieczeństwa drogowego</i>.</p> <p>Data wpisu do rejestru: 08 marca 2005</p>
17	<p>Fundacja Na Rzecz Pomocy Dzieciom Niepełnosprawnym NOWA NADZIEJA Oddział w Ostrowie Wielkopolskim</p>	<p>Aktualna działalność Fundacji <i>Nowa Nadzieja</i> obejmuje następujące obszary:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ działalność diagnostyczna spektrum autyzmu w Ośrodku Diagnostyki i Terapii Autyzmu, ✓ działalność terapeutyczna, ✓ konsultacje medyczne spektrum autyzmu z uwzględnieniem diety, ✓ działalność edukacyjna - ogólnopolskie akcje społeczne, festyny, ✓ działalność szkoleniowa - bezpłatne szkolenia, ✓ Klub Rodziców Wymagających Dzieci, grupa wsparcia dla rodziców, ✓ organizacja turnusów rehabilitacyjnych, ✓ bezpłatne konsultacje dotyczące rozwoju dziecka, ✓ działalność terapeutyczna: terapia pedagogiczna, terapia psychologiczna, Integracji Sensorycznej, Play, Biofeedback, logopedia, Arteterapia, Muzykoterapia, Dogoterapia, Terapia ręki, terapia dysleksji.

18	Stowarzyszenie Z miłości do dzieci w Latowicach	<p>Zakres realizowanych działań:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Wspieranie rodziny jako wspólnoty życia i miłości, będącej podstawowym środowiskiem wychowawczym ✓ Wspomaganie wszechstronnego rozwoju rodziny ✓ Prowadzenie wszelkiej działalności informacyjnej jak i pomocowej pro-life, zwłaszcza wobec dzieci nienarodzonych ✓ Poprawa warunków życia i zdrowia osób niepełnosprawnych i ich rodzin, zwiększanie ich uczestnictwa w życiu społecznym, zawodowym, kulturalnym, turystycznym i sportowym ✓ Uczestniczenie w procesach likwidacji wszelkich barier między pełnosprawnymi a społecznością niepełnosprawnymi ✓ Popieranie i upowszechnianie hipoterapii jako metody rehabilitacji w wybranych schorzeniach ✓ Prowadzenie hipoterapii jako podstawowej formy rehabilitacji ✓ Prowadzenie działalności w zakresie sportu, różnych form rehabilitacji, turystyki, rekreacji, kultury i oświaty oraz wypoczynku dla lokalnych wspólnot rodzinnych a zwłaszcza dzieci ✓ Prowadzenie działań profilaktycznych i pomocowych w obszarze uzależnień i zagrożeń patologią społeczną, w szczególności alkoholizmem i narkomanią ✓ Wspieranie interwencji kryzysowej ✓ zachowanie lokalnego dziedzictwa kulturowego, historycznego i przyrodniczego ✓ kultywowanie miejsc tradycji, obrzędów i zwyczajów również religijnych ✓ propagowanie postaw proekologicznych <p>Data wpisu do rejestru: 16 listopada 2012</p>
19	Fundacja Wsparcie w Ostrowie Wielkopolskim	<p>Celem Fundacji jest inicjowanie i wspieranie działań w obszarze:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ zapobiegania patologiom społecznym takim jak: przemoc, problemy uzależnień, upowszechniania i ochrony praw dziecka szczególnie krzywdzonego, przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu ze szczególnym uwzględnieniem osób dotkniętych problemami uzależnień i przemocy oraz niepełnosprawnością, działania na rzecz osób niepełnosprawnych i ich rodzin, ochrona i promocja zdrowia, promocji zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozosta-

**Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych
Powiatu Ostrowskiego na lata 2021 – 2027**

		<p>jących bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy, działalności na rzecz osób w wieku emerytalnym.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ organizowanie i prowadzenie konferencji, warsztatów, szkoleń, kursów z zakresu profilaktyki uzależnień, przemocy oraz promocji zdrowia, ✓ prowadzenie działalności szkoleniowej, edukacyjnej, doradczej i informacyjnej, ✓ organizowanie poradnictwa dla osób z problemami uzależnień i doznających przemocy i bezrobotnych, ✓ prowadzenie akcji i przedsięwzięć społecznych mających na celu szerzenie wiedzy na temat uzależnień i zjawiska przemocy domowej oraz promocji zdrowia, ✓ prowadzenie szkoleń dla różnych grup społecznych w zakresie ww. obszarów, ✓ prowadzenie szkoleń dla osób z niepełnosprawnością aktywizujące do pracy (zadanie w ramach projektów). <p>Data wpisu do rejestru: 26 listopada 2013</p>
20	<p>Fundacja Inwalidów i Osób Niepełnosprawnych Miłosierdzie w Kaliszu</p>	<p>Celem Fundacji jest podejmowanie, stosowanie do potrzeb, wielokierunkowych działań na rzecz środowiska inwalidów i osób niepełnosprawnych. Fundacja realizuje swoje cele nieodpłatnie w szczególności przez następujące rodzaje działalności pożytku publicznego:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ zbieranie informacji i prowadzenie analiz i badań na temat inwalidów i osób niepełnosprawnych oraz ustanowienie systemu informacji na temat tych osób, ✓ udzielanie różnorodnej pomocy inwalidom i osobom niepełnosprawnym, ✓ organizowanie i prowadzenie dla osób niepełnosprawnych warsztatów terapii zajęciowej i zakładów aktywności zawodowej oraz banku chleba i sprzętu, ✓ prowadzenie działalności charytatywnej na rzecz osób niepełnosprawnych, ✓ Poradnictwa i przygotowania do zawodów, ✓ Przygotowania turnusów rehabilitacyjnych, kolonii, imprez rekreacyjno-sportowych, kulturalno-artystycznych itp., ✓ Prowadzenie działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych ✓ Działania na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijanie kontaktów i współpracy między społeczeństwami <p>Data wpisu do rejestru: 28 kwietnia 1992</p>

21	Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta Koło Ostrowskie	<p>Misja Towarzystwa:</p> <p>Niesienie pomocy osobom bezdomnym i ubogim, w tym niepełnosprawnym w duchu patrona Św. Brata Alberta.</p> <p>Prowadzone działania:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ prowadzenie Domu św. Brata Alberta dla Bezdomnych Mężczyzn, który spełnia funkcję noclegowni i schroniska, ✓ pomoc żywnościowa ludziom ubogim i rodzinom wielodzietnym, ✓ rozdzielanie środków finansowych dla ludzi ubogich jako dopłaty do faktur za wodę i ścieki, ✓ udział w projekcie "Wyprowadzić na prostą" w ramach Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL, ✓ udział w Funduszu Grantowym dla Ostrowa Wielkopolskiego. <p>Data wpisu do rejestru: 06 grudnia 2001</p>
22	Caritas Diecezji Kaliskiej. Stacja opieki i punkt medyczny w Ostrowie Wielkopolskim	<p>Stacje Opieki Caritas są placówkami, które wykonują świadczenia profilaktyczne, diagnostyczne, pielęgnacyjne, lecznicze i rehabilitacyjne w swoich gabinetach medycznych oraz w domach pacjentów.</p> <p>Usługi pielęgniarstwa i rehabilitacyjne - to główne zadania Stacji Opieki Caritas w Ostrowie Wielkopolskim.</p> <p>Punkt medyczny Caritas Diecezji Kaliskiej świadczy usługi skierowane do pacjentów z terenu Ostrowa Wielkopolskiego. Usługi wykonywane są zarówno w placówce, jak w domu pacjenta.</p> <p>Wszystkie usługi świadczone w punkcie są bezpłatne. To zarówno usługi zabiegowe i specjalistyczne ze zleceniem lekarskim takie jak m.in. zastrzyki domięśniowe, dożylnie i podskórne, pobieranie krwi do badań czy pielęgnacja odleżyn i trudno gojących się ran. To także diagnostyka, czyli wykonywanie pomiaru cukru, cholesterolu i trójglicerydów we krwi.</p> <p>Stacja Opieki w Ostrowie Wielkopolskim to miejsce, gdzie można również wypożyczyć sprzęt pielęgnacyjno-rehabilitacyjny.</p>
23	Stowarzyszenie Konferencji św. Wincentego a Paulo Jednostka Terenowa w Ostrowie Wielkopolskim	<p>Organizacja koncentruje się na wspieraniu rodzin, które z różnych przyczyn znalazły się w trudnych warunkach materialnych. Działalność polega na udzielaniu pomocy żywnościowej, odzieżowej oraz zakupie leków. Organizacja wspiera samotnych mieszkańców Domu Pomocy Społecznej oraz prowadzi świetlicę środowiskową.</p>

24	Stowarzyszenie Trzeźwości Centrum Integracji Społecznej Odolanów	<p>Centrum Integracji Społecznej (CIS) w Odolanowie to jednostka organizacyjna utworzona przez organizację pozarządową, jaką jest Stowarzyszenie Trzeźwości w Odolanowie. Realizuje reintegrację zawodową i społeczną poprzez prowadzenie dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym programów edukacyjnych, obejmujących, m.in. nabywanie umiejętności zawodowych, przekwalifikowanie lub podwyższanie kwalifikacji zawodowych oraz nabywanie innych umiejętności niezbędnych do codziennego życia.</p> <p>CIS nie jest samodzielnym podmiotem prawnym, lecz formą prawną adresowaną do instytucji oraz organizacji pozarządowych pracujących z osobami zagrożonymi wykluczeniem społecznym. W grupie beneficjentów CIS są te same grupy osób, które mogą założyć spółdzielnię socjalną.</p> <p>Przystąpienie do CIS następuje na wniosek zainteresowanego, po uzyskaniu opinii Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Odolanowie oraz Powiatowego Urzędu Pracy w Ostrowie Wielkopolskim. W trakcie pobytu w CIS, który trwa do jednego roku, beneficjent otrzymuje świadczenie integracyjne w wysokości zasiłku dla bezrobotnych oraz pełne ubezpieczenie w ZUS. Czas pobytu w CIS liczony jest do wystąpienia lat.</p> <p>Aktualnie oferta CIS skierowana jest dla 40 beneficjentów z Gminy i Miasta Odolanów oraz dla 10 z Gminy Ostrów Wielkopolski.</p>
----	---	---

Źródło: opracowanie własne na podstawie publikacji Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie i Powiatowego Urzędu Pracy w Ostrowie Wielkopolskim

2.2. Diagnoza problemów społecznych w Powiecie Ostrowskim

Pomoc osobom i rodzinie przyznaje się – zgodnie z ustawą o pomocy społecznej – ze względu na następujące powody:

- ✓ ubóstwa,
- ✓ sieroctwa,
- ✓ bezdomności,
- ✓ bezrobocia,
- ✓ niepełnosprawności,
- ✓ długotrwałej lub ciężkiej choroby,
- ✓ przemocy w rodzinie,
- ✓ potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi,
- ✓ potrzeby ochrony macierzyństwa lub wielodzietności,
- ✓ bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,
- ✓ trudności w integracji cudzoziemców, którzy uzyskali w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach,
- ✓ trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- ✓ alkoholizmu lub narkomanii,
- ✓ zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej,
- ✓ klęski żywiołowej lub ekologicznej.

2.2.1. Problemy społeczne rodzin

Członkowie rodziny tworzą układ, na który można spojrzeć jak na system. Wzajemne oddziaływanie na siebie poszczególnych elementów, czyli członków rodziny powoduje funkcjonowanie systemu. W rodzinie zdrowej relacje pomiędzy małżonkami są równoległe oraz dwukierunkowe, oparte na wspólnych ustaleniach dotyczących podziału obowiązków i sposobu wychowywania dzieci. Zaburzone funkcjonowanie jednego z jej członków uderza w cały jej system rodzinny, wtedy można mówić o dysfunkcyjności takiej rodziny. Sama dysfunkcja oznacza zaburzenie komunikacyjne bądź strukturalne rodziny, np. centralną postacią jest rodzic będący sprawcą przemocy itd. Może to też być zaburzenie własnych granic, granic pomiędzy poszczególnymi osobami w rodzinie, np. nieuszanowanie czyjejs intymności, uczuć i poglądów.

Tabela 2.19 i 2.20 oraz wykresy 2.9 i 2.10 przedstawia sytuację rodzin z problemami społecznymi w obszarze bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w Powiecie Ostrowskim z uwzględnieniem podziału na gminy.

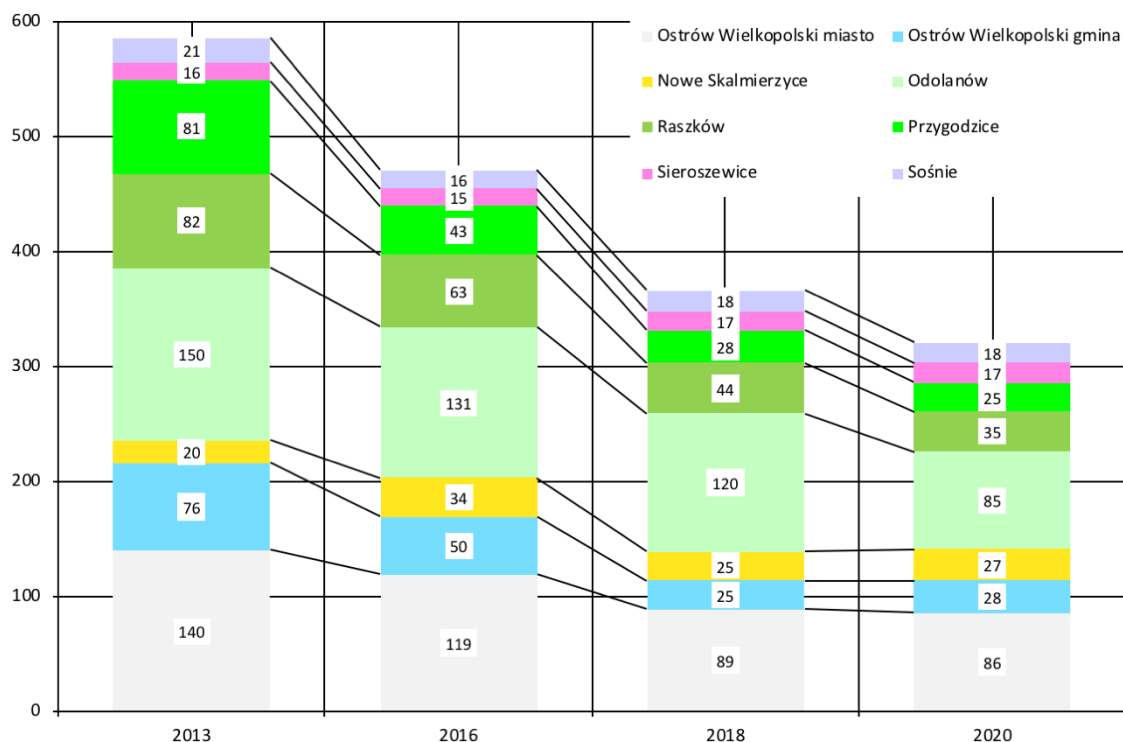
Tabela 2.19

Liczba rodzin korzystających z usług pomocy społecznej ze względu na konieczność ochrony macierzyństwa w gminach Powiatu Ostrowskiego w latach 2013-2020

Wyszczególnienie	Lata			
	2013	2016	2018	2020
Ostrów Wielkopolski miasto	140	119	89	86
Ostrów Wielkopolski gmina	76	50	25	28
Nowe Skalmierzyce	20	34	25	27
Odolanów	150	131	120	85
Raszków	82	63	44	35
Przygodzice	81	43	28	25
Sieroszewice	16	15	17	17
Sośnie	21	16	18	18
Powiat Ostrowski	586	471	366	321

Źródło: dane MOPS Ostrów Wielkopolski, GOPS Ostrów Wielkopolski, MGOPS Nowe Skalmierzyce, MGOPS Odolanów, MGOPS Raszków, GOPS Przygodzice, GOPS Sieroszewice, GOPS Sośnie

Wykres 2.9 Liczba rodzin korzystających z usług pomocy społecznej ze względu na konieczność ochrony macierzyństwa w gminach Powiatu Ostrowskiego w latach 2013-2020

Źródło: dane MOPS Ostrów Wielkopolski, GOPS Ostrów Wielkopolski, MGOPS Nowe Skalmierzyce, MGOPS Odolanów, MGOPS Raszków, GOPS Przygodzice, GOPS Sieroszewice, GOPS Sośnie

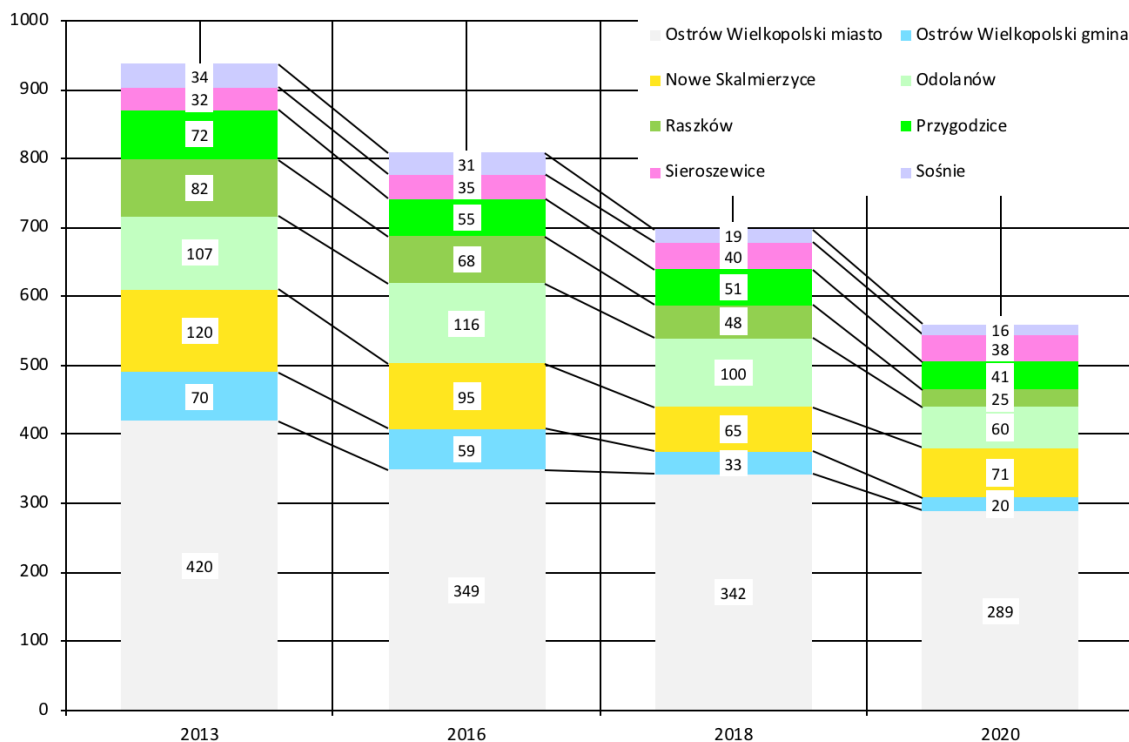
Tabela 2.20

Liczba rodzin korzystających z usług pomocy społecznej ze względu na bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych w gminach Powiatu Ostrowskiego w latach 2013-2020

Wyszczególnienie	Lata			
	2013	2016	2018	2020
Ostrów Wielkopolski miasto	420	349	342	289
Ostrów Wielkopolski gmina	70	59	33	20
Nowe Skalmierzyce	120	95	65	71
Odolanów	107	116	100	60
Raszków	82	68	48	25
Przygodzice	72	55	51	41
Sieroszewice	32	35	40	38
Sośnie	34	31	19	16
Powiat Ostrowski	937	808	698	560

Źródło: dane MOPS Ostrów Wielkopolski, GOPS Ostrów Wielkopolski, MGOPS Nowe Skalmierzyce, MGOPS Odolanów, MGOPS Raszków, GOPS Przygodzice, GOPS Sieroszewice, GOPS Sośnie

Wykres 2.10 Liczba rodzin korzystających z usług pomocy społecznej ze względu na bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych w gminach Powiatu Ostrowskiego w latach 2013-2020

Źródło: dane MOPS Ostrów Wielkopolski, GOPS Ostrów Wielkopolski, MGOPS Nowe Skalmierzyce, MGOPS Odolanów, MGOPS Raszków, GOPS Przygodzice, GOPS Sieroszewice, GOPS Sośń

Z zaprezentowanych danych wynika, iż problem dysfunkcji rodzin w Powiecie Ostrowskim w okresie wdrażania poprzedniej *Strategii* systematycznie tracił na sile w obserwowanych obszarach. Spadek o blisko 50% odnotowano zarówno w odniesieniu do osób z bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego jak i osób wymagających wsparcia ze względu na konieczność ochrony macierzyństwa.

Mówiąc o zjawiskach dysfunkcji w rodzinach i ich dynamice na przestrzeni ostatniego okresu programowania trudno nie docenić wpływu programów socjalnych realizowanych przez rząd centralny. Wzrost dochodów rodzin – niezależnie od jego negatywnego wpływu na rynek pracy i wypychania kobiet z zasobów pracowniczych – spowodował podniesienie standardu życia, zwiększenie pewności egzystencjonalnej oraz pozwolił na lepsze funkcjonowanie rodziny i relacji wewnątrz niej. Można byłoby szeroko omawiać preferencje i priorytety dysponowania tak uzyskanym budżetem – które pozostawiają nadal wiele do życzenia – co może stanowić powód do modernizacji rozwiązań systemowych. Niemniej w liczbach bezwzględnych ilość osób korzystających ze wsparcia pomocy społecznej z przyczyn związanych z dysfunkcjami rodziny w Powiecie Ostrowskim spada.

W odniesieniu do zjawiska bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego największy spadek ilości osób korzystających ze wsparcia ośrodków pomocy społecznej odnotowano w gminie Ostrów Wielkopolski oraz w gminie Raszków. W tych gminach ilość udzielanych świadczeń spadła o blisko 70%. Jediną gminą, gdzie odnotowano nieznaczny wzrost była gmina Sieroszewice, gdzie udzielono o 1/5 więcej świadczeń. Średnio w Powiecie Ostrowskim z pomocy w tym zakresie korzystało 4,5 osoby na 1 000 mieszkańców. Najniższy poziom ilości udzielonych świadczeń na głowę odnotowano w gminie Ostrów Wielkopolski – gdzie korzystało z nich 1,3 osoby na 1 000 mieszkańców – najwyższy w gminie Nowe Skalmierzyce – odpowiednio 4,8 osoby.

Co się tyczy wsparcia związanego z koniecznością ochrony macierzyństwa największy spadek ilości osób korzystających ze wsparcia ośrodków pomocy społecznej odnotowano w gminie Przygodzice oraz w gminie Ostrów Wielkopolski. W tych gminach ilość udzielanych świadczeń spadła o około 1/3. Jediną gminą, gdzie odnotowano wzrost ilości realizowanego wsparcia była gmina Nowe Skalmierzyce. Udzielono tam o 1/3 więcej świadczeń dla osób korzystających z ochrony macierzyństwa. Powiecie Ostrowskim z pomocy związanej z koniecznością ochrony macierzyństwa korzystało przeciętnie 2 osoby na 1 000 mieszkańców. Najmniej świadczeń *per capita* zrealizowano w mieście Ostrów Wielkopolski – 1,2. W gminie Odolanów – gdzie intensywność pomocy była najwyższa – korzystało ze wsparcia średnio 4,4 osoby na 1 000 mieszkańców.

2.2.2. Ubóstwo, wykluczenie społeczne i bezdomność

Poprzez ubóstwo - określa się stan, w którym jednostce czy grupie społecznej brakuje środków na zaspokojenie podstawowych potrzeb uznawanych w danej społeczności za niezbędne. Pod pojęciem „podstawowe potrzeby” należy rozumieć takie potrzeby jak: wyżywienie, ubranie, mieszkanie, zachowanie zdrowia, uzyskanie wykształcenia, zaspokojenie sfer intelektualnych. Pojęcie ubóstwa powstałego na drodze indywidualnej sytuacji życiowej obejmuje takie aspekty jak: wielodzietność, uzależnienia, niepełnosprawność, samotność, wychowywanie się w rodzinach niepełnych i rozbitych, niski status wykształcenia prowadzący do bezrobocia, przewlekłe choroby, inne przeżycia np. jak śmierć osoby najbliższej, utrudniająca aktywne i prawidłowe funkcjonowanie. Należy zaznaczyć, iż problemy te występują bardzo często zespołowo. Ubóstwo jest to stan, w którym rodzina lub jednostka żyje poniżej kryterium dochodowego ustalonego zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej. Ubóstwo w konsekwencji prowadzi do zjawiska wykluczenia społecznego.

Przedstawione przez Ośrodki Pomocy Społecznej dane, wskazują na występowanie w Powiecie Ostrowskim problemu ubóstwa. Liczbę rodzin korzystających z pomocy Ośrodków Pomocy Społecznej w poszczególnych gminach przedstawia tabela 2.21 i wykres 2.11.

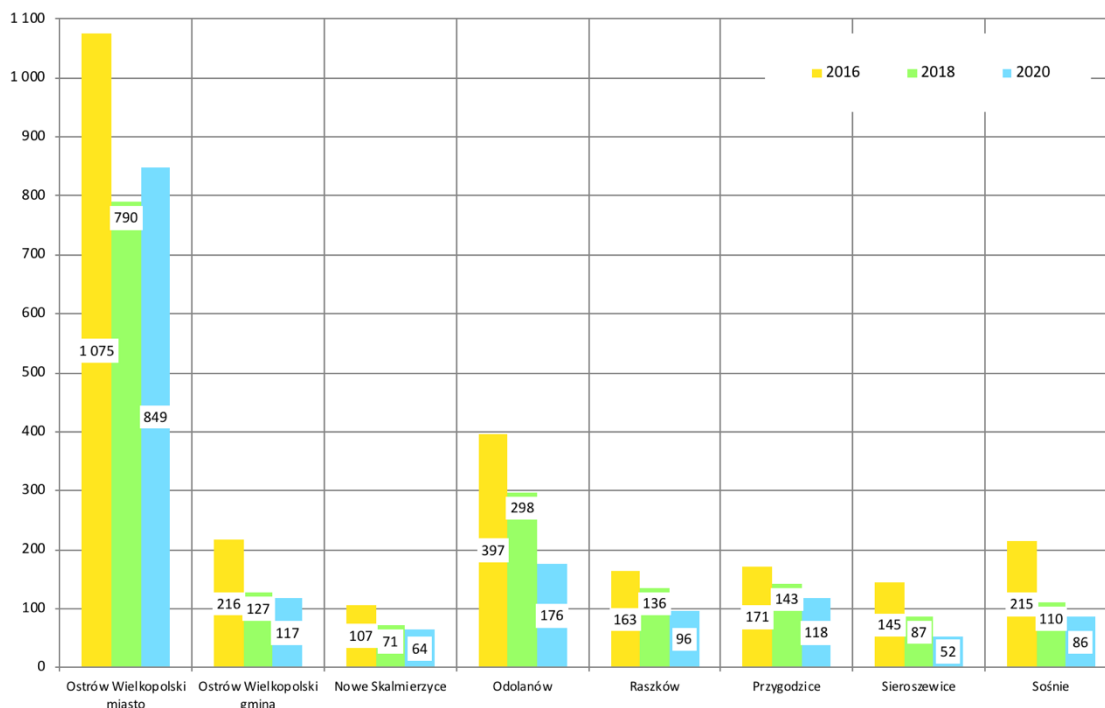
Tabela 2.21

Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu ubóstwa
w Powiecie Ostrowskim w latach 2013-2020

Wyszczególnienie	2013	2016	2018	2020
Ostrów Wielkopolski miasto	1 329	1 075	790	849
Ostrów Wielkopolski gmina	330	216	127	117
Nowe Skalmierzyce	121	107	71	64
Odolanów	499	397	298	176
Raszków	bd	163	136	96
Przygodzice	242	171	143	118
Sieroszewice	146	145	87	52
Sośnie	294	215	110	86
Powiat Ostrowski	2 961	2 489	1 762	1 558

Źródło: dane MOPS Ostrów Wielkopolski, GOPS Ostrów Wielkopolski, MGOPS Nowe Skalmierzyce, MGOPS Odolanów, MGOPS Raszków, GOPS Przygodzice, GOPS Sieroszewice, GOPS Sośnie

Wykres 2.11 Liczba rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej
z tytułu ubóstwa w Powiecie Ostrowskim w latach 2016-2020

Źródło: dane MOPS Ostrów Wielkopolski, GOPS Ostrów Wielkopolski, MGOPS Nowe Skalmierzyce, MGOPS Odolanów, MGOPS Raszków, GOPS Przygodzice, GOPS Sieroszewice, GOPS Sośnie

Negatywne skutki ubóstwa dają się odczuć w większości rodzin niepełnych. Pomimo utrzymywania się w wielu przypadkach z dochodów z pracy, samotne matki lub samotni ojcowie nie są w stanie zapewnić dzieciom odpowiedniej sytuacji materialnej. Oprócz tego narastają w tych rodzinach problemy wychowawcze związane z brakiem czasu i odpowiednich wzorców do naśladowania.

Ubóstwo i życie na poziomie minimum egzystencji powoduje, że wydatki na żywność i opłaty mieszkaniowe pochłaniają cały budżet. Konsekwencją jest minimalizacja potrzeb żywieniowych oraz zakup produktów spożywczych bardzo niskiej jakości. Prowadzi to do rozwijania się różnego rodzaju schorzeń, a te w dalszym etapie powodują wzrost kosztów utrzymania, związanych z leczeniem bądź rehabilitacją. Mogą one również prowadzić do powstawania niepełnosprawności, która w znacznym stopniu ogranicza podejmowanie aktywności zawodowej, a może podwyższać poziom wydatków na leczenie.

Głównym sposobem ograniczenia ubóstwa jest: zmniejszenie bezrobocia przez tworzenie nowych miejsc pracy, aktywizacja zawodowa osób ubogich, zmiana postaw u osób ubogich korzystających z pomocy społecznej poprzez kształtowanie odpowiedzialności za swój los i umiejętności przystosowania się do istniejącej rzeczywistości.

Warto zauważyć istotny spadek liczby osób korzystających ze wsparcia pomocy społecznej ze względu na problem ubóstwa. Na przestrzeni poprzedniego okresu programowania liczba tych osób spadła o blisko połowę. W porównaniu do roku 2013 najwięcej osób ubogich korzystających ze wsparcia ubyto w gminie Sośnie (spadek o blisko 70,0%) oraz w gminie Odolanów (spadek o ponad 2/3). To już kolejny okres programowania, gdy następują takie spadki ilości osób korzystających ze wsparcia ze względu na ubóstwo w poszczególnych gminach, a także w całym powiecie.

Wydaje się, iż najbardziej prawdopodobnymi przyczynami zmniejszania się ilości osób figurujących w statystykach pomocy społecznej ze względu na problem ubóstwa są zmiany ekonomiczne i społeczne zachodzące w społeczeństwie polskim, co przekłada się na sytuację w Powiecie Ostrowskim. Wśród tych zmian zasadnicze znaczenie mogą mieć:

- ✓ rozwój gospodarczy, podnoszenie się zamożności społeczeństwa i zwiększanie ilości miejsc pracy w Powiecie,
- ✓ działania zmniejszające bezrobocie, pełna dostępność europejskiego rynku pracy oraz realizacja powszechnie dostępnych programów socjalnych i zatrudnienia socjalnego,
- ✓ realizacja projektów współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego ukierunkowanych na aktywizację społeczną i zawodową przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie i Powiatowy Urząd Pracy oraz inne podmioty sektora społecznego.

Bezdomność, problem społeczny, charakteryzujący się brakiem miejsca stałego zamieszkania osoby nim dotkniętej. Wiąże się ona z uwarunkowanym psychologicznie kryzysowym stanem egzystencji osoby nieposiadającej faktycznego miejsca zamieszkania, pozbawionej środków niezbędnych do zaspokojenia elementarnych potrzeb, dotkniętej trwałym wykluczeniem społecznym i zawodowym. Jako stan ewidentnej i trwałej deprivacji potrzeb mieszkaniowych, w sytuacji, gdy dotknięta bezdomnością osoba nie jest w stanie jej zapobiec, wiąże się z poważnym upośledzeniem psychicznego i społecznego funkcjonowania człowieka.

Natura bezdomności wyklucza zamkniętą i jednoznaczną klasyfikację jej przyczyn, ponieważ doprowadza do niej cały zespół nakładających się na siebie sił sprawczych, zespół postaw, zachowań determinowanych predyspozycjami osobowościowymi, którym sprzyjają sytuacje społeczne i sposób funkcjonowania służb socjalnych. Ustawa o pomocy społecznej jako osobę bezdomną definiuje osobę niezamieszkującą w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie gminy i niezameldowaną na pobyt stały, w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności i dowodach osobistych, a także osobę niezamieszkującą w lokalu mieszkalnym i zameldowaną na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania.

Brak domu uniemożliwia normalny rozwój człowieka, wpływa negatywnie na stan zdrowia psychicznego i fizycznego, uniemożliwia rozwijanie aspiracji kulturowych, regenerację sił i wypoczynek. Deprivacji zatem podlegają nie tylko szeroko rozumiane potrzeby mieszkaniowe, ale właściwie wszystkie poziomy potrzeb, począwszy od najbardziej podstawowych potrzeb fizjologicznych, skończywszy zaś na potrzebie samorealizacji. Stan ten jest uwarunkowany wieloczynnikowo, między innymi poprzez zmniejszoną zdolność do samodzielnego życia i radzenia sobie, poddania się wymaganiom społeczeństwa, niewielką odpornością na sytuacje trudne, czy marginalizację społeczną.

Najczęstsze przyczyny bezdomności wynikają przede wszystkim z:

- ✓ sytuacji społeczno-ekonomicznej, w tym wzrostu liczby osób, które nie chcą podjąć pracy lub nie potrafią utrzymać zatrudnienia, albo są osobami bezdomnymi z wyboru,
- ✓ z sytuacji prawnej, polegającej na możliwości wyeksmitowania lokatora "donikąd" za zaległości w opłatach czynszowych,
- ✓ z przyczyn związanych z patologiami, w tym z powodu alkoholizmu, przestępczości, odrzucenia lub braku opieki ze strony najbliższych, rozwodu lub trwałego rozpadu więzi formalnych lub nieformalnych, prostytutce, przemocy w rodzinie,
- ✓ z przyczyn natury socjopsychologicznej, w tym świadomego wyboru innego sposobu życia, odrzucenia obowiązującego systemu wartości,
- ✓ przyczyn osobowościowych, w tym poczucia niższości, osamotnienia, wstydu, przekonania o złej naturze świata i ludzi, posiadania upośledzeń zdrowotnych.

Dynamikę zjawiska bezdomności w Powiecie Ostrowskim według podziału na gminy przedstawia tabela 2.22 i wykres 2.12.

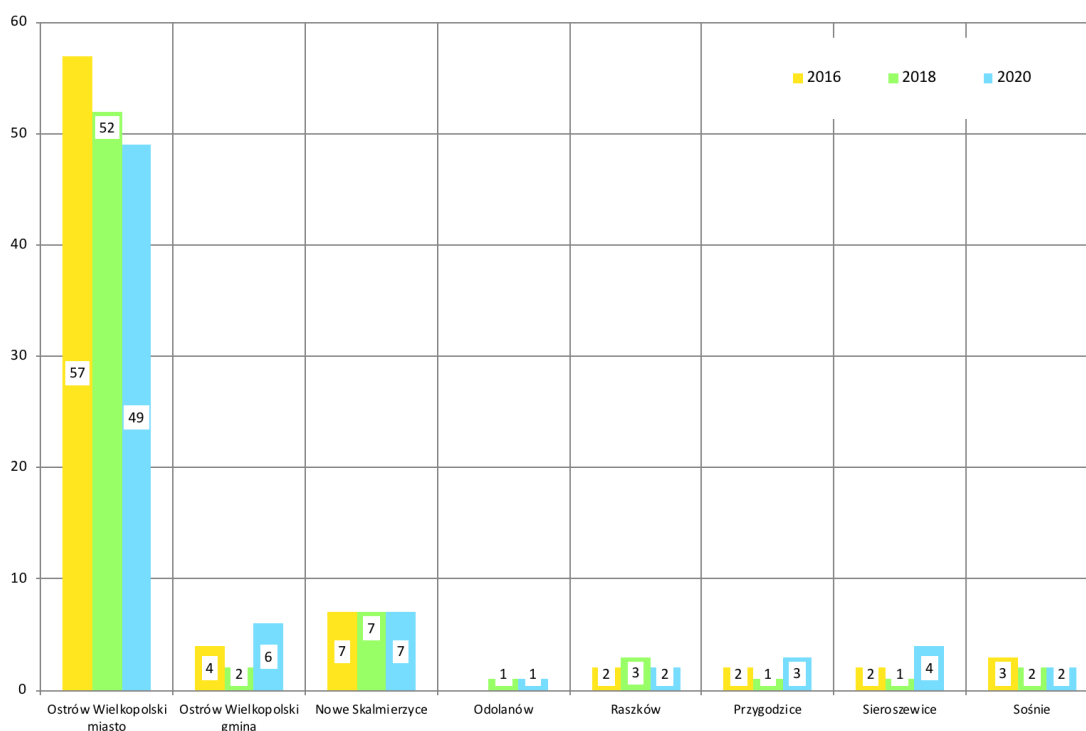
Tabela 2.22

Liczba osób objętych wsparciem z tytułu bezdomności
w gminach Powiatu Ostrowskiego w latach 2013-2020

Gmina	2013	2016	2018	2020
Ostrów Wielkopolski miasto	50	57	52	49
Ostrów Wielkopolski gmina	4	4	2	6
Nowe Skalmierzyce	5	7	7	7
Odolanów	0	0	1	1
Raszków	2	2	3	2
Przygodzice	1	2	1	3
Sieroszewice	0	2	1	4
Sośnie	1	3	2	2
Powiat Ostrowski	63	77	69	74

Źródło: dane MOPS Ostrów Wielkopolski, GOPS Ostrów Wielkopolski, MGOPS Nowe Skalmierzyce, MGOPS Odolanów, MGOPS Raszków, GOPS Przygodzice, GOPS Sieroszewice, GOPS Sośnie

Wykres 2.12 Liczba osób objętych wsparciem z tytułu bezdomności
w Powiecie Ostrowskim w latach 2016-2020

Źródło: dane MOPS Ostrów Wielkopolski, GOPS Ostrów Wielkopolski, MGOPS Nowe Skalmierzyce, MGOPS Odolanów, MGOPS Raszków, GOPS Przygodzice, GOPS Sieroszewice, GOPS Sośnie

Z przedstawionych danych wynika, iż ośrodkiem o najwyższym natężeniu zjawiska bezdomności jest miasto Ostrów Wielkopolski. Blisko 2/3 osób dotkniętych problemem bezdomności korzystało ze wsparcia na terenie tej gminy. Co ma swoje uzasadnienie w specyfice zjawiska, które w swojej naturze dotyka częściej mieszkańców wielkich miast niż terenów wiejskich.

Warto również zauważyć, iż poziom występowania zjawiska oraz jego struktura przestrzenna na terenie Powiatu Ostrowskiego, nie uległy większym zmianom na przestrzeni ostatnich 10 lat. Zarówno poziom ogólny zjawiska, oscylujący wokół 70 osób bezdomnych jak i ilości osób korzystających ze wsparcia w poszczególnych gminach był stosunkowo stabilny.

W Powiecie Ostrowskim działa Schronisko dla Bezdomnych Mężczyzn prowadzone przez Towarzystwo Pomocy im. Św. Brata Alberta oraz Schronisko dla Kobiet i Kobiet z Dziećmi prowadzone przez Caritas Diecezji Kaliskiej - stacja opieki i punkt medyczny w Ostrowie Wielkopolskim.

Powiat Ostrowski prowadził współpracę z organizacjami pozarządowymi, przekazując zadania zlecone w obszarze pomocy i wsparcia:

- ✓ Prowadzenie Zespołu Interwencji Kryzysowej przez Caritas Diecezji Kaliskiej Ostrowskie Centrum Pomocy Caritas - kwota udzielonej dotacji jako wsparcie zadania 60.000,00 złotych,
- ✓ Dofinansowanie prowadzenia świetlicy środowiskowej przez Konferencję Stowarzyszenia św. Wincentego a'Paulo przy Konkatedrze w Ostrowie Wielkopolskim - kwota udzielonej dotacji jako wsparcie zadania 5.200,00 złotych.

Tabela 2.23 prezentują dane dotyczące ilości osób zabezpieczonych w Powiatowym Ośrodku Interwencji Kryzysowej w latach 2016-2020.

Tabela 2.23

Liczba osób zabezpieczonych w Powiatowym Ośrodku Interwencji Kryzysowej w Powiecie Ostrowskim w latach 2016-2020

Wyszczególnienie	2016	2018	2020
Liczba osób zabezpieczonych	7	3	14

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR Ostrów Wielkopolski

Ze świetlicy środowiskowej korzystało przeciętnie 40 dzieci w okresie roku sprawozdawczego.

2.2.3. Problemy społeczne w obszarze bezrobocia

Zjawisko bezrobocia jest poważnym problemem społecznym. Wpływa ujemnie na postawy i zachowania osób bezpośrednio dotkniętych bezrobociem, a także członków ich rodzin. Według danych Powiatowego Urzędu Pracy na dzień 31 grudnia 2020 roku zarejestrowanych było 2 404 osób bezrobotnych, w tym 1 364 kobiety tj. 56,7%, w tej liczbie było 763 długotrwale bezrobotnych. W porównaniu do poprzedniego okresu programowania ilość osób bezrobotnych w Powiecie Ostrowskim spadła o blisko 2/3.

Dynamikę zjawiska bezrobocia na rynku pracy Powiatu Ostrowskiego prezentują tabela 2.24 i wykres 2.13.

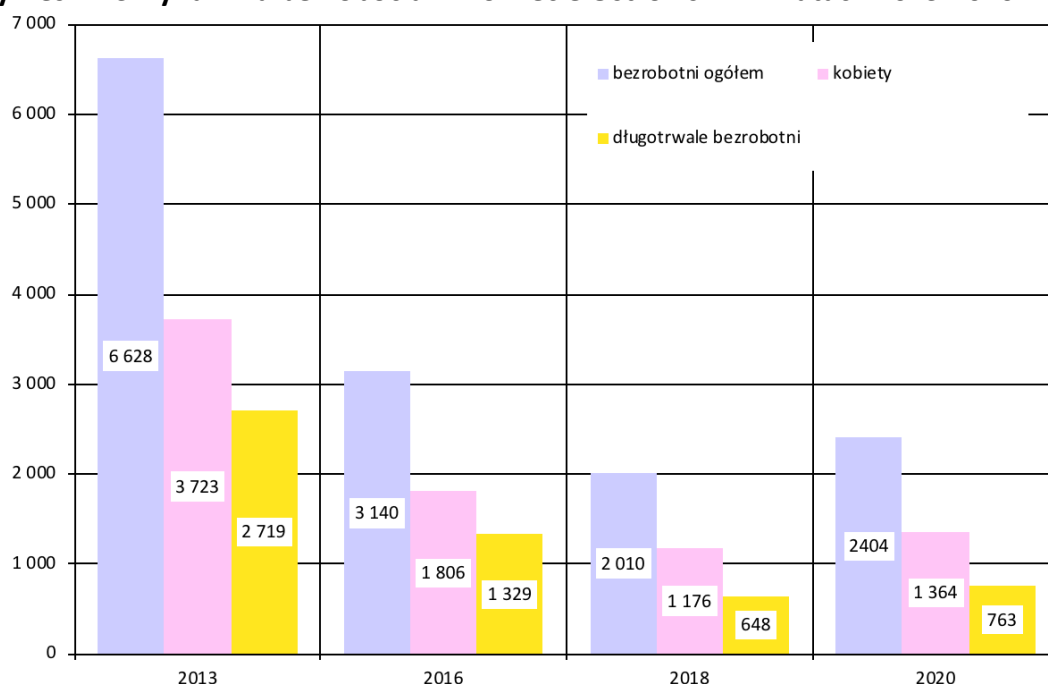
Tabela 2.24

Dynamika bezrobocia w Powiecie Ostrowskim w latach 2013-2020

Rok	Bezrobotni ogółem	w tym kobiety	w tym długotrwale bezrobotni
2013	6 628	3 723	2 719
2016	3 140	1 806	1 329
2018	2 010	1 176	648
2020	2 404	1 364	763

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Ostrowie Wielkopolskim

Wykres 2.13 Dynamika bezrobocia w Powiecie Ostrowskim w latach 2013-2020

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Ostrowie Wielkopolskim

W badanym okresie obserwowano spadek liczby zarejestrowanych bezrobotnych w Powiecie Ostrowskim – łącznie na przestrzeni analizowanego okresu o blisko 2/3. Warto zauważyć, iż w porównaniu do poprzedniego okresu programowania bezrobocie spadło – w zależności od przyjętej wartości bazowej – dwuipółkrotnie. Jednocześnie dane z roku 2020 odzwierciedlają oddziaływanie pandemii COVID-19 na sytuację na rynku pracy – długotrwałe okresy lock-down, ograniczenia funkcjonowania przedsiębiorstw, przerwanie łańcuchów dostaw i kooperacyjnych zaowocowały przyrostem bezrobocia w Powiecie Ostrowskim o niespełna 1/5.

Bardzo istotną informacją dotyczącą zjawiska bezrobocia jest określenie jego struktury. Poniższe tabela i wykresy prezentują strukturę bezrobocia w Powiecie Ostrowskim w latach 2013-2020 pod względem:

- wieku,
- posiadanego wykształcenia,
- czasu pozostawania bez pracy
- miejsca zamieszkania.

Dynamikę struktury zjawiska bezrobocia na rynku pracy Powiatu Ostrowskiego, pod względem wieku osoby zarejestrowanej, prezentują tabela 2.25 i wykres 2.14.

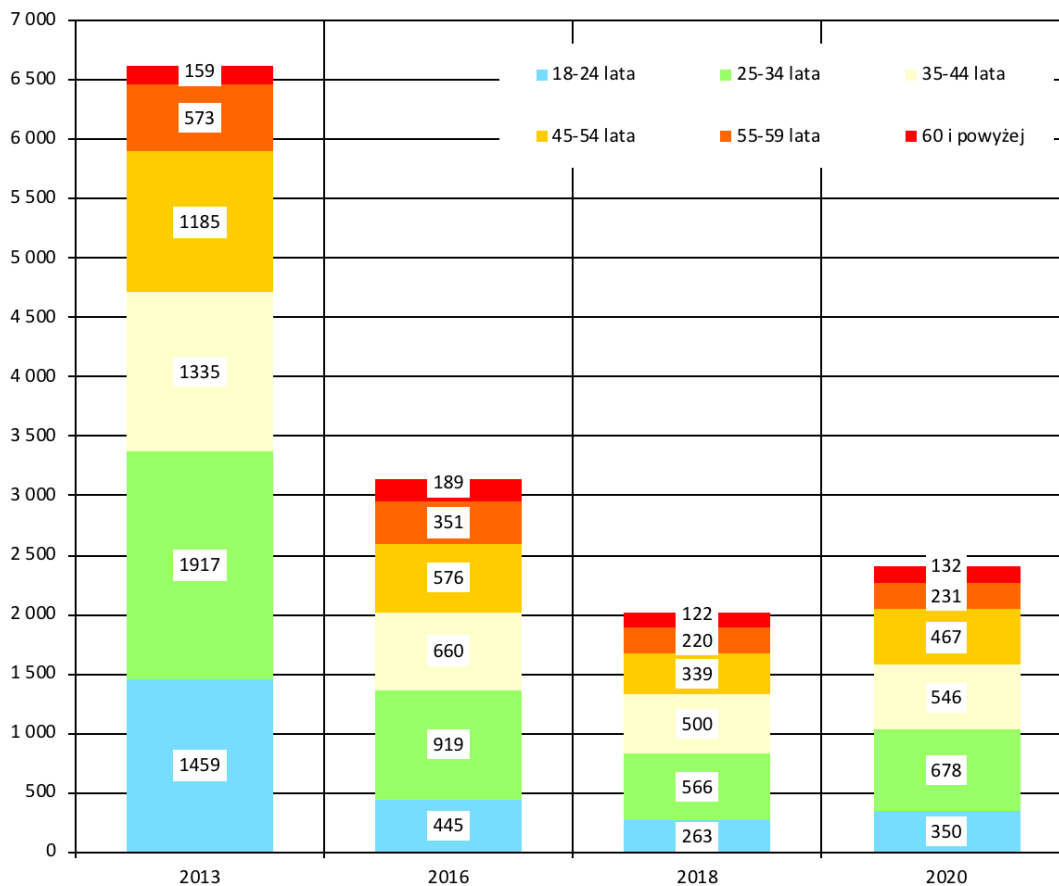
Tabela 2.25

**Dynamika struktury zjawiska bezrobocia na rynku pracy Powiatu Ostrowskiego
pod względem wieku osoby zarejestrowanej w latach 2013-2020**

Wyszczególnienie	2013	2016	2018	2020
18-24 lat	1 459	445	263	350
25-34 lat	1 917	919	566	678
35-44 lat	1 335	660	500	546
45-54 lat	1 185	576	339	467
55-59 lat	573	351	220	231
60 i powyżej	159	189	122	132
Powiat Ostrowski	6 628	3 140	2 010	2 404

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Ostrowie Wielkopolskim

Wykres 2.14 Dynamika struktury zjawiska bezrobocia na rynku pracy Powiatu Ostrowskiego, pod względem wieku osoby zarejestrowanej w latach 2013-2020

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Ostrowie Wielkopolskim

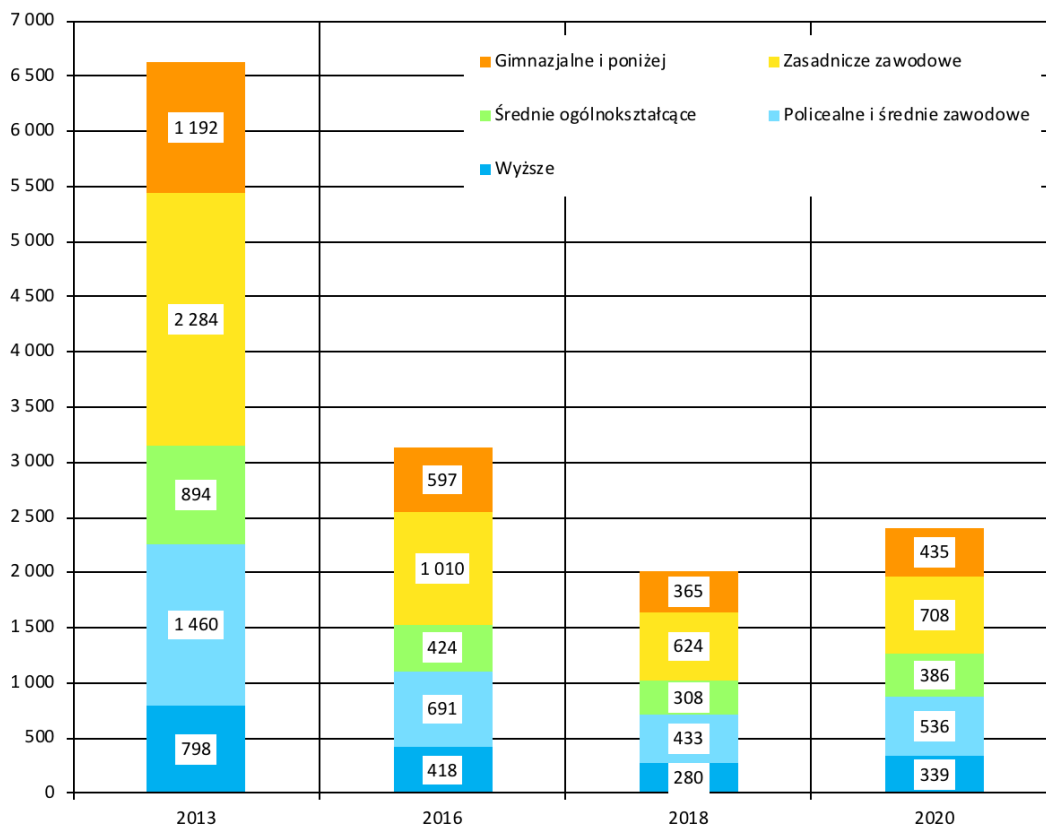
Dynamikę struktury zjawiska bezrobocia na rynku pracy Powiatu Ostrowskiego, pod względem poziomu wykształcenia osoby zarejestrowanej, prezentują tabela 2.26 i wykres 2.15.

Tabela 2.26
Dynamika struktury zjawiska bezrobocia na rynku pracy Powiatu Ostrowskiego pod względem wykształcenia osoby zarejestrowanej w latach 2013-2020

Wyszczególnienie	2013	2016	2018	2020
Wyższe	798	418	280	339
Policealne i średnie zawodowe	1 460	691	433	536
Średnie ogólnokształcące	894	424	308	386
Zasadnicze zawodowe	2 284	1 010	624	708
Gimnazjalne i niżej	1 192	597	365	435

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Ostrowie Wielkopolskim

Wykres 2.15 Dynamika struktury zjawiska bezrobocia na rynku pracy Powiatu Ostrowskiego, pod względem wykształcenia w latach 2013-2020

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Ostrowie Wielkopolskim

Dynamikę struktury zjawiska bezrobocia na rynku pracy Powiatu Ostrowskiego, pod względem czasu pozostawania bez pracy, prezentują tabela 2.27 i wykres 2.16.

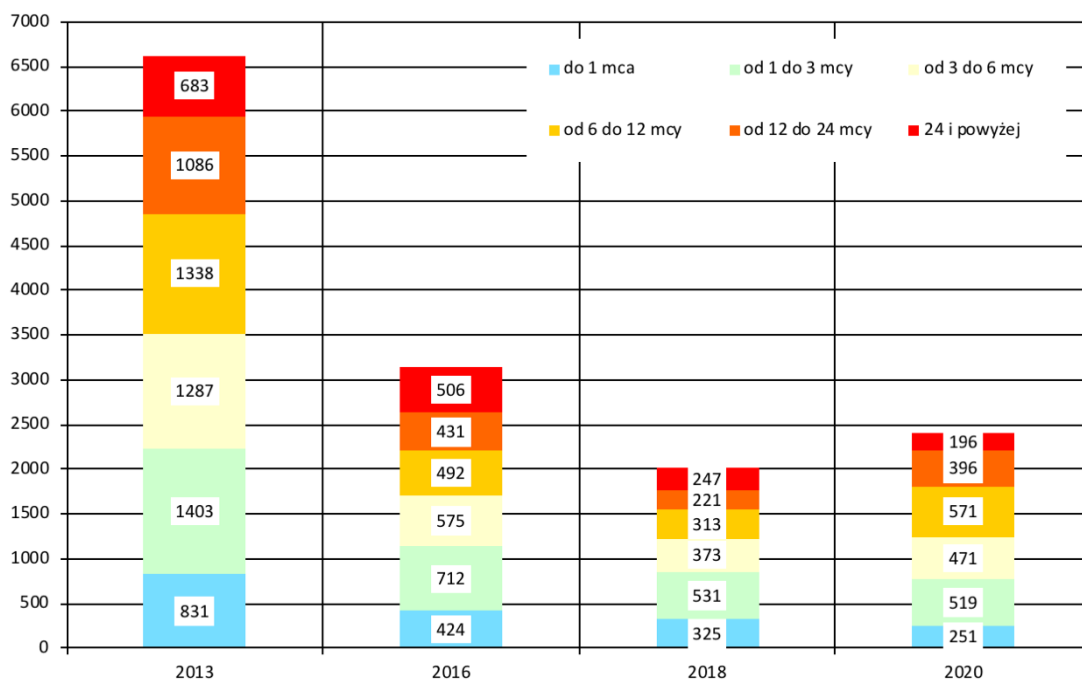
Tabela 2.27

Dynamika struktury zjawiska bezrobocia na rynku pracy Powiatu Ostrowskiego pod względem czasu pozostawania bez pracy osoby zarejestrowanej w latach 2013-2020

Wyszczególnienie	2013	2016	2018	2020
do 1 mca	831	424	325	251
od 1 do 3 mcy	1 403	712	531	519
od 3 do 6 mcy	1 287	575	373	471
od 6 do 12 mcy	1 338	492	313	571
od 12 do 24 mcy	1 086	431	221	396
24 i powyżej	683	506	247	196
Powiat Ostrowski	6 628	3 140	2 010	2 404

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Ostrowie Wielkopolskim

Wykres 2.16 Dynamika struktury zjawiska bezrobocia na rynku pracy Powiatu Ostrowskiego, pod względem czasu pozostawania bez pracy osoby zarejestrowanej w latach 2013-2020

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Ostrowie Wielkopolskim

Dynamikę struktury zjawiska bezrobocia na rynku pracy Powiatu Ostrowskiego, pod względem miejsca zamieszkania osoby zarejestrowanej, prezentują tabela 2.28 i wykres 2.17.

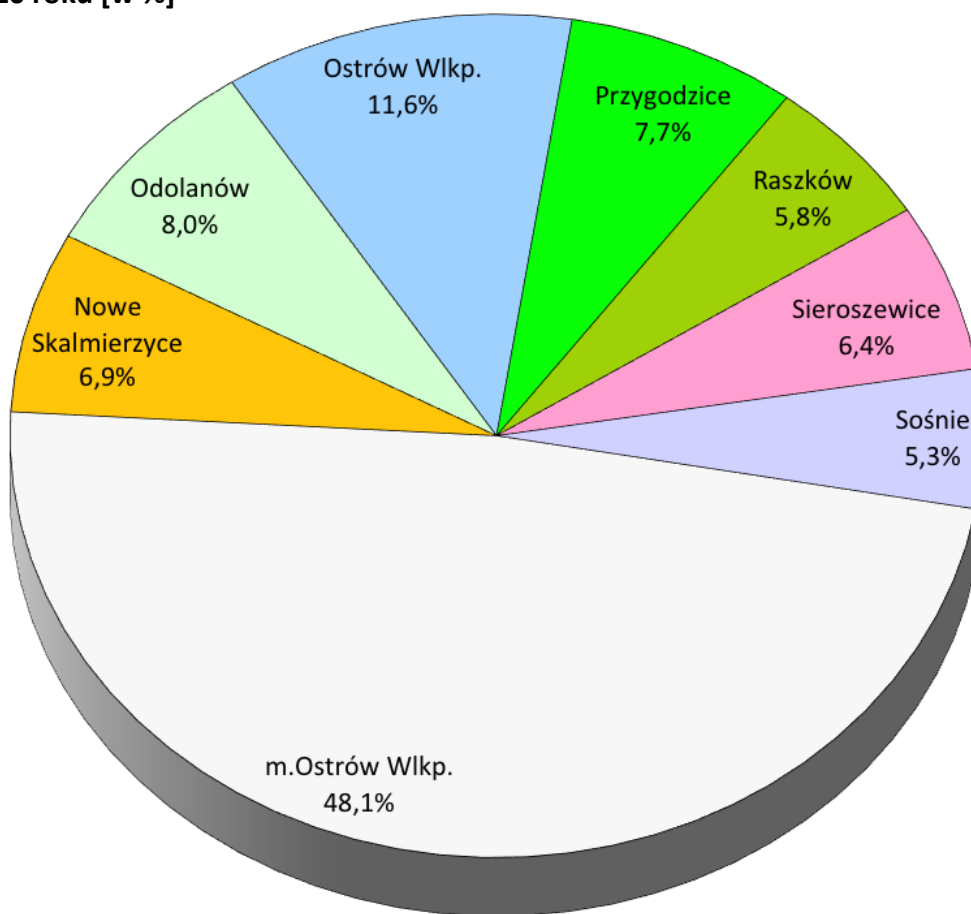
Tabela 2.28

Dynamika struktury zjawiska bezrobocia na rynku pracy Powiatu Ostrowskiego pod względem miejsca zamieszkania osoby zarejestrowanej w 2020 roku [osoby]

Rok	Bezrobotni ogółem	w tym kobiety	w tym długotrwale bezrobotni
Ostrów Wielkopolski miasto	1 157	649	394
Ostrów Wielkopolski gmina	280	160	86
Nowe Skalmierzyce	167	104	44
Odolanów	192	101	51
Raszków	140	77	38
Przygodzice	185	108	49
Sieroszewice	155	89	56
Sośnie	128	76	45

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Ostrowie Wielkopolskim

Wykres 2.17 Dynamika struktury zjawiska bezrobocia na rynku pracy Powiatu Ostrowskiego pod względem miejsca zamieszkania osoby zarejestrowanej w 2020 roku [w %]

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Ostrowie Wielkopolskim

Struktura bezrobocia w kontekście **wieku osoby bezrobotnej** ulega ewolucyjnym zmianom. Przede wszystkim warto zauważyć, iż w poprzednim okresie programowania podniósł się o kolejne dwa i pół roku średni ważony wiek przeciętnego bezrobotnego zarejestrowanego w Powiecie Ostrowskim - z 36,4 do 38,9 lat. To oznacza, iż średnia ważona wieku wzrosła o blisko 7 procent, sytuacja ta wynika z omówionych wcześniej tendencji demograficznych i starzenia się populacji Powiatu.

W strukturze wiekowej wśród bezrobotnych dominują osoby pomiędzy 25 a 34 rokiem życia, które stanowią 28,2% wszystkich bezrobotnych. Warto zwrócić uwagę, iż w wyniku zmian demograficznych i istotnemu starzeniu się populacji Powiatu Ostrowskiego łącznie wszystkie osoby zarejestrowane starsze niż 45 lat stanowią już ponad 1/3 populacji bezrobotnych (w poprzednim okresie programowania była to niespełna 30 procent) oraz że nastąpiło przesunięcie o 6 punktów procentowych w strukturze z najmłodszej do najstarszej grupy wiekowej. To bardzo poważny problem, ponieważ w zdecydowanej większości są to osoby, które stosunkowo trudno zaktywizować, są niechętne uaktualnianiu swoich kwalifikacji zawodowych, a także z trudnością akceptują elastyczne formy zatrudnienia.

Spadł o ponad 1/3 odsetek osób młodych – od 18 do 24 roku życia – niemniej nadal bezrobotni do 34 roku życia stanowią w całym analizowanym okresie ponad 42 procent populacji bezrobotnych. To wskazuje na konieczność dalszego koncentrowania działań polityki społecznej Powiatu na tej grupie. Ma to również znaczenie w kontekście niepokojących trendów demograficznych, które bez wsparcia na rzecz zatrudniania osób młodych będą się umacniały. Trudno bowiem sobie wyobrazić, iż osoba młoda nie mogąca znaleźć zatrudnienia będzie wchodziła w kolejne fazy rozwoju rodziny, a co za tym idzie kreowała przyrost naturalny w Powiecie Ostrowskim.

W strukturze bezrobocia ze względu na **poziom wykształcenia osoby bezrobotnej** nie zaszły w analizowanym okresie istotne zmiany. Przede wszystkim nastąpił przyrost odsetka osób bezrobotnych z wykształceniem średnim ogólnokształcącym o blisko 1/5. Niewiele mniej – o około 17 procent – wzrósł odsetek osób bezrobotnych z wykształceniem wyższym. Te procesy zmiany w strukturze były niezależne od czynnika sezonowego jakim był wpływ pandemii COVID-19 w roku 2020 i następowały na przestrzeni całego poprzedniego okresu programowania. Wskazuje to na istotne zmiany na rynku pracy: dyplom magistra, inżyniera czy licencjata nie stanowi już gwarancji zatrudnienia. Rynek docenia obecnie bardziej specjalistów z wybranych dziedzin profesjonalnych niż posiadających wyższe wykształcenie humanistyczne, czy absolwentów zbyt licznie reprezentowanych kierunków ekonomicznych.

Zjawisko to potwierdza istotny – blisko 15 procentowy – spadek w strukturze odsetka osób bezrobotnych z wykształceniem zasadniczym zawodowym. Niemniej w dalszym ciągu współpraca tych szkół branżowych z pracodawcami przy opracowywaniu programów kształcenia jest priorytetem w ramach polityki społecznej Powiatu, ponieważ bezrobotni z wykształceniem zasadniczym zawodowym nadal stanowią najbardziej liczną grupę 29,45% całej populacji osób bezrobotnych.

Istotnym faktem, była także stabilizacja odsetka osób bezrobotnych posiadających wykształcenie gimnazjalne i niższe oraz policealne i średnie zawodowe. Potwierdza to większe dostosowanie do potrzeb rynku pracy szkół zawodowych oraz zapotrzebowanie na osoby posiadające niski poziom wykształcenia – a co za tym idzie niższe oczekiwania finansowe - z terenu Powiatu Ostrowskiego.

Wzrósł odsetek osób bezrobotnych z wykształceniem średnim ogólnokształcącym był odwrotny do procesów spadkowych w grupie bezrobotnych z wykształceniem zawodowym (zarówno zasadniczym jak i średnim), wykształcenie średnie nie stanowi żadnej gwarancji uzyskania zatrudnienia a program nauczania w szkołach średnich ogólnokształcących nie daje kwalifikacji – nawet uniwersalnych – poszukiwanych przez rynek pracy. Ten obszar powinien znaleźć swoje odzwierciedlenie w celach *Strategii*.

W analizowanym okresie, w strukturze bezrobocia pod względem **długości czasu pozostawania bez pracy** nastąpiły dwie istotne zmiany – obniżenie w strukturze odsetka grup bezrobotnych z najkrótszym (do 1 miesiąca) i najdłuższym stażem (24 miesiące i dłużej) – w obu grupach o blisko 1/5 – oraz adekwatne zwiększenie odsetka osób pozostających bezrobotnymi od 6 do 12 miesięcy.

W konsekwencji średni ważony czas pozostawania bez pracy w Powiecie Ostrowskim pozostał na zbliżonym poziomie – w poprzednim okresie programowania wynosił 8,91 miesiąca (8 miesięcy i 27 dni), zaś na dzień 31 grudnia 2020 skrócił się nieznacznie do 8,67 miesiąca (8 miesięcy i 20 dni).

Skrócenie czasu pozostawania bez pracy oraz znaczny spadek odsetka osób długotrwale bezrobotnych wśród ogółu osób zarejestrowanych świadczy o zmianach na rynku pracy i skutecznej realizacji zadań podejmowanych przez Powiatowy Urząd Pracy w ramach *Programu Operacyjnego – Wiedza Edukacja Rozwój* (w ramach osi priorytetowej I *Osoby Młode na Rynku Pracy*), w ramach Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego 2014-2020 (w ramach osi priorytetowej VI *Rynek Pracy*) oraz projektów realizowanych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie.

W strukturze bezrobocia pod względem **miejsca zamieszkania** osoby zarejestrowanej nie nastąpiły istotne zmiany – nadal dominująca jest grupa mieszkańców Miasta Ostrowa Wielkopolskiego, która stanowiła niespełna blisko połowę wszystkich bezrobotnych. Ponad 10% bezrobotnych było mieszkańcami gminy wiejskiej Ostrow Wielkopolski. Mieszkańcy pozostałych trzech gmin Powiatu Ostrowskiego – o bardzo zbliżonym udziale w strukturze wahającym się od 5,5 do 8,0 % - stanowiły ponad 2/3 populacji bezrobotnych.

Warto również zwrócić uwagę na fakt, iż ilość osób bezrobotnych w poszczególnych gminach Powiatu Ostrowskiego na 1000 mieszkańców w większości gmin jest zbliżona do średniej, dla powiatu która wyniosła w analizowanym okresie blisko 15 osób bezrobotnych na 1 000 mieszkańców. W sposób pozytywny wyróżniają się na tym tle gminy Nowe Skalmierzyce i Raszków (odpowiednio 10,7 i 11,8 osób bezrobotnych na 1 000 mieszkańców gminy), natomiast najgorszą wartość powyższego wskaźnika odnotowano dla gminy Sośnie (19,5 osób bezrobotnych na 1 000 mieszkańców gminy).

2.2.4. Problemy społeczne osób niepełnosprawnych

Definicja osób niepełnosprawnych zawarta w Karcie Praw Osób Niepełnosprawnych uchwalonej w 1997 roku przez Sejm RP mówi: „*Niepełnosprawnymi są osoby, których sprawność fizyczna, psychiczna lub umysłowa trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia życie codzienne, naukę, pracę, oraz pełnienie ról społecznych, zgodnie z normami prawnymi i zwyczajowymi*”.

Natomiast ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2021r. poz. 573) zawiera powyższą definicję określając: „*Niepełnosprawnymi są osoby, których stan fizyczny, psychiczny lub umysłowy trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza bądź uniemożliwia wypełnianie ról społecznych a w szczególności ogranicza zdolności do wykonywania pracy zawodowej, jeśli uzyskały orzeczenie*”

Biorąc pod uwagę powyżej przytoczone definicje niepełnosprawność przedstawia się jako zjawisko niejednorodne, które obejmuje wiele ograniczeń funkcjonalnych, może być fizyczna, intelektualna lub polegać na dysfunkcji zmysłów. Wynikać ona może z choroby somatycznej lub choroby umysłowej. Wymienione zaburzenia, sytuacje mogą mieć charakter stały lub przejściowy. Niepełnosprawność dotyczy osób w każdym wieku. Dla lepszego określenia potrzeb osób niepełnosprawnych przyjmujemy podział na dwanaście głównych grup:

- ✓ upośledzenia umysłowe,
- ✓ choroby psychiczne,
- ✓ zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu,
- ✓ choroby narządu wzroku,
- ✓ upośledzenia narządu ruchu,
- ✓ epilepsja,
- ✓ choroby układu oddechowego i krążenia,
- ✓ choroby układu pokarmowego,
- ✓ choroby układu moczowo-płciowego,
- ✓ choroby neurologiczne,
- ✓ inne w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego,
- ✓ całościowe zaburzenia rozwojowe.

Indywidualny model niepełnosprawności określa problemy jakie napotykają osoby niepełnosprawne jako konsekwencje swojej choroby. Praca socjalna z osobą niepełnosprawną ma na celu zmotywowanie tej osoby do podejmowania wysiłków w celu jej usprawnienia. Społeczny model niepełnosprawności – są to ograniczenia, które stwarza środowisko poprzez bariery w funkcjonowaniu rodziny z osobą niepełnosprawną. Istniejące bariery są podłożem marginalizacji – wykluczenia społecznego osób niepełnosprawnych.

Czynnikami warunkującymi niepełnosprawność na poziomie społecznym są: sytuacja rodzinna i relacje w rodzinie, materialne warunki życia rodziny, kontakty społeczne i udział w życiu społecznym członków rodziny, postawy społeczne wobec osób niepełnosprawnych, rola i dostępność instytucji i organizacji powołanych do wspomagania osób niepełnosprawnych, sytuacja prawna i gwarancje prawne osób niepełnosprawnych, relacje osób niepełnosprawnych z instytucjami, makrospołeczne czynniki ekonomiczne odpowiedzialne za rozmiar pomocy społecznej na rzecz osób niepełnosprawnych.

Z dniem 1 września 1997 roku wprowadzona została reforma orzecznictwa w wyniku której powstały dwa systemy orzecznictwa ustalające:

- A. Niezdolność do pracy, która stanowi podstawę do wydania decyzji o przyznaniu świadczenia rentowego
- B. Stopień niepełnosprawności jako podstawę do korzystania z wielu form rehabilitacji zawodowej i społecznej, systemu pomocy społecznej oraz ulg i uprawnień zagwarantowanych osobom niepełnosprawnym w przepisach prawa.

Od 1 stycznia 2002 roku prawo do zasiłku pielęgnacyjnego, ulgi oraz inne uprawnienia zagwarantowane osobom niepełnosprawnym w przepisach prawa dla dzieci mogą być przyznane wyłącznie na podstawie orzeczenia o niepełnosprawności, wydanego według kryteriów stosowanych dla tych orzeczeń w ustawie o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Dziecko - osoba przed ukończeniem 16 roku życia jest niepełnosprawna, jeżeli posiada orzeczenie o zaliczeniu do osób niepełnosprawnych wydane przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności.

System określający orzekanie o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności do celów pozarentowych regulują następujące akty prawne:

- ✓ Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. 2021 poz. 573)
- ✓ Obwieszczenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 25 marca 2021 r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (Dz.U. 2021 poz. 857)
- ✓ Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 1 lutego 2002 roku w sprawie kryteriów oceny niepełnosprawności u osób w wieku do 16 roku życia (Dz.U. 2009 nr 226 poz. 1829)

Istotną informacją opisującą problemy społeczne i zawodowe osób niepełnosprawnych są wskaźniki funkcjonowania Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Ostrowie Wielkopolskim. W pierwszej kolejności przeanalizowano liczbę i cele przyjmowanych wniosków o ustalenie niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności – tabele 2.29 i 2.30 oraz wykresy 2.18 i 2.19 prezentują dane w tym zakresie w Powiecie Ostrowskim w latach 2016-2020.

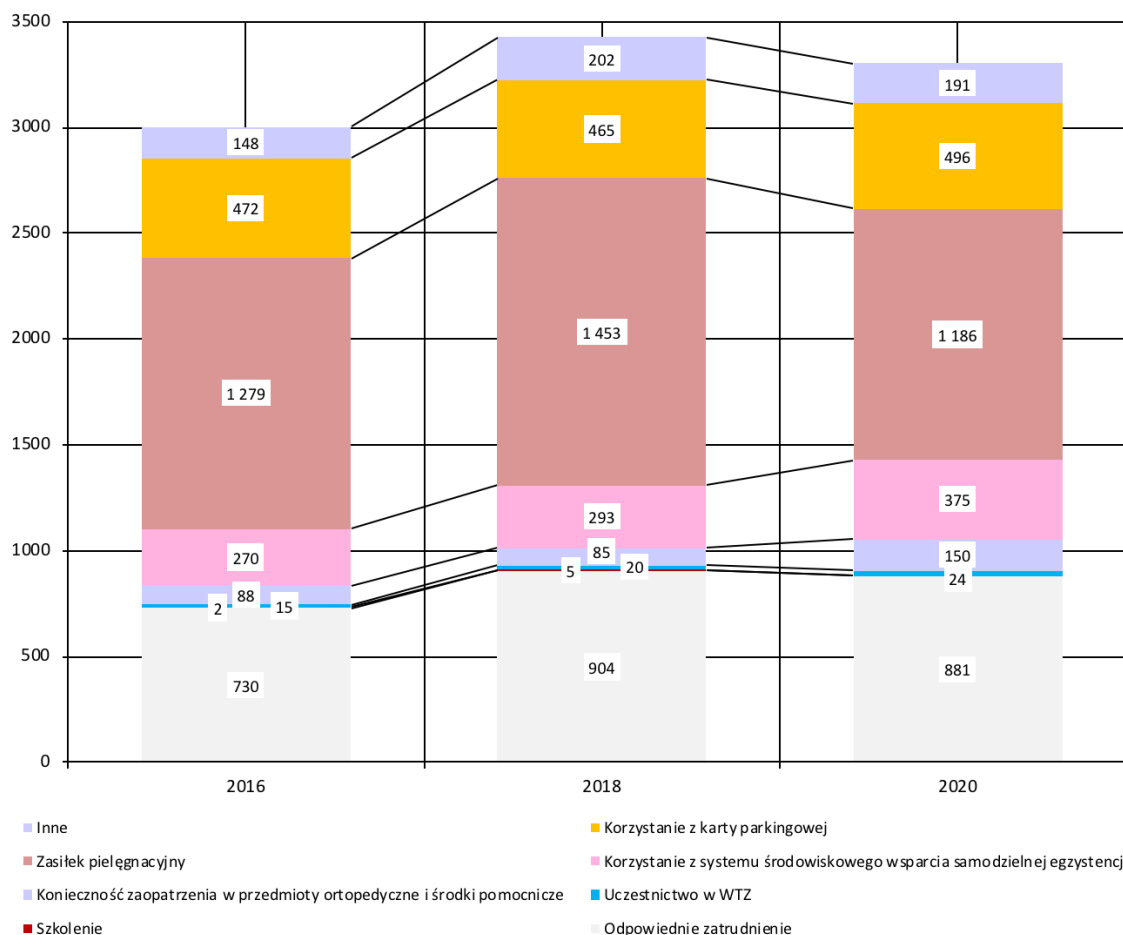
Tabela 2.29

**Liczba i cel przyjętych wniosków o ustalenie niepełnosprawności
lub stopnia niepełnosprawności w Powiecie Ostrowskim w latach 2016-2020**

Cel złożenia wniosku	2016	2018	2020
Odpowiednie zatrudnienie	730	904	881
Szkolenie	2	5	0
Uczestnictwo w WTZ	15	20	24
Konieczność zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	88	85	150
Korzystanie z systemu środowiskowego wsparcia samodzielnej egzystencji	270	293	375
Zasiłek pielęgnacyjny	1 279	1 453	1 186
Korzystanie z karty parkingowej	472	465	496
Inne	148	202	191
Razem	3 004	3 427	3 303

Źródło: dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Ostrowie Wielkopolskim

Wykres 2.18 Liczba i cel przyjętych wniosków o ustalenie niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności w Powiecie Ostrowskim w latach 2016-2020

Źródło: dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Ostrowie Wielkopolskim

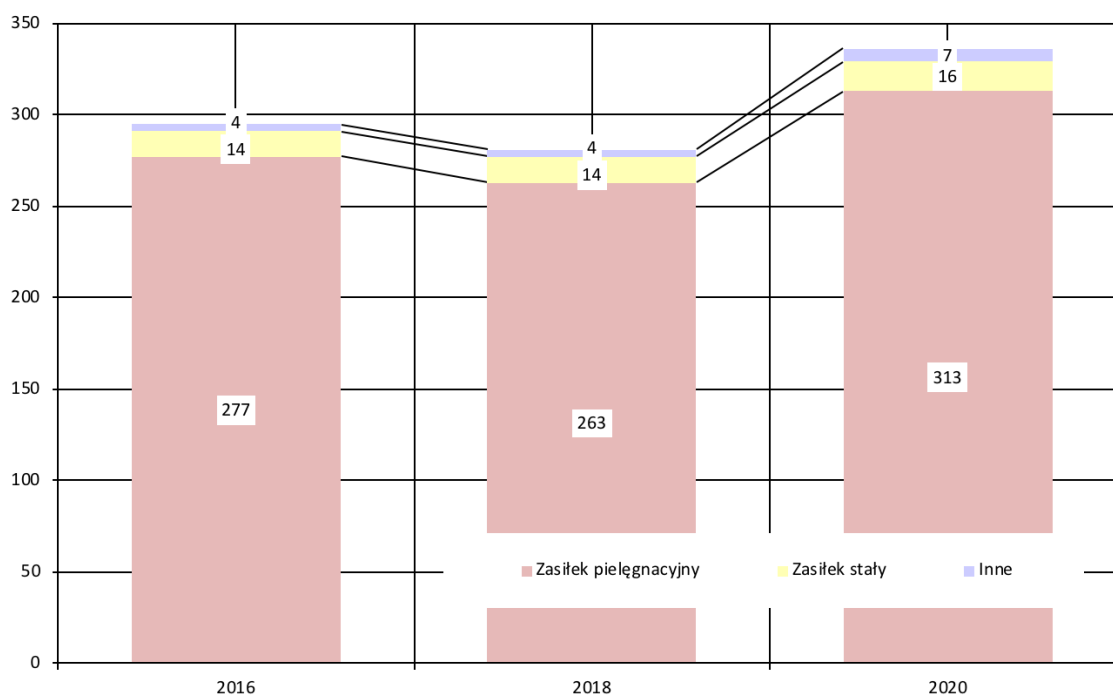
Tabela 2.30

Liczba i cel przyjętych wniosków o ustalenie niepełnosprawności osób do 16 roku życia w Powiecie Ostrowskim w latach 2016-2020

Cel złożenia wniosku	2016	2018	2020
Zasiłek pielęgnacyjny	277	263	313
Zasiłek stały	14	14	16
Inne	4	4	7
Razem	295	281	336

Źródło: dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Ostrowie Wielkopolskim

Wykres 2.19 Liczba i cel przyjętych wniosków o ustalenie niepełnosprawności osób do 16 roku życia w Powiecie Ostrowskim w latach 2016-2020

Źródło: dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Ostrowie Wielkopolskim

Ilość składanych wniosków o ustalenie niepełnosprawności lub stopnia niepełnosprawności w Powiecie Ostrowskim w latach 2016-2020 stopniowo wzrastała. Niemniej rok 2020 ma ograniczoną reprezentatywność ze względu na pandemię COVID-19, która zmniejszyła ilość wniosków – ze względu na przepisy, które na czas trwania stanu epidemii wydłużyły terminy ważności orzeczeń.

Tabele 2.31 i 2.32 oraz wykres 2.20 i 2.21 prezentują dane dotyczące ilości wydanych orzeczeń wg płci, wykształcenia i stopnia niepełnosprawności osób powyżej 16 roku życia.

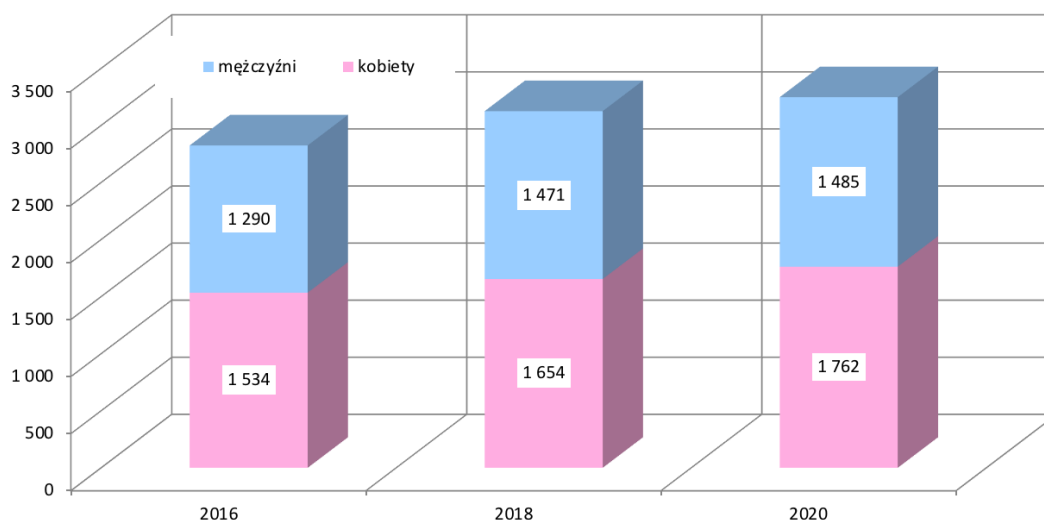
Tabela 2.31

Ilość wydanych orzeczeń o niepełnosprawności wg płci w Powiecie Ostrowskim w latach 2016-2020

Cel złożenia wniosku	2016	2018	2020
Kobiety	1 534	1 654	1 762
Mężczyźni	1 290	1 471	1 485
Razem	2 824	3 125	3 247

Źródło: dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Ostrowie Wielkopolskim

Wykres 2.20 Ilość wydanych orzeczeń o niepełnosprawności wg płci w Powiecie Ostrowskim w latach 2016-2020

Źródło: dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Ostrowie Wielkopolskim

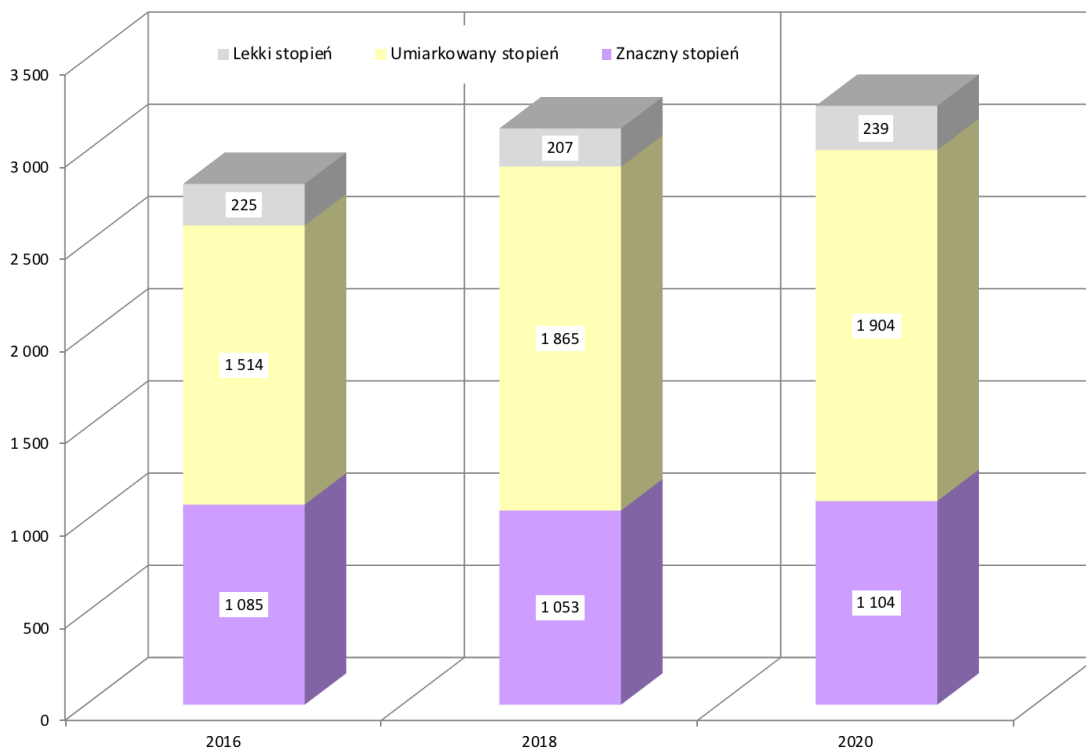
Tabela 2.32

Ilość wydanych orzeczeń o niepełnosprawności wg wykształcenia i stopnia niepełnosprawności w Powiecie Ostrowskim w latach 2016-2020

Cel złożenia wniosku	2016	2018	2020
Znaczny stopień	1 085	1 053	1 104
Umiarkowany stopień	1 514	1 865	1 904
Lekki stopień	225	207	239
Razem	2 824	3 125	3 247
Wyższe	212	284	318
Średnie	915	1 028	1 057
Zasadnicze zawodowe	1 073	1 189	1 274
Podstawowe	477	483	465
poniżej	147	141	133
Razem	2 824	3 125	3 247

Źródło: dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Ostrowie Wielkopolskim

Wykres 2.21 Ilość wydanych orzeczeń o niepełnosprawności wg stopnia niepełnosprawności w Powiecie Ostrowskim w latach 2016-2020

Źródło: dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Ostrowie Wielkopolskim

Tabela 2.33 oraz wykres 2.22 prezentują dane dotyczące ilości wydanych orzeczeń wg płci osób poniżej 16 roku życia.

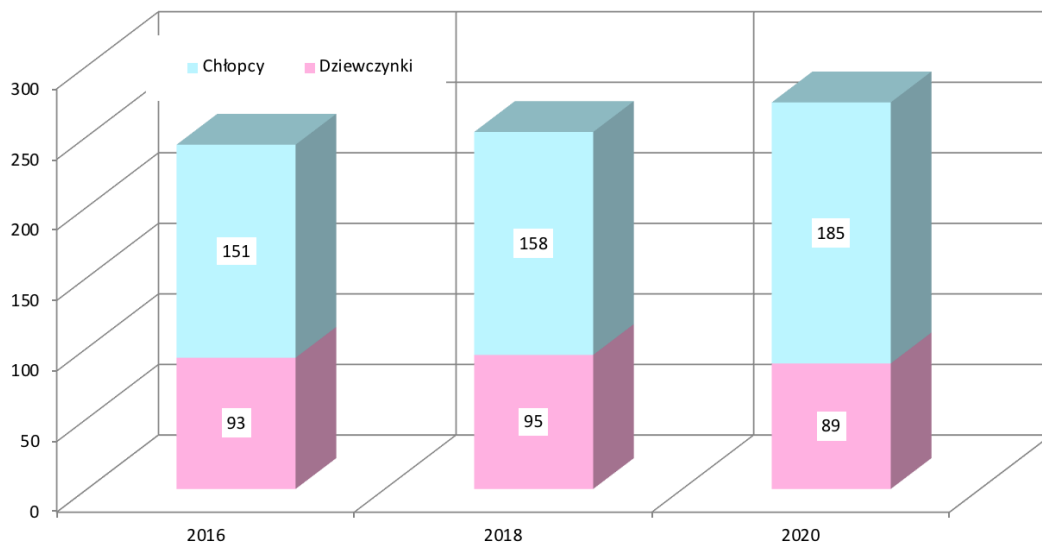
Tabela 2.33

Ilość wydanych orzeczeń o niepełnosprawności wg płci osób poniżej 16 roku życia w Powiecie Ostrowskim w latach 2016-2020

Cel złożenia wniosku	2016	2018	2020
Dziewczynki	93	95	89
Chłopcy	151	158	185
Razem	244	253	274

Źródło: dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Ostrowie Wielkopolskim

Wykres 2.22 Ilość wydanych orzeczeń o niepełnosprawności wg płci osób poniżej 16 roku życia w Powiecie Ostrowskim w latach 2016-2020

Źródło: dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Ostrowie Wielkopolskim

W analizowanym okresie wzrosła ilość wydanych przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Ostrowie Wielkopolskim orzeczeń – zarówno dorosłym osobom niepełnosprawnym, jak i dzieciom niepełnosprawnym – odpowiednio o niepełna 15% i o ponad 12%.

Wzrost ilości orzeczeń wydanych osobom dorosłym nie spowodował zmian w strukturze według płci – w całym analizowanym okresie orzeczenia wydawano nieznacznie częściej kobietom (między 53-54%) niż mężczyznom (między 46-47%). Wśród dzieci i młodzieży do 16 roku życia zwiększał się odsetek orzeczeń wydawanych chłopcom, których ilość zwiększyła się o 6 punktów procentowych i obecnie stanowi 2/3 wszystkich wydanych orzeczeń.

W strukturze wydawanych orzeczeń, według stopnia niepełnosprawności, zmniejszył się - o 4 punkty procentowe – udział orzeczeń o znacznym stopniu. Nominalnie ich ilość nieznacznie wzrosła, ale przy 15-to procentowym wzroście ilości wydawanych orzeczeń ogółem, było to nieproporcjonalne. Najbardziej istotny przyrost odnotowano w grupie orzeczeń o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności – zarówno w ujęciu ilościowym (o 1/4) jak i w strukturze – o 5 punktów procentowych. Orzeczeń o lekkim stopniu niepełnosprawności wydano o 6% więcej, zaś ich udział w strukturze nieznacznie spadł.

Tabela 2.34 oraz wykres 2.23 prezentuje dane statystyczne ośrodków pomocy społecznej, opisujące liczbę rodzin osób niepełnosprawnych objętych wsparciem, w poszczególnych gminach Powiatu Ostrowskiego w latach 2013-2020.

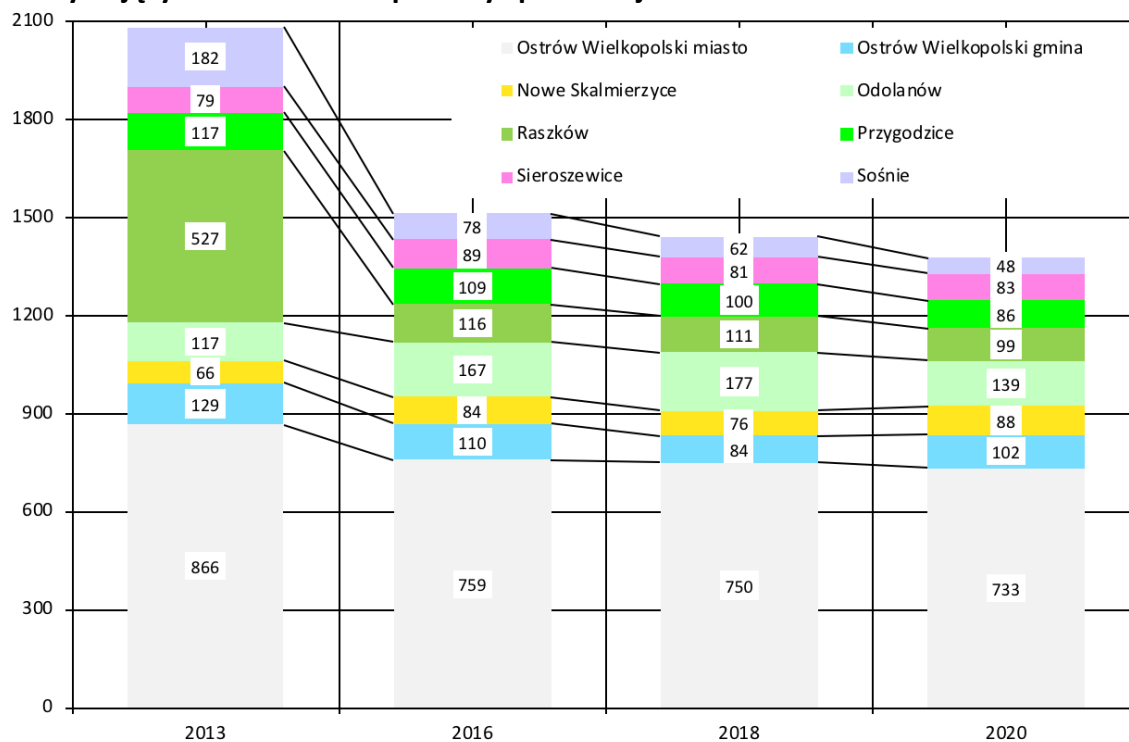
Tabela 2.34

**Liczba rodzin osób niepełnosprawnych w Powiecie Ostrowskim
korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w latach 2013-2020**

Wyszczególnienie	Lata			
	2013	2016	2018	2020
Ostrów Wielkopolski miasto	866	759	750	733
Ostrów Wielkopolski gmina	129	110	84	102
Nowe Skalmierzyce	66	84	76	88
Odolanów	117	167	177	139
Raszków	527	116	111	99
Przygodzice	117	109	100	86
Sieroszewice	79	89	81	83
Sośnie	182	78	62	48
Powiat Ostrowski	2 083	1 512	1 441	1 378

Źródło: dane MOPS Ostrów Wielkopolski, GOPS Ostrów Wielkopolski, MGOPS Nowe Skalmierzyce, MGOPS Odolanów, MGOPS Raszków, GOPS Przygodzice, GOPS Sieroszewice, GOPS Sośnie

**Wykres 2.23 Liczba rodzin osób niepełnosprawnych w Powiecie Ostrowskim
korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w latach 2013-2020**

Źródło: dane MOPS Ostrów Wielkopolski, GOPS Ostrów Wielkopolski, MGOPS Nowe Skalmierzyce, MGOPS Odolanów, MGOPS Raszków, GOPS Przygodzice, GOPS Sieroszewice, GOPS Sośnie

W analizowanym okresie liczba rodzin osób niepełnosprawnych objętych pomocą społeczną w Powiecie Ostrowskim istotnie spadła w porównaniu do roku 2013 o blisko 1/3. Największe spadki odnotowano w gminach Raszków (o 4/5) oraz Sośnie (o 3/4). W sposób porównywalny lub nieco niższy do spadku odnotowanego dla całego Powiatu zmniejszyły się ilości rodzin osób niepełnosprawnych korzystających z pomocy ośrodków pomocy społecznej w gminach Przygodzice, gminie Ostrów Wielkopolski oraz w mieście Ostrów Wielkopolski (odpowiednio o 26,5%, 20,9% oraz 15,4%). Skala wsparcia dla rodzin osób z niepełnosprawnościami zwiększyła się w gminie Sieroszewice, Odolanów oraz w największym stopniu w gminie Nowe Skalmierzyce (aż o 1/3).

Przeciętnie w Powiecie Ostrowskim 8,5 osoby na 1000 mieszkańców korzysta ze świadczeń pomocy społecznej ze względu na niepełnosprawność. Najniższy odsetek występował w gminie Nowe Skalmierzyce (mimo tak istotnego przyrostu ilości rodzin osób z niepełnosprawnościami korzystających ze wsparcia w tej gminie) – 6 osób na 1000 mieszkańców – najwyższy w mieście Ostrów Wielkopolski – ponad 10 osób na 1000 mieszkańców to osoby niepełnosprawne korzystające ze wsparcia.

Spadek ilości osób niepełnosprawnych korzystających ze świadczeń pomocy społecznej na przestrzeni poprzedniego okresu programowania jest efektem realizacji dużej ilości działań projektów współfinansowanych przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, skierowanej do tej grupy docelowej. W Powiecie Ostrowskim realizacja projektów ukierunkowanych na osoby niepełnosprawne spowodowała, że posiadają one wyższe umiejętności i kwalifikacje, lepiej dostosowane do potrzeb rynku pracy, częściej znajdują zatrudnienie, stają się samodzielne i zintegrowane społecznie, a co za tym idzie rzadziej korzystają z tradycyjnych form pomocy. Zmienił się też istotnie stosunek do osób niepełnosprawnych, którzy przestali być traktowani jako skazani na przebywanie w czterech ścianach, zniknęło wiele barier uniemożliwiających im normalne funkcjonowanie.

Dane dotyczące dynamiki ilości osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Ostrowie Wielkopolskim w latach 2016-2020 zawiera tabela 2.35 i wykres 2.24.

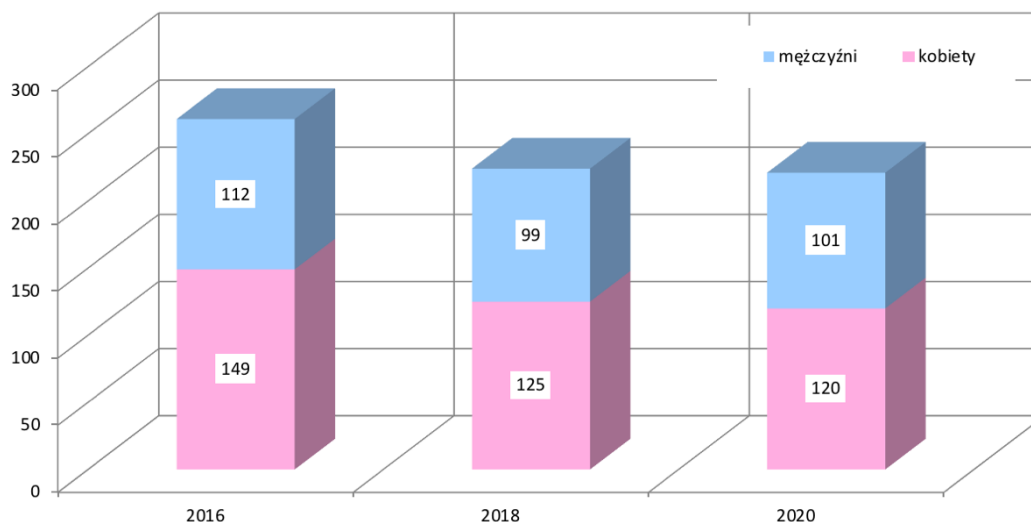
Tabela 2.35

**Dynamika rejestrowanego bezrobocia osób niepełnosprawnych
w Powiecie Ostrowskim w latach 2016-2020 (stan na ostatni dzień roku)**

Wyszczególnienie	2016	2018	2020
Bezrobotni ogółem	261	224	221
w tym kobiety	149	125	120
% udział bezrobotnych niepełnosprawnych ogółem w populacji bezrobotnych	8,3	11,1	9,2

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Ostrowie Wielkopolskim

**Wykres 2.24 Dynamika bezrobocia osób niepełnosprawnych
w Powiecie Ostrowskim w latach 2016-2020 (stan na ostatni dzień roku)**

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Ostrowie Wielkopolskim

W dynamice ilości osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Ostrowie Wielkopolskim jako osoby bezrobotne zaobserwowano tendencje spadkową pomiędzy rokiem 2016 a 2018 – kiedy ilość bezrobotnych niepełnosprawnych spadła o blisko 15%. W kolejnych okresach analiza długookresowej funkcji trendu wykładniczego i liniowego wskazuje jedynie nieznaczny trend spadkowy w granicach błędu statystycznego. Trudno wskazać jednoznaczne przyczyny takiej sytuacji – z pewnością jedną z niebagatelnych jest realizacja działań podejmowanych przez Powiatowy Urząd Pracy wynikających z ustawy o promocji zatrudnienia i instrumentach rynku pracy finansowanych z Funduszu Pracy oraz w ramach *Programu Operacyjnego – Wiedza Edukacja Rozwój* (w ramach osi priorytetowej I *Osoby Młode na Rynku Pracy*), w ramach Wielkopolskiego Regionalnego Programu Operacyjnego 2014-2020 (w ramach osi priorytetowej VI *Rynek Pracy*) oraz przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, która powoduje, że osoby niepełnosprawne posiadają wyższe kwalifikacje, dostosowane do potrzeb rynku pracy, częściej znajdują pracę, stają się samodzielne i zintegrowane społecznie. Jednocześnie przyczyną sezonową wpływającą w roku 2020 na rynek pracy w Powiecie Ostrowskim była pandemia COVID-19, która w sposób istotny zahamowała tendencje spadkowe zjawiska bezrobocia i spowodowała jego okresowy wzrost.

Rehabilitacja społeczna i zawodowa

W ramach rehabilitacji społecznej Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowie Wielkopolskim realizowało zadania powiatu na rzecz osób niepełnosprawnych w oparciu o przepisy ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób

niepełnosprawnych (Dz.U. 2021 poz. 573). Realizowano następujące formy wsparcia z dofinansowaniem ze środków PFRON:

- ✓ dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych,
- ✓ dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych,
- ✓ dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów,
- ✓ dofinansowanie ze środków PFRON likwidacji barier architektonicznych, technicznych i w komunikowaniu się, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych,
- ✓ dofinansowanie kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej funkcjonujących na terenie Powiatu Ostrowskiego,
- ✓ przestrzeganie praw osób niepełnosprawnych.

Turnus oznacza zorganizowaną formę aktywnej rehabilitacji połączonej z elementami wypoczynku, której celem jest ogólna poprawa psychofizycznej sprawności oraz rozwijanie umiejętności społecznych uczestników, między innymi przez nawiązywanie i rozwijanie kontaktów społecznych, realizację i rozwijanie zainteresowań, a także przez udział w innych zajęciach przewidzianych programem turnusu. Dane dotyczące wniosków przyjętych i zrealizowanych w ramach zadania *Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych* w latach 2016-2020 prezentują tabele 2.36 i 2.37.

Tabela 2.36

**Dynamika wniosków przyjętych i zrealizowanych w ramach zadania
*Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach
rehabilitacyjnych w latach 2016-2018***

Wyszczególnienie	2016	2018	2020
Liczba wniosków przyjętych	547	656	682
w tym dzieci	38	47	51
Liczba wniosków zrealizowanych	135 33 opiekunów	225 63 opiekunów	0
w tym dzieci	10 10 opiekunów	30 24 opiekunów	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowie Wielkopolskim

W 2020 roku przyjęto do realizacji 682 wnioski o dofinansowanie do uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych osób niepełnosprawnych, w tym 51 wniosków dzieci i młodzieży niepełnosprawnej. Z powodu wprowadzenia stanu zagrożenia epidemicznego w Polsce i stanu pandemii, zadania nie realizowano.

Tabela 2.37

**Kwota dofinansowania wniosków zrealizowanych w ramach zadania
Dofinansowanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach
rehabilitacyjnych w latach 2016-2018**

Wyszczególnienie	2016	2018	2020
Kwota wniosków zrealizowanych – osoby dorosłe	152 818,00	279 727,00	0,00
opiekunowie	26 852,00	56 322,00	0,00
Kwota wniosków zrealizowanych – dzieci	12 200,00	40 650,00	0,00
opiekunowie	8 130,00	21 672,00	0,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowie Wielkopolskim

W 2019 roku przyjęto 7 wniosków o dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych na rok 2020. Pozytywnie rozpatrzono wnioski 7 podmiotów, natomiast umowy o dofinansowanie zawarto z 3 podmiotami, gdyż tylko te trzy podmioty podjęły się realizacji zadania w czasie trwania pandemii. Ponadto, dokonano pełnego rozliczenia 3 umów. Umowy zawarto z niżej wymienionymi podmiotami:

1. Stowarzyszenie Śpiewacze *LIRA* Niewidomych, Słabowidzących i Innych Niepełnosprawnych w Ostrowie Wielkopolskim, na Warsztaty muzyczne na kwotę 13.500,00 zł, dofinansowanie wypłacono w kwocie 13.378,28 zł.
2. Ostrowskie Centrum Terapii w Ostrowie Wielkopolskim, na Zajęcia hipoterapii dla dzieci niepełnosprawnych z Przedszkola Nr 12 w Ostrowie Wielkopolskim na kwotę 6.500,00 zł i w takiej kwocie wypłacono dofinansowanie.
3. Ostrowskie Stowarzyszenie Osób Chorych na Stwardnienie Rozsiane, na Wyjazd rehabilitacyjno-integracyjny do Kobyłej Góry, na kwotę 3.000,00 zł i w takiej kwocie wypłacono dofinansowanie.

Dane dotyczące wielkości środków PFRON wydatkowanych na dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych w latach 2016-2020 prezentują tabela 2.38 i wykres 2.25.

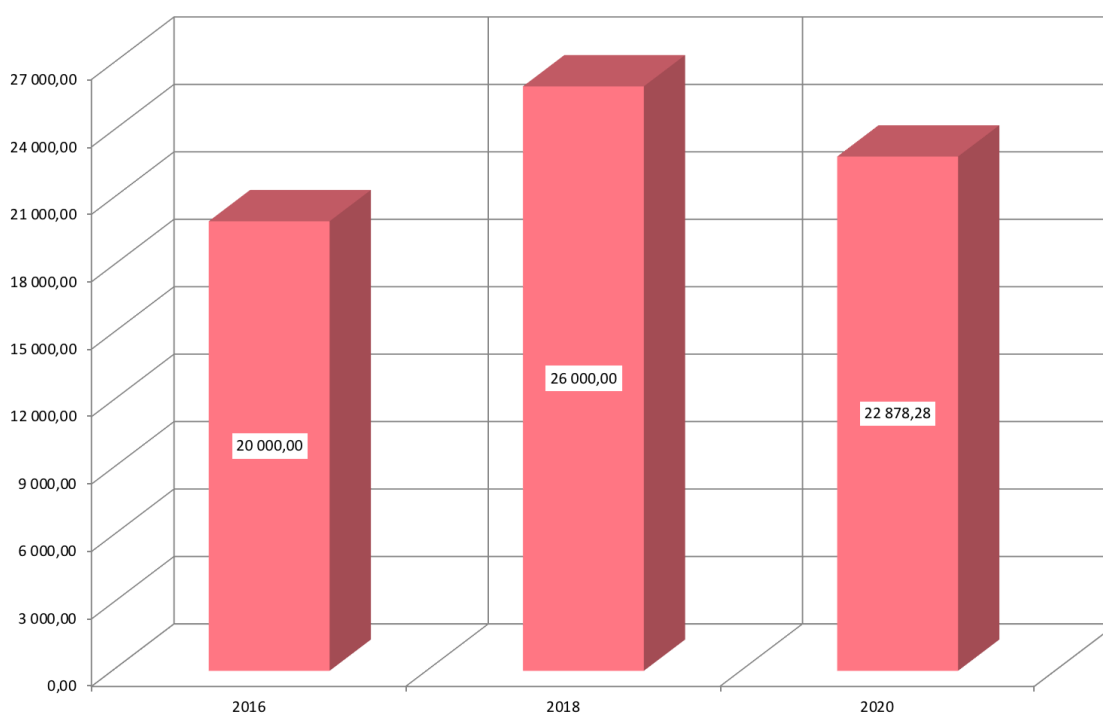
Tabela 2.38

Środki PFRON wydatkowane na dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych w Powiecie Ostrowskim w latach 2016-2020

Wyszczególnienie	2016	2018	2020
Środki wypłacone	20 000,00	26 000,00	22 878,28

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowie Wielkopolskim

Wykres 2.25 Środki PFRON wydatkowane na dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych w Powiecie Ostrowskim w latach 2016-2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowie Wielkopolskim

Warunkiem uzyskania dofinansowania do zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze jest posiadanie dokumentu potwierdzającego niepełnosprawność oraz spełnienie kryterium dochodowego – o dofinansowanie mogą ubiegać się osoby, jeżeli przeciętny miesięczny dochód, w rozumieniu przepisów o świadczeniach rodzinnych, podzielony przez liczbę osób we wspólnym gospodarstwie domowym, obliczony za kwartał poprzedzający miesiąc złożenia wniosku, nie przekracza kwoty 50% przeciętnego wynagrodzenia na osobę we wspólnym gospodarstwie domowym, 65% przeciętnego wynagrodzenia w przypadku osoby samotnej. Maksymalne

dofinansowanie z PFRON wynosi do 100% udziału własnego osoby niepełnosprawnej wyznaczonego w limicie ceny NFZ albo do 150% sumy kwoty limitu, wyznaczonego przez NFZ oraz udziału własnego osoby niepełnosprawnej, jeżeli cena zakupu jest wyższa niż ustalony limit w rozporządzeniu Ministra Zdrowia.

Szczegółowe informacje na temat przyznanego dofinansowania zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze przyznawane osobom niepełnosprawnym na podstawie odrębnych przepisów w latach 2016-2020 w Powiecie Ostrowskim prezentują tabele 2.39-2.41 oraz wykresy 2.26 i 2.27.

Tabela 2.39

Środki PFRON wykorzystane na zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze w latach 2016-2020

Wyszczególnienie	2016	2018	2020
Dorośli dzieci i młodzież	356 725,20	330 323,78	774 483,72

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowie Wielkopolskim

Tabela 2.40

Liczba osób niepełnosprawnych, którzy otrzymali dofinansowanie na zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze w gminach Powiatu Ostrowskiego w latach 2016-2020

Wyszczególnienie	2016	2018	2020
miasto Ostrów Wielkopolski	175	265	409
gmina Ostrów Wielkopolski	28	41	67
Nowe Skalmierzyce	9	28	50
Sieroszewice	13	25	34
Sośnie	9	13	14
Raszków	9	11	24
Odolanów	18	27	29
Przygodzice	15	27	41
Powiat Ostrowski	276	437	668

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowie Wielkopolskim

Tabela 2.41

Liczba osób niepełnosprawnych, którzy otrzymali dofinansowanie na zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze według stopnia niepełnosprawności i płci w latach 2016-2020

Wyszczególnienie	2016	2018	2020
Znaczny stopień niepełnosprawności	140	265	464
Umiarkowany stopień niepełnosprawności	99	138	157
Lekki stopień niepełnosprawności	37	34	47
Kobiety	155	211	376
Mężczyźni	121	226	292

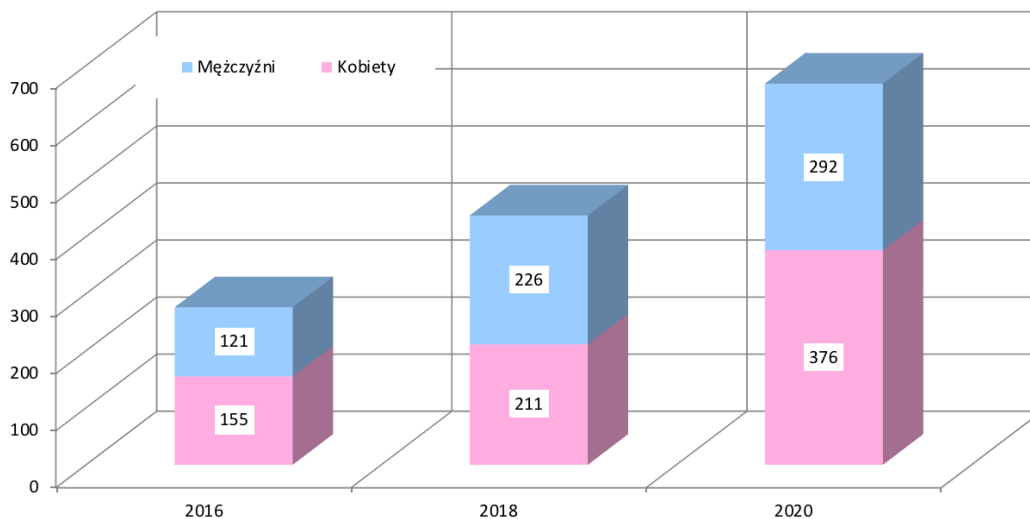
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowie Wielkopolskim

Wykres 2.26 Liczba osób niepełnosprawnych, którzy otrzymali dofinansowanie na zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze według stopnia niepełnosprawności w latach 2016-2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowie Wielkopolskim

Wykres 2.27 Liczba osób niepełnosprawnych, którzy otrzymali dofinansowanie na zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze według płci w latach 2016-2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowie Wielkopolskim

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie zajmuje się dofinansowaniem likwidacji barier, która ma na celu umożliwienie lub w znacznym stopniu ułatwienie osobie niepełnosprawnej wykonywania podstawowych, codziennych czynności lub kontaktów z otoczeniem. Wyróżniamy trzy rodzaje barier:

- ✓ BARIERY ARCHITEKTONICZNE, których likwidacja polega na udostępnieniu przestrzeni architektonicznej osobie niepełnosprawnej, np. modernizacja łazienki celem przystosowania jej do potrzeb osoby mającej problemy z poruszaniem się,
- ✓ BARIERY TECHNICZNE, których likwidacja polega przede wszystkim na inwestycjach w sprzęt techniczny pozwalający osobie niepełnosprawnej na samodzielne funkcjonowanie,
- ✓ BARIERY W KOMUNIKOWANIU SIĘ, których likwidacja polega na usunięciu ograniczeń uniemożliwiających lub utrudniających osobie niepełnosprawnej swobodne porozumiewanie się z otoczeniem i/lub przekazywanie informacji.

Szczegółowe informacje na temat przyznanego dofinansowania do likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych osobom niepełnosprawnym w latach 2016-2020 w Powiecie Ostrowskim prezentują tabele 2.42-44 oraz wykresy 2.28 i 2.29.

Tabela 2.42

**Środki PFRON wykorzystane na likwidację barier architektonicznych,
w komunikowaniu się i technicznych w latach 2016-2020**

Wyszczególnienie	2016	2018	2020
Dorośli dzieci i młodzież	128 810,00	245 101,00	600 000,00

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowie Wielkopolskim

Tabela 2.43

**Liczba osób niepełnosprawnych, którzy otrzymali dofinansowanie
do likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych
w gminach Powiatu Ostrowskiego w latach 2016-2020**

Wyszczególnienie	2016	2018	2020
miasto Ostrow Wielkopolski	18	46	81
gmina Ostrow Wielkopolski	6	5	12
Nowe Skalmierzyce	1	8	15
Sieroszewice	1	2	12
Sośnie	1	3	5
Raszków	2	7	11
Odolanów	3	3	15
Przygodzice	1	7	8
Powiat Ostrowski	33	81	159

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowie Wielkopolskim

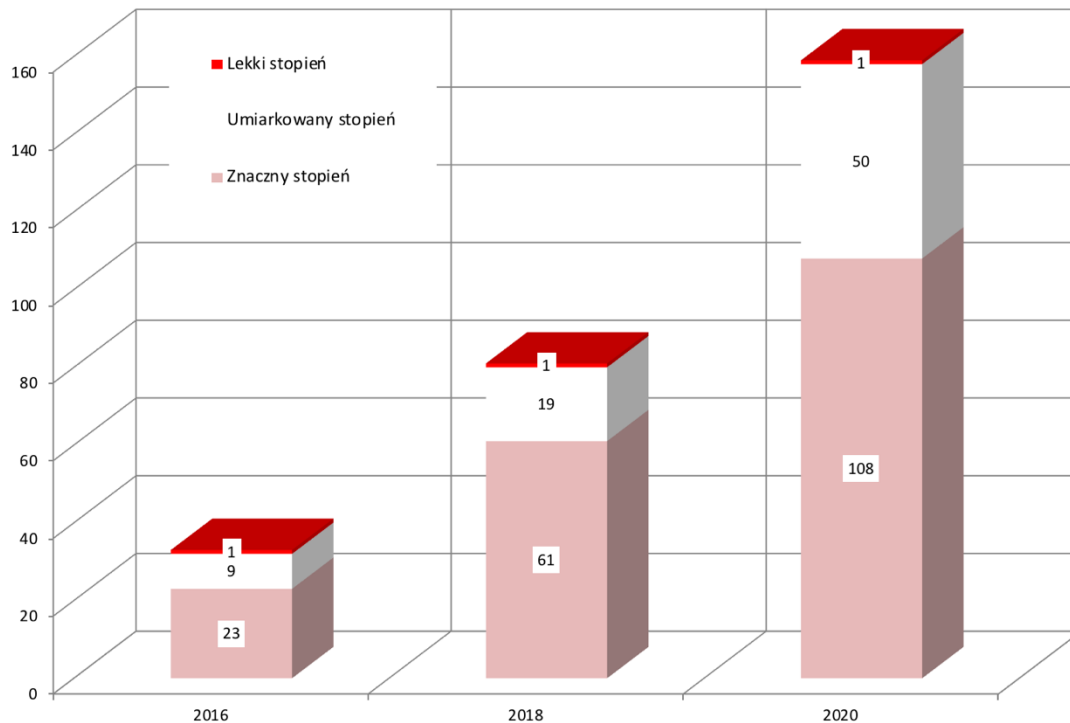
Tabela 2.44

**Liczba osób niepełnosprawnych, którzy otrzymali dofinansowanie
do likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych
według stopnia niepełnosprawności i płci w latach 2016-2020**

Wyszczególnienie	2016	2018	2020
Znaczny stopień niepełnosprawności	23	61	108
Umiarkowany stopień niepełnosprawności	9	19	50
Lekki stopień niepełnosprawności	1	1	1
Kobiety	18	53	93
Mężczyźni	15	28	66

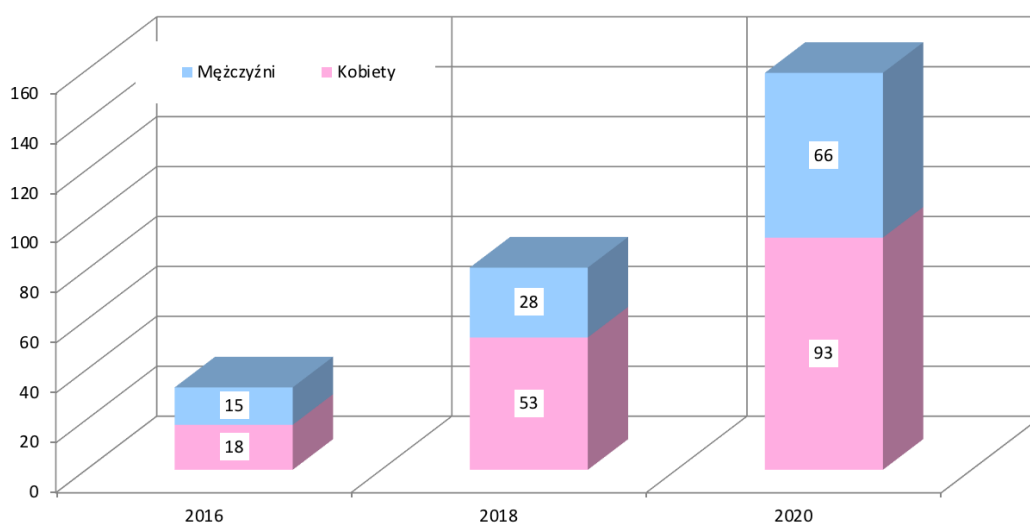
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowie Wielkopolskim

Wykres 2.28 Liczba osób niepełnosprawnych, którzy otrzymali dofinansowanie do likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych według stopnia niepełnosprawności w latach 2016-2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowie Wielkopolskim

Wykres 2.29 Liczba osób niepełnosprawnych, którzy otrzymali dofinansowanie do likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych według płci w latach 2016-2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowie Wielkopolskim

W analizowanym okresie liczba osób korzystających ze wsparcia na zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny, w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze oraz na likwidację barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych systematycznie rosła. Liczba osób korzystających ze wsparcia na zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny, w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze wzrosła blisko dwuipółkrotnie, natomiast liczba osób korzystających ze wsparcia na likwidację barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych blisko pięciokrotnie.

W strukturze dominowały osoby niepełnosprawne ze znacznym stopniem niepełnosprawności, które ostatecznie stanowiły ponad 2/3 wszystkich beneficjentów.

Na terenie Powiatu Ostrowskiego funkcjonują trzy Warsztaty Terapii Zajęciowej, które stanowią wyodrębnione organizacyjnie i finansowo placówki stwarzające osobom z niepełnosprawnościami niezdolnym do podjęcia pracy możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania, aktualizacji lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia. W Warsztatach tych rehabilitację społeczną i zawodową odbywa 115 uczestników. WTZ funkcjonujące na terenie Powiatu Ostrowskiego prezentuje tabela 2.45.

Tabela 2.45

Warsztaty Terapii Zajęciowej działające na terenie Powiatu Ostrowskiego

Lp.	Wyszczególnienie	Charakterystyka działań
1	Warsztat Terapii Zajęciowej TĘCZA	<p>Warsztat Terapii Zajęciowej <i>TĘCZA</i> prowadzony jest przez Stowarzyszenie <i>Promocja Rozwoju Dziecka i Rodziny</i> im. Bł. Edmunda Bojanowskiego w Ostrowie Wielkopolskim. Warsztat jest placówką pobytu dziennego, czynną od poniedziałku do piątku od godz.7.00 do 15.00.</p> <p>Warsztat realizuje zadania w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej, zmierzające do ogólnego rozwoju i poprawy sprawności, niezbędnych do prowadzenia przez osobę niepełnosprawną niezależnego i aktywnego życia – na miarę jej indywidualnych możliwości.</p> <p>Rehabilitacja społeczna i zawodowa prowadzona jest w 9 tematycznych pracowniach:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ informatyczno-multimedialnej, ✓ twórczości manualnej, ✓ artystycznej, ✓ technik różnych, ✓ rękodzielniczej, ✓ plastyczno-dekoratorskiej, ✓ technicznej, ✓ gospodarstwa domowego, ✓ rzemieślniczej.

		<p>W Warsztacie prowadzona jest rehabilitacja ruchowa, uczestnicy objęci są opieką psychologa i pielęgniarki. Terapia zajęciowa to ważny element rehabilitacji na który Warsztat kładzie duży nacisk. Każda pracownia prowadzi takie formy i metody, które sprzyjają nabywaniu umiejętności umożliwiających uczestnictwo w szkoleniu lub niezbędnych do podjęcia późniejszego zatrudnienia.</p> <p>Rehabilitacją objętych jest 45 uczestników ze znacznym i umiarkowanym stopniem niepełnosprawności ze wskazaniami do terapii zajęciowej. Uczestnikom gotowym do podjęcia pracy, Rada Programowa Warsztatu proponuje rejestrację w Urzędzie Pracy i oczekiwanie na propozycje pracy oraz przychylnych im pracodawców</p> <p>Warsztat nawiązał współpracę z różnymi firmami działającymi na terenie miasta Ostrowa Wielkopolskiego, co pozwala poznawać specyfikę pracy na różnych stanowiskach. WTZ bierze udział w wielu kiermaszach, wystawach, współpracuje z Radami Osiedla, Szkołami, Kościołami, Przedszkolami. Chętnie angażuje się w różne przedsięwzięcia sportowe, kulturalne. Warsztat jest otwarty na wszelkie działania umożliwiające podopiecznym rozwój zarówno społeczny, jak i zawodowy.</p>
2	<p>Warsztat Terapii Zajęciowej Przygodzice z siedzibą w Ostrowie Wielkopolskim</p>	<p>Warsztat Terapii Zajęciowej Przygodzice z siedzibą w Ostrowie Wielkopolskim, działa przy Fundacji Inwalidów i Osób Niepełnosprawnych <i>Miłosierdzie</i> w Kaliszu. WTZ swoją działalność rozpoczął 15 grudnia 1995 roku w Przygodzicach. Od stycznia 2002 warsztat zmienił swoją siedzibę i mieści się w Ostrowie Wielkopolskim</p> <p>Zajęcia w Warsztacie odbywają się w 9 pracowniach:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ technik różnych, ✓ rękodzieła artystycznego, ✓ metalowo-artystycznej, ✓ muzyczno-teatralnej, ✓ hafciarsko - artystycznej, ✓ plastycznej, ✓ różnaitości, ✓ komputerowej, ✓ witrażowej. <p>Dzięki zajęciom w poszczególnych pracowniach uczestnicy zdobywają różne umiejętności, które są niezbędne do codziennego funkcjonowania oraz do podjęcia pracy w warunkach pracy chronionej lub zakładzie aktywności zawodowej.</p>

**Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych
Powiatu Ostrowskiego na lata 2021 – 2027**

		<p>Warsztat jest placówką pobytu dziennego, zajęcia trwają 7 godzin dziennie przez 5 dni w tygodniu. Placówka realizuje cele rehabilitacji zawodowej i społecznej.</p> <p>Uczestnikiem Warsztatu może zostać osoba niepełnosprawna, posiadająca aktualne orzeczenie o stopniu niepełnosprawności, zawierające wskazanie do uczestnictwa w terapii zajęciowej.</p>
3	<p>Warsztat Terapii Zajęciowej w Odolanowie</p>	<p>Warsztat Terapii Zajęciowej w Odolanowie prowadzony jest przez Fundację Inwalidów i Osób Niepełnosprawnych <i>Miłosierdzie</i> w Kaliszu. Realizuje proces rehabilitacji osób niepełnosprawnych, które mogą uczestniczyć w warsztacie zgodnie ze wskazaniami do terapii zajęciowej zawartymi w orzeczeniu o stopniu niepełnosprawności. Warsztat jest placówką pobytu dziennego. Rehabilitacja osób niepełnosprawnych odbywa się przez pięć dni w tygodniu w godzinach 7:15-15:45. Zajęcia w warsztacie są prowadzone zgodnie z indywidualnym programem rehabilitacji przygotowanym dla uczestnika przez radę programową warsztatu.</p> <p>Zajęcia odbywają się w 5 pracowniach:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ gospodarstwa domowego, ✓ komputerowo-fotograficznej, ✓ stolarsko-ślusarskiej, ✓ artystyczno-krawieckiej, ✓ muzyczno-plastycznej. <p>Uczestnicy rozwijają umiejętności wykonywania czynności życia codziennego oraz pozyskują umiejętności niezbędne do podjęcia zatrudnienia.</p> <p>Placówka posiada salę rehabilitacyjną, w której pod opieką rehabilitanta prowadzone jest usprawnianie ruchowe uczestników. W okresie wiosenno-letnim zajęcia odbywają się często na pobliskim boisku.</p>

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowie Wielkopolskim

Działalność Warsztatów Terapii Zajęciowej funkcjonujących na terenie Powiatu Ostrowskiego finansowana jest ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych oraz ze środków Powiatu Ostrowskiego w wysokości co najmniej 10% kosztów działalności warsztatów.

Szczegółowo finansowanie WTZ funkcjonujących na terenie Powiatu Ostrowskiego prezentuje tabela 2.46 i wykres 2.30.

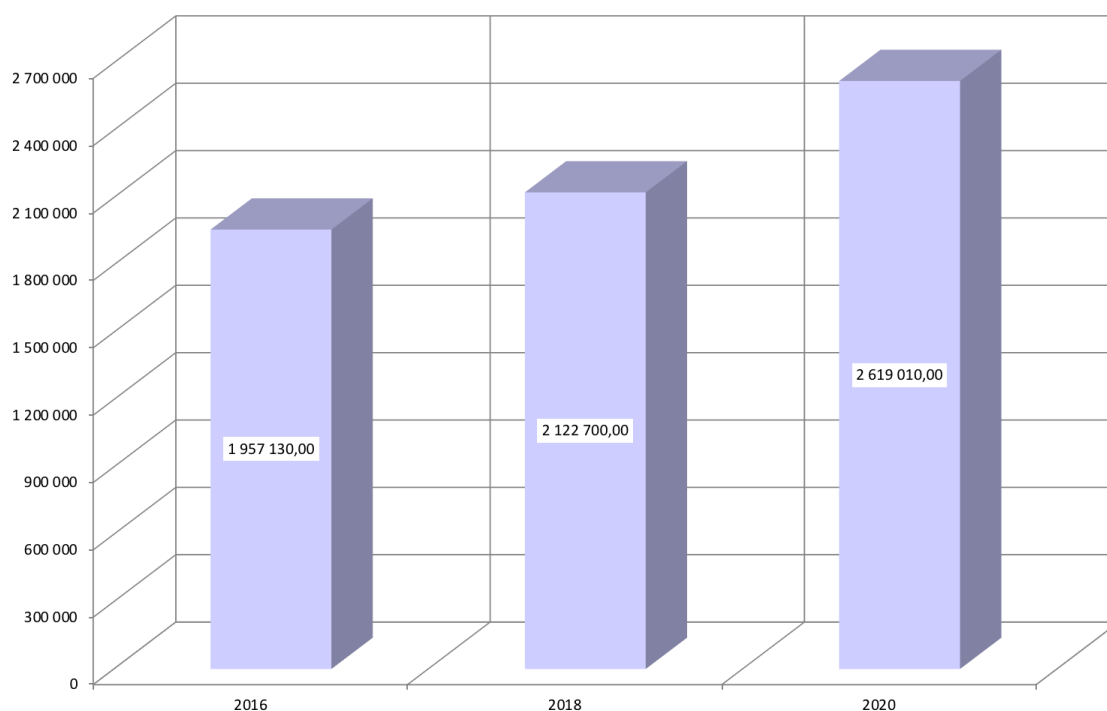
Tabela 2.46

**Finansowanie i uczestnicy Warsztatów Terapii Zajęciowej
w Powiecie Ostrowskim w latach 2016-2020**

Wyszczególnienie	2016	2018	2020
Roczny koszt prowadzenia i utrzymania placówek (w PLN)	1 957 130,00	2 122 700,00	2 619 010,00
Liczba uczestników WTZ	115	115	115

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowie Wielkopolskim

**Wykres 2.30 Finansowanie Warsztatów Terapii Zajęciowej
w Powiecie Ostrowskim w latach 2016-2020**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowie Wielkopolskim

Powiatowy Urząd Pracy w Ostrowie Wielkopolskim realizował zadania rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych ze środków PFRON zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. 2021 poz. 573). Rehabilitacja zawodowa ma na celu ułatwienie osobie niepełnosprawnej uzyskania i utrzymania odpowiedniego zatrudnienia i awansu zawodowego przez umożliwienie jej korzystania z poradnictwa zawodowego, szkolenia

zawodowego i pośrednictwa pracy. Osoba niepełnosprawna zarejestrowana w PUP jako bezrobotna albo poszukująca pracy niepozostająca w zatrudnieniu ma prawo korzystać z usług lub instrumentów rynku pracy na zasadach określonych w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. Informacje na temat zadań realizowanych przez Powiatowy Urząd Pracy w Ostrowie Wielkopolskim ze środków PFRON w ramach rehabilitacji zawodowej niepełnosprawnych prezentuje tabela 2.47 i wykres 2.31

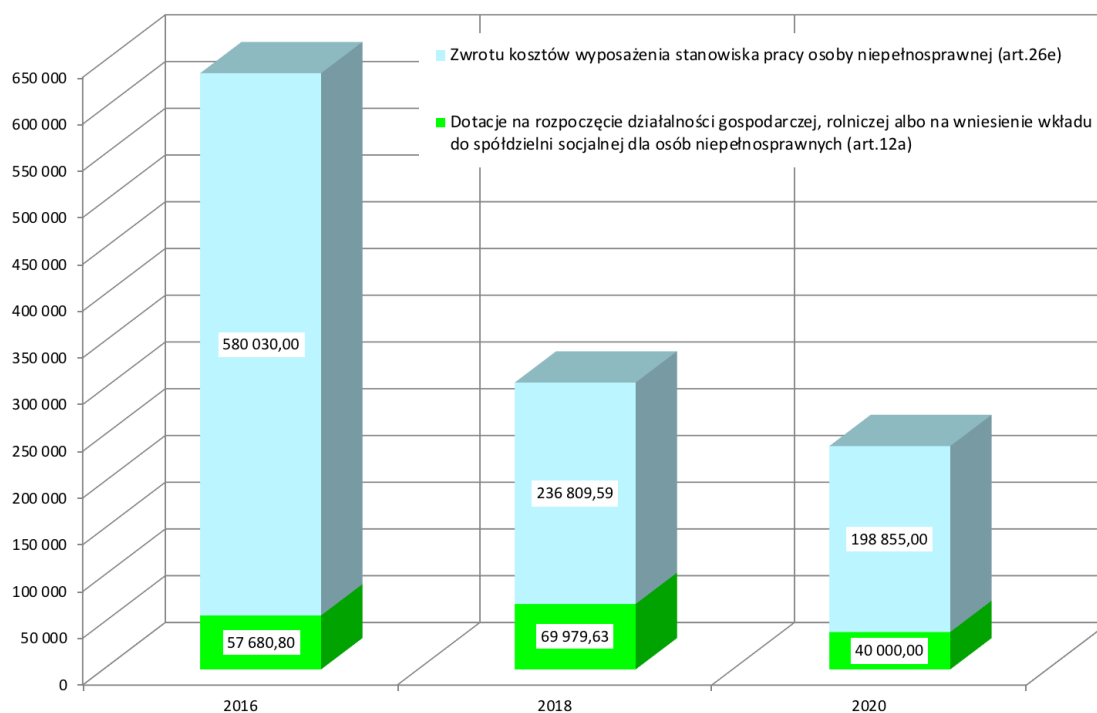
Tabela 2.47

**Środki PFRON wydatkowane na rehabilitację zawodową osób niepełnosprawnych
w Powiecie Ostrowskim w lata 2016-2020**

Wyszczególnienie	2016	2018	2020
Dotacje na rozpoczęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo na wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej dla osób niepełnosprawnych (art.12a)	57 680,80	69 979,63	40 000,00
Zwrotu kosztów wyposażenia stanowiska pracy osoby niepełnosprawnej (art.26e)	580 030,00	236 809,59	198 855,00
Powiat Ostrowski	637 710,80	306 789,22	238 855,00

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Ostrowie Wielkopolskim

**Wykres 2.31 Środki PFRON wydatkowane na rehabilitację zawodową
osób niepełnosprawnych w Powiecie Ostrowskim w lata 2016-2020**

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Ostrowie Wielkopolskim

Obserwowany w ostatnich latach systematyczny spadek środków PFRON wydatkowanych na rehabilitację zawodową osób niepełnosprawnych wynika po części z determinowanego spadkiem rejestracji osób niepełnosprawnych jako bezrobotne i poszukujące pracy wskaźnika algorytmu określającego ilość środków przekazywanych Powiatowi Ostrowskiemu. Po części zaś jest spowodowany wysoce sprecyzowanymi wymogami formalnymi i merytorycznymi zwrotu kosztów wyposażenia stanowiska pracy osoby niepełnosprawnej, które mają efekt mrozący dla zainteresowanych pracodawców.

Zadanie przestrzeganie praw osób niepełnosprawnych realizowano zgodnie z art. 35a ust. 1 pkt 1 lit. c ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych – przygotowano i udostępniono w Dziale Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych następujące informatory tematyczne:

- ✓ *Fundacje,*
- ✓ *Instytucjonalne formy pomocy społecznej, funkcjonujące na terenie Powiatu Ostrowskiego,*
- ✓ *Sklepy zaopatrzenia w sprzęt ortopedyczny i środki pomocnicze na terenie Powiatu Ostrowskiego,*
- ✓ *Ulgi i uprawnienia dla dzieci niepełnosprawnych,*
- ✓ *Ulgi i uprawnienia dla osób niepełnosprawnych ze znacznym stopniem niepełnosprawności,*
- ✓ *Ulgi i uprawnienia dla osób niepełnosprawnych z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności,*
- ✓ *Ulgi i uprawnienia dla osób niepełnosprawnych z lekkim stopniem niepełnosprawności,*
- ✓ *Organizacje pozarządowe działające na rzecz osób niepełnosprawnych z terenu Powiatu Ostrowskiego,*
- ✓ *Wypożyczalnie sprzętu ortopedyczno-rehabilitacyjnego na terenie Powiatu Ostrowskiego,*
- ✓ *Zadania realizowane przez Dział Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,*
- ✓ *Zakłady Pracy Chronionej funkcjonujące na terenie Powiatu Ostrowskiego.*

W ramach tego zadania w roku 2020 z porad skorzystały 3 842 osoby niepełnosprawne i ich rodziny zamieszkujące na terenie Powiatu Ostrowskiego.

Programy celowe PFRON

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowie Wielkopolskim realizuje ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych programy celowe, których głównym celem jest zwiększenie aktywizacji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych.

1) Program Wyrównywania Różnic Między Regionami

Program Wyrównywania Różnic Między Regionami III jest realizowany w Powiecie Ostrowskim w dwóch obszarach:

- a) Obszar D - likwidacja barier transportowych
- b) Obszar G - skierowanie do powiatów poza algorytmem dodatkowych środków na finansowanie zadań ustawowych dotyczących rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych

W ramach *Programu Wyrównywania Różnic Między Regionami III* w 2018 roku dofinansowano ze środków PFRON realizację:

- ✓ w obszarze G projektu p.n. Aktywizacja i rehabilitacja zawodowa osób niepełnosprawnych, w kwocie 92.000,00 złotych, którego beneficjentem był Powiatowy Urząd Pracy w Ostrowie Wielkopolskim,
- ✓ w obszarze D projektu p.n. Zakup samochodu 9-cio osobowego do przewozu osób niepełnosprawnych na potrzeby Gminno-Miejskiego Centrum Pomocy *Wiara – Nadzieja – Miłość* w Odolanowie, w kwocie 80.000,00 złotych.

W ramach *Programu Wyrównywania Różnic Między Regionami III* – obszar D, w 2020 roku pozyskano ze środków PFRON kwotę 163 603,00 złotych, na następujące projekty:

- ✓ Zakup samochodu osobowego do przewozu osób niepełnosprawnych na potrzeby Środowiskowego Domu Samopomocy w Nowych Skalmierzycach – 81.403,00 zł. Beneficjent projektu: Stowarzyszenie Rozwoju Dziecka i Rodziny w Nowych Skalmierzycach,
- ✓ Zakup samochodu osobowego – busa przystosowanego do przewozu osób niepełnosprawnych – 82.200,00 zł. Beneficjent projektu: Gmina Miasto Ostrów Wielkopolski.

2) Program Aktywny Samorząd

Rok 2020 był rokiem przełomowym w realizacji pilotażowego Programu *Aktywny Samorząd*, gdyż nabór wniosków o dofinansowanie w Module I i w Module II programu i ich realizacja odbywała się przez Internet w Systemie Obsługi Wsparcia.

W ramach MODUŁU I – likwidacja barier utrudniających aktywizację społeczną z i zawodową, realizowano 16 form wsparcia:

✓ **Obszar A** – likwidacja bariery transportowej:

Zadanie 1: pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu, adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności (do 16 roku życia) lub osób ze znacznym albo umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu ruchu.

Zadanie 2: pomoc w uzyskaniu prawa jazdy, adresowana do osób ze znacznym albo umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu ruchu.

Zadanie 3: pomoc w uzyskaniu prawa jazdy, adresowana do osób ze znacznym albo umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu słuchu, w stopniu wymagającym korzystania z usług tłumacza języka migowego.

Zadanie 4: pomoc w zakupie i montażu oprzyrządowania do posiadanego samochodu, adresowana do osób ze znacznym albo umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu słuchu.

✓ **Obszar B** – likwidacja barier w dostępie do uczestniczenia w społeczeństwie informacyjnym:

Zadanie 1: pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów i oprogramowania, adresowana do dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności lub osób dorosłych ze znacznym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu wzroku lub obu kończyn górnych.

Zadanie 2: dofinansowanie szkoleń w zakresie obsługi nabytego w ramach programu sprzętu elektronicznego i oprogramowania.

Zadanie 3: pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania, adresowana do osób z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu wzroku.

Zadanie 4: pomoc w zakupie sprzętu elektronicznego lub jego elementów oraz oprogramowania, adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności (do 16 roku życia) lub osób ze znacznym albo umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu słuchu i trudnościami w komunikowaniu się za pomocą mowy.

Zadanie 5: pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego sprzętu elektronicznego, zakupionego w ramach programu, adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności (do 16 roku życia) lub osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności.

✓ **Obszar C**- likwidacja bariery w poruszaniu się:

Zadanie 1: pomoc w zakupie wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności (do 16 roku życia) lub osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności i dysfunkcją uniemożliwiającą samodzielne poruszanie się za pomocą wózka inwalidzkiego o napędzie ręcznym.

Zadanie 2: pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanego wózka inwalidzkiego o napędzie elektrycznym adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności (do 16 roku życia) lub osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności.

Zadanie 3: pomoc w zakupie protezy kończyny, w której zastosowano nowoczesne rozwiązania techniczne, tj. protezy co najmniej na III poziomie jakości, adresowana do osób ze stopniem niepełnosprawności.

Zadanie 4: pomoc w utrzymaniu sprawności technicznej posiadanej protezy kończyny (co najmniej na III poziomie jakości), adresowana do osób ze stopniem niepełnosprawności.

Zadanie 5: pomoc w zakupie skutera inwalidzkiego o napędzie elektrycznym lub oprzyrządowania elektrycznego do wózka ręcznego, adresowana do osób z orzeczeniem o niepełnosprawności (do 16 roku życia) lub osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności, z dysfunkcją narządu ruchu powodująca problemy w samodzielnym przemieszczaniu się i posiadających zgodę lekarza specjalisty na użytkowanie przedmiotu dofinansowania.

✓ **Obszarze D** – pomoc w utrzymaniu aktywności zawodowej poprzez zapewnienie opieki dla osoby zależnej, adresowana do osób ze znacznym lub umiarkowanym stopniem niepełnosprawności,

Oraz w ramach MODUŁU II – pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym, dofinansowano:

- ✓ opłatę za naukę (czesne),
- ✓ dodatek na uiszczenie opłaty za przeprowadzenie przewodu doktorskiego,
- ✓ dodatek na pokrycie kosztów kształcenia.

Szczegółowe informacje na temat przyznanego dofinansowania w ramach programu *Aktywny Samorząd* przyznawane osobom niepełnosprawnym w latach 2016-2020 w Powiecie Ostrowskim prezentuje tabela 2.48 oraz wykres 2.32.

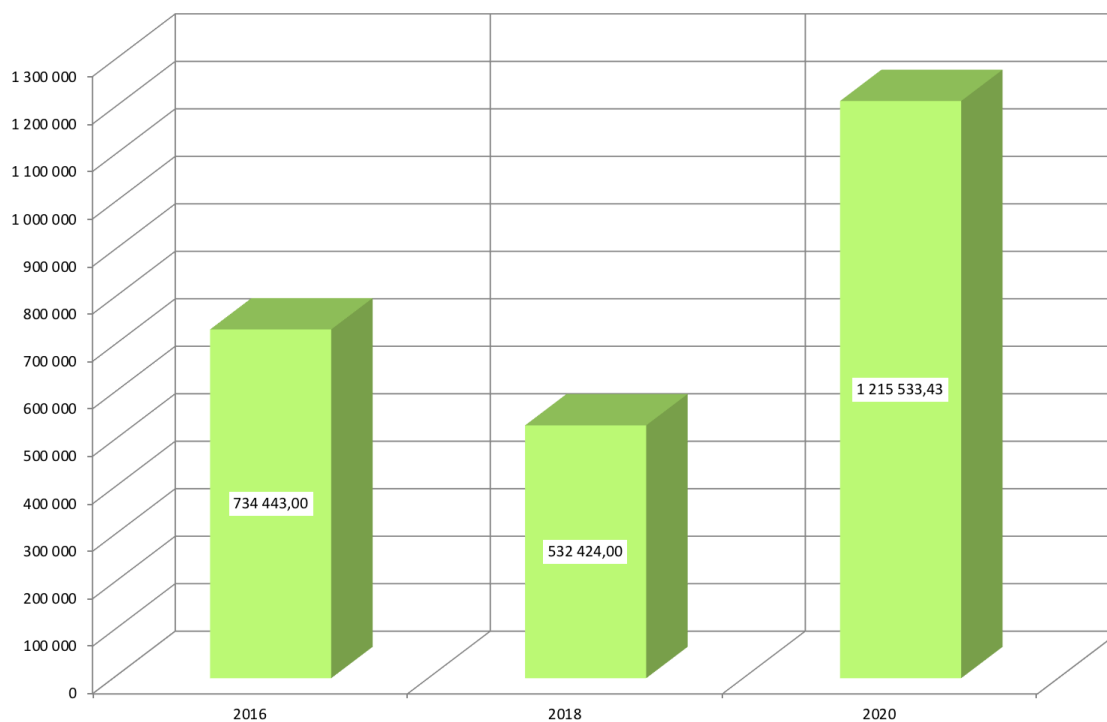
Tabela 2.48

**Finansowanie i świadczenia przyznawane osobom niepełnosprawnym
w ramach programu *Aktywny Samorząd* w Powiecie Ostrowskim w latach 2016-2020**

Wyszczególnienie	2016	2018	2020
Wartość dofinansowania (w PLN)	734 443,00	532 424,00	1 215 533,43
Liczba przyznanych świadczeń	216	174	172

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowie Wielkopolskim

**Wykres 2.32 Finansowanie przyznawane osobom niepełnosprawnym
w ramach programu *Aktywny Samorząd* w Powiecie Ostrowskim w latach 2016-2020**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowie Wielkopolskim

3) Program *Pomoc osobom niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu lub sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi*

Pandemia COVID-19 była bezpośrednią przyczyną uruchomienia pomocy finansowej ze środków PFRON w ramach MODUŁU III programu *Pomoc osobom niepełnosprawnym poszkodowanym w wyniku żywiołu lub sytuacji kryzysowych wywołanych chorobami zakaźnymi*. W roku 2020, który był pierwszym rokiem realizacji programu, została udzielona 387 osobom niepełnosprawnym – mieszkańcom Powiatu Ostrowskiego na kwotę 866.000,00 złotych, które na skutek wystąpienia zagrożenia epidemicznego oraz stanu epidemii utraciły możliwość korzystania z opieki świadczonej w placówce rehabilitacyjnej. Wsparcie zostało skierowane do osób niepełnosprawnych:

- ✓ uczestników warsztatów terapii zajęciowej,
- ✓ uczestników środowiskowych domów samopomocy,
- ✓ podopiecznych dziennych domów pomocy społecznej (w tym Klubów Seniora, Dziennych Kluby Seniora, jeżeli zostały utworzone na podstawie przepisów ustawy o pomocy społecznej i mają status dziennego domu pomocy społecznej),
- ✓ podopiecznych placówek rehabilitacyjnych prowadzonych przez organizacje pozarządowe realizujące zadania zlecone ze środków PFRON (w tym dzieci i młodzież niepełnosprawna),
- ✓ uczestników programów zatwierdzonych przez Radę Nadzorczą PFRON, którzy w ramach tych programów korzystają ze wsparcia udzielanego przez placówki rehabilitacyjne,
- ✓ pełnoletnich (w wieku od 18 do 25 roku życia) uczestników zajęć rewalidacyjno-wychowawczych organizowanych zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej w sprawie warunków i sposobu organizowania zajęć rewalidacyjno-wychowawczych dla dzieci i młodzieży z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim,
- ✓ pełnoletnich (w wieku od 18 do 25 roku życia) wychowanków specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych oraz specjalnych ośrodków wychowawczych, funkcjonujących na podstawie ustawy Prawo Oświatowe.

W 2020 roku wypłacono w ramach programu kwotę 532 000,00 zł, pozostałą część w kwocie 334 000,00 zł wypłacono w 2021 roku.

Powiatowa Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych

Zgodnie z art. 44 b ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. 2021 poz. 573),

Powiatowa Społeczna Rada Do Spraw Osób Niepełnosprawnych jest organem opiniodawczo-doradczym Powiatu Ostrowskiego. Do zakresu działania Rady należy:

- ✓ inspirowanie przedsięwzięć zmierzających do integracji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych oraz realizacji praw osób niepełnosprawnych,
- ✓ opiniowanie projektów powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych,
- ✓ ocena realizacji programów,
- ✓ opiniowanie projektów uchwał i programów przyjmowanych przez radę powiatu pod kątem ich skutków dla osób niepełnosprawnych.

Kadencja Rady trwa 4 lata.

Organizację oraz tryb działania powiatowych rad społecznych reguluje Rozporządzenie Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 marca 2003 roku w sprawie organizacji oraz trybu działania wojewódzkich i powiatowych społecznych rad do spraw osób niepełnosprawnych (Dz. U. Nr 62, poz. 560).

Środowiskowe Domy Samopomocy

Środowiskowe Domy Samopomocy są ośrodkami wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, które w wyniku upośledzenia niektórych funkcji organizmu lub zdolności adaptacyjnych wymagają pomocy do życia w środowisku rodzinnym i społecznym, w szczególności w celu zwiększania zaradności i samodzielności życiowej, a także ich integracji społecznej. Środowiskowy Dom Samopomocy świadczy usługi w ramach indywidualnych lub zespołowych treningów samoobsługi lub treningów umiejętności społecznych polegających na nauce, rozwijaniu lub podtrzymywaniu umiejętności w zakresie czynności dnia codziennego i funkcjonowania w życiu społecznym.

Usługi, o których mowa w art.51a ust.2 ustawy o pomocy społecznej, świadczone przez Środowiskowe Domy Samopomocy, to:

- a) trening funkcjonowania w codziennym życiu, w tym: trening dbałości o wygląd zewnętrzny, trening nauki higieny, trening kulinarny – w tym spożywanie gorącego posiłku, trening umiejętności praktycznych, trening gospodarowania własnymi środkami finansowymi,
- b) trening umiejętności interpersonalnych i rozwiązywania problemów, w tym: kształtowanie pozytywnych relacji uczestnika z osobami bliskimi, sąsiadami, z innymi osobami w czasie zakupów, w środkach komunikacji publicznej, w urzędach, w instytucjach kultury,

- c) trening umiejętności komunikacyjnych, w tym z wykorzystaniem alternatywnych i wspomagających sposobów porozumiewania się, w przypadku osób z problemami komunikacji werbalnej,
- d) trening umiejętności spędzania czasu wolnego, w tym: rozwijanie zainteresowań literaturą, audycjami radiowymi, telewizyjnymi, Internetem, udział w spotkaniach towarzyskich i kulturalnych,
- e) poradnictwo psychologiczne,
- f) pomoc w załatwianiu spraw urzędowych,
- g) pomoc w dostępie do niezbędnych świadczeń zdrowotnych, w tym uzgadnianie i pilnowanie terminów wizyt u lekarza, pomoc w zakupie leków, pomoc w dotarciu do jednostek ochrony zdrowia,
- h) niezbędną opiekę, w szczególności dla uczestników, o których mowa w art. 51c ust.5 ustawy o pomocy społecznej,
- i) terapię ruchową, w tym: zajęcia sportowe, turystykę i rekreację,
- j) inne formy postępowania przygotowujące do uczestnictwa w warsztatach terapii zajęciowej lub podjęcia zatrudnienia, w tym w warunkach pracy chronionej na przystosowanym stanowisku pracy.

Informacje na temat Środowiskowych Domów Samopomocy funkcjonujących na terenie Powiatu Ostrowskiego prezentuje tabela 2.49.

Tabela 2.49

**Środowiskowe Domy Samopomocy funkcjonujące
na terenie Powiatu Ostrowskiego**

Lp.	Wyszczególnienie	Charakterystyka działań
1	Środowiskowy Dom Samopomocy w Ostrowie Wielkopolskim	<p>Z dniem 01.01.2020 roku powstał Środowiskowy Dom Samopomocy w Ostrowie Wielkopolskim. Jest to ośrodek wsparcia działający jako samodzielna jednostka organizacyjna pomocy społecznej dziennego pobytu, z własną osobowością prawną, z dwoma siedzibami przy Al. Słowackiego 1 c oraz Komuny Paryskiej 14.</p> <p>Środowiskowy Dom Samopomocy jest ośrodkiem wsparcia dziennego pobytu, świadczącym usługi od poniedziałku do piątku, w godzinach od 06:45 do 16:00. Pełni on ważną rolę w rehabilitacji osób niepełnosprawnych intelektualnie stwarzając możliwość podtrzymywania i rozwijania umiejętności niezbędnych do możliwie jak najbardziej samodzielnego życia poprzez zastosowanie odpowiednich technik terapii.</p>

	<p>Dom obejmuje opieką osoby z terenu Powiatu Ostrowskiego. Uczestnikami Domu mogą być osoby niepełnosprawne intelektualnie w stopniu głębokim, znacznym i umiarkowanym, a także osoby z lekkim upośledzeniem umysłowym, gdy jednocześnie występują inne zaburzenia, zwłaszcza neurologiczne oraz osoby chore psychicznie.</p> <p>Nadrzędnym celem jest zapewnienie opieki i pomocy niezbędnej do życia w środowisku rodzinnym i społecznym w celu jak największego usamodzielnienia oraz integracji ze środowiskiem. Do zadań Domu należy zapewnienie usług dostosowanych do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności realizowanych poprzez rehabilitację: leczniczą, psychospołeczną i zawodową.</p> <p>W Środowiskowym Domu Samopomocy funkcjonują pracownie i gabinety spełniające wysokie standardy zgodnie z rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie środowiskowych domów samopomocy. Obie lokalizacje przeznaczone są dla 40 osób niepełnosprawnych.</p> <p>Cele szczegółowe</p> <ul style="list-style-type: none">✓ Udzielanie wsparcia w przewycięzaniu trudnych sytuacji życiowych, zaspokajaniu niezbędnych potrzeb osób z zaburzeniami psychicznymi,✓ Podtrzymywanie i rozwijanie umiejętności niezbędnych do możliwie jak najbardziej samodzielnego życia,✓ Kształtowanie wobec osób z zaburzeniami psychicznymi właściwych postaw społecznych, a zwłaszcza zrozumienia, tolerancji, życzliwości, a także przeciwdziałania dyskryminacji. <p>Zajęcia Klubowe</p> <p>W ramach działalności Domu, za zgodą kierownika, w wyznaczonych przez niego dniach i godzinach, mogą odbywać się zajęcia klubowe przeznaczone dla osób oczekujących na przyjęcie do domu oraz byłych uczestników. Poza tym z powyższych zajęć i konsultacji mogą korzystać pozostałe osoby niepełnosprawne z terenu powiatu ostrowskiego po uprzednim, indywidualnym umówieniu się.</p> <p>W trakcie tych zajęć można korzystać z porad takich specjalistów jak psycholog, terapeuta, pracownik socjalny oraz fizjoterapeuta.</p> <p>W ramach zajęć klubowych oprócz specjalistycznej pomocy m.in. konsultacji naszych pracowników, wsparcia psychologicznego, uczestnicy mogą korzystać z</p>
--	---

		<p>różnorodnych zajęć terapeutycznych, brać udział w aktywnych formach spędzania czasu wolnego, rehabilitacji ruchowej i relaksacji. Do dyspozycji użytkowników Klubu Wsparcia jest sprzęt i wyposażenie placówki – między innymi gabinet usprawniająco-rehabilitacyjny, sala usprawniania i relaksacji, pracownia komputerowa z dostępem do Internetu, a także różnorodne książki, audiobooki, specjalistyczne poradniki i albumy zgromadzone w biblioteczce klubowej. Do udziału w zajęciach klubowych nie jest wymagane żadne skierowanie, a porady udzielane są bezpłatnie.</p>
2	<p>Środowiskowy Dom Samopomocy w Nowych Skalmierzycach przy Stowarzyszeniu Rozwoju Dziecka i Rodziny w Nowych Skalmierzycach</p>	<p>Środowiskowy Dom Samopomocy jest placówką powołaną w celu zapewnienia oparcia społecznego i specjalistycznych usług. Dom jest placówką pobytu dziennego przeznaczoną dla 50 osób niepełnosprawnych. Uczestnicy przyjmowani są na podstawie decyzji wydanej przez Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowych Skalmierzycach z tym, że decyzje dotyczące osób zamieszkałych na terenie innej gminy wydaje gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania, po wcześniejszym podpisaniu porozumienia między ośrodkami. Pobyt w placówce jest odpłatny. Uczestnicy zamieszkujący na terenie gminy Nowe Skalmierzyce dowożeni są do placówki samochodem dostosowanym do przewozu osób niepełnosprawnych stanowiącym własność Stowarzyszenia, a koszty dojazdu pokrywa ŚDS z przyznanej na ten cel dotacji.</p> <p>Do celów i zadań domu należy:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ podtrzymywanie i rozwijanie umiejętności samodzielnego życia, ✓ podniesienie poziomu zaradności życiowej i sprawności fizycznej, ✓ przygotowanie do funkcjonowania w środowisku. <p>Zajęcia w domu prowadzone są w czterech pracowniach zgodnie z planem działalności oraz zgodnie z indywidualnym programem rehabilitacji i terapii. Plan działalności oraz programy indywidualne ustala zespół wspierająco-rehabilitacyjny powołany przez dyrektora domu. Uczestnicy otrzymują również jeden posiłek dziennie w formie drugiego śniadania przygotowywany w ramach terapii zajęciowej przez uczestników.</p> <p>Uczestnicy systematycznie biorą udział w zajęciach realizując ustalone plany rehabilitacji zawarte w indywidualnych kontraktach. Uczą się i usprawniają umiejętności umożliwiające samodzielne funkcjonowanie w środowisku, poznają i realizują na co dzień ideę samopomocności pomagając sobie w codziennych czynnościach. Uczeni są rozpoznawania symptomów nasilenia</p>

		<p>choroby oraz skutecznej terapii farmakologicznej i rehabilitacji, otrzymują pomoc w załatwianiu spraw urzędowych oraz dotyczących prowadzenia gospodarstwa domowego. Na terenie placówki prowadzona jest działalność kulturalna. Uczestnicy biorą udział w organizowanych imprezach wewnętrznych, integrujących grupę, tj. spotkaniu walentynkowym, andrzejkowym i opłatkowym oraz w licznych spotkaniach urodzinowych i imieninowych.</p>
3	<p>Środowiskowy Dom Samopomocy w Odolanowie przy Gminno-Miejskim Centrum Pomocy <i>Wiara – Nadzieja – Miłość</i></p>	<p>Środowiskowy Dom Samopomocy jest jednostką organizacyjną podległą Gminno – Miejskiemu Centrum Pomocy „Wiara – Nadzieja – Miłość” w Odolanowie. Jest placówką dziennego pobytu, dającą osobom niepełnosprawnym wszechstronne wsparcie. Ośrodek funkcjonuje od poniedziałku do piątku w godzinach 7.30 – 15.30. Jest miejscem gwarantującym ochronę godności osobistej uczestników, dającą im poczucie bezpieczeństwa, możliwość podejmowania kontaktów ze środowiskiem lokalnym, opiekę lekarsko – pielęgniarstwa, rehabilitację, daje możliwość rozwijania indywidualnych zainteresowań, uczestniczenia w różnorodnych zajęciach terapeutycznych, rekreacyjnych, edukacyjnych i kulturalno-oświatowych.</p> <p>Podstawowe cele ŚDS to m. in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ uaktywnianie, wychodzenie poza własny dom, otoczenie, ✓ udzielanie wsparcia społecznego osobom, które z powodu upośledzenia umysłowego i zaburzeń psychicznych mają poważne trudności w życiu codziennym, zwłaszcza w kształtowaniu swoich stosunków z otoczeniem, ✓ pomoc w zakresie rehabilitacji oraz sprawach bytowych, ✓ tworzenie środowiska stymulującego, dającego bogate i różnorodne bodźce, ✓ nawiązywanie i podtrzymywanie nowych kontaktów społecznych, współpraca z innymi ośrodkami o podobnym charakterze, a także placówkami społecznymi, środowiskowymi, społecznością lokalną i ponadlokalną, ✓ wzrost ogólnego poziomu funkcjonowania, dbałość o własny wygląd, zwiększanie komunikatywności, umiejętności obrony własnych praw, konstruktywnego rozwiązywania napotykanego problemów, walki z przeciwnościami, trudnościami, kłopotami życia codziennego - podnoszenie poziomu wiedzy i umiejętności,

	<ul style="list-style-type: none">✓ umiejętności posługiwania się nowoczesnym sprzętem, sprzętem gospodarstwa domowego, etc.✓ utrzymanie sprawności fizycznej i zdrowotnej,✓ usamodzielnienie, pobudzanie zaradności,✓ nauka współżycia w grupie i w środowisku, kształcenie pozytywnych cech osobowości, kultury życia codziennego, umiejętności nawiązywania kontaktów z rówieśnikami, sąsiadami, personelem, umiejętności współżycia w grupie,✓ utrzymanie lub pobudzenie wiary w sens życia,✓ rozwijanie różnych zainteresowań,✓ stymulowanie procesów wyobrażeń i twórczego działania,✓ rozwijanie osobowości. <p>Cele te realizowane są m. in. poprzez opiekę lekarską, psychologiczną, psychiatryczną, poradnictwo i pomoc w rozwiązywaniu problemów życia codziennego, zajęcia podnoszące poziom zaradności życiowej, zajęcia kulturalno-oświatowe.</p>
--	--

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowie Wielkopolskim

2.2.5. Problemy społeczne w obszarze bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych

Drugie dziesięciolecie XXI wieku wraz z rozwojem cywilizacji przyniosło nowe oraz pogłębienie dotychczasowych problemów społecznych rodzin żyjących w Powiecie Ostrowskim. Pierwszym jest trudna sytuacja materialna, której pogorszenie przyniosła także pandemia i jej skutki, brak funduszy do życia, a co za tym idzie niemożność utrzymania rodziny, zapewnienia jej podstawowych dóbr. Spowodowane jest to niskimi płacami, bezrobociem. Brak dóbr materialnych powoduje niespełnienie podstawowych funkcji ekonomicznych rodziny. Ludziom biednym ciężko jest wyjść z trudnej sytuacji finansowej. Pogrążają się oni w ubóstwie. Negatywnie wpływa na nich również wzrost kosztów utrzymania.

Pogrążenie w ubóstwie i przy braku perspektyw zaczynają korzystać z używek, by dzięki chwilowemu oderwaniu od przytłaczającej rzeczywistości poprawić swój nastrój i poradzić sobie z chronicznym stresem. Popadają w alkoholizm, narkomanię, uzależnienie od dopalaczy, co stanowi kolejnym problemem współczesnej rodziny. Prowadzi on do kłótni, sporów oraz pogarsza rodzinną atmosferę. Uzależniony szkodzi przede wszystkim swoim najbliższym zarówno poprzez przemoc, zaniedbywanie obowiązków, jak też poprzez współuzależnienie. Niejednokrotnie uzależnienie to przyczynia się do rozpadu rodziny.

Agresja w rodzinie niewątpliwie pojawia się bardzo często, w niektórych rodzinach występuje na porządku dziennym. Przemoc domowa może mieć różne formy – począwszy od najczęściej występujących wyśmiewania, ignorowania, poniżania czy szarpania i popychania, poprzez wyzywanie i krzyczenie, szantażowanie emocjonalne, przemoc materialną, zakazywanie kontaktów z rodziną, aż po bicie czy wyrzucanie z domu. Poniżany człowiek traci chęć i ochotę do życia, spada jego samoocena. Wpływa to negatywnie na funkcję rodziny jaką jest funkcja socjalizacyjna.

Współcześnie dochodzi do wielu rozwodów – już blisko połowa małżeństw jest nimi zagrożona. Jest to bardzo poważnym problemem w funkcjonowaniu rodziny. Dzieje się tak z wielu przyczyn, które prowadzą do rozwodu między innymi są nimi zdrada, rozpad więzi rodzinnych czy częste kłótnie i spory. W konsekwencji wymienionych zjawisk, ale także wielu ich hybryd i innych indywidualnych przyczyn, dochodzi do konieczności pozbawiania obojga rodziców lub osoby samotnie wychowującej dziecko opieki nad nim i przekazania go do pieczy zastępczej.

W dniu 1 stycznia 2012 r. weszła w życie ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. Piecza zastępcza zapewnia:

1. Realizację planu pracy z rodziną lub gdy jest to niemożliwe – dążenie do przysposobienia dziecka;
2. Przygotowanie dziecka do godnego, samodzielnego i odpowiedzialnego życia, pokonywania trudności życiowych zgodnie z zasadami etyki, nawiązywania i podtrzymywania bliskich, osobistych i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami, w celu łagodzenia skutków doświadczania straty i separacji oraz zdobywania umiejętności społecznych,
3. Zaspokojenie potrzeb emocjonalnych dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalnorekreacyjnych.

Pieczą zastępczą sprawowaną jest w formie rodzinnej i instytucjonalnej. Formami rodzinnej pieczy zastępczej są:

- a) rodzina zastępcza (spokrewniona, niezawodowa, zawodowa, w tym zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna),
- b) rodzinny dom dziecka.

Natomiast piecza zastępcza w formie instytucjonalnej sprawowana jest w następujących formach:

- a) placówki opiekuńczo-wychowawczej,
- b) regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej,
- c) interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego.

Zarówno jedną, jak i drugą formę rodzinnej pieczy zastępczej mogą sprawować małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim. Rodzinę zastępczą spokrewnioną tworzą małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, będący wstępnymi (dziadkowie) lub rodzeństwem dziecka. Rodzina zastępcza oraz prowadzący rodzinny dom dziecka zapewniają dziecku całodobową opiekę i wychowanie. Kolejną formą rodziny zastępczej jest rodzina zastępcza niezawodowa. Rodziny te tworzą przeszkoleni kandydaci lub osoby będące rodziną dziecka z dalszego pokrewieństwa.

Rodzinna piecza zastępcza

Pieczą zastępczą jest sprawowana w przypadku niemożności zapewnienia dziecku opieki i wychowania przez rodziców. Pieczę zastępczą organizuje powiat. W pierwszej kolejności podejmowane są starania, aby dziecko umieścić w rodzinie zastępczej, a dopiero wówczas, gdy nie ma kandydatów na rodziców zastępczych dla danego dziecka, umieszczane jest ono w placówce opiekuńczo – wychowawczej.

Na terenie Powiatu Ostrowskiego w 2020 roku zastępczą formą pieczy zastępczej objętych było 203 dzieci, umieszczonych w 159 rodzinach mieszkających na terenie Powiatu Ostrowskiego. W 2020 roku utworzono 21 nowych rodzin zastępczych, w których umieszczono 23 dzieci. Ww. rodzinom udzielono świadczeń związanych z przyjęciem dziecka do rodziny zastępczej. W 2020 roku do rodziny biologicznej powróciło 2 dzieci, 4 dzieci zmieniło miejsce zamieszkania. Wśród wychowanków rodzin zastępczych 12 osób rozpoczęło proces usamodzielniania. Ponadto w 2020 roku, zgodnie z zapisem art. 77 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, pracę z 95 rodzinami zastępczymi prowadziło 6 koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.

Dynamikę ilości rodzin zastępczych oraz dynamikę liczby dzieci umieszczonych w spokrewnionych rodzinach zastępczych w Powiecie Ostrowskim w latach 2016-2020 prezentuje tabela 2.50 oraz wykres 2.33.

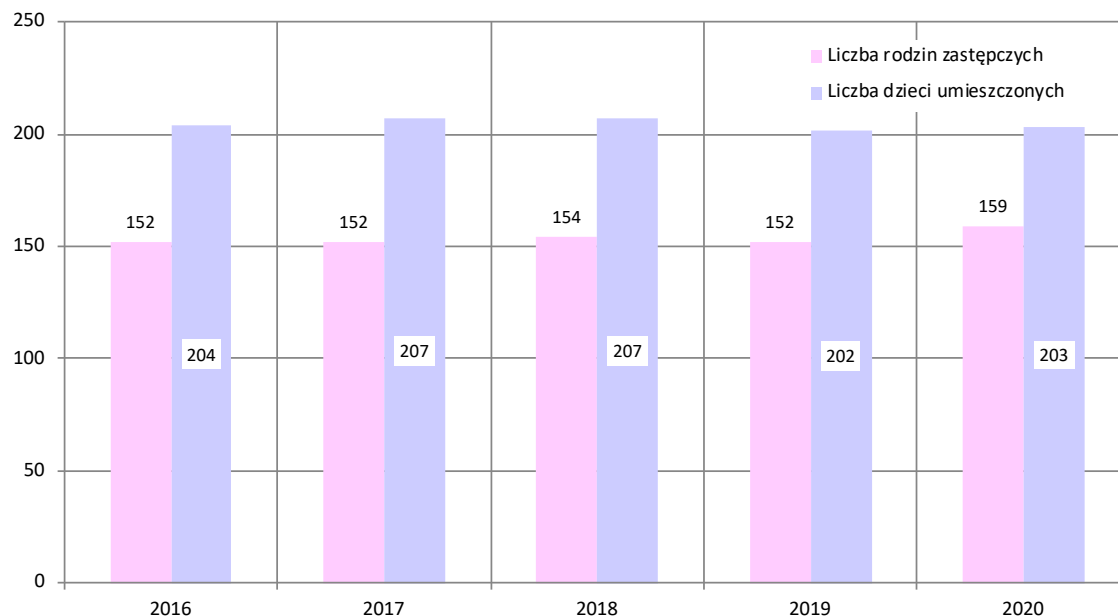
Tabela 2.50

Liczba rodzin zastępczych i liczba dzieci umieszczonych w tych rodzinach w Powiecie Ostrowskim w latach 2016 – 2020

Wyszczególnienie	2016	2018	2020
Liczba rodzin zastępczych	152	154	159
Liczba dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych	204	207	203

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR Ostrow Wielkopolski

Wykres 2.33 Liczba rodzin zastępczych i liczba dzieci umieszczonych w tych rodzinach w Powiecie Ostrowskim w latach 2016 – 2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR Ostrów Wielkopolski

Zawodowe rodziny zastępcze

W roku 2020 na terenie Powiatu Ostrowskiego funkcjonowało ogółem 5 zawodowych rodzin zastępczych, w których przebywało 15 dzieci, w tym 4 pełnoletnich wychowanków. Jedna rodzina zastępcza została rozwiązana w okresie roku sprawozdawczego z powodu opuszczenia rodziny zastępczej przez pełnoletniego wychowanka. Dynamikę liczby dzieci umieszczonych w zawodowych rodzinach zastępczych w Powiecie Ostrowskim w latach 2016-2020 prezentuje tabela 2.51 oraz wykres 2.34.

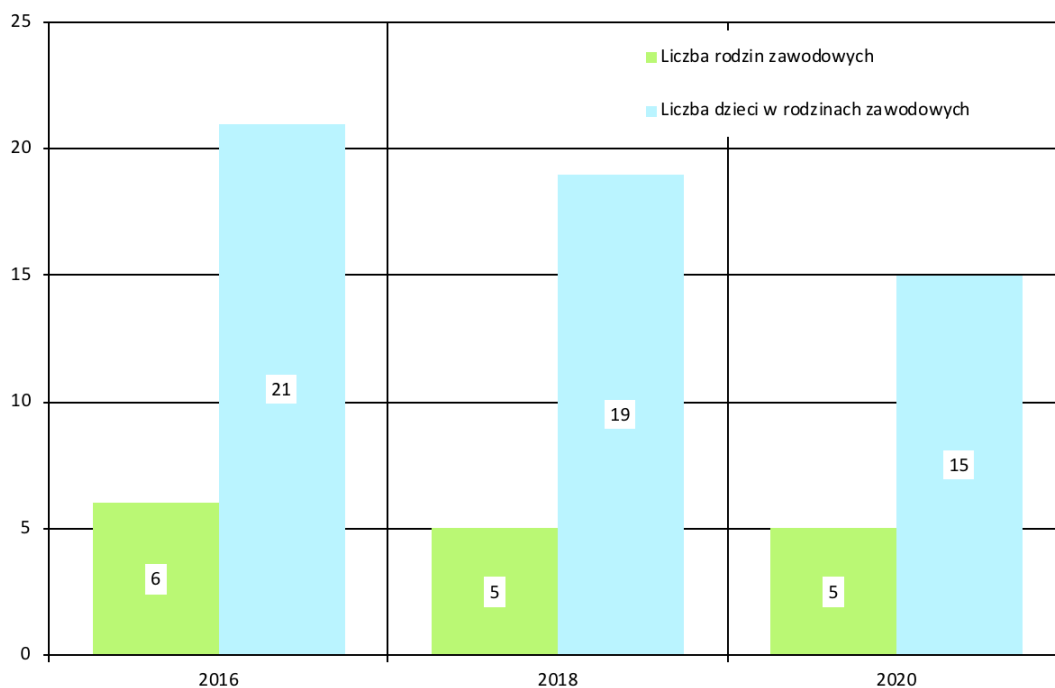
Tabela 2.51

Liczba rodzin zawodowych oraz dzieci przebywających w rodzinie zastępczej zawodowej w Powiecie Ostrowskim w latach 2016 – 2020

Wyszczególnienie	2016	2018	2020
Liczba rodzin zawodowych	6	5	5
Liczba dzieci w rodzinach zawodowych	21	19	15

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR Ostrów Wielkopolski

Wykres 2.34 Liczba rodzin zawodowych oraz dzieci przebywających w rodzinie zastępczej zawodowej w Powiecie Ostrowskim w latach 2016 – 2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR Ostrow Wielkopolski

W 2020 roku na terenie Powiatu Ostrowskiego funkcjonowała 1 zawodowa rodzina zastępcza o charakterze pogotowia rodzinnego. W rodzinie tej w roku 2020 przebywało łącznie 8 dzieci, do pogotowia rodzinnego w roku 2020 skierowano 3 dzieci. Dynamikę liczby dzieci umieszczonych w rodzinie zastępczej o charakterze pogotowia rodzinnego w Powiecie Ostrowskim w latach 2016 – 2020 prezentuje tabela 2.52 oraz wykres 2.35.

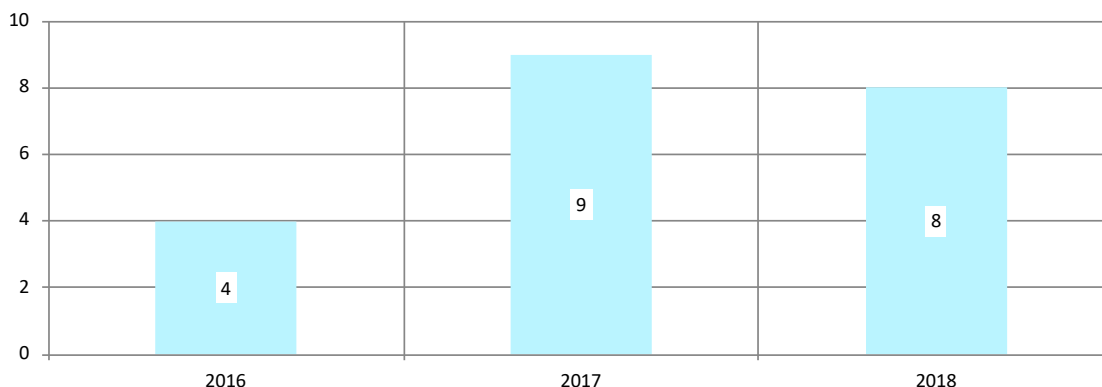
Tabela 2.52

**Liczba dzieci przebywających w rodzinie zastępczej zawodowej
- pogotowiu rodzinnym w Powiecie Ostrowskim w latach 2016 – 2020**

Wyszczególnienie	2016	2018	2020
Liczba dzieci skierowanych do pogotowia rodzinnego	4	9	8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR Ostrow Wielkopolski

Wykres 2.35 Liczba dzieci przebywających w rodzinie zastępczej zawodowej - pogotowiu rodzinnym w Powiecie Ostrowskim w latach 2016 – 2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR Ostrow Wielkopolski

Od 2012 roku zgodnie z art. 191, ust. 9 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, w przypadku umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi wydatki na opiekę i wychowanie dziecka. Rodziny zastępcze funkcjonują na terenie wszystkich gmin Powiatu Ostrowskiego. Gminy partycypują w kosztach utrzymania dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej. Tabela 2.53 i 2.54 oraz wykresy 2.36 i 2.37 prezentują szczegółowe dane na temat liczby rodzin zastępczych w rozbiciu na poszczególne gminy Powiatu Ostrowskiego.

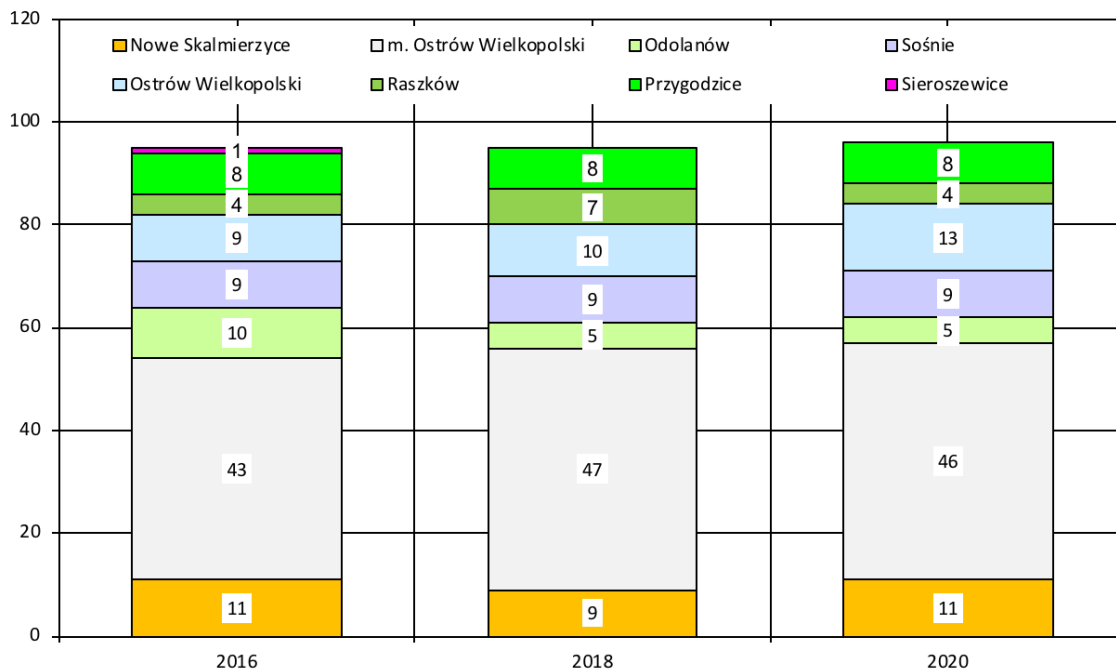
Tabela 2.53

Partycypacja gmin w kosztach utrzymania dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej w Powiecie Ostrowskim w latach 2016 – 2020 [ilość dzieci]

Wyszczególnienie	Lata		
	2016	2018	2020
Nowe Skalmierzyce	11	9	11
miasto Ostrow Wielkopolski	43	47	46
Odolanów	10	5	5
Sośnie	9	9	9
gmina wiejska Ostrow Wielkopolski	9	10	13
Raszków	4	7	4
Przygodzice	8	8	8
Sieroszewice	1	0	0
Razem	95	95	96

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR Ostrow Wielkopolski

Wykres 2.36 Liczba dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej w podziale na gminy Powiatu Ostrowskiego w latach 2016 – 2020 [ilość dzieci]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR Ostrów Wielkopolski

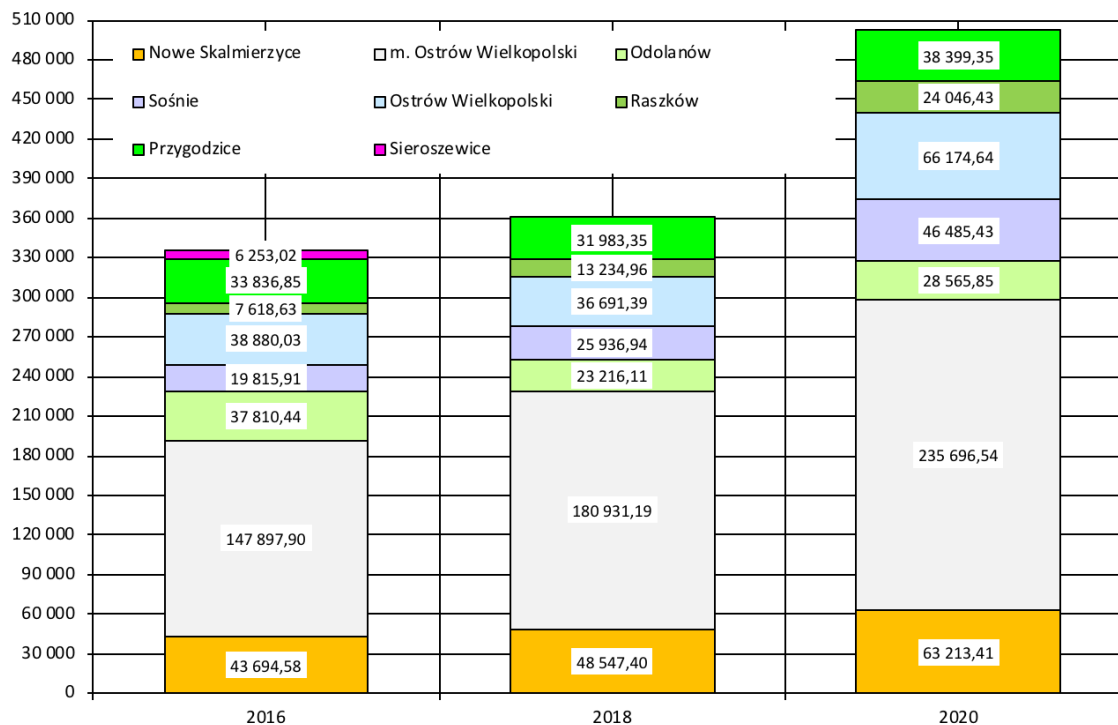
Tabela 2.54

Partycypacja gmin w kosztach utrzymania dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej w Powiecie Ostrowskim w latach 2016 – 2020 [kwota w PLN]

Wyszczególnienie	Lata		
	2016	2018	2020
Nowe Skalmierzyce	43 694,58	48 547,40	63 213,41
miasto Ostrów Wielkopolski	147 897,90	180 931,19	235 696,54
Odolanów	37 810,44	23 216,11	28 565,85
Sośnie	19 815,91	25 936,94	46 485,43
gmina wiejska Ostrów Wielkopolski	38 880,03	36 691,39	66 174,64
Raszków	7 618,63	13 234,96	24 046,43
Przygodzice	33 836,85	31 983,35	38 399,35
Sierszowice	6 253,02	0,00	0,00
Razem	335 807,36	360 541,34	502 581,65

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR Ostrów Wielkopolski

Wykres 2.37 Partycypacja gmin w kosztach utrzymania dzieci w rodzinie pieczy zastępczej w Powiecie Ostrowskim w latach 2016 – 2020 [w PLN]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCR Ostrów Wielkopolski

Rodzinie zastępczej udziela się pomocy pieniężnej na pokrycie kosztów utrzymania każdego umieszczonego w niej dziecka. Wysokość miesięcznej pomocy pieniężnej uzależniona jest od typu rodziny zastępczej. W przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej spokrewnionej świadczenie określone *na pokrycie kosztów utrzymania* wypłacane jest w wysokości nie mniej niż 746 zł miesięcznie, natomiast w przypadku dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej zawodowej, niezawodowej lub rodzinnym domu dziecka świadczenie wynosi nie mniej niż 1 131 zł miesięcznie. Zawodowe rodziny zastępcze otrzymują dodatkowo miesięczne wynagrodzenie w wysokości nie niższej niż 2 800 zł. Funkcjonujące na terenie Powiatu Ostrowskiego zawodowe rodziny zastępcze otrzymują wynagrodzenie w wysokości od 2 800 do 3 472 brutto (rodzina zawodowa o charakterze pogotowia rodzinnego 3 472 zł brutto.) Gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go po raz pierwszy w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki w wysokości:

- ✓ 10% wydatków na opiekę i wychowania dziecka – w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- ✓ 30% wydatków na opiekę i wychowania dziecka – w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- ✓ 50% wydatków na opiekę i wychowania dziecka – w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Ponadto rodzina otrzymuje:

- ✓ dodatek na dziecko legitymujące się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności – nie niższy niż kwota 227 zł miesięcznie na pokrycie zwiększonych kosztów utrzymania tego dziecka,
- ✓ dodatek wychowawczy, przyznany do świadczenia, o którym mowa w pkt 1 lit. a, przysługuje na każde umieszczone dziecko w wieku do ukończenia 18. roku życia – w wysokości 500 zł miesięcznie.

Świadczenia fakultatywne:

- ✓ dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania dziecka,
- ✓ świadczenie na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka wynosi 1 000 zł – w szczególnych przypadkach może zostać zwiększone.

Instytucjonalna piecza zastępcza

Na terenie Powiatu Ostrowskiego funkcjonuje całodobowa placówka opiekuńczo-wychowawcza pod nazwą Placówka Wsparcia Dziecka i Rodziny w Ostrowie Wielkopolskim, która dysponuje 14 miejscami (11 socjalizacyjnych i 3 interwencyjne).

Liczbę dzieci umieszczanych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych przez Powiat Ostrowski w latach 2016-2020 prezentują tabela 2.55 oraz wykres 2.38.

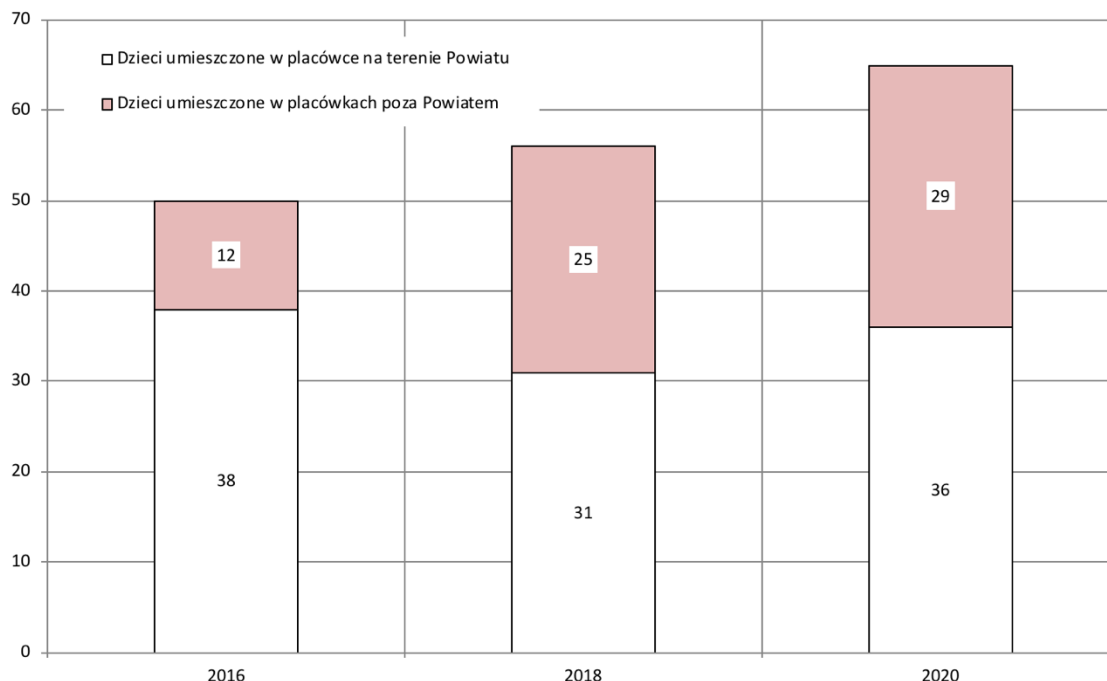
Tabela 2.55

Liczbę dzieci umieszczanych przez Powiat Ostrowski w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2016-2020

Wyszczególnienie	Lata		
	2016	2018	2020
Dzieci umieszczone w placówce opiekuńczo-wychowawczej na terenie Powiatu	38	31	36
Dzieci umieszczone w placówkach poza Powiatem Ostrowskim	12	25	29
Powiat Ostrowski	50	56	65

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR Ostrow Wielkopolski

Wykres 2.38 Liczba dzieci umieszczonych przez Powiat Ostrowski w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2016-2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCR Ostrów Wielkopolski

Przygotowywano i zawierano porozumienia dla dzieci umieszczonych w placówkach opiekuńczo – wychowawczych funkcjonujących na terenie innych powiatów, dotyczące umieszczenia i ponoszenia odpłatności za pobyt małoletnich do wysokości średniego miesięcznego kosztu utrzymania dziecka w placówce. Największa ilość dzieci w roku 2020 została umieszczona w placówkach opiekuńczo-wychowawczych na terenie powiatów ościennych – Kaliskiego ziemskiego (Dom Dziecka w Liskowie – 6 dzieci) oraz Powiatu Pleszewskiego (Dom Dziecka w Pleszewie i Rodzinny Dom Dziecka w Białobłotach – odpowiednio 5 i 1 dziecko). Prowadzono dokumentację oraz rejestr dzieci skierowanych do placówek opiekuńczo – wychowawczych.

Gminy Powiatu Ostrowskiego partycypują w kosztach utrzymania dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej. Tabela 2.56 oraz wykres 2.39 prezentują szczegółowe dane na temat kosztów utrzymania dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej w rozbiu na poszczególne gminy Powiatu Ostrowskiego.

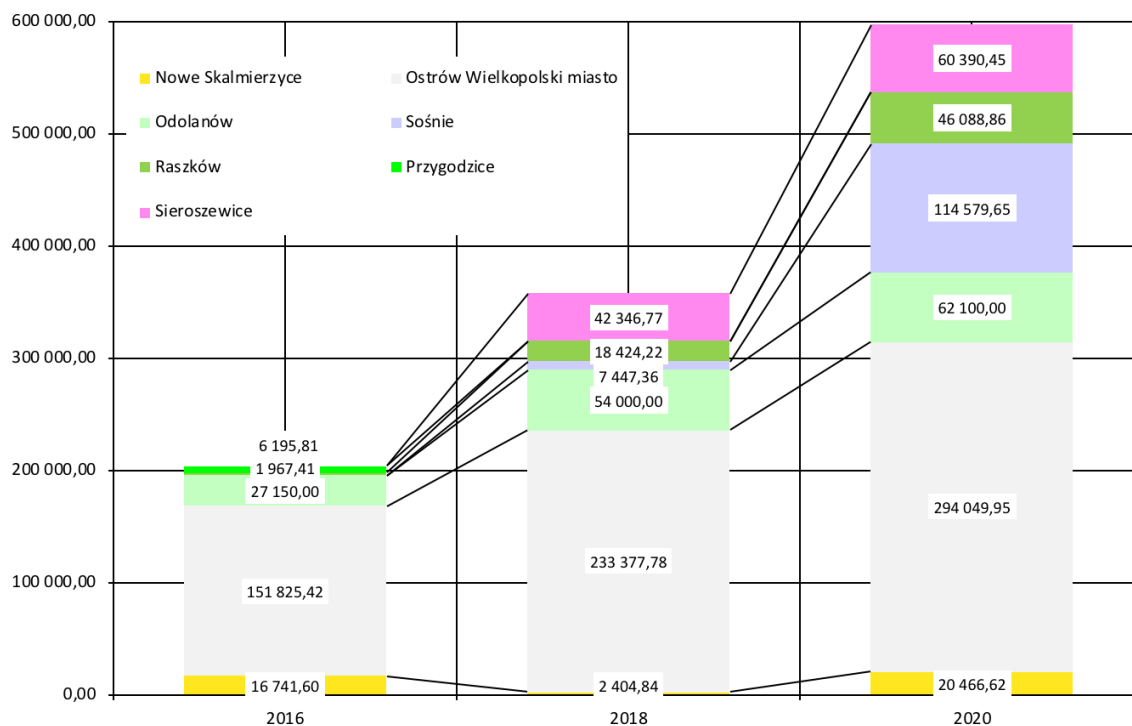
Tabela 2.56

Partycypacja gmin w kosztach utrzymania dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej
w Powiecie Ostrowskim w latach 2016-2020 [w PLN]

Wyszczególnienie	Lata		
	2016	2018	2020
Nowe Skalmierzyce	16 741,60	2 404,84	20 466,62
Ostrów Wielkopolski miasto	151 825,42	233 377,78	294 049,95
Odolanów	27 150,00	54 000,00	62 100,00
Sośnie	0,00	7 447,36	114 579,65
Ostrów Wielkopolski gmina	0,00	0,00	0,00
Raszków	1 967,41	18 424,22	46 088,86
Przygodzice	6 195,81	0,00	0,00
Sieroszewice	0,00	42 346,77	60 390,45
Powiat Ostrowski	203 880,24	358 000,97	597 675,53

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowie Wielkopolskim

Wykres 2.39 Partycypacja gmin w kosztach utrzymania dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej w Powiecie Ostrowskim w latach 2016-2020 [w PLN]

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR w Ostrowie Wielkopolskim

2.2.6. Problemy społeczne związane z uzależnieniami, przemocą w rodzinie oraz przestępczością

Uzależnienie od alkoholu

Istotnym problemem mającym wpływ na występowanie licznych zaburzeń funkcjonowania mieszkańców Powiatu Ostrowskiego jest alkoholizm. Powoduje on poważną dezorganizację i demoralizację życia rodzinnego, wynikiem czego jest coraz większa ilość rodzin dysfunkcyjnych, nie spełniających swych podstawowych funkcji wychowawczych i opiekuńczych. W rodzinach dotkniętych alkoholizmem, któregośkolwiek z jej członków, obserwuje się również pogarszającą się sytuację materialną. W konsekwencji osoby z tego gospodarstwa domowego stają się klientami pomocy społecznej, ponieważ konieczne jest udzielanie im wsparcia finansowego.

Bardzo niepokojący jest obserwowany wzrost liczby młodych, samotnych kobiet posiadających małoletnie dzieci uzależnionych od alkoholu. Uzależnienie w takich przypadkach powoduje konieczność nagłego zapewnienia dzieciom opieki w placówkach interwencyjnych czy opiekuńczo-wychowawczych. Z danych statystycznych ośrodków pomocy społecznej z terenu Powiatu Ostrowskiego wynika, iż na terenie Powiatu w roku 2020 ze wsparcia ze względu na problem uzależnienia od alkoholu skorzystało 199 osób. To oznacza spadek w porównaniu do poprzedniego okresu programowania o ponad 1/3.

Tabela 2.57 oraz wykres 2.40 przedstawia liczbę osób korzystających ze wsparcia ze względu na problem uzależnienia od alkoholu w poszczególnych gminach w Powiecie Ostrowskim w latach 2013-2020.

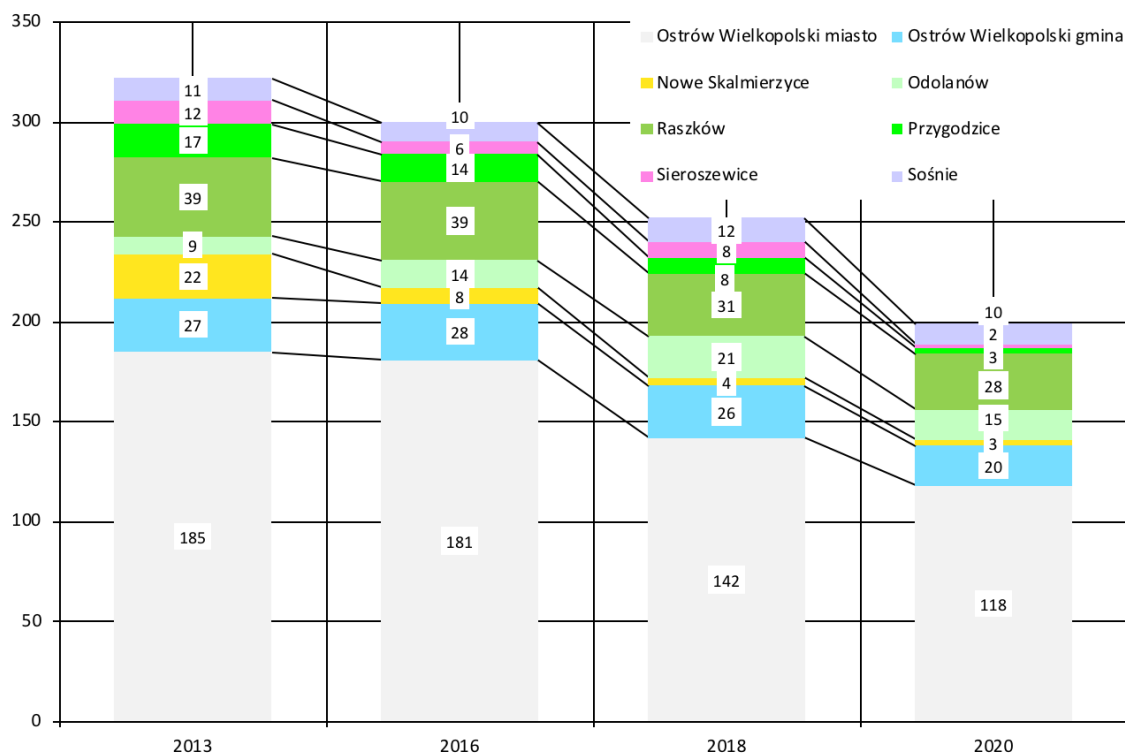
Tabela 2.57

Liczba osób uzależnionych od alkoholu w Powiecie Ostrowskim
korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w latach 2013-2020

Wyszczególnienie	Lata			
	2013	2016	2018	2020
Ostrów Wielkopolski miasto	185	181	142	118
Ostrów Wielkopolski gmina	27	28	26	20
Nowe Skalmierzyce	22	8	4	3
Odolanów	9	14	21	15
Raszków	39	39	31	28
Przygodzice	17	14	8	3
Sieroszewice	12	6	8	2
Sośnie	11	10	12	10
Powiat Ostrowski	322	300	252	199

Źródło: dane MOPS Ostrów Wielkopolski, GOPS Ostrów Wielkopolski, MGOPS Nowe Skalmierzyce, MGOPS Odolanów, MGOPS Raszków, GOPS Przygodzice, GOPS Sieroszewice, GOPS Sośnie

Wykres 2.40 Liczba osób uzależnionych od alkoholu w Powiecie Ostrowskim korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w latach 2013-2020

Źródło: dane MOPS Ostrów Wielkopolski, GOPS Ostrów Wielkopolski, MGOPS Nowe Skalmierzyce, MGOPS Odolanów, MGOPS Raszków, GOPS Przygodzice, GOPS Sieroszewice, GOPS Sośń

Z danych ośrodków pomocy społecznej z terenu Powiatu Ostrowskiego wynika, iż na terenie Powiatu w latach 2013-2020 liczba osób uzależnionych od alkoholu, korzystających ze świadczeń pomocy społecznej spadała. Złożyły się na to bardzo silne tendencje spadkowe ilości osób uzależnionych od alkoholu korzystających ze wsparcia w gminach Nowe Skalmierzyce, Sieroszewice oraz Przygodzice (o blisko 80%). Jedyną gminą, na terenie której nastąpił znaczny przyrost ilości osób mających problem z nadużywaniem alkoholu była gmina Odolanów (wzrost o 2/3).

Przeciętnie na terenie Powiatu Ostrowskiego ze wsparcia ze względu na problem alkoholowy korzystało średnio 1,2 osoby na 1 000 mieszkańców. Najbardziej intensywnie ten problem występował na terenie gminy Raszków, gdzie dotyczył 2,3 osób na 1 000 mieszkańców. Ten wskaźnik był najniższy w gminach Sieroszewice i Nowe Skalmierzyce – z pomocy społecznej z powodu problemu alkoholizmu skorzystało tam zaledwie 0,2 osoby na 1000 mieszkańców. Prawie 60% osób korzystających ze świadczeń ze względu na alkoholizm była mieszkańcami miasta Ostrów Wielkopolski.

Problem alkoholizmu w Powiecie Ostrowskim można uznać za trwale istniejący w społeczeństwie problem społeczny. W obliczu ograniczenia innych problemów społecznych rozwiązanie występowania problemu alkoholizmu w Powiecie wydaje się wyzwaniem wartym do uwzględnienia przy konstruowaniu celów *Strategii*.

W ramach zwiększania dostępności pomocy rodzinom i osobom z problemem alkoholowym w niektórych gminach uruchamiano punkty konsultacyjne i tak:

– miasto Ostrów Wielkopolski	punkt konsultacyjno-informacyjny dla osób z problemem alkoholowym i przeciwdziałania przemocy w rodzinie; na terenie miasta funkcjonuje również Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień
– gmina Ostrów Wielkopolski	2 punkty konsultacyjne
– Nowe Skalmierzyce	2 punkty konsultacyjne (przy Niepublicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej i przy Klubie Abstynenta)
– Odolanów	3 punkty konsultacyjne, w tym dwie świetlice terapeutyczne
– Przygodzice	1 punkt konsultacyjny, 3 świetlice terapeutyczne
– Raszków	1 punkt konsultacyjny
– Sieroszewice	1 punkt konsultacyjny
– Sośnie	konsultacji udziela Pełnomocnik – członek Komisji ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Uzależnienie od narkotyków

Jednym z podstawowych źródeł danych o skali używania substancji psychoaktywnych są reprezentatywne badania w populacji generalnej, które potwierdzają, że używanie narkotyków jest o wiele mniej rozpowszechnione niż picie napojów alkoholowych. Według danych z badań odsetek osób, które miały kontakt z narkotykami w ciągu ostatniego roku jest 16 razy niższy od odsetka osób mających kontakt z alkoholem.

W całej populacji używanie narkotyków w Polsce określa się na poziomie 5,4%, jednak w grupie wiekowej 15-34 lata – czyli grupie młodych dorosłych – rozpowszechnienie używania narkotyków w 2019 roku było blisko dwukrotnie wyższe niż w całej populacji. Według ostatniego badania Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii i Kantar Polska z 2018 roku w populacji generalnej marihuana była najczęściej używanym narkotykiem z odsetkiem 12,1%. W całej populacji ponad dwukrotnie wyższy odsetek odnotowano wśród mężczyzn niż wśród kobiet.

Drugą substancją psychoaktywną używaną w Polsce jest amfetamina. Jest ona o wiele rzadziej używana – do zażywania przyznaje się 1,4% badanych. Kokaina – trzecia substancja psychoaktywna – jej poziom rozpowszechnienia nie jest wysoki, wśród młodych dorosłych odsetek użytkowników wyniósł 0,5%. Wyniki badań wśród osób dorosłych pokazują, że poziom rozpowszechnienia używania narkotyków, w tym najbardziej popularnej marihuany w Polsce nie jest wysoki. Warto jednocześnie zwrócić uwagę na

istotny, choć ostatnio ograniczony problem dopalaczy – czyli substancji psychoaktywnych o trudnym do ustalenia i usystematyzowania składzie, które są używane przez najmłodsze grupy osób korzystających z narkotyków. Ich sprzedaż w obrocie oficjalnym została dość mocno ograniczona na przestrzeni ostatnich 8 lat, niemniej nadal funkcjonują i stanowią poważne zagrożenie, głównie ze względu na bardzo niebezpieczne, ciężko identyfikowalne składniki.

W ostatnich latach obserwuje się znaczny wzrost świadomości i wiedzy na temat narkotyków wśród pedagogów, rodziców, dzieci i młodzieży. Prowadzona jest także edukacja rodziców w zakresie uzależnień oraz współpraca z nauczycielami, kuratorami i asystentami rodzin, którzy zgłaszali się w celu uzyskania wiedzy w zakresie uzależnienia oraz poprawy komunikacji w relacji dziecko – dorośli.

Historycznie po narkotyki sięgała młodzież wywodząca się z rodzin zagrożonych patologią. Obecnie ten problem dotyka środowisk, w których nie obserwuje się uzależnienia od alkoholu, przemocy itp. Poważnym problemem tych rodzin jest jednak chroniczny brak wolnego czasu dla dzieci, zapracowanie rodziców, ich częsta nieobecność w domu, a co za tym idzie brak więzi emocjonalnych z dzieckiem i brak umiejętności wspólnego spędzania czasu oraz pokonywania występujących problemów. Ludzie posiadający pracę w obawie przed jej utratą angażują się w nią często kosztem własnej rodziny, a najczęściej małych dzieci.

Informacje dotyczące ilości osób uzależnionych od narkotyków, korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w Powiecie Ostrowskim przedstawia tabela 2.58.

Tabela 2.58

Liczba osób uzależnionych od narkotyków korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w Powiecie Ostrowskim w latach 2013-2020

Wyszczególnienie	Lata			
	2013	2016	2018	2020
Ostrów Wielkopolski miasto	10	11	7	8
Ostrów Wielkopolski gmina	2	3	0	2
Nowe Skalmierzyce	1	1	0	0
Odolanów	0	1	0	1
Raszków	0	0	0	0
Przygodzice	1	1	1	0
Sieroszewice	0	0	0	0
Sośnie	1	0	0	0
Powiat Ostrowski	15	17	8	11

Źródło: dane MOPS Ostrów Wielkopolski, GOPS Ostrów Wielkopolski, MGOPS Nowe Skalmierzyce, MGOPS Odolanów, MGOPS Raszków, GOPS Przygodzice, GOPS Sieroszewice, GOPS Sośnie

Z powyższych danych wynika, iż w poprzednim okresie programowania w Powiecie Ostrowskim liczba osób uzależnionych od narkotyków korzystających ze świadczeń pomocy społecznej spadła o ponad 1/4 w porównaniu do roku 2013. W strukturze zdecydowanie dominuje miasto Ostrów Wielkopolski, gdzie notowano około blisko 3/4 wszystkich przypadków. W pozostałych gminach Powiatu pomocą były objęte 1-2 osoby, zaś w części gmin nie stwierdzono żadnego takiego przypadku. W roku 2020 roku nie odnotowano rodzin dotkniętych problemem narkomanii w ośrodkach pomocy społecznej w gminach Nowe Skalmierzyce, Raszków, Przygodzice, Sieroszewice i Sośnie.

Mimo niedominującego znaczenia problemu w analizowanych danych można uznać, iż problem uzależnienia od narkotyków jest niedoszacowany w rejestrach pomocy społecznej. Ponadto niebezpieczeństwo stanowią również dopalacze, a zatem warto rozważyć uwzględnienie problemu narkomanii w części realizacyjnej niniejszej *Strategii*.

Przemoc w rodzinie

Tabela 2.59 przedstawia sytuację rodzin z problemami społecznymi związanymi z przemocą w rodzinie w Powiecie Ostrowskim z uwzględnieniem podziału na gminy.

Tabela 2.59

Liczba rodzin korzystających z usług pomocy społecznej ze względu na przemoc w rodzinie w gminach Powiatu Ostrowskiego w latach 2013-2020

Wyszczególnienie	Lata			
	2013	2016	2018	2020
Ostrów Wielkopolski miasto	63	123	192	345
Ostrów Wielkopolski gmina	4	1	0	2
Nowe Skalmierzyce	1	4	0	1
Odolanów	1	3	2	0
Raszków	9	17	6	3
Przygodzice	0	8	0	3
Sieroszewice	0	0	1	35
Sośnie	1	0	0	0
Powiat Ostrowski	79	156	201	389

Źródło: dane MOPS Ostrów Wielkopolski, GOPS Ostrów Wielkopolski, MGOPS Nowe Skalmierzyce, MGOPS Odolanów, MGOPS Raszków, GOPS Przygodzice, GOPS Sieroszewice, GOPS Sośnie

Co się tyczy zjawiska przemocy w rodzinie – zgodnie z badaniami diagnozy społecznej – blisko 20 procent mieszkańców Powiatu jest w mniej lub w bardziej poważnym stopniu nią zagrożona. Bardzo sporadycznie i w ograniczony sposób problem ten ujawnia się w statystykach pomocy społecznej, nieco częściej w związku z prowadzeniem procedury Niebieskiej Karty przez Policję, niemniej problem przemocy domowej bardzo często pozostaje w czterech ścianach.

Osoby dotknięte problemem przemocy domowej najczęściej doświadczają wyśmiewania, poniżania oraz szarpania i popychania. To formy przemocy werbalnej i lżejsze przypadki przemocy fizycznej. Nieco rzadziej osoby dotknięte problemem przemocy doświadczają bicia oraz ignorowania – co stanowi cięższą formę przemocy fizycznej oraz przemoc emocjonalną. Innymi formami przemocy domowej są – zakazywanie kontaktów z rodziną, szantażowanie oraz pozbawianie środków finansowych do życia – czyli forma ciężkiej przemocy emocjonalnej i ekonomicznej.

W analizowanym okresie ilość przypadków wsparcia świadczonego przez ośrodki pomocy społecznej ze względu na występowanie przemocy w rodzinie drastycznie – niemal pięciokrotnie – wzrosła. Stało się tak głównie ze względu na bardzo wysokie wzrosty analizowanego zjawiska w mieście Ostrów Wielkopolski oraz w gminie Sieroszewice. W pozostałych jednostkach administracyjnych ilość osób korzystających ze wsparcia z powodu przemocy w rodzinie oscylowały wokół zbliżonych wartości w kolejnych okresach.

Można postawić hipotezę badawczą, iż za takim stanem rzeczy stoi sytuacja pandemii COVID-19, która wiązała się z zamknięciem wielu osób w domach, preferencji do pracy zdalnej oraz konieczności zajmowania się dziećmi w miejscu zamieszkania ze względu na naukę zdalną. Zamknięcie w czterech ścianach, obowiązek zachowania dystansu społecznego, brak dostępu pracowników socjalnych czy innych osób mogących zapobiec przemocy mógł spowodować wybuch zjawiska przemocy w rodzinie na niespotykaną dotąd skalę. Wszystkie wymienione czynniki z punktu widzenia psychologii społecznej stanowią idealną pożywkę do nieograniczonego wzrostu przemocy w rodzinie. Najbardziej oczywisty przykład takiego stanu rzeczy – praca zdalna, brak dostępu pracowników socjalnych, czy ograniczenia dostępu do placówek handlowych i użyteczności publicznej a co za tym idzie bardzo ograniczona ilość kontaktów społecznych pozwalała sprawcom przemocy na uniknięcie ujawnienia śladów maltretowania jak sińce czy podbiegnięcia krwawe, które w normalnych warunkach mogły być zauważone przez inne osoby spotykające się z ofiarą.

Tabela 2.60 oraz wykres 2.41 przedstawiają dane dotyczące procedur *Niebieskiej Karty* w Powiecie Ostrowskim, nad którymi pracowały zespoły interdyscyplinarne w latach 2016-2020 z uwzględnieniem podziału na gminy.

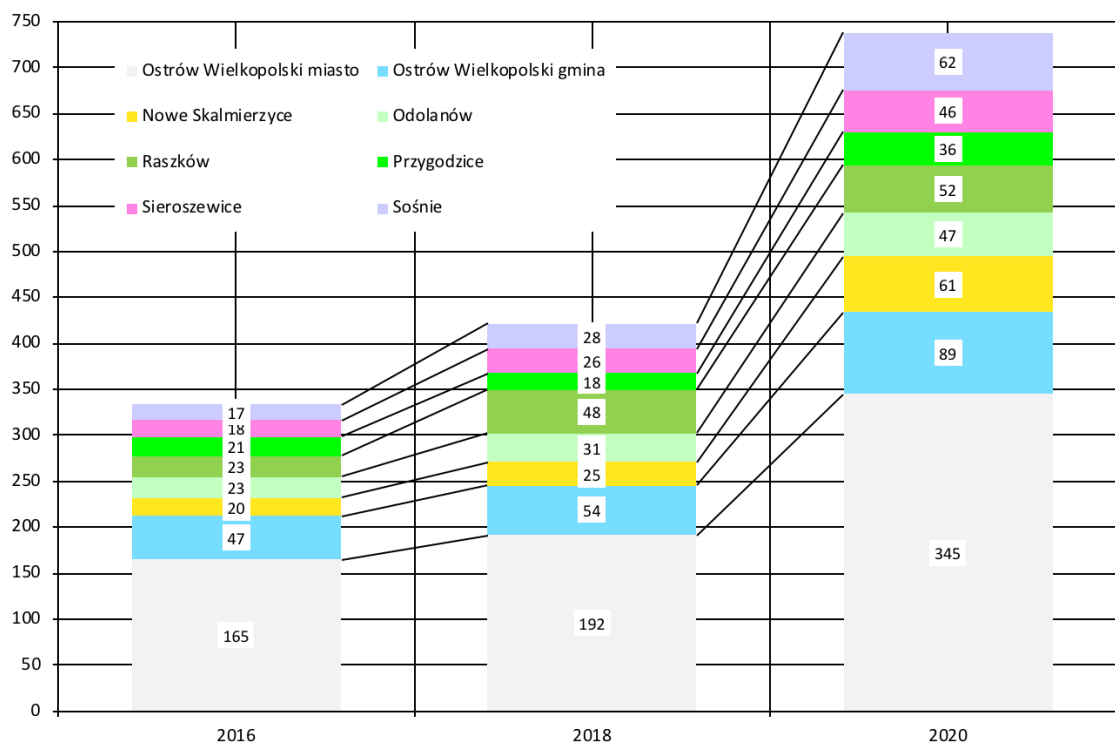
Tabela 2.60

**Liczba rodzin objętych procedurą *Niebieskiej Karty* w Powiecie Ostrowskim,
nad którymi pracowały zespoły interdyscyplinarne w latach 2016-2020**

Wyszczególnienie	Lata		
	2016	2018	2020
Ostrów Wielkopolski miasto	165	192	345
Ostrów Wielkopolski gmina	47	54	89
Nowe Skalmierzyce	20	25	61
Odolanów	23	31	47
Raszków	23	48	52
Przygodzice	21	18	36
Sieroszewice	18	26	46
Sośnie	17	28	62
Powiat Ostrowski	334	422	738

Źródło: opracowanie na podstawie danych PCPR Ostrów Wielkopolski, MOPS Ostrów Wielkopolski, GOPS Ostrów Wielkopolski, MGOPS Nowe Skalmierzyce, MGOPS Odolanów, MGOPS Raszków, GOPS Przygodzice, GOPS Sieroszewice, GOPS Sośnie i Komendy Powiatowej Policji

**Wykres 2.41 Liczba procedur *Niebieskiej Karty* w Powiecie Ostrowskim
nad którymi pracowały zespoły interdyscyplinarne w latach 2016-2020**

Źródło: opracowanie na podstawie danych PCPR Ostrów Wielkopolski, MOPS Ostrów Wielkopolski, GOPS Ostrów Wielkopolski, MGOPS Nowe Skalmierzyce, MGOPS Odolanów, MGOPS Raszków, GOPS Przygodzice, GOPS Sieroszewice, GOPS Sośnie i Komendy Powiatowej Policji

Gdy dochodzi do przemocy wprowadzana jest procedura *Niebieskiej Karty*, która przewiduje ścisłą współpracę przedstawicieli różnych instytucji tj. Policji, ośrodków pomocy społecznej, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, oświaty, ochrony zdrowia i innych realizujących zadania do przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Procedura *Niebieskiej Karty* jest to ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez ww. instytucje w celu zapobiegania dalszemu stosowaniu przemocy. W ramach procedury odbywają się grupy robocze, realizuje się indywidualne plany pomocy. Założenie procedury *Niebieskiej Karty* nie wymaga zgody osoby. *Niebieska Karta* jest zamykana przez Zespół Interdyscyplinarny wraz z ustaniem przemocy w rodzinie na podstawie wniosku członków grupy roboczej.

W analizowanym okresie nastąpił skokowy – ponad dwukrotny – przyrost ilości rodzin objętych procedurą *Niebieskiej karty* na terenie Powiatu Ostrowskiego. Dynamika ta dotyczyła wszystkich gmin Powiatu, jednak najbardziej wrosła ilość procedur *Niebieskiej karty* w gminie Sośnie i Nowe Skalmierzyce (odpowiednio ponad trzyipółkrotnie i trzykrotnie). Wiele wskazuje na to, iż dynamika wzrostu odzwierciedla – jak to już zostało powiedziane – wpływ pandemii COVID-19, a w szczególności lock-down, pracy zdalnej i dystansu społecznego.

Informacja na temat instytucji samorządowych oraz podmiotów udzielających pomocy osobom doznającym lub zagrożonym przemocą w rodzinie:

1. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowie Wielkopolskim prowadzące poradnictwo prawne dla mieszkańców Powiatu Ostrowskiego oraz poradnictwo psychologiczne i pedagogiczne dla rodzin zastępczych,
2. Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Ostrowie Wielkopolskim prowadząca Punkt Konsultacyjny,
3. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ostrowie Wielkopolskim,
4. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ostrowie Wielkopolskim,
5. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Nowych Skalmierzycach,
6. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Odolanowie,
7. Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Raszkowie,
8. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Przygodzicach,
9. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sieroszewicach,
10. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sośniach,
11. Komenda Powiatowa Policji w Ostrowie Wielkopolskim, Komisariaty Policji w Nowych Skalmierzycach, Odolanowie i w Raszkowie oraz Posterunki Policji w Kaczorach, Przygodzicach, Sieroszewicach i w Sośniach,
12. Prokuratura Rejonowa w Ostrowie Wielkopolskim,

13. Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej Sąd Rejonowy w Ostrowie Wielkopolskim,
14. Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Ostrowie Wielkopolskim, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Ostrowie Wielkopolskim, Nowych Skalmierzycach, Odolanowie, Raszkowie, Przygodzicach, Sieroszewicach i Sośniach,
15. Powiatowy Ośrodek Interwencji Kryzysowej prowadzony przez Ostrowskie Centrum Pomocy Caritas Diecezji Kaliskiej w Ostrowie Wielkopolskim.

Ilość wszczynanych procedur *Niebieskiej Karty* w Powiecie Ostrowskim systematycznie wzrasta, jednak w ogólnej ocenie pracowników poszczególnych instytucji skuteczność uruchamiania procedury jest coraz wyższa, w szczególności dzięki interdyscyplinarnemu charakterowi działań służb. Powoduje to wyższy poziom motywacji osób zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy domowej. Zwiększa się także ogólna świadomość i wiedza społeczna odnośnie przemocy w rodzinie, w szczególności po czym można ją rozpoznać. Liczne akcje społeczne w mediach uwrażliwiają na negatywne skutki akceptacji zachowań przemocowych i motywują do reagowania w sytuacji przemocy. Zmiany w świadomości społecznej dotyczące przemocy następują organicznie, jednak efekty tych zmian widać coraz wyraźniej.

Przestępczość

W badanym okresie stwierdzono na terenie Powiatu Ostrowskiego 2 472 popełnionych przestępstw, co oznacza spadek o blisko 1/3 w porównaniu do roku 2013. Warto jednocześnie zauważyć bardzo istotny spadek przestępstw o charakterze gospodarczym, których odnotowano mniej o 2/3. Szczegółowe informacje na temat charakteru przestępstw popełnionych w Powiecie Ostrowskim w latach 2016-2020 przedstawia tabela 2.61 oraz wykres 2.42.

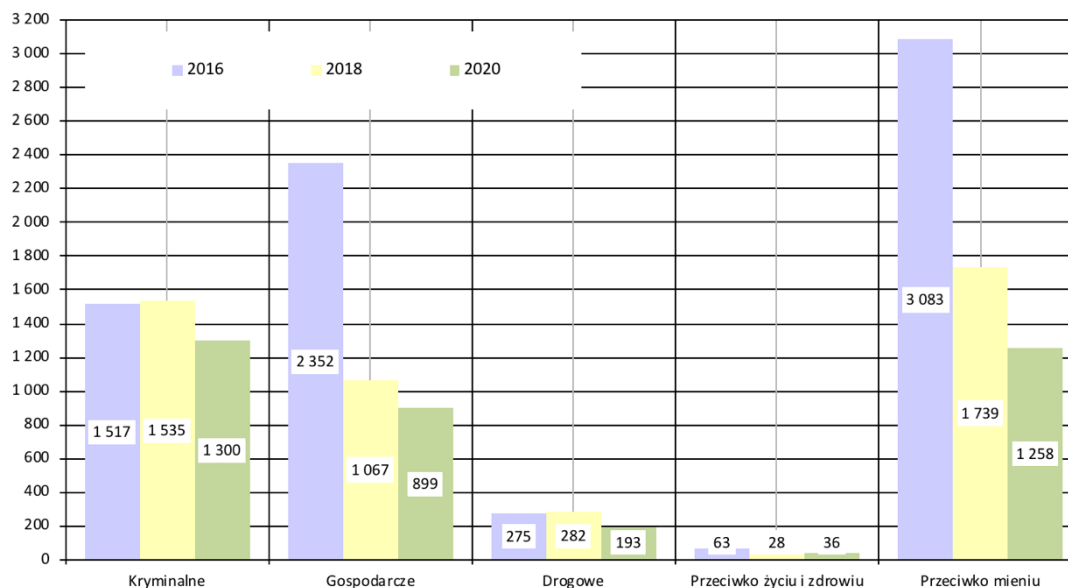
Tabela 2.61

Przestępstwa stwierdzone w Powiecie Ostrowskim według typów w latach 2016-2020 [w sztukach]

Wyszczególnienie	Lata		
	2016	2018	2020
Kryminalne	1 517	1 535	1 300
Gospodarcze	2 352	1 067	899
Drogowe	275	282	193
Przeciwko życiu i zdrowiu	63	28	36
Przeciwko mieniu	3 083	1 739	1 258
Ogółem Powiat Ostrowski	7 290	4 651	3 686

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Ostrowie Wielkopolskim

Wykres 2.42 Przeszypstwa stwierdzone w Powiecie Ostrowskim według typów w latach 2016-2020

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Ostrowie Wielkopolskim

Typem przesywstwa, który najczęściej występował na terenie Powiatu Ostrowskiego były przesywstwa kryminalne, które w ujęciu statystycznym były popełniane przeciętnie co każde 6 godzin i 45 minut. Ten typ czynu zabronionego nie tylko był popełniany najczęściej, ale jednocześnie w najmniejszym stopniu ograniczone zostało jego występowanie w analizowanym okresie – ilość przesywstw kryminalnych spadła jedynie o niespełna 15%.

Drugim co do częstotliwości popełniania w Powiecie Ostrowskim czynem zabronionym były przesywstwa przeciwno mieniu. Było ich niewiele mniej niż przesywstw kryminalnych – statystycznie popełniano je co każde 7 godzin – jednak wartym odnotowania jest zdecydowany spadek ich występowania o niespełna 60%. Równie spektakularnie ograniczone zostały przesywstwa gospodarcze. Cieszy spadająca ilość przesywstw drogowych, choć nadal w analizowanym roku 2020 było ich aż 193 – co statystycznie oznacza, iż czyjeś życie i zdrowie jest poważnie zagrożone na drodze Powiatu Ostrowskiego co drugi dzień. Przeszypstwa przeciwno zdrowiu i życiu, które zostały ograniczone o blisko połowę w poprzednim okresie programowania – występowały w Powiecie Ostrowskim najrzadziej (statystycznie 3 w miesiącu).

W kontekście bezpieczeństwa publicznego dla szerokiej opinii społecznej najbardziej istotną kwestią jest wskaźnik poziomu wykrywalności przesywstw. W Powiecie Ostrowskim wyniósł on w roku 2020 aż 80,5%. Mimo, iż oznacza to wzrost skuteczności pracy służb w porównaniu do poprzedniego okresu programowania o ponad 12% to niepokój wzbudza fakt, że od 2016 wykrywalność przesywstw regularnie spadała – łącznie o 6 punktów procentowych. Informacje o poziomie wykrywalności przesywstw w

Powiecie Ostrowskim według poszczególnych typów w latach 2012-2020 przedstawiają tabela 2.62 i wykres 2.43.

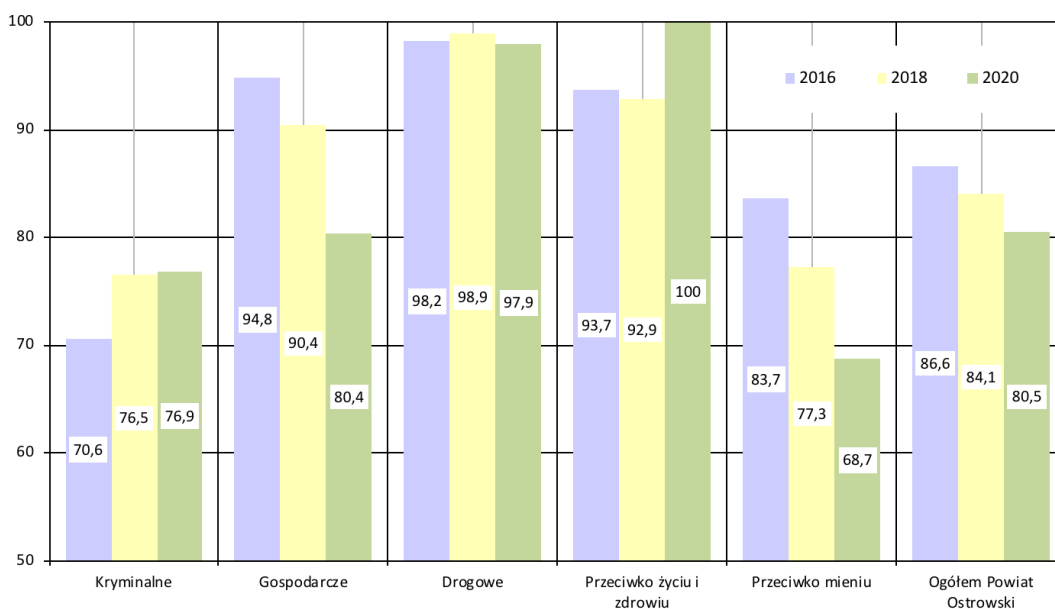
Tabela 2.62

**Wykrywalność przestępstw w Powiecie Ostrowskim
według typów w latach 2016-2020 [w %]**

Wyszczególnienie	Lata		
	2016	2018	2020
Kryminalne	70,6	76,5	76,9
Gospodarcze	94,8	90,4	80,4
Drogowe	98,2	98,9	97,9
Przeciwko życiu i zdrowiu	93,7	92,9	100,0
Przeciwko mieniu	83,7	77,3	68,7
Ogółem Powiat Ostrowski	86,6	84,1	80,5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Ostrowie Wielkopolskim

**Wykres 2.43 Wykrywalność przestępstw w Powiecie Ostrowskim
według typów w latach 2016-2020 [w %]**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Ostrowie Wielkopolskim

Najwyższą wykrywalność odnotowano w roku 2020 w przypadku przestępstw przeciwko życiu i zdrowiu – wykryto 100% tego rodzaju przestępstwa, które miały miejsce na terenie Powiatu Ostrowskiego. Najwyższy średni poziom wykrywalności odnotowano w odniesieniu do przestępstw drogowych – na przestrzeni analizowanego okresu wyniósł on ponad 98%. Znacząco spadł wskaźnik wykrywalności przestępstw o charakterze gospodarczym, z 94,9 do 80,4%. Mogło to być spowodowane dynamicznie rozwijającym się poziomem zaawansowania technologicznego tego typu czynów zabronionych. Najniższą wykrywalność odnotowano w odniesieniu do przestępstw o charakterze kryminalnym i przestępstw przeciwko mieniu – wykrywano 2/3 sprawców przestępstw o tym charakterze stwierdzonych przez policję i prokuraturę.

Wszystkie te zmiany przełożyły się na spadek ogólnej wykrywalności przestępstw w Powiecie Ostrowskim – w analizowanym roku 2020 wykrywane było 8 na 10 czynów zabronionych.

2.2.7. Problemy osób starszych

Demograficzne starzenie się ludności Europy i niektórych wysoko rozwiniętych krajów świata – w tym społeczeństwa polskiego – jest procesem o charakterze globalnym. Prognozuje się, iż w perspektywie najbliższych dziesięcioleci tendencja ta jeszcze się nasili, doprowadzając do istotnych przeobrażeń w proporcjach pomiędzy osobami starszymi i młodymi. Jak wynika z analizowanych danych poprzedniego okresu programowania wskaźnik obciążenia demograficznego (ilość osób w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym na każde 1000 osób w wieku produkcyjnym) w Powiecie Ostrowskim wynosił w badanym okresie wzrósł znacznie z 559 do 668 osób. Umowna granica określająca stopień starzenia się społeczeństwa to 15% osób powyżej 60 roku życia. W Powiecie Ostrowskim na koniec roku 2020 wskaźnik ten wyniósł 21,3% i wzrósł drastycznie w stosunku do roku 2012 o 4,5 procent. Ta sytuacja z pewnością niekorzystnie zapoczątkuje trudnościami zabezpieczenia emerytalnego i podstawowej opieki zdrowotnej, ponieważ w wiek emerytalny w kolejnym okresie programowania zaczną wkraczać roczniki wyżej demograficznego lat siedemdziesiątych. Stabilizacja liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym i spadek liczby osób w wieku produkcyjnym spowoduje w najbliższej przyszłości również wiele problemów na rynku pracy.

Zmiany zachodzące w strukturze wieku oznaczają, że systematycznie będzie spadać liczba młodych osób w wieku reprodukcyjnym, wzrośnie natomiast liczba osób starszych wymagających wsparcia i opieki. Zwiększającym się w wyniku tych procesów potrzebom będą towarzyszyć coraz skromniejsze zasoby demograficzne służące do ich zaspokajania. Jak podkreślają demografowie, Polska należy do krajów, w których ta zmiana będzie szczególnie dotkliwa, gdyż zgodnie z prognozami w 2060 roku stanie się jednym z najstarszych społeczeństw w Unii Europejskiej.

W ostatnich latach obserwuje się wzrost zainteresowania problematyką starości i starzenia się, co niewątpliwie jest związane z szybko postępującymi zmianami demograficznymi. Starzenie się populacji Powiatu Ostrowskiego jest zjawiskiem zachodzącym w bardzo szybkim tempie – przemiany demograficzne zaczęły wyprzedzać wzrost gospodarczy. Przemiany demograficzne w Polsce a także w populacji Powiatu następują tak szybko, że utrudniają reagowanie na pojawiające się wyzwania. W dyskursie publicznym coraz dobitniej wyrażane jest przekonanie, że starość stanowi równie istotny etap życia jednostki, jak każdy poprzedni, a poznanie i analiza procesów starzenia się na wszystkich płaszczyznach życia nie tylko przyczyni się do pogłębienia ogólnej wiedzy o człowieku, ale również pozwoli na przygotowanie różnych sfer życia społeczno-gospodarczego na przyjęcie stale rosnącej populacji osób starszych.

Tabela 2.40 oraz wykres 2.29 przedstawiają dane dotyczące procedur *Niebieskiej Karty* w Powiecie Ostrowskim, nad którymi pracowały zespoły interdyscyplinarne w latach 2016-2020 z uwzględnieniem podziału na gminy.

Na terenie Powiatu Ostrowskiego pomoc instytucjonalna dla osób starszych jest realizowana przez następujące placówki powiatowe:

Dom Pomocy Społecznej w Psarach

Dom przeznaczony jest dla osób przewlekle psychicznie chorych, dysponuje 166 miejscami dla kobiet i mężczyzn w pokojach 1 do 4 osobowych. Obiekty dostosowane są dla potrzeb osób niepełnosprawnych, posiadają szerokie drzwi, windę, podjazdy dla wózków inwalidzkich i toalety dla osób niepełnosprawnych.

Ponadto wyposażenie stanowią: pomieszczenie do terapii zajęciowej, dobrze wyposażony gabinet fizjoterapii, kawiarenka i kaplica oraz nowocześnie urządzona kuchnia, pralnia i kotłownia. Dom mieści się w zabytkowym XIX-wiecznym Pałacu oraz parterowym Pawilonie. Obiekty wkomponowane są we wspaniały park wyposażony w alejki i miejsca wypoczynkowe. Dom zapewnia fachową opiekę i smaczne urozmaicone posiłki.

Dom Pomocy Społecznej w Ostrowie Wielkopolskim

Dom przeznaczony jest dla osób przewlekle somatycznie chorych, dysponuje 44 miejscami dla kobiet i mężczyzn w pokojach 2, 3 i 4 osobowych. Dom zlokalizowany jest w centrum miasta Ostrowa Wielkopolskiego. Fakt ten umożliwia swobodny dostęp mieszkańców do sklepów, poczty, urzędów, przystanków autobusowych komunikacji miejskiej, kawiarni, restauracji oraz innych lokali użyteczności publicznej.

Tabela 2.63 oraz wykres 2.44 przedstawiają dane dotyczące dofinansowania domów pomocy społecznej przez Powiat Ostrowski w latach 2016-2020.

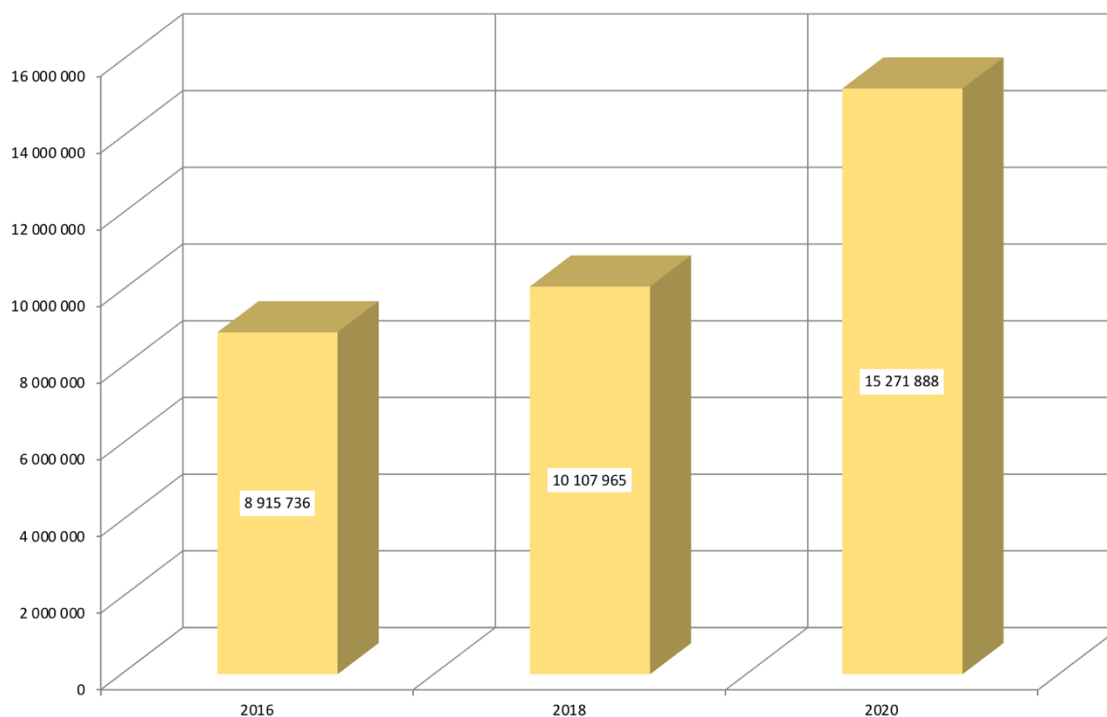
Tabela 2.63

**Środki finansowe wydatkowane na Domy Pomocy Społecznej
przez Powiat Ostrowski w latach 2016-2020 [kwota w PLN]**

Wyszczególnienie	Lata		
	2016	2018	2020
Środki finansowe wydatkowane na Domy Pomocy Społecznej	8 915 736	10 107 965	15 271 888

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR Ostrow Wielkopolski

**Wykres 2.44 Środki finansowe wydatkowane na Domy Pomocy Społecznej
przez Powiat Ostrowski w latach 2016-2020 [kwota w PLN]**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PCPR Ostrow Wielkopolski

Ponadto na terenie Powiatu Ostrowskiego pomoc dla osób starszych jest realizowana przez następujące placówki gminne i placówki innych podmiotów:

Odolanowski Dom Pomocy Społecznej

Odolanowski Dom Pomocy Społecznej został z dniem 1 stycznia 2003 roku przekształcony z dotychczasowego Ośrodka Wsparcia dla osób starszych, samotnych, niedołączonych, potrzebujących opieki. Do realizacji tego programu Gminno-Miejskie Centrum Pomocy *Wiara – Nadzieja – Miłość* w Odolanowie przeznaczyło całe II piętro obiektu i jedno pomieszczenie na III piętrze dla 15 mieszkańców.

Odolanowski Dom Pomocy Społecznej dysponuje 6 pokojami, w tym 4 pokoje dwuosobowe, 1 pokój trzyosobowy i 1 pokój czteroosobowy specjalistyczny, przeznaczony dla osób leżących. Ogólna powierzchnia pokoi mieszkalnych wynosi 106,1m². Pokoje wyposażone są w tapczany szafy, krzesła, stoliki nocne, stoły, radioodbiorniki, telewizory, półki. Wszystkie pokoje zapewniają intymność i posiadają wyposażenie wymagane standardem. Przy każdym pokoju znajduje się łazienka. Na terenie ODPS znajduje się gabinet pielęgniarstwo-lekarski, pomieszczenia pomocnicze do prania i suszenia wyposażone w pralkę, pralkosuszkę, deskę do prasowania, kosz na brudną bieliznę, półkę na czystą bieliznę. Na I piętrze funkcjonuje bardzo dobrze wyposażona w sprzęt kuchnia, również na tym piętrze usytuowana jest jadalnia wyposażona w stoliki i krzesła z których korzystają mieszkańcy ODPS. Obiekt wyposażony jest w instalacje elektryczną, centralnego ogrzewania (gazowe), wodno-kanalizacyjną, odgromową. W pobliżu budynku znajduje się biologiczna oczyszczalnia ścieków przeznaczona na potrzeby Centrum.

Budynek jest przystosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych. Posiada windę towarową i osobową. ODPS wyposażony jest w system przywozowo – alarmowy. W sąsiedztwie budynku znajduje się budynek gospodarczy, który został przeznaczony na garaż i część gospodarczą. Część gospodarcza w 2002 roku została zaadoptowana na kaplicę dla mieszkańców ODPS.

Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy *Hanna* w Ostrowie Wielkopolskim

Medyczne Centrum Opieki *Hanna* Sp. z o. o. zostało założone w roku 2000, celem powołania Zakładu Pielęgnacyjno-Opiekuńczego *Hanna* w Ostrowie Wielkopolskim. Zakład *Hanna* powstał w ramach Programu Rozwoju Zakładów Pielęgnacyjno-Opiekuńczych i Opiekuńczo-Lecznicznych, opracowanego przez Ministerstwo Zdrowia. Zakład otrzymał dofinansowanie z Banku Światowego na zakup sprzętu niezbędnego do świadczenia usług w zakresie opieki długoterminowej stacjonarnej.

Początkowo świadczenia pielęgnacyjne i opiekuńcze były realizowane tylko w warunkach stacjonarnych. Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy *Hanna* rozpoczął

działalność w 2001 roku i świadczy usługi nieprzerwanie, najpierw w ramach kontraktu z Wielkopolską Regionalną Kasą Chorych, a obecnie w ramach kontraktu z Narodowym Funduszem Zdrowia. Celem Medycznego Centrum Opieki *Hanna* Sp. z o.o. jest udzielanie kompleksowej opieki medycznej i poza medycznej chorym z upośledzeniem zdolności do samoobsługi i samoopieki, którzy nie kwalifikują się do hospitalizacji, a wymagają całodobowej opieki pielęgniarstwa, kontynuacji leczenia farmakologicznego, dietetycznego i rehabilitacji. Opiekę nad chorymi sprawuje wykwalifikowany personel medyczny, który aktualizuje swoją wiedzę i umiejętności zawodowe dzięki współpracy z Lean Healthcare Institute Sp. z o.o. w Ostrowie Wielkopolskim.

Uniwersytet Trzeciego Wieku w Ostrowie Wielkopolskim

Uniwersytet Trzeciego Wieku w Ostrowie Wielkopolskim jako stowarzyszenie jest wpisany do KRS w roku 2007. Od 2009 roku posiada status organizacji pożytku publicznego. Patronat naukowy sprawuje Społeczna Akademia Nauk w Łodzi – Wydział Zamiejscowy w Ostrowie Wielkopolskim. W ciągu 12 lat w stowarzyszeniu było ponad tysiąc członków, a w zajęciach edukacyjnych uczestniczyło prawie 4 000 słuchaczy.

Głównym ogniwem w realizacji zadań edukacyjnych Uniwersytet Trzeciego Wieku stanowią comiesięczne wykłady audytoryjne oraz zajęcia regularne. organizowane dla ok. 30 grup w roku, a także działalność klubów i kół zainteresowań. Jest to nie tylko przedsięwzięcie organizacyjno-logistyczne, ale przede wszystkim olbrzymie zaangażowanie kadry dydaktycznej i współpracujących z Uniwersytetem różnych instytucji.

Sfera działań publicznych Uniwersytet Trzeciego Wieku w Ostrowie Wielkopolskim obejmuje zadania w zakresie:

- ✓ podtrzymania tradycji narodowej, pielęgnowania polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej,
- ✓ ochrony i promocji zdrowia,
- ✓ ekologii,
- ✓ upowszechniania i ochrony praw człowieka oraz swobód obywatelskich,
- ✓ działania na rzecz osób niepełnosprawnych,
- ✓ nauki, edukacji, oświaty i wychowania,
- ✓ krajoznawstwa i wypoczynku,
- ✓ kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i tradycji,
- ✓ upowszechniania kultury fizycznej i sportu,
- ✓ rozwijania kontaktów i współpracy między grupami społecznymi,
- ✓ promocji i organizacji wolontariatu.

Dzienny Dom *Senior+* w Ostrowie Wielkopolskim

Dzienny Dom *Senior+* w Ostrowie Wielkopolskim jest jednostką organizacyjną pomocy społecznej dziennego pobytu, działającą w formie jednostki budżetowej. Siedzibą i obszarem działania Dziennego Domu jest Miasto Ostrów Wielkopolski. Pobyt w Domu stwarza możliwość rozwoju, poszerzania wiedzy i aktywnego spędzania czasu wolnego i zapewnia atrakcyjną ofertę zagospodarowania wolnego czasu dla osób starszych takie jak:

- ✓ Zajęcia manualne i proste formy plastyczne (np. zabawy z farbami, masą solną, wodą, piaskiem, surowcami wtórnymi),
- ✓ Zabawy uspokajające i relaksacyjne ćwiczenie relaksacyjne pozwalają obniżyć poziom stresu i napięcia. Zwiększają koncentrację i umiejętność radzenia sobie w trudnych sytuacjach,
- ✓ Aktywność ruchowa poprzez zajęcia z choreoterapii,
- ✓ Zabawoterapia – pozwala pozytywnie spożytkować energię, ćwiczyć pamięć oraz koncentrację,
- ✓ Muzykoterapia prowadzona jest codziennie w formie śpiewoterapii, która pobudza i wzmacnia takie procesy jak: postrzeganie, pamięć, wyobraźnia, myślenie, wyrabia się zdolność do koncentracji i uwagi,
- ✓ Filmoterapia oddziałuje na sferę emocjonalną, poznawczo-intelektualną, skłania do wspólnej dyskusji i refleksji,
- ✓ Biblioterapia - w trakcie pobytu seniorzy korzystają z materiałów czytelnicy, codziennej prasy oraz słuchają audiobooków,
- ✓ Ergoterapia - polega na wykorzystaniu różnych rodzajów technik do kształtowania określonych sprawności. Najczęściej stosowanymi formami są krawiectwo, dziewiarstwo, hafciarstwo, ogrodnictwo.

Ośrodek prowadzi bogatą ofertę edukacyjno-kulturalną odpowiadającą na potrzeby seniora – uczestnictwa w spotkaniach integracyjnych oraz międzypokoleniowych z przedszkolakami, młodzieżą szkolną, wolontariuszami, oraz innymi seniorami. Dom w ciągu całego roku organizuje dla seniorów zabawy taneczne, wycieczki oraz spotkania okolicznościowe. Uczestnicy korzystają również z atrakcyjnej oferty kulturalnej naszego miasta takiej jak warsztaty w Muzeum, Mediatece i w Bibliotekach.

Codzienna gimnastyka dla seniorów, to świetna propozycja na utrzymanie ciała w dobrej kondycji i zdrowiu. Aktywność fizyczna, prowadzona w jednostce to ćwiczenia i formy ruchowe poprawiające ruchomość stawów, pomagające w schorzeniach kręgosłupa, usprawniające cały aparat ruchowy i dodające seniorowi siły. Program zajęć jest

dostosowany do możliwości ruchowych uczestników i jest tak ułożony, by zmniejszyć do minimum ryzyko urazów i kontuzji. Ćwiczenia gimnastyczne prowadzone są grupowo i indywidualnie przy użyciu sprzętu sportowego. W ramach zajęć seniorzy mają możliwość korzystania z zabiegów fizjoterapeutycznych, które obejmują ćwiczenia indywidualne, ultradźwięki, masaż klasyczny, lampę sollux, elektrolecznictwo.

Kluby Seniora w Ostrowie Wielkopolskim

W mieście Ostrow Wielkopolski funkcjonują trzy kluby seniora: *Klub Senior+*, *Klub Złoty Wiek* i *Filmowy Klub Seniora*. Kluby seniorów powstały przy Ostrowskim Centrum Kultury - samorządowej instytucji kultury. W ramach klubów podejmowanych jest wiele inicjatyw, m.in. dzień seniora, imprezy tematyczne, projekcje filmów. Otwarcia Klubów Seniora stanowią istotny element polityki senioralnej miasta Ostrow Wielkopolski.

Podczas spotkań prezydent miasta z seniorami, starsi mieszkańcy Ostrowa wielokrotnie sygnalizowali potrzebę powstania takiego miejsca. Przez długi czas część użytkowa budynku przy ul. Piłsudskiego była opuszczona. Wcześniej znajdowały się tam punkty handlowo – usługowe. Teraz pomieszczenia zostały wyremontowane. By ułatwić dostęp do Klubu osobom niepełnosprawnym zamontowana została tu także winda.

Miasto powierzyło prowadzenie Klubu Senior+ Stowarzyszeniu *Ludzie dla Ludzi*. Placówka jest miejscem, w którym osoby starsze mogą się spotkać, poczytać prasę, wspólnie obejrzeć film, wypić kawę czy porozmawiać. Ostrowscy seniorzy mają możliwość wyjść z domu i spotkać drugiego człowieka, co stanowi okazję do zawierania nowych znajomości, a nawet przyjaźni. W ramach projektu zorganizowane będą różnorodne zajęcia dla Seniorów m. in.: zajęcia informatyczne, zajęcia językowe, zajęcia edukacyjne (biblioterapia, wykłady, pogadanki), zajęcia usprawniające aktywność ruchową (gimnastyka poranna, nornic wal king, rowery stacjonarne, bieżnia). Działalność Klubu *Senior+* polega na motywowaniu seniorów do działań na rzecz samopomocy i działań wolontarystycznych na rzecz innych. Placówka czynna jest od poniedziałku do piątku, w godzinach od 9.00 do 13.00 oraz od 15.00 do 19.00.

Dzienny Dom Senior+ w Latowicach

Dzienny Dom Seniora jest placówką dziennego pobytu dysponującą 30 miejscami dla osób, które ukończyły 60 rok życia, są nieaktywne zawodowo oraz są mieszkańcami Gminy Sieroszewice.

Placówka oferuje 8 godzinną opiekę od poniedziałku do piątku w godz. 7.30-15.30 z wyłączeniem dni ustawowo wolnych od pracy, w ramach opieki proponowane są: ciepłe posiłki oraz drobne przekąski i napoje, terapię zajęciową, treningi umiejętności społecznych i pamięci, zajęcia ruchowe, taneczne, gimnastyczne i rehabilitacyjne, zajęcia

kulturowe (muzykoterapię), towarzyskie, plastyczne oraz spotkania z ciekawymi ludźmi, a także pogadanki edukacyjne, transport dla osób, które nie mają możliwości dojechać samodzielnie, pomoc w załatwianiu spraw osobistych i urzędowych, możliwość korzystania z prasy, komputera, Internetu, relaksacji, – odpoczynku, zewnętrznej siłowni oraz *street workout*.

Klub *Senior+* w Przybysławicach

W Przybysławicach przy Miejsko-Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Raszkowie powstał klub, zapewniający aktywne spędzanie czasu przez starszych mieszkańców gminy. Ciekawe zajęcia, prelekcje, spotkania i dyskusje zachęcają do uczęszczania na odbywające się trzy razy w tygodniu spotkania. Gmina i Miasto Raszków dba o seniorów, kolejnym pomysłem na zagospodarowanie czasu naszym seniorom jest Klub *Senior+* w Przybysławicach.

Całkowity koszt powstania placówki wyniósł 149.368,87 zł. Gmina Raszków przekazała na ten cel prawie 30 tys. zł, pozostałą część - prawie 120 tys. zł pozyskano w ramach rządowego programu *Senior+* pod nazwą *Utworzenie lub wyposażenie placówki Senior+* zrealizowanego w latach 2015- 2020. W ramach pozyskanych środków w MGOPS został utworzony klub, którego głównym celem jest zapewnienie wsparcia seniorom 60+ oraz umożliwienie im wspólnego spędzania czasu wolnego, większego udziału w życiu kulturalnym, edukacyjnym, społecznym i turystycznym.

Klub *Senior+* w Przybysławicach składa się z trzech pomieszczeń: ogólnodostępnej sali, pomieszczenia klubowego, pomieszczenia do zajęć rehabilitacyjno-ruchowych oraz kuchni i szatni. Sala wyposażona w duży telewizor zapewnia możliwość oglądania ciekawych propozycji filmowych, uczestnicy mogą korzystać z Internetu, wypożyczać ciekawe, zgromadzone w klubie książki oraz gry planszowe. Prowadzone są zajęcia manualne, spotkania z ciekawymi ludźmi, prelekcji z zakresu edukacji zdrowotnej lub bezpieczeństwa seniorów. Klub *Senior+* zapewnia pomoc specjalisty w rozwiązywaniu problemów oraz wsparcie.

Do 2050 roku odsetek osób starszych wzrośnie do 40% populacji Powiatu Ostrowskiego. Coraz większy udział osób w wieku poprodukcyjnym niesie ze sobą szereg konsekwencji, tym istotniejszych, że osoby starsze są nie tylko beneficjentami wsparcia w sferze społecznej, ale poprzez wybory współtworzą politykę rozwojową Powiatu. W części realizacyjnej *Strategii* powinny znaleźć się cele odzwierciedlające rosnącą rolę osób starszych we wspólnocie powiatowej – takie jak tworzenie i rozwój domów/klubów seniora, uniwersytetów trzeciego wieku czy tutoringu zawodowego.

2.2.8. Problemy społeczne w obszarze zdrowia

Kolejnym zidentyfikowanym problemem społecznym występującym w Powiecie Ostrowskim są długotrwałe i ciężkie choroby, które w poprzednim okresie programowania stanowiły coraz częstszy powód korzystania z pomocy społecznej. Ten problem jest niezmiernie często powiązany ze scharakteryzowanym w poprzednim rozdziale problemem starzenia się populacji. Obecnie ze wsparcia z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby korzysta niespełna 11,3 osób na 1 000 mieszkańców Powiatu Ostrowskiego, co przy dynamicznie starzejącym się społeczeństwie i złej sytuacji demograficznej powinno stać się elementem programowanej polityki społecznej powiatu w latach 2021-27.

Tabela 2.64 oraz wykres 2.45 prezentuje dane statystyczne ośrodków pomocy społecznej, opisujące liczbę osób objętych wsparciem ze względu na długotrwałą lub ciężką chorobę, w poszczególnych gminach w latach 2016-2020.

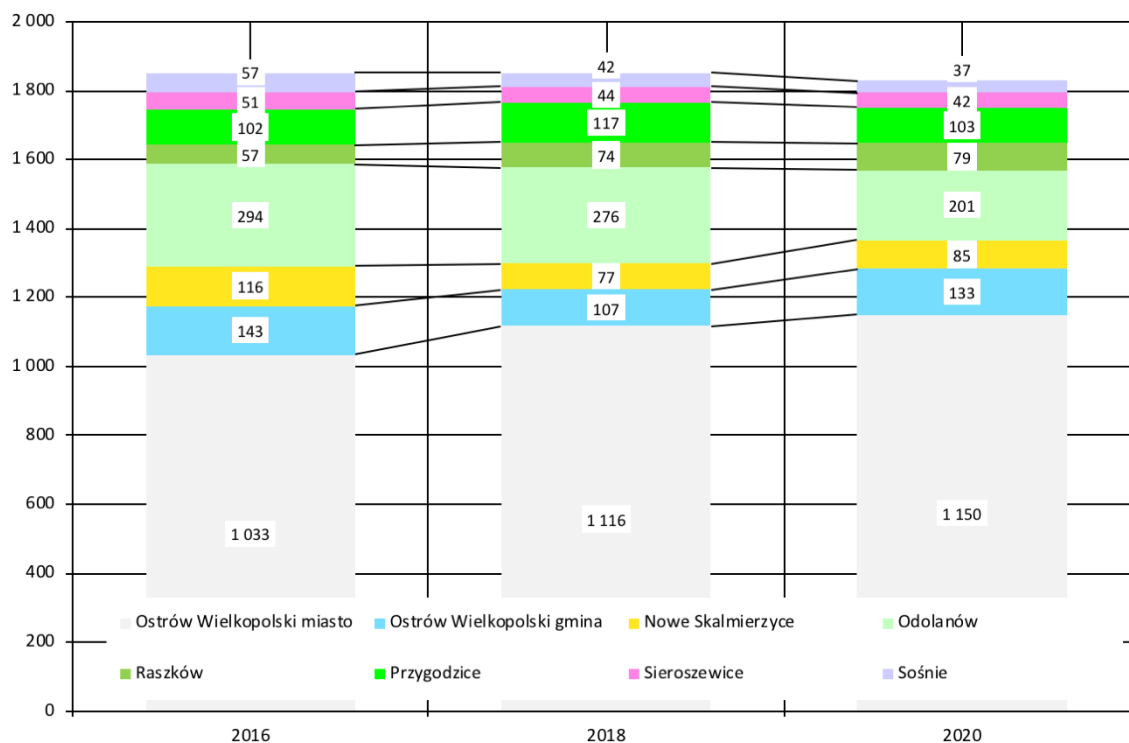
Tabela 2.64

Liczba osób w Powiecie Ostrowskim korzystających ze świadczeń pomocy społecznej ze względu na długotrwałą lub ciężką chorobę w latach 2016-2020

Wyszczególnienie	Lata		
	2016	2018	2020
Ostrów Wielkopolski miasto	1 033	1 116	1 150
Ostrów Wielkopolski gmina	143	107	133
Nowe Skalmierzyce	116	77	85
Odolanów	294	276	201
Raszków	57	74	79
Przygodzice	102	117	103
Sieroszewice	51	44	42
Sośnie	57	42	37
Powiat Ostrowski	1 853	1853	1 830

Źródło: dane MOPS Ostrów Wielkopolski, GOPS Ostrów Wielkopolski, MGOPS Nowe Skalmierzyce, MGOPS Odolanów, MGOPS Raszków, GOPS Przygodzice, GOPS Sieroszewice, GOPS Sośnie

Wykres 2.45 Liczba osób w Powiecie Ostrowskim korzystających ze świadczeń pomocy społecznej ze względu na długotrwałą lub ciężką chorobę w latach 2016-2020

Źródło: dane MOPS Ostrów Wielkopolski, GOPS Ostrów Wielkopolski, MGOPS Nowe Skalmierzyce, MGOPS Odolanów, MGOPS Raszków, GOPS Przygodzice, GOPS Sieroszewice, GOPS Sośnie

Ilość osób w Powiecie Ostrowskim korzystających ze świadczeń pomocy społecznej ze względu na długotrwałą lub ciężką chorobę stabilizowała się na przestrzeni poprzedniego okresu programowania. Problem w sposób najbardziej poważny dotyczy miasta Ostrów Wielkopolski, gdzie dotyka ponad 16 osób na 1 000 mieszkańców, najmniejszą intensywność wsparcia pomocy społecznej dla osób cierpiących z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby odnotowano w gminie Sieroszewice, gdzie korzystało z niego 4,3 osoby na 1 000 mieszkańców. Blisko 2/3 osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej ze względu na długotrwałą lub ciężką chorobę – w wartościach nominalnych – była mieszkańcami miasta Ostrów Wielkopolski.

Istnieje pewne prawdopodobieństwo, iż niższy poziom występowania tego zjawiska na terenach wiejskich wiąże się zarówno ze zdrowszym trybem życia mieszkańców wsi, jak i też tradycyjnym podejściem do choroby, z którą należy walczyć w czterech ścianach własnego domu. W kontekście pogarszającej się sytuacji demograficznej, intensywnego starzenia się populacji, problem długotrwałych i ciężkich chorób a także starości – co pozostaje ze sobą w ścisłej korelacji – powinien on stanowić jeden z kluczowych obszarów wsparcia w ramach działań niniejszej strategii.

2.2.9. Problemy społeczne w obszarze edukacji

Instytucją działającą w obszarze problemów społecznych w obszarze edukacji w Powiecie Ostrowskim jest Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Ostrowie Wielkopolskim. Celem działania Poradni jest organizowanie i prowadzenie kompleksowej pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla dzieci i młodzieży, w tym:

- a) wspomaganie rozwoju i efektywności uczenia się dzieci i młodzieży,
- b) pomoc w przypadkach stwierdzonych dysfunkcji rozwojowych,
- c) trudności w nauce lub funkcjonowaniu społecznym,
- d) pomoc w wyborze kierunku kształcenia i zawodu,
- e) wspomaganie i opieka kierowane w stosunku do dzieci zdolnych.

Kompleksowe informacje na temat oferty Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Ostrowie Wielkopolskim prezentuje tabela 2.65.

Tabela 2.65

**Informacje na temat oferty
Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Ostrowie Wielkopolskim**

Wyszczególnienie	Charakterystyka
PRZEDSZKOLA	
Oferta pomocy dla rodziców na terenie poradni	<ul style="list-style-type: none"> - konsultacje psychologiczne w ramach dyżurów - terapia rodzin - <i>Jak mówić, żeby dzieci nas słuchały i jak słuchać, żeby do nas mówiły</i> - grupa wsparcia dla rodziców – kontynuacja dla chętnych rodziców biorących udział w warsztatach - <i>Apteczka współczesnego rodzica</i> – cykl warsztatów profilaktycznych dla rodziców
Oferta pomocy dla rodziców na terenie przedszkoli	<ul style="list-style-type: none"> - Prelekcje i prezentacje multimedialne dotyczące m.in. gotowości szkolnej oraz roli rodziców w przygotowaniu dziecka do klasy I, stymulacji rozwoju dziecka oraz funkcji percepcyjno-motorycznych z pokazem ćwiczeń i pomocy, rozwoju mowy i wad wymowy z pokazem ćwiczeń narządów artykulacyjnych, integracji sensorycznej w przedszkolu, reagowania na niepożądane zachowania dziecka, błędów wychowawczych popełnianych przez rodziców, zasad korzystania dzieci z nowoczesnych technologii, urządzeń elektronicznych w rękach małego dziecka, mediów elektronicznych – zagrożeń i możliwości, wsparcia dzieci wysoko wrażliwych

**Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych
Powiatu Ostrowskiego na lata 2021 – 2027**

Oferta pomocy dla nauczycieli na terenie poradni	<ul style="list-style-type: none"> - sieci wsparcia i współpracy - konsultacje i pomoc merytoryczna wg zgłaszanych potrzeb - konsultacje psychologiczne
Oferta pomocy dla nauczycieli na terenie przedszkoli	<ul style="list-style-type: none"> - obserwacje dzieci - konsultacje i pomoc merytoryczna według zgłaszanych potrzeb - szkolenia, prelekcje i prezentacje multimedialne dotyczące m.in. sprawnej ręki (usprawniania motoryki małej, ćwiczeń), lateralizacji – jej przyczyn, objawów, diagnozy, gotowości szkolnej (pedagogzy), ryzyka dysleksji i symptomów dysleksji (pedagogzy), rozwoju mowy i wad wymowy z pokazem ćwiczeń narządów artykulacyjnych (logopedzi), dziecka z niepełnosprawnością wzroku, dziecka w sytuacji rozvodu rodziców, dziecka z zaburzeniami zachowania i emocji - strategie pomocy, dostosowania wymagań edukacyjnych wobec dziecka niesłyszącego i słabo słyszącego, dzieci autystycznych i z zespołem Aspergera – włączenie do grupy rówieśniczej i tworzenie warunków sprzyjających uczeniu się
Oferta dla dzieci	<ul style="list-style-type: none"> - zajęcia informacyjno-edukacyjne <i>Poradnia przyjazna dzieciom</i> na terenie poradni - badania przesiewowe słuchu, mowy i funkcji słuchowych na terenie przedszkoli - <i>Chronimy dzieci</i> – zajęcia z zakresu profilaktyki przemocy i wykorzystania seksualnego opracowane przez Fundację <i>Dajemy Dzieciom Siłę</i> - <i>Uczę się bezpiecznego korzystania z mediów elektronicznych</i>. Zajęcia psychoedukacyjne dla 5-6 letnich - <i>Poprzez ruch do pisania</i> – warsztat dla dzieci 5-6 letnich na terenie przedszkola
SZKOŁY PODSTAWOWE	
Zajęcia warsztatowe dla uczniów na terenie szkół	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Stop przemocy</i> - <i>Planuję dalszą drogę edukacyjno-zawodową</i> - <i>Uczę się bezpiecznego korzystania z mediów elektronicznych</i> - <i>Budowanie relacji w grupie</i>
Zajęcia warsztatowe dla uczniów na terenie poradni	<ul style="list-style-type: none"> - warsztaty aktywizujące do wybory szkoły ponadpodstawowej dla uczniów klasy VIII
Oferta pomocy dla rodziców na terenie poradni	<ul style="list-style-type: none"> - konsultacje psychologiczne w ramach dyżurów - terapia rodzin - <i>Jak mówić, żeby dzieci nas słuchały i jak słuchać, żeby do nas mówiły</i>

**Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych
Powiatu Ostrowskiego na lata 2021 – 2027**

	<ul style="list-style-type: none"> - grupa wsparcia dla rodziców – kontynuacja dla chętnych rodziców biorących udział w warsztatach - <i>Apteczka współczesnego rodzica</i> – cykl warsztatów profilaktycznych dla rodziców
Oferta pomocy dla rodziców na terenie szkół	<ul style="list-style-type: none"> - warsztaty: <i>Krajobraz wartości w mojej rodzinie. Do jakich wartości chcę wychować swoje dziecko?; Pomoc dziecku w czytaniu, pisaniu i liczeniu w kl. I-III, Pomoc dziecku ze stwierdzoną dysleksją rozwojową w kl. IV-VI</i> - prelekcje i prezentacje multimedialne dotyczące m.in. rozwijania umiejętności matematycznych uczniów kl. I-III, typów temperamentów i ich wpływu na funkcjonowanie dziecka, kontroli złości u dzieci w klasach I-III, reagowania na niepożądane zachowania dziecka w kl. I-III, błędów wychowawczych popełnianych przez rodziców uczniów kl. I-III, mediów elektronicznych – zagrożeń i możliwości dla rodziców uczniów klas I-III, wsparcia dzieci w nauce przez rodziców w klasach I-IV, zespołu nadpobudliwości psychoruchowej ADHD, wsparcia dzieci wysoko wrażliwych, wsparcia dzieci w okresie dorastania
Oferta pomocy dla nauczycieli na terenie poradni i szkół	<ul style="list-style-type: none"> - sieci wsparcia i współpracy - konsultacje i pomoc merytoryczna wg zgłaszanych potrzeb - konsultacje psychologiczne w ramach dyżurów - obserwacje uczniów na terenie szkół - szkolenia, prelekcje i prezentacje multimedialne dotyczące m.in. symptomów dysleksji (pedagogzy), sprawnej ręki (usprawnianie motoryki małej, ćwiczenia), uczniów z niepełnosprawnością wzroku, interpretowania opinii i orzeczeń (pedagogzy i psychologowie), dziecka w sytuacji rozwodu rodziców, agresji i autoagresji u osób z niepełnosprawnością intelektualną, ucznia z zaburzeniami zachowania – budowanie strategii pracy w środowisku szkolnym, dzieci z autyzmem i z zespołem Aspergera – włączenie do grupy rówieśniczej i tworzenie warunków sprzyjających uczeniu się, identyfikacji ucznia doświadczającego kryzysu, zdrowia psychicznego oraz depresji u dzieci i młodzieży
SZKOŁY PONADPODSTAWOWE	
Zajęcia warsztatowe na terenie szkół	<ul style="list-style-type: none"> - <i>Wejście na rynek pracy</i>
Zajęcia warsztatowe na terenie poradni	<ul style="list-style-type: none"> - cykl warsztatów dla młodzieży z elementami <i>Treningu Umiejętności Społecznych</i> na temat komunikacji, asertywności i radzenia sobie ze stresem
Oferta pomocy dla rodziców na terenie poradni	<ul style="list-style-type: none"> - konsultacje psychologiczne w ramach dyżurów - terapia rodzin - porady dla rodziców dotyczące planowania kariery edukacyjno-zawodowej ich dzieci

**Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych
Powiatu Ostrowskiego na lata 2021 – 2027**

Oferta pomocy dla nauczycieli na terenie poradni i szkół	<ul style="list-style-type: none"> - sieci wsparcia i współpracy - konsultacje i pomoc merytoryczna według zgłaszanych potrzeb - konsultacje psychologiczne w ramach dyżurów - szkolenia, prelekcje i prezentacje multimedialne dotyczące m.in. uczniów z niepełnosprawnością wzroku, interpretowania opinii i orzeczeń (pracownicy pedagogiczni), młodzieży z autyzmem i z zespołem Aspergera – włączenie do grupy rówieśniczej i tworzenie warunków sprzyjających uczeniu się
SIECI WSPARCIA I WSPÓŁPRACY	
Sieci wsparcia i współpracy	<ul style="list-style-type: none"> - Sieć wsparcia i współpracy dla pedagogów i psychologów - Sieć wsparcia i współpracy dla nauczycieli dotycząca trudności wychowawczych i funkcjonowania społecznego - Sieć wsparcia i współpracy dla nauczycieli i rodziców dotycząca mutyzmu wybiórczego - Sieć wsparcia i współpracy dla nauczycieli dotycząca dzieci z autyzmem i z Zespołem Aspergera - Sieć wsparcia i współpracy dla nauczycieli realizujących zajęcia z zakresu doradztwa zawodowego
ZAJĘCIA TERAPEUTYCZNE	
Zajęcia terapeutyczne	<ul style="list-style-type: none"> - indywidualna terapia psychologiczna - terapia logopedyczna - grupowa terapia logopedyczna dla dzieci z opóźnionym rozwojem mowy - terapia sensomotoryki - terapii integracji sensorycznej - terapia EEG Biofeedback - terapia ręki - terapia tyflopedagogiczna - terapia surdopedagogiczna - terapia matematyczna dla dzieci z klas I-IV z nadmiernymi trudnościami w liczeniu - terapia pedagogiczna stymulująca rozwój przed podjęciem nauki w szkole (dla dzieci 6-letnich oraz odroczonego od spełnienia obowiązku szkolnego) - zajęcia kształtujące kompetencje społeczno-emocjonalne - indywidualna / grupowa terapia dzieci z zaburzeniami ze spektrum autyzmu – trening umiejętności społecznych

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji
Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Ostrowie Wielkopolskim

Tabela 2.66 prezentuje dane statystyczne na temat rodzajów terapii prowadzonych na terenie Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Ostrowie Wielkopolskim w latach 2016-2020.

Tabela 2.66

**Rodzaje terapii prowadzonych na terenie Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej
w Ostrowie Wielkopolskim w latach 2016-2020**

Wyszczególnienie	Lata		
	2016	2018	2020
Indywidualna psychologiczna	97	35	37
Terapia rodzin	0	1	0
Indywidualna tyflopedagogiczna	3	2	2
Indywidualna surdopedagogiczna	4	5	5
Oligofrenoterapia	7	2	0
Indywidualna pedagogiczna	7	1	0
Terapia ręki	10	17	29
Logopedyczna	327	196	202
MDS	10	0	0
Grupowa ORM	49	8	7
Grupowa pedagogiczna	49	31	48
Matematyczna	6	3	2
Indywidualna pedagogiczna, psychologiczna dla dzieci ze spektrum autyzmu	3	17	21
Grupowa z elementami treningu społecznego	52	30	38
Biofeedback	52	48	45
Logorytmika	6	7	0
Grupowa dla uczniów nadpobudliwych i ujawniających trudności w kontroli emocji	11	9	0
Grupowa dla dzieci z trudnościami emocjonalnymi	11	13	8
Sensomotoryka	5	6	9
Integracja Sensoryczna	5	31	48
Warsztaty kreatywnego myślenia	5	0	0

Grupowa rozwijająca kompetencje emocjonalno-społeczne	14	3	14
Warsztaty psychoedukacyjne	9	0	0
Biblioterapia	8	0	0
Dla dzieci nieśmiałych	19	0	0
Razem	769	465	515

Źródło: opracowanie własne na podstawie informacji
Poradni Psychologiczno-Pedagogiczna w Ostrowie Wielkopolskim

W kontekście wielu istotnych zjawisk i problemów społecznych w obszarze edukacji – także wynikających z rozwoju cywilizacyjnego jak np. uzależnienia cyfrowe – w części realizacyjnej *Strategii* powinny znaleźć się cele odzwierciedlające rosnącą rolę działań polityki społecznej powiatu pozwalające na ich rozwiązywanie i eliminowanie.

2.2.10. Problemy związane z uchodźstwem i migracjami ludności

Pośród kwestii związanych z migracjami ludności, uwaga opinii publicznej koncentruje się na problemach związanych ze zjawiskiem uchodźstwa. Członkostwo w Unii Europejskiej postawiło państwo polskie przed koniecznością zmierzenia się ze zjawiskiem imigracji, które choć nie występuje w Polsce na masową skalę, stanowi jednak kwestię, której nie powinno się ignorować.

Uchodźstwo stanowi zjawisko niezwykle złożone, przejawiające się na bardzo wielu różnych płaszczyznach: społecznej, ekonomicznej, politycznej, międzynarodowej i innych. Dlatego też problematykę uchodźczą można rozpatrywać z bardzo wielu punktów widzenia. Niemniej Polska to kraj, w którym zjawisko uchodźstwa jest doskonale znane. Z jednej strony ostatnie ponad 200 lat historii to czas, kiedy różne wydarzenia historyczne zmuszały tysiące Polaków do opuszczenia kraju. Wielką falę uchodźców przyniosły rozbiory, przegrane powstania, II wojna światowa, a także cały 45-letni okres po jej zakończeniu, kiedy wielu Polaków znalazło schronienie w różnych lokalizacjach – zarówno na Zachodzie Europy, w Stanach Zjednoczonych i Kanadzie, Ameryce Południowej, Australii.

Z drugiej strony Polska jest krajem od średniowiecza słynącym w Europie z tolerancji wobec prześladowanych za religię czy poglądy i otwartości wobec uchodźców. Znajdowali w niej schronienie Żydzi w okresie największych prześladowań, innowiercy w latach największych konfliktów religijnych, a na początku poprzedniego wieku uciekinierzy z Rosji ogarniętej rewolucją. Po II wojnie światowej zjawisko uchodźców w Polsce nie było praktycznie znane, gdyż do Polski uchodźcy praktycznie wcale nie przybywali. Po drugie - nie mówiło się w tamtych czasach o tym problemie, jako że uchodźcami byli głównie uciekinierzy z bloku socjalistycznego w tym z Polski.

Uchodźca to człowiek, który z obawy przed prześladowaniami z powodu swojej rasy, religii, narodowości, przynależności do grupy etnicznej, przekonań politycznych przebywa poza granicami państwa, którego jest obywatelem i nie może lub nie chce korzystać z ochrony tego państwa. Uchodźcy towarzyszą ludzkości od zarania dziejów, są to ludzie, którzy znaleźli się w sytuacji bez wyjścia i w obawie przed prześladowaniem, by ratować swe życie lub wolność, zmuszeni są porzucić swój dom, majątek, przyjaciół i uciekać ze swego ojczystego kraju. Uchodźca nie może powrócić do swojego domu lub takiego powrotu się obawia. Obecnie nowym powodem do uchodźstwa są negatywne zmiany klimatyczne – ocenia się, że w najbliższych 50 latach spowodują one ruchy migracyjne milionów ludzi, którzy w ich efekcie stracą miejsca do życia, warunki do gospodarowania w rolnictwie czy choćby dostęp do wody.

Dane statystyczne na temat uchodźców przebywających na terenie Powiatu Ostrowskiego są mocno ograniczone. Wg danych Powiatowego Urzędu Pracy w latach 2016-2020 w ewidencji nie znajdowały się osoby kwalifikujące się do tej grupy. W statystykach Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie znajdował się 1 uchodźca z Iraku, któremu w roku 2010 udzielono 8 świadczeń na kwotę 8 930 zł a w roku 2011 udzielono 1 świadczenia na kwotę 2 115 zł.

Informacje dotyczące rynku pracy wskazują na istnienie migracji zarobkowej z zagranicy – jako że przepisy prawa nakładają na pracodawców obowiązek rejestracji oświadczeń o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcom informacyjny o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcom a następnie zgłoszenie faktu podjęcia pracy cudzoziemcom. Choć oczywiście należy pamiętać, iż istotna część migrantów i uchodźców pracuje w szarej strefie. Tabela 2.67 oraz wykres 2.46 prezentuje dane statystyczne o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcom według obywatelstwa pracownika w Powiecie Ostrowskim w latach 2016-2020.

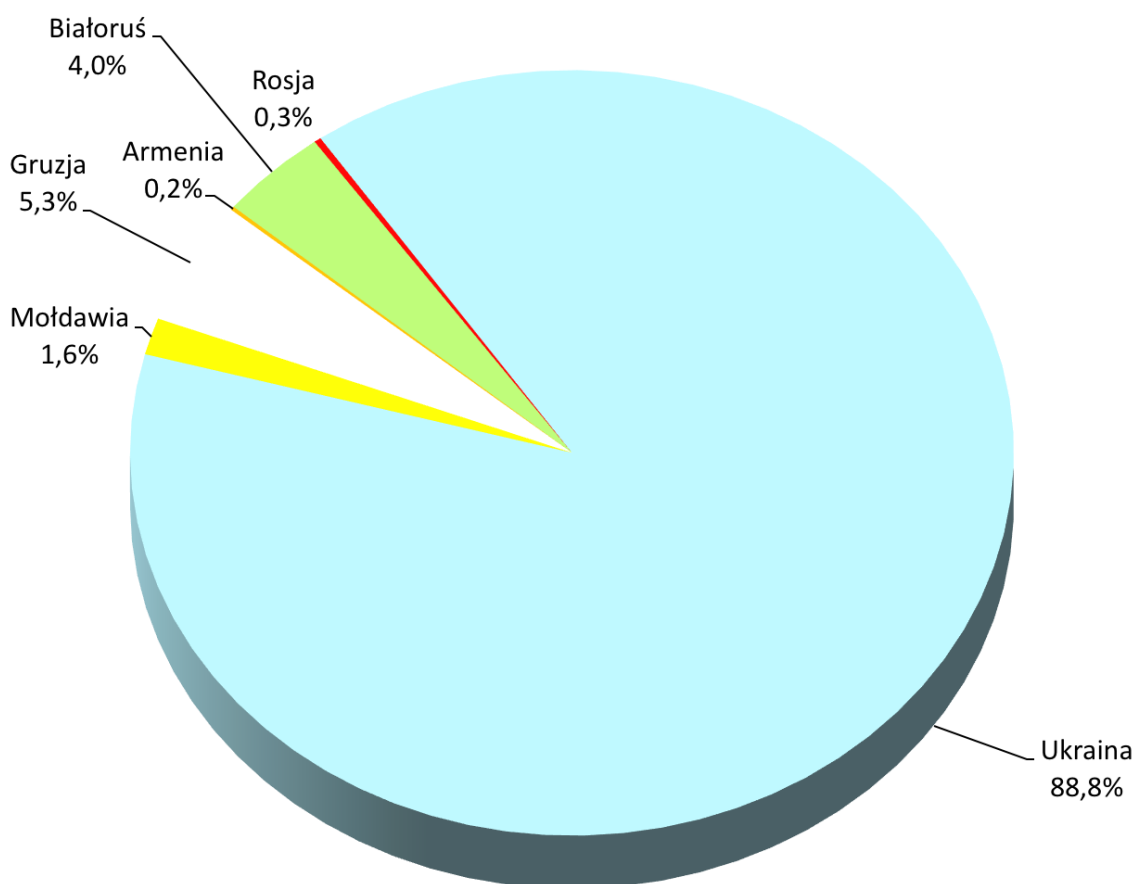
Tabela 2.67

**Liczba oświadczeń o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcom
według obywatelstwa w Powiecie Ostrowskim w latach 2016-2020**

Wyszczególnienie	Lata		
	2016	2018	2020
Białoruś	11	239	157
Rosja	12	11	10
Ukraina	8 078	5 372	3 493
Mołdawia	21	28	61
Gruzja	16	251	207
Armenia	8	4	6
Powiat Ostrowski	8 146	5 905	3 934

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Ostrowie Wielkopolskim

Wykres 2.46 Liczba oświadczeń o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcom według obywatelstwa w Powiecie Ostrowskim w 2020 roku

Źródło: Opracowanie na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Ostrowie Wielkopolskim

W kontekście pogarszającej się sytuacji demograficznej Powiatu Ostrowskiego, która w będzie ulegała dalszym zmianom negatywnie wpływała w szczególności na rynek pracy oraz obciążenie wynikające z pogarszającego się wskaźnika obciążenia demograficznego będą stawały przed koniecznością podejmowania odważnych decyzji w zakresie stymulowania procesów migracyjnych. Strategiczny horyzont czasowy decyzji i konstrukcja celów strategicznych powinny tworzyć płaszczyznę zmierzenia się ze zjawiskiem imigracji, która może stanowić jedno z potencjalnych rozwiązań pozwalających na przeciwdziałaniu negatywnych zjawisk demograficznych.

Badania niemieckiego Federalnego Urzędu Pracy wskazują na deficyt pracowników w sektorze opieki nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi, ochrony zdrowia czy transportu na poziomie około 1,2 miliona pracowników. Można postawić hipotezę o dużym poziomie prawdopodobieństwa, iż taki scenariusz deficytu rąk do pracy będzie realizował się również w Polsce, w tym na rynku pracy Powiatu Ostrowskiego. W roku 2020 w Powiecie odnotowano duży deficyt lekarzy, pielęgniarek i położnych,

operatorów i mechaników sprzętu do robót ziemnych, czy pracowników budowlanych i fizycznych. To daje przestrzeń do kierunkowego pozyskiwania zasobów pracy w efekcie procesów migracyjnych cudzoziemców.

2.3. Podsumowanie części diagnostycznej

Przeprowadzona diagnoza aktualnej sytuacji społecznej Powiatu Ostrowskiego oparta jest przede wszystkim na analizie udostępnionych danych zastanych. Opracowanie uwzględnia kluczowe obszary życia społecznego m.in. demografię, rynek pracy, oświatę, pomoc społeczną, zdrowie publiczne, bezpieczeństwo oraz problemy społeczne w Powiecie. W świetle diagnozy aktualnej sytuacji społecznej, w toku dalszych prac zmierzających do stworzenia *Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Ostrowskiego na lata 2021-2027*, rekomenduje się zwrócenie szczególnej uwagi na następujące kwestie, które będą stanowiły wyzwania następnego okresu programowania:

- Obecny okres programowania jest pierwszym w Powiecie Ostrowskim, kiedy odnotowuje się ujemny przyrost naturalny. W 2020 roku współczynnik przyrostu naturalnego wyniósł -2,15 na 1 000 mieszkańców. Przyrost naturalny w regionie Wielkopolski osiąga wyższe wartości, co świadczy o głębokiej depresji urodzeniowej w Powiecie.
- Prognozuje się, iż populacja Powiatu Ostrowskiego w roku 2030 wyniesie 159 195 mieszkańców – co oznacza jej spadek po raz pierwszy poniżej długookresowo notowanego poziomu ponad 160 tysięcy. Według prognoz Głównego Urzędu Statystycznego w kolejnych latach przewidywane jest dalsze zmniejszanie się liczby ludności Powiatu, które może następować w tempie szybszym, niż dotychczas.
- W szybkim tempie rośnie odsetek osób w wieku poprodukcyjnym – w 2020 roku ludność w tym wieku stanowiła już aż 21,3% ogółu ludności (od 2013 roku zanotowano wzrost o 4,5 punktów procentowych).
- Wraz z dynamicznym przyrostem liczby osób w wieku poprodukcyjnym zmniejsza się liczba osób w wieku produkcyjnym – w 2020 roku osoby w tym wieku stanowiły 60,0% ogółu (spadek o 4,2 punktu procentowego. w porównaniu do roku 2013).
- Dynamiczny wzrost wskaźnika obciążenia demograficznego (ilość osób w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym na każde 1 000 osób w wieku produkcyjnym). W Powiecie Ostrowskim wskaźnik ten w badanym okresie wzrósł znacznie z 559 do 668 osób. Na przestrzeni poprzedniego okresu programowania zanotowano niezwykle szybki wzrost tego wskaźnika wynoszący

109 osób. W 2020 roku na każde 1 000 osób w wieku produkcyjnym przypadło 312 osób w wieku przedprodukcyjnym oraz aż 356 osoby w wieku poprodukcyjnym, co oznacza, że Powiat Ostrowski będzie dysponował niższymi zasobami ludzkimi na pracy, ze względu na dużą liczbę osób, które opuściły już, lub opuszczą niebawem rynek pracy.

- Duże dysproporcje w liczebności kobiet i mężczyzn w najstarszych grupach wiekowych – feminizacja w grupie osób powyżej 60 roku życia osiągnęła współczynnik 136 kobiet na 100 mężczyzn, powyżej 70 roku życia 165, a powyżej 80 roku życia 223 kobiety na 100 mężczyzn.
- Stopa bezrobocia rejestrowanego w Powiecie Ostrowskim, Województwie Wielkopolskim, jak i globalnie w Polsce w poprzednim okresie programowania stale obniżała się. Zmiana trendu spadkowego nastąpiła w 2020 roku na skutek pandemii COVID-19, której konsekwencją były istotne zmiany na rynku pracy będące skutkiem długotrwałych lock-down. Na koniec 2020 roku ilość osób zarejestrowanych jako bezrobotne w Powiecie Ostrowskim osiągnęła 2 404 osoby, w tym 1 364 kobiety tj. 56,7%, w tej liczbie były 763 osoby długotrwale bezrobotne. W porównaniu do poprzedniego okresu programowania ilość osób bezrobotnych w Powiecie Ostrowskim spadła o blisko 2/3.
- Najszybciej w rejestrach bezrobotnych przybywa kobiet należących do przedziałów wiekowych 18-24 lata oraz 25-34 lata, ma to związek ze zwiększeniem ilości kobiet które nie wracają do pracy po urodzeniu dziecka.
- W analizowanym okresie odnotowano istotny deficyt lekarzy specjalistów w jednostkach opieki zdrowotnej funkcjonujących na terenie Powiatu Ostrowskiego – najwięcej brakuje lekarzy na szpitalnych oddziałach ratunkowych, internistów oraz psychiatrów. Łącznie w Powiecie jest 26 wakatów lekarzy specjalistów.
- W zakresie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego w poprzednim okresie programowania – z jednej strony odnotowano sporą aktywność istniejących organizacji pozarządowych funkcjonujących na terenie Powiatu Ostrowskiego. Jednocześnie jednak niepokojącym zjawiskiem jest obserwowany proces ich *starzenia się* i poważny deficyt nowych inicjatyw, włączania się w działania nowych osób i ludzi młodych.
- Dynamika ilości rodzin zastępczych oraz dynamika liczby dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej w Powiecie Ostrowskim w poprzednim okresie programowania była bardzo ograniczona i miała tendencje do stabilizacji na osiągniętym wcześniej poziomie. Niestety epidemia COVID-19 była fatalnym katalizatorem negatywnych procesów w tym obszarze polityki społecznej. Aktualnie sytuacja wygląda zupełnie inaczej – ilość dzieci do umieszczenia w pieczy zastępczej gwałtownie wzrosła, brakuje natomiast miejsc w pieczy i kandydatów na rodziny zastępcze.

- Odnotowano istotny spadek osób korzystających ze wsparcia ośrodków pomocy społecznej ze względu na problem ubóstwa. Na przestrzeni poprzedniego okresu programowania liczba takich osób spadła o blisko połowę. Natomiast tendencję wzrostową z okresowymi korektami miała ilość osób dotkniętych problemem bezdomności. Struktura przestrzenna problemu bezdomności na terenie Powiatu Ostrowskiego, nie uległa istotniejszym zmianom na przestrzeni ostatnich 10 lat – blisko 2/3 osób dotkniętych tym problemem znajduje się w mieście Ostrów Wielkopolski.
- Struktura bezrobocia w kontekście wieku osoby bezrobotnej ulega ewolucyjnym zmianom. W poprzednim okresie programowania podniósł się o kolejne dwa i pół roku średni ważony wiek przeciętnego bezrobotnego zarejestrowanego w Powiecie Ostrowskim - z 36,4 do 38,9 lat. Spadł o ponad 1/3 odsetek osób młodych – od 18 do 24 roku życia – zarejestrowanych jako bezrobotne. Niemniej nadal bezrobotni do 34 roku życia stanowią w całym analizowanym okresie ponad 42 procent populacji. Warto zwrócić uwagę, iż w wyniku zmian demograficznych wszystkie osoby zarejestrowane, starsze niż 45 lat stanowią już ponad 1/3 populacji bezrobotnych (w poprzednim okresie programowania była to niespełna 30 procent).
- W analizowanym okresie liczba rodzin osób niepełnosprawnych objętych wsparciem ośrodków pomocy społecznej w Powiecie Ostrowskim istotnie spadła w porównaniu do roku 2013 o blisko 1/3. Jednocześnie liczba osób korzystających ze wsparcia ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych na zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze oraz na likwidację barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych systematycznie rosła. Odnotowane wzrosty były odpowiednio 2,5 i 5-krotne.
- Najprawdopodobniej w korelacji ze stanem epidemii COVID-19 w analizowanym okresie nastąpił skokowy – ponad dwukrotny – przyrost ilości rodzin objętych procedurą *Niebieskiej Karty* na terenie Powiatu Ostrowskiego oraz pięciokrotny przyrost osób korzystających ze wsparcia ośrodków pomocy społecznej ze względu na przemoc w rodzinie.
- W roku 2020 na terenie Powiatu Ostrowskiego popełniono 2 472 przestępstwa, co oznacza spadek o blisko 1/3 w porównaniu do roku 2013. Warto jednocześnie zauważyć bardzo istotny spadek przestępstw o charakterze gospodarczym, których odnotowano mniej o 2/3.
- Prowadzenie domów pomocy społecznej, w tym zapewnienie specjalistycznej kadry oraz współuczestniczenie w odpłatności za pobyt w DPS stanowią jedne z najwyższych kosztów ponoszonych w zakresie prowadzonej polityki społecznej na rzecz osób starszych w Powiecie Ostrowskim.

- Prognozy wskazujące na dynamiczny wzrost odsetka osób starszych w populacji Powiatu Ostrowskiego przy zmniejszaniu się rodzinnych zasobów opiekuńczych wymaga strategii w zakresie rozwijania usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania, w tym miejsc opieki dziennej dla seniorów, przy udziale usługodawców również spoza sektora publicznego.
- Z danych ośrodków pomocy społecznej z terenu Powiatu Ostrowskiego wynika, iż na terenie Powiatu w poprzednim okresie programowania liczba osób uzależnionych od alkoholu, korzystających ze świadczeń pomocy społecznej spadła o ponad 1/3.
- Pogarszająca się struktura demograficzna, ujemny przyrost naturalny oraz deficyty w poszczególnych zawodach na rynku pracy w Powiecie Ostrowskim determinują konieczność prowadzenia długofalowej polityki migracyjnej która pozwoli na uniknięcie problemów demograficznych a przede wszystkim wyhamowania rozwoju gospodarczego.
- Efektem niekorzystnej sytuacji epidemicznej i związanych z nią obostrzeń (braku kontaktów międzyludzkich, odosobnienia, pojawiających się obaw dotyczących stanu zdrowia) może być pojawianie się lub nasilenie chorób o podłożu psychicznym, przemocy w rodzinie czy uzależnień.
- Słabą stroną w sytuacji społecznej Powiatu Ostrowskiego jest funkcjonowanie rynku pracy osób niepełnosprawnych oraz usług aktywizacji zawodowej. Istotnym problemem jest brak na terenie Powiatu Zakładu Aktywności Zawodowej. Brakuje ofert pracy dla niepełnosprawnych i asystentów osób niepełnosprawnych na rynku pracy, rehabilitacja zawodowa niepełnosprawnych finansowana ze środków PFRON wymaga zintensyfikowania.
- Efektem niekorzystnej sytuacji epidemicznej i związanych z nią obostrzeń (braku kontaktów międzyludzkich, odosobnienie) jest ukryty problem hejtu oraz korzystania z używek i narkotyków dzieci i młodzieży, który jest w znacznym stopniu pozbawiony monitorowania.
- Ze względu na istotny wzrost liczby dzieci, które wymagają umieszczenia w pieczy oraz niewydolność rodzin biologicznych, pogłębia się problem dostępności pieczy zastępczej. Ten problem narasta w całej Polsce i dotyka w zbliżonym stopniu Powiatu Ostrowskiego. Brakuje kandydatów na rodziny zastępcze, pogotowie rodzinne działa na poziomie powyżej swojej zaplanowanej wydajności, piecza rodzinna i instytucjonalna nie jest dostępną w stopniu wynikającym z zapotrzebowania systemu.

Rozdział 3. ANALIZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH Z ANALIZĄ SWOT

Rysunek 3.1 prezentuje obszary problemowe w zakresie polityki społecznej oraz grupy osób dotkniętych problemami społecznymi, które zostaną objęte działaniami *Strategii*. Rozwiązanie tych problemów społecznych, zidentyfikowanych na terenie Powiatu Ostrowskiego, stanowi determinantę do konstruowania celów strategicznych i operacyjnych, które będą realizowane w ramach wdrażania *Strategii*.

Rysunek 3.1

Obszary problemowe w zakresie polityki społecznej oraz grupy osób dotknięte problemami społecznymi objęte działaniami *Strategii*

Źródło: Opracowanie własne

Syntetyczne zestawienie obszarów problemów już istniejących oraz zagrożeń, które oddziałując z zewnątrz mogą istniejące problemy pogłębić i być przyczyną nowych, które będą przedmiotem rozwiązań części realizacyjnej *Strategii*, dotyczących poszczególnych grup osób dotkniętych problemami zidentyfikowanymi w Powiecie Ostrowskim prezentują tablice 3.1 – 3.3.

Tablica 3.1

Osoby dotknięte sprzężonymi problemami społecznymi

Problemy	Zagrożenia
Ograniczone zasoby finansowe Powiatu na rozwiązywanie problemów opiekuńczo – wychowawczych.	Niestabilność gospodarcza w kraju po okresie pandemii, przyczynia się do zwiększenia liczby osób bezrobotnych, ubogich i zmarginalizowanych.
Rozluźnienie więzi rodzinnych.	Pogłębiające się podziały społeczne.
Brak dialogu i niewłaściwe relacje pomiędzy członkami rodzin.	Niszczenie autorytetów, wartości moralnych i zasad.
Wzrost rodzin dotkniętych przemocą.	Warunki zniechęcające do zakładania rodziny i wzrost ilości rozwodów.
Mała aktywność osób bezrobotnych.	Występowanie zagrożeń mających wpływ na prawidłowe funkcjonowanie rodziny tj. uzależnień, rozpadu więzi rodzinnych, zmniejszającej się ilości czasu wolnego, przemoc w rodzinie.
Występowanie zjawiska dziedziczenia bezrobocia i ubóstwa tzw. kumulacja bezrobocia w rodzinie.	Przyzwolenie i promowanie zachowań aspołecznych.
Niskie wykształcenie i kwalifikacje osób bezrobotnych.	Niewystarczające zrozumienie narastających problemów w rodzinie.
Niedostosowane wykształcenia i kwalifikacji osób bezrobotnych do potrzeb rynku pracy.	Niedostateczne wsparcie społeczności lokalnej dla osób dotkniętych kryzysem, w szczególności przemocą w rodzinie czy molestowaniem seksualnym.
Istnienie negatywnych skutków bezrobocia: zjawiska zubożenia społeczeństwa i zaburzeń funkcjonowania rodziny.	Zbyt niska determinacja w ściganiu i karaniu sprawców przemocy i molestowania seksualnego w rodzinie.
Negatywne skutki przemocy domowej dla wszystkich członków rodziny.	
Niska samoocena osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.	
Niska świadomość istniejącego problemu, nieświadomość natogu.	

<p>Negatywne konsekwencje wynikające z uzależnień dla rodziny.</p> <p>Brak jednolitej bazy danych i statystyk na temat osób uzależnionych w tym według typów uzależnień.</p> <p>Niedostateczna profesjonalna służba zdrowia dzieci i młodzieży.</p> <p>Brak monitorowania problemów społecznych dzieci i młodzieży.</p> <p>Modyfikacja zakresu działania pracy socjalnej z rodziną przez ośrodki pomocy społecznej.</p>	<p>Generowanie ubóstwa.</p> <p>Frustracja, apatia oraz spadek poziomu samoakceptacji w wyniku pandemii covid-19</p> <p>Niedostateczna integracja działań na rzecz profilaktyki uzależnień.</p> <p>Duża dostępność i łatwość zakupu środków uzależniających.</p> <p>Społeczności lokalne nie włączają się w działania pomocowe na rzecz osób dotkniętych uzależnieniami.</p> <p>Niedostateczna infrastruktura, w której zapewnione byłoby wsparcie dla ofiar przemocy i ich rodzin.</p>
---	--

Źródło: Opracowanie analityczne, na podstawie diagnozy społecznej

Tablica 3.2

Sytuacja demograficzna i deficyty rynku pracy

Problemy	Zagrożenia
<p>Deficytowe zawody na rynku pracy Powiatu</p> <p>Wysoki odsetek osób do 30 roku życia pozostających bez pracy w ogólnej liczbie osób bezrobotnych.</p> <p>Wycofywanie się osób bezrobotnych z życia społecznego, zmiany w osobowościach.</p> <p>Bierność osób bezrobotnych.</p> <p>Występowanie zjawiska dziedziczenia bezrobocia i ubóstwa tzw. kumulacja bezrobocia w rodzinie.</p> <p>Niskie wykształcenie i kwalifikacje osób bezrobotnych.</p> <p>Niedostosowane wykształcenia i kwalifikacji osób bezrobotnych do potrzeb rynku pracy.</p> <p>Istnienie negatywnych skutków bezrobocia: zjawiska zubożenia społeczeństwa i zaburzeń funkcjonowania rodziny.</p> <p>Emigracja zarobkowa</p> <p>Duży odsetek osób zatrudnianych na umowach cywilnoprawnych</p> <p>Długotrwałe bezrobocie</p> <p>Bezrobotni 50+</p>	<p>Narastające deficyty osób w wieku produkcyjnym</p> <p>Niedostosowanie kształcenia zawodowego do tempa zmian potrzeb na rynku pracy i oczekiwań pracodawców.</p> <p>Kryzys gospodarczy w kraju wywołany pandemią COVID-19, przyczyniający się do zwiększenia liczby osób bezrobotnych.</p> <p>Niedostateczny system motywacyjny pracodawców do tworzenia nowych miejsc pracy w tym dla osób niepełnosprawnych.</p> <p>Wysokie koszty zatrudnienia pracownika.</p> <p>Poważne utrudnienie zasad prowadzenia własnej działalności gospodarczej wynikający z systemu gospodarczego kraju.</p> <p>Częste zmiany przepisów prawnych i ich niespójność.</p> <p>Występowanie zjawiska nielegalnego zatrudnienia tzw. szarej strefy.</p> <p>Niewystarczające dostosowanie systemu kształcenia młodzieży do potrzeb lokalnego rynku pracy.</p> <p>Degradacja pozycji społeczno-zawodowej połączona z dezaktualizacją kwalifikacji zawodowych.</p>

Źródło: Opracowanie analityczne, na podstawie diagnozy społecznej

Tablica 4.3

Osoby starsze, niepełnosprawne i przewlekle chore

Problemy	Zagrożenia
<p>Niedostateczny poziom zaangażowania, bierność środowiska osób niepełnosprawnych i ich najbliższego otoczenia.</p> <p>Niski poziom wykształcenia, aktywności i kwalifikacji zawodowych osób niepełnosprawnych</p> <p>Systematyczny wzrost liczby osób starszych i niepełnosprawnych w społeczności Powiatu.</p> <p>Niedostateczny dostęp do rehabilitacji zdrowotnej, specjalistycznych usług medycznych i opiekuńczo-leczniczych nad osobami niepełnosprawnymi i długotrwale chorymi.</p> <p>Brak systemu wczesnej diagnozy i rehabilitacji dzieci urodzonych z różnymi wadami rozwojowymi.</p> <p>Niedostateczny poziom tolerancji społeczeństwa dla osób niepełnosprawnych.</p> <p>Rosnące potrzeby ilości usług opiekuńczych dla osób starszych w związku ze starzeniem się społeczeństwa w tym miejsc w domach pomocy społecznej i domach dziennego pobytu.</p> <p>Niedostateczna dostępność osób niepełnosprawnych do edukacji, w tym osób młodych.</p>	<p>Postrzeganie osób starszych przez pryzmat, gorszego stanu zdrowia, zobowiązań opiekuńczych oraz niedostateczną dostępnością do usług medycznych.</p> <p>Niedostateczny przyrost liczby miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych.</p> <p>Wzrost zapotrzebowania finansowego na rehabilitację społeczną i zawodową osób niepełnosprawnych.</p> <p>Niespójność przepisów prawnych.</p> <p>Istnienie barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej utrudniających pełny udział osób niepełnosprawnych w życiu społecznym i zawodowym</p> <p>Obawa pracodawców przed zatrudnianiem osób niepełnosprawnych wynikająca z uwarunkowań formalnoprawnych</p> <p>Obawa osób niepełnosprawnych przed utratą świadczeń w związku z podjęciem zatrudnienia.</p> <p>Funkcjonujący nadal wśród pracodawców stereotyp konsekwencji zatrudniania osób niepełnosprawnych.</p> <p>Samoizolacja osób niepełnosprawnych</p> <p>Pogłębianie się niepełnosprawności dzieci w konsekwencji braku pomocy na etapie wczesnego wspomagania rozwoju</p>

Źródło: Opracowanie analityczne, na podstawie diagnozy społecznej

Analiza SWOT

Metoda SWOT jest narzędziem wszechstronnej analizy i wyznacza podstawowe kierunki dla przyszłych strategii funkcjonalnych organizacji – przypadku *Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021-2027*, będzie to część funkcji samorządu powiatowego, dotycząca sfery społecznej. SWOT jest algorytmem procesu analizy strategicznej i wszechstronnej oceny zewnętrznych i wewnętrznych czynników określających kondycję i potencjał. Poniżej przedstawiony został algorytm zastosowany w niniejszym opracowaniu.

Analiza SWOT *spina* wyniki diagnozy aktualnej sytuacji społecznej Powiatu Ostrowskiego, która uwzględnia m.in. sytuację demograficzną, bezrobocie i rynek pracy, sytuację mieszkaniową i infrastrukturę, edukację, opiekę zdrowotną, kulturę, bezpieczeństwo publiczne, grupy społeczne zagrożone wykluczeniem, funkcjonowanie pomocy społecznej i organizacji pozarządowych z analizą czynników zewnętrznych tworzących makrootoczenie funkcjonowania powiatu w sferze społecznej.

Z podziału analizy SWOT na cztery wytyczne co do strategii możemy wyciągnąć następujące wnioski: *wspierać mocne strony, wzmocnić słabe strony, wykorzystywać szanse, unikać zagrożeń*. Ocena pozycji strategicznej jest podsumowaniem prac z zakresu analizy strategicznej.

Tablica 3.4

Zestawienie mocnych i słabych stron Powiatu Ostrowskiego w sferze społecznej w kontekście szans i zagrożeń wynikających z otoczenia

Strengths (strony mocne)	Weaknesses (strony słabe)
<ul style="list-style-type: none">Wielkość populacji PowiatuPolityka prorodzinna PowiatuProjekty realizowane przez jednostki samorządu powiatowego i gminnego m.in. Powiatowy Urząd Pracy, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, ośrodków pomocy społecznej oraz organizacje pozarządowe ukierunkowane na osoby z grup zagrożonychSiła organizacji trzeciego sektora m.in. funkcjonowanie Uniwersytetu Trzeciego Wieku, domu Senior Senior-WIGOR, klubów seniora i świetlic socjoterapeutycznych	<ul style="list-style-type: none">Ujemny przyrost naturalny i starzenie się społeczeństwa PowiatuRelatywnie zły stan zdrowotnościSłabe wykorzystanie nauki w gospodarce przez MŚPBrak transportu uniemożliwiający aktywność zawodową na terenach wiejskichPozorny spadek ilości osób korzystających z usług pomocy społecznej

<ul style="list-style-type: none"> • Wykwalifikowana kadra pracowników socjalnych i samorządowych • Współpraca gospodarcza przedsiębiorstw w ramach Unii Europejskiej • Spadek bezrobocia • Silna i zróżnicowana gospodarka zmniejszająca dystans rozwojowy do regionów europejskich 	
Opportunities (szanse)	Threats (zagrożenia)
<ul style="list-style-type: none"> • Realizacja projektów finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego, PFRON i Funduszu Solidarnościowego • Możliwość pozyskania inwestorów zewnętrznych • Praca na odległość na rzecz pracodawców spoza terenu Powiatu Ostrowskiego • Utworzenie ośrodka opiekuńczo-rehabilitacyjnego dla osób niepełnosprawnych, w tym dla chorych psychicznie – dorosłych i dzieci • Rosnący poziom wykształcenia młodzieży i kadr zarządzających przedsiębiorstwami • Utworzenie Zakładu Aktywności Zawodowej 	<ul style="list-style-type: none"> • Zagrożenie realizacji Krajowego Planu Odbudowy i programów operacyjnych funduszy strukturalnych w nowej perspektywie budżetowej w wyniku reguły <i>pieniądze za praworządność</i> skutkujące brakiem środków finansowych na realizację zadań polityki społecznej • Wydłużający się negatywny wpływ kolejnych fal pandemii i kolejnych pandemii • Zmiany klimatyczne • Inflacja i spowolnienie rozwoju gospodarczego w Polsce • Ograniczenie inwestycji w zasoby ludzkie w gospodarce • Niespójność przepisów prawa i trudności w jego interpretacji • Niekorzystne tendencje demograficzne – starzenie się społeczeństwa • Niski poziom aktywności obywatelskiej i kryzys wartości

Źródło: Opracowanie analityczne, na podstawie diagnozy społecznej

Wniosek końcowy analizy SWOT:

- ✓ w otoczeniu zewnętrznym Powiatu Ostrowskiego przeważają zagrożenia (mini)
- ✓ w analizie sytuacji społecznej Powiatu Ostrowskiego przeważają mocne strony (maxi)
- ✓ opcja strategiczna Powiatu Ostrowskiego w sferze społecznej: **mini / maxi**

Rozdział 4. CELE STRATEGICZNE I OPERACYJNE POWIATOWEJ STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH POWIATU OSTROWSKIEGO na lata 2021-2027

4.1. Misja Powiatu Ostrowskiego w zakresie rozwiązywania problemów społecznych

**Zrównoważony rozwój społeczny
Wspólnoty Powiatowej
przyjaznej i otwartej wobec
jednostki na każdym etapie jej życia**

4.2. Cele strategiczne, operacyjne i kierunki działań

Cele strategiczne określają stany, których osiągnięcie w poszczególnych sferach funkcjonowania Powiatu Ostrowskiego społeczność lokalna uznaje za pożądane. Definiują one wizje rozwoju w horyzoncie czasowym roku 2027. Na podstawie przeprowadzonych konsultacji określono w *Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Ostrowskiego na lata 2021-2027* trzy cele strategiczne.

Cele operacyjne konkretyzują wizje sformułowane w poszczególnych *celach strategicznych* Powiatu Ostrowskiego w kontekście zidentyfikowanych głównych problemów dotyczących osób dotkniętych sprzężonymi problemami społecznymi, osób starszych, niepełnosprawnych i przewlekle chorych oraz sytuacji demograficznej i deficytów rynku pracy. Dla realizacji *celów strategicznych* określono 22 wynikających z nich *celów operacyjnych*. Dla *celów strategicznych* określono kierunki rozwiązywania problemów społecznych Powiatu Ostrowskiego.

Sformułowane w procesie społeczno-ekspertskim *cele strategiczne* i *operacyjne* zostały zaprezentowane w tablicach 4.1, 4.2 oraz 4.3.

Tablica 4.1

KARTA CELU STRATEGICZNEGO 1
Polityka społeczna służąca aktywizacji i integracji
osób dotkniętych sprzężonymi problemami społecznymi

Cel strategiczny 1	Cele operacyjne
POLITYKA SPOŁECZNA SŁUŻĄCA AKTYWIZACJI I INTEGRACJI OSÓB DOTKNIĘTYCH SPRZĘŻONYMI PROBLEMAMI SPOŁECZNYMI	1.1 Poprawa sytuacji rodzin dotkniętych kryzysem i dysfunkcjami, poprzez kompleksowe wsparcie oraz przeciwdziałanie przemocy w rodzinie
	1.2 Wysoka dostępność usług pomocy społecznej odpowiadających zapotrzebowaniu osób zagrożonych wykluczeniem społecznym
	1.3 Rozwinięte partnerstwo publiczno-publiczne i publiczno-prywatne oraz funkcjonujący i rozwinięty trzeci sektor
	1.4 Zapewnienie miejsc noclegowych całodobowych dla ofiar przemocy w rodzinie, funkcjonowania domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz mieszkań dla wychowanków
	1.5 Tworzenie i animowanie rozwoju rodzinnych form pieczy zastępczej na terenie Powiatu
	1.6 Systematyczne doskonalenie kadr instytucji pomocy społecznej i rynku pracy do aktualnych potrzeb poprzez szkolenia i kursy
	1.7 Zwiększenie udziału organizacji pozarządowych w świadczeniu usług pomocy społecznej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych konsultacji społecznych

Kierunki działań w obszarze Celu strategicznego 1 *Polityka społeczna służąca aktywizacji i integracji osób dotkniętych sprzężonymi problemami społecznymi*

Istotnym czynnikiem wpływającym na skuteczne rozwiązywanie problemów społecznych jest infrastruktura pomocy społecznej. Wzrost powszechności dostępu do świadczeń pomocy społecznej wraz z rosnącą jakością usług są niezbędnymi elementami rozwoju społeczno-gospodarczego Powiatu i decydują w dużej mierze o poczuciu bezpieczeństwa społecznego. Innym istotnym uzupełnieniem działań ukierunkowanych na rozwiązywanie problemów społecznych jest rozwijanie na terenie Powiatu Ostrowskiego rodzinnych form pieczy zastępczej, różnych rodzajów miejsc noclegowych całodobowych dla ofiar przemocy w rodzinie, funkcjonowania domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży oraz mieszkań dla wychowanków pieczy zastępczej.

Uruchomienie tych podmiotów infrastruktury społecznej jest warunkiem koniecznym walki z wykluczeniem społecznym i zawodowym wśród osób dotkniętych sprzężonymi problemami społecznymi, w tym rodzin dotkniętych kryzysem i dysfunkcjami. Trudno sobie wyobrazić skuteczną politykę społeczną powiatu bez skutecznego zrealizowania tego celu strategicznego i operacyjnego.

Wsparciem dla przemian społecznych w Powiecie Ostrowskim powinny być również skuteczne i nowoczesne usługi, świadczone przez instytucje pomocy i integracji społecznej. Także dostosowane do funkcjonowania w sytuacji pandemii, innych zagrożeń powszechnych czy w zmieniającym się otoczeniu społecznym – np. poprzez możliwość skutecznego świadczenia zdalnej pracy socjalnej. Niezbędny w tym celu jest rozwój form i narzędzi aktywnej integracji zarówno w jej wymiarze społecznym, jak i edukacyjnym czy zawodowym. Ponadto wobec zwiększonej liczby zadań z zakresu pomocy społecznej konieczne jest systematyczne wzmocnienie i doskonalenie kadr instytucji odpowiedzialnych za realizację tych działań. W szczególności dotyczy to pracowników ośrodków pomocy społecznej, Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie i Powiatowego Urzędu Pracy, zajmujących się pomocą osobom wykluczonym i prowadzących działania w ramach aktywnej integracji zarówno społecznej, jak i zawodowej.

Trzeci sektor na terenie Powiatu Ostrowskiego funkcjonuje poprawnie i realizuje wiele funkcji i zadań w zakresie polityki społecznej. Niemniej jednak można zaobserwować pojawiające się sygnały procesów erozji innowacyjności i dojrzałości schyłkowej zarówno części organizacji, jak i osób zaangażowanych w działalność tych organizacji. Integralne znaczenie i bardzo poważne wyzwania stojące przed Powiatem w zakresie polityki społecznej oraz waga problemów w tym obszarze, które wymagają rozwiązania determinuje konieczność zdecydowanego zwiększenia udziału organizacji pozarządowych w świadczeniu usług pomocy społecznej. To zwiększenie powinno obejmować zarówno progres ilościowy – w sensie ilości realizowanych działań – jak i stymulowanie i inicjowanie powstawiania nowych organizacji, a także politykę kreowania innowacyjnych rozwiązań w polityce społecznej.

Tablica 4.2

KARTA CELU STRATEGICZNEGO 2
Powiat Ostrowski przyjazny
osobom starszym, niepełnosprawnym i przewlekle chorym

Cel strategiczny 2	Cele operacyjne
POWIAT OSTROWSKI PRZYJAZNY OSOBOM STARSZYM, NIEPEŁNOSPRAWNYM I PRZEWLEKLE CHORYM	2.1 Stosowane zasady aktywnego i zdrowego starzenia się oraz ograniczone występowanie chorób przewlekłych i ciężkich
	2.2 Zwiększenie udziału organizacji pozarządowych oraz samoorganizacji osób starszych i niepełnosprawnych w świadczeniu usług społecznych
	2.3 Rehabilitacja społeczna i przestrzeganie praw osób niepełnosprawnych
	2.4 Zapobieganie zjawisku pogłębiania się niepełnosprawności we wczesnym dzieciństwie
	2.5 Włączenie społeczne osób niepełnosprawnych oraz poprawa jakości ich życia oraz tworzenie pozytywnych postaw społecznych wobec nich
	2.6 Poprawa dostępności miejsc w Domach Pomocy Społecznej na terenie Powiatu oraz tworzenie nowych placówek DPS
	2.7 Poprawa dostępności placówek służby zdrowia, skrócenie czasu oczekiwania na wizytę oraz likwidacja niedostatków kadr medycznych i pomocniczych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych konsultacji społecznych

Kierunki działań w obszarze Celu strategicznego 2 Powiat Ostrowski przyjazny osobom starszym, niepełnosprawnym i przewlekle chorym

W ostatnich latach obserwuje się wzrost zainteresowania problematyką starości i starzenia się, co niewątpliwie jest związane z szybko postępującymi zmianami demograficznymi. Starzenie się populacji Powiatu Ostrowskiego jest zjawiskiem zachodzącym w bardzo szybkim tempie. *Cel strategiczny 2* oraz powiązane z nim *cele operacyjne* poparte są tezą, że poznanie i analiza procesów starzenia się na wszystkich płaszczyznach

życia nie tylko przyczyni się do pogłębienia ogólnej wiedzy o człowieku, ale również pozwoli na przygotowanie różnych sfer życia społeczno-gospodarczego na przyjęcie stale rosnącej populacji osób starszych. Cele operacyjne mają w praktyce realizować zasadę, że starość stanowi równie istotny i wartościowy etap życia jednostki, jak każdy poprzedni, a zadbanie o jakość życia, zabezpieczenie społeczne czy aktywność profesjonalną osób starszych są inwestycją w sytuacji nieuchronnych zmian demograficznych.

Do 2050 roku odsetek osób starszych wzrośnie do 40% populacji Powiatu Ostrowskiego, zaplanowane cele operacyjne odzwierciedlają rosnącą rolę osób starszych we wspólnocie powiatowej, zarówno w sensie pomocy społecznej jak i aktywizacji społecznej i zawodowej oraz kreowania i tworzenia warunków dla aktywności i samoorganizowania się osób starszych – np. w klubach seniora, uniwersytetach trzeciego wieku, pełnienia funkcji tutorów zawodowych przez osoby z dużym doświadczeniem, kwalifikacjami czy te, które odniosły sukces zawodowy.

Cel strategiczny 2 wpisuje się także w zasady projektowania uniwersalnego, przez które należy rozumieć projektowanie biorące pod uwagę różnorodność potrzeb ludzkich, uczestniczenie w życiu społecznym i równouprawnienie. Celem projektowania dla wszystkich jest stworzenie wszystkim ludziom równych szans brania udziału we wszystkich dziedzinach życia. Aby cel ten został osiągnięty, otaczająca nas architektura, przedmioty codziennego użytku, usługi, kultura i informacja – krótko mówiąc, wszystko co jest stworzone przez ludzi i dla ludzi – powinno być dostępne i przystosowane dla każdej osoby w naszym społeczeństwie z możliwością adaptacji do zmian jakie progresywnie następują u każdego człowieka. Podwyższeniu poziomu równych szans zgodnie z zasadami projektowania uniwersalnego, tworzeniu odbioru Powiatu Ostrowskiego jako powiatu przyjaznego osobom starszym, niepełnosprawnym i przewlekle chorym mają służyć wszystkie zaplanowane cele operacyjne. Dostępność i projektowanie uniwersalne, a tym samym zapewnienie swobodnego dostępu do dóbr, usług oraz możliwości udziału w życiu społecznym i publicznym osób o szczególnych potrzebach jest stanem pożądanym w tym obszarze funkcjonowania Powiatu.

Niepełnosprawność nie jest wyłącznie zjawiskiem medycznym, czy problemem opiekuńczo – medycznym. Obejmuje wszystkie sfery rozwoju człowieka angażując przy tym potencjał rodziny o zasoby społeczne. Nakłady na wczesną terapię i pedagogiczne wspomaganie rozwoju mogą przyczynić się do ograniczenia w przyszłości wydatków na opiekę zdrowotną. Za jak najwcześniejszym zdiagnozowaniem zagrożeń i zaburzeń oraz podjęciem rehabilitacji, terapii i wspomaganie rozwoju dzieci przemawiają następujące przesłanki:

- ✓ Duża plastyczność centralnego układu nerwowego we wczesnym okresie rozwoju oraz związana z tym możliwość korekcji zaburzonych funkcji,
- ✓ Możliwość zahamowania rozwoju wielu zaburzeń, a czasami zatrzymanie niekorzystnych zmian,
- ✓ Duża podatność dzieci na działania rewalidacyjne.

Choroby przewlekłe są istotnym i coraz większym problemem w społeczeństwie. Są one zdecydowanie główną przyczyną śmiertelności i odpowiadają za około 86% wszystkich zgonów w Unii Europejskiej. Co roku dwa miliony ludzi umierają z powodu chorób układu krążenia i szacuje się, że 8% społeczeństwa ma cukrzycę – niektórzy ludzie niepotrzebnie. Podobna sytuacja – na podregionalną oczywiście skalę – ma miejsce w Powiecie Ostrowskim. Wielu przypadkom chorób przewlekłych można zapobiec poprzez ograniczenie głównych czynników ryzyka, do których zalicza się palenie tytoniu, nadużywanie alkoholu, złe odżywianie i niedostateczną aktywność fizyczną.

Władze Powiatu Ostrowskiego mają świadomość, że nie można ignorować tego problemu, stąd zaplanowane cele operacyjne i determinacja do podejmowania odpowiednich działań w tym zakresie. Obszarem oddziaływania powinno być także podniesienie świadomości i ograniczanie czynników ryzyka wpływających na zdrowie i jakość życia osób starszych, niepełnosprawnych i przewlekle chorych – zarówno w grupach docelowych, jak i ich otoczeniu społecznym.

Tablica 4.3

KARTA CELU STRATEGICZNEGO 3
Poprawa sytuacji demograficznej i likwidacja deficytów rynku pracy

Cel strategiczny 3	Cele operacyjne
POPRAWA SYTUACJI DEMOGRAFICZNEJ I LIKWIDACJA DEFICYTÓW RYNKU PRACY	3.1 Poprawa sytuacji demograficznej Powiatu
	3.2 Dostosowanie i aktualizowanie oferty kształcenia branżowego i średniego technicznego do potrzeb rynku pracy
	3.3 Aktywne pozyskiwanie nowych zasobów ludzkich w wyniku migracji na stałe lub w celach ekonomicznych spoza terenu Powiatu Ostrowskiego
	3.4 Powszechny dostęp do kwalifikacji adekwatnych do potrzeb rynku pracy i zwiększona aktywność zawodowa wszystkich mieszkańców w Powiatu
	3.5 Adaptacja pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian
	3.6 Zwiększony poziom zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami, zagrożonych wykluczeniem społecznym i osób starszych
	3.7 Skuteczna i proaktywna aktywizacja i rehabilitacja zawodowa osób niepełnosprawnych ze środków PFRON
	3.8 Stworzenie Zakładu Aktywności Zawodowej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie przeprowadzonych konsultacji społecznych

Kierunki działań w obszarze Celu strategicznego 3 *Poprawa sytuacji demograficznej i likwidacja deficytów rynku pracy*

Sytuacja demograficzna Powiatu Ostrowskiego tj. proces starzenia demograficznego, jest wynikiem dwóch niezależnych i odmiennych tendencji. Jedną z nich jest wzrost przeciętnej długości życia, związany z ogólną poprawą zdrowia i warunków życia ludności. Drugą przyczyną jest spadek dzietności kobiet, połączony ze zmianami w modelu rodziny, stylu życia i ewolucji społecznej roli kobiet. Istotne znaczenie z punktu widzenia istoty i charakteru procesów demograficznych ma także ruch przestrzenny, czyli migracje. Udział osób młodych (zwłaszcza w wieku 25–35 lat) w strukturze osób emigrujących powoduje dalsze pogłębianie zjawiska starzenia demograficznego ludności Powiatu. Konsekwencje nasilania się wymienionych procesów to wzrost obciążenia ludności w wieku produkcyjnym ludnością, która zakończyła okres swojej aktywności zawodowej oraz zagrożenie niewydolnością systemu zabezpieczenia społecznego. Cel strategiczny 3 stanowi możliwą odpowiedź na te bardzo poważne zagrożenia.

Zmiany zachodzące obecnie na rynku pracy, wynikające m.in. z czynników demograficznych i strukturalnych, warunkują konieczność podjęcia efektywnych działań na rzecz aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych i poszukujących pracy. Zadanie to jest szczególnie istotne w odniesieniu do grup społecznych, które doświadczają największych trudności związanych z integracją z rynkiem pracy, tj. osób długotrwale bezrobotnych, młodzieży do 30 roku życia, osób niepełnosprawnych, kobiet powracających oraz wchodzących po raz pierwszy na rynek pracy, jak również osób po 50 roku życia.

Skuteczność podejmowanych działań zależy bezpośrednio od dopasowania realizowanego wsparcia do zróżnicowanych potrzeb osób nieaktywnych zawodowo, poprzez ich właściwe zdiagnozowanie oraz kompleksowe podejście, uwzględniające specyfikę lokalnego rynku pracy. Konieczne jest również stworzenie odpowiednich warunków instytucjonalnych dla podniesienia poziomu aktywności zawodowej w Powiecie poprzez udzielenie wsparcia organizacyjnego i kadrowego na rzecz instytucji realizujących zadania z zakresu aktywnej polityki rynku pracy w Powiecie Ostrowskim.

Warunkiem niezbędnym do podniesienia ogólnego poziomu wykształcenia społeczeństwa jest stworzenie warunków powszechnego dostępu do edukacji już od najwcześniejszych etapów wychowania i kształcenia tj. etapu edukacji przedszkolnej. Upowszechnienie edukacji przedszkolnej, a co za tym idzie, wyrównanie szans edukacyjnych dzieci, szczególnie z obszarów wiejskich, wymaga systemowego wdrożenia elastycznych form edukacji przedszkolnej przy jednoczesnym wzmocnieniu działającej sieci ośrodków przedszkolnych i uelastycznieniu ich oferty do rzeczywistych potrzeb dzieci i ich opiekunów. Jednocześnie niezbędne jest również przełamanie barier kulturowych poprzez przekonanie rodziców o znaczeniu wczesnej edukacji dla dalszego rozwoju dziecka i decyzji o skierowaniu dziecka do przedszkola. Istotnym elementem polityki wyrównywania szans edukacyjnych powinno być także wzmocnienie działań instytucji oświatowych ukierunkowane na pomoc młodym osobom, które ze względu na czynniki ekonomiczne,

społeczne czy kulturowe znajdują się poza systemem szkolnictwa. Wsparcie w tym zakresie powinno umożliwić ukończenie danego etapu kształcenia oraz kontynuację nauki. Wsparcie merytoryczne udzielane przez instytucje systemu oświaty powinno być połączone z systemem wsparcia materialnego umożliwiającemu uczniom, szczególnie z grup defaworyzowanych dostęp do materiałów dydaktycznych oraz częściowe pokrycie kosztów związanych z uczestnictwem w systemie oświaty.

Szkolnictwo zawodowe w obecnej sytuacji znacznie odbiega jakością od szkolnictwa ogólnego, przez co cieszy się znacznie niższym zainteresowaniem uczniów. Potrzebne jest więc zwiększenie potencjału szkół zawodowych i propagowanie korzyści płynących z wyboru tej ścieżki kształcenia. W ramach programów rozwojowych szkół zawodowych przewiduje się aktywny udział pracodawców w zakresie dostosowywania programów nauczania do potrzeb rynku pracy, praktycznej nauki zawodu oraz poradnictwa i doradztwa zawodowego. Wsparcie udzielone na rzecz szkolnictwa zawodowego przyczyni się do podniesienia jego jakości, a co za tym idzie zwiększenia atrakcyjności w oczach pracodawców oraz uczniów, którzy chętnie będą wybierać tę ścieżkę kształcenia.

Osoby zaliczone do grup zagrożonych wykluczeniem, osób z niepełnosprawnościami i osoby starsze wymagają kompleksowego wsparcia i stworzenia niezbędnych warunków do reintegracji i integracji zawodowej. Możliwe jest to m.in. poprzez działania zmierzające do kształcenia umiejętności w zakresie pełnienia ról społecznych, wspierania samodzielności oraz zdobywania i aktualizacji kwalifikacji zawodowych. Jednym z elementów systemu wsparcia osób wykluczonych może być rozwijający się sektor ekonomii społecznej oraz wsparcie lokalnych inicjatyw samoorganizacji i samopomocy wśród osób biernych zawodowo, czy dyskryminowanych na rynku pracy. Wsparciem dla przemian na rynku pracy powinny być również skuteczne i nowoczesne usługi, świadczone przez instytucje pomocy i integracji społecznej. Niezbędny w tym celu jest rozwój form i narzędzi aktywnej integracji zarówno w jej wymiarze społecznym, jak i edukacyjnym czy zawodowym. W szczególności dotyczy efektywnego i możliwie najszerszego realizowania programów aktywizacji zawodowej w ramach pozostających w dyspozycji Powiatu Ostrowskiego środków PFRON.

Rozdział 5. WDRAŻANIE STRATEGII

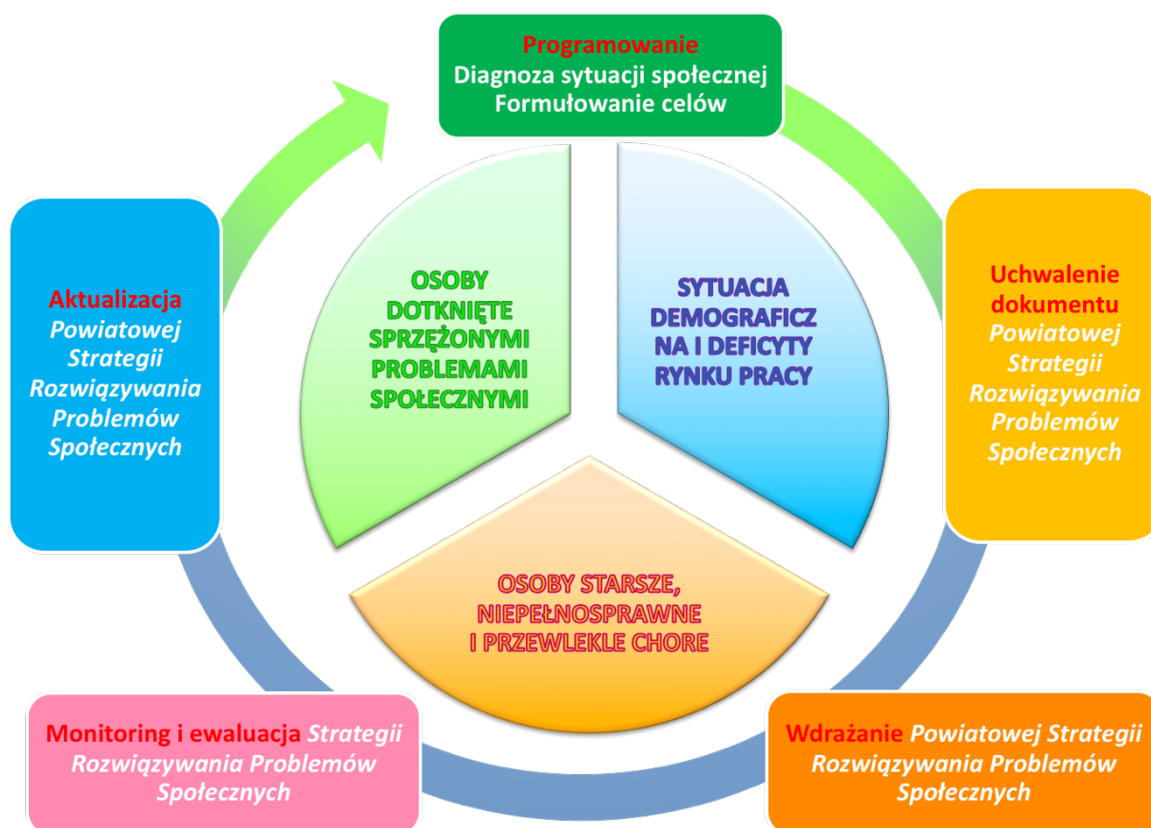
Programowanie *Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Ostrowskiego na lata 2021-2027* obejmuje przygotowanie i uchwalenie dokumentu *Strategii* wraz z wykazem zidentyfikowanych i zaplanowanych projektów poprawiających sytuację w sferze społecznej na obszarze Powiatu. Realizacja uchwalonej *Strategii* za pomocą zróżnicowanego instrumentarium będzie obejmować rozciągnięte w czasie etapy:

- opracowanie i uchwalenie,
- wdrażanie,
- monitorowanie i ewaluację,
- ocenę i aktualizację.

Schemat procesu wdrażania *Strategii* prezentuje rysunek 5.1

Rysunek 5.1

Proces wdrażania *Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Ostrowskiego na lata 2021-2027*

Źródło: Opracowanie własne

5.1. Dokumentacja procesu wdrażania

Proces wdrażania *Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Ostrowskiego na lata 2021-2027* będzie oparty na zasadach: jawności życia publicznego, personalnej odpowiedzialności za wykonywanie zadań oraz wieloletniego planowania. *Strategia* będzie wdrażana przez wyznaczone do tego podmioty przy wykorzystaniu różnych narzędzi.

Projekty i zadania realizacyjne

Projekty i zadania realizacyjne są narzędziem służącym do osiągnięcia poprawy konkretnej sytuacji w sferze społecznej Powiatu Ostrowskiego. Projekty i zadania są opracowywane na podstawie przeprowadzonego procesu opracowania *Strategii*, w szczególności przeprowadzonej diagnozy sytuacji społecznej Powiatu i mają się przyczyniać do osiągnięcia stanów określonych w poszczególnych celach strategicznych i operacyjnych.

Projekty i zadania są realizowane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ostrowie Wielkopolskim, Powiatowy Urząd Pracy w Ostrowie Wielkopolskim oraz wyznaczone przez Starostę Ostrowskiego stosowne wydziały merytoryczne Starostwa Powiatowego i inne jednostki samorządu powiatowego oraz podmioty prywatne i podmioty trzeciego sektora.

Projekty i zadania mogą być realizowane zarówno w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego i publiczno-społecznego, jak i w ramach zadań zleconych przez samorząd powiatowy w trybie ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Ponadto podmioty administracji publicznej, zarówno jednostki podległe Staroście Ostrowskiemu, jak i podmioty administracji wojewódzkiej czy centralnej, mogą realizować projekty w ramach partnerstwa publiczno-publicznego.

Sprawozdanie z realizacji *Strategii*

Coroczne sprawozdanie z realizacji *Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Ostrowskiego na lata 2021-2027* przygotowuje Zarząd Powiatu przy pomocy m.in. Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowego Urzędu

Pracy wydziałów merytorycznych Starostwa i innych jednostek podległych i zakładów budżetowych w zakresie realizowanych celów operacyjnych i wdrażanych przez te podmioty projektów i zadań.

Sprawozdanie z realizacji *Strategii* będzie stanowić integralną część *Raportu o Stanie Powiatu* w ramach informacji o realizacji zadań Powiatu wraz z informacją o realizacji polityk, programów i strategii dotyczących tych zadań. Zgodnie z art. 30a ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2020 r. poz. 920), Zarząd Powiatu przedkłada *Raport o Stanie Powiatu* zawierający sprawozdanie z realizacji *Strategii* Radzie Powiatu w terminie do 31 maja. Prezentowany będzie on na stronie BIP Powiatu Ostrowskiego.

Sprawozdanie opisuje przebieg realizacji *Strategii* wraz ze wskazaniem zadań zrealizowanych, zrealizowanych częściowo i nie rozpoczętych oraz identyfikacją przyczyn problemów i prezentacją propozycji ich przewyższenia. Istotnym elementem *Raportu* jest ocena osiągnięcia poszczególnych *celów strategicznych* i *operacyjnych* – w kontekście zrealizowanych i zaplanowanych do realizacji zadań i projektów.

Raport o Stanie Powiatu

Zgodnie z art. 30a ust. 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2020 r. poz. 920), Zarząd Powiatu co roku do dnia 31 maja przedstawia radzie powiatu raport o stanie powiatu. Raport obejmuje podsumowanie działalności zarządu powiatu w roku poprzednim, w szczególności realizację polityk, programów i strategii, uchwał rady powiatu i budżetu obywatelskiego.

Rada powiatu może określić w drodze uchwały szczegółowe wymogi dotyczące raportu. Rada powiatu rozpatruje raport, o którym mowa w ust. 1, podczas sesji, na której podejmowana jest uchwała rady powiatu w sprawie udzielenia lub nieudzielenia zarządowi absolutorium. Raport jest rozpatrywany w pierwszej kolejności. Nad przedstawionym raportem o stanie powiatu przeprowadza się debatę.

W debacie nad raportem o stanie powiatu radni zabierają głos bez ograniczeń czasowych. W debacie nad raportem o stanie powiatu mieszkańcy powiatu mogą zabierać głos. Mieszkaniec, który chciałby zabrać głos, składa do przewodniczącego Rady Powiatu pisemne zgłoszenie, poparte podpisami co najmniej 300 osób. Zgłoszenie składa się najpóźniej w dniu poprzedzającym dzień, na który zwołana została sesja, podczas której ma być przedstawiany raport o stanie powiatu. Mieszkańcy są dopuszczani do głosu według kolejności otrzymania przez przewodniczącego rady zgłoszenia. Liczba mieszkańców mogących zabrać głos w debacie wynosi 15, chyba że rada postanowi o zwiększeniu tej liczby. Po zakończeniu debaty nad *Raportem o stanie powiatu* Rada Powiatu przeprowadza głosowanie nad udzieleniem zarządowi powiatu wotum zaufania. Uchwałę o udzieleniu zarządowi powiatu wotum zaufania rada powiatu podejmuje bezwzględną większością głosów ustawowego składu rady powiatu.

5.2 Podmioty zarządzające realizacją *Strategii*

W zarządzaniu realizacją *Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Ostrowskiego na lata 2021-2027* uczestniczą głównie niżej wymienione podmioty.

Rada Powiatu

Rada Powiatu podejmuje uchwały w sprawach przyjęcia, aktualizacji i zmian *Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Ostrowskiego na lata 2021-2027*.

Komisje stałe Rady monitorują i kontrolują realizację *Strategii*, zwłaszcza poszczególnych zadań i projektów oraz inicjowanie i opiniowanie zmian w jej zapisach.

Rada Powiatu przyjmuje corocznie sprawozdanie z realizacji *Strategii* poprzedzając je debatą na temat *Raportu o Stanie Powiatu*.

Zarząd Powiatu

Zarząd Powiatu jest odpowiedzialny za wykonywanie uchwał Rady Powiatu w sprawie przyjęcia, aktualizacji i zmian *Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Ostrowskiego na lata 2021-2027* oraz nadzór nad jej wdrażaniem. W tym celu Zarząd Powiatu wskazuje podmioty realizujące poszczególne projekty i działania przyczyniające się do osiągnięcia celów *Strategii*, do których poza Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie i Powiatowym Urzędem Pracy, należeć będą wyznaczone przez Starostę Ostrowskiego stosowne wydziały merytoryczne Starostwa Powiatowego, jednostki podległe oraz inne organizacje i instytucje, które będą bezpośrednio nadzorować wdrażanie *Zadań* realizacyjnych.

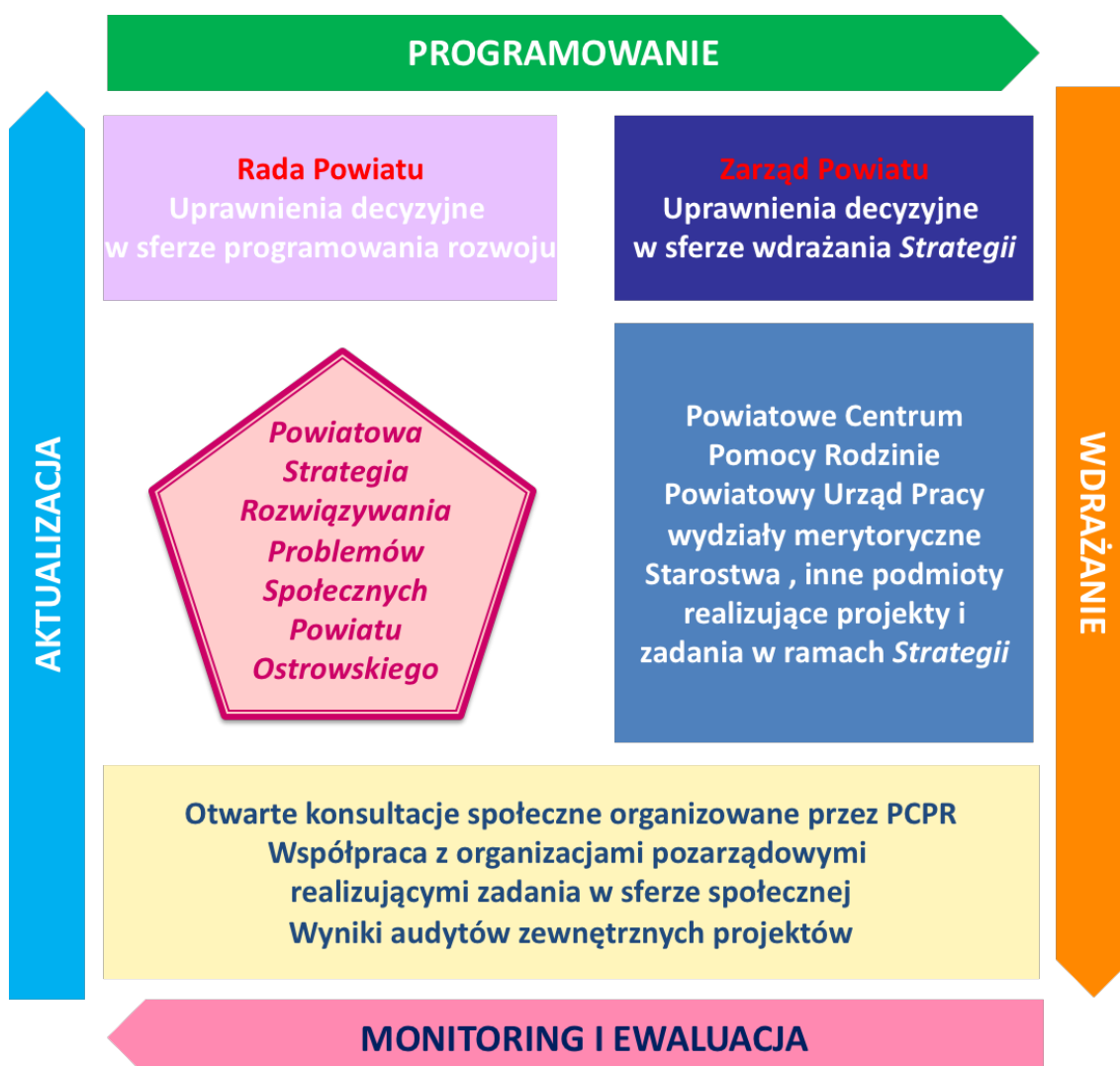
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie jest podmiotem kluczowym w procesie programowania i opracowywania *Strategii*, zbiera informacje i dane statystyczne oraz nadzoruje i przeprowadza konsultacje społeczne

W obszarze polityki społecznej Powiat Ostrowski realizuje przy pomocy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie zarówno zadania własne, jak i zadania z zakresu administracji rządowej wynikające z ustawy o pomocy społecznej, ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz z ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Centrum prowadzi swoją działalność instytucjonalną obejmującą gros celów operacyjnych strategii w płaszczyznach wytyczonych przez ustawodawcę, zasadniczo ukierunkowanych na promowanie i ochronę rodziny, udzielanie wszechstronnej pomocy rodzinom zastępczym i usamodzielniającym się wychowankom, pomoc społeczną oraz rehabilitację społeczną osób niepełnosprawnych.

Rysunek 5.2

Podmioty zarządzające wdrażaniem Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Ostrowskiego 2021-2027

Źródło: Opracowanie własne

Konsultacje społeczne

Dla opiniowania *Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Ostrowskiego na lata 2021-2027* prowadzone będą otwarte konsultacje społeczne, organizowane i monitorowane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie. Konsultacje mają stwarzać możliwość wypowiedzi mieszkańców, ekspertów oraz różnych organizacji i podmiotów w sprawach związanych z realizacją *Strategii*.

Materiały uzyskane w ramach procesu uspołeczniania wdrażania *Strategii* są na bieżąco analizowane przez PCPR. Centrum wykorzysta najważniejsze zagadnienia i wnioski zgłaszane w ramach konsultacji społecznych związane z przygotowaniem i wdrażaniem *Strategii*.

Rozdział 6. SPOSOBY MONITOROWANIA, AKTUALIZACJI, FINANSOWANIA I KOMUNIKACJI SPOŁECZNEJ STRATEGII

6.1. System monitorowania

Prowadzony będzie monitoring wskaźnikowy i społeczny. Monitoring wskaźnikowy będzie prowadzony w oparciu o oczekiwane wskaźniki osiągnięć przez poszczególne podmioty wdrażające projekty i zadania realizacyjne, zaś monitoring społeczny będzie na podstawie wyników badania opinii, w szczególności poprzez konsultacje społeczne. Poziom osiągnięcia każdego z *celów operacyjnych* i *strategicznych* będzie zmierzony w ostatnim roku realizacji strategii tj. 2027 roku, a poszczególnych projektów i zadań realizacyjnych – na koniec każdego roku kalendarzowego.

Istotny element systemu monitorowania stanowi sporządzanie sprawozdań z realizacji *Strategii* wraz ze wskazaniem zadań zrealizowanych, zrealizowanych częściowo i nie rozpoczętych oraz identyfikacją przyczyn problemów i prezentacją propozycji ich przezwyciężenia. Istotnym elementem będzie ocena osiągnięcia poszczególnych *celów strategicznych* i *operacyjnych* – w kontekście zrealizowanych i zaplanowanych do realizacji *zadań*, w szczególności czy w każdy z celów wpisują się przygotowane *zadania*.

6.2 Sposoby ewaluacji i aktualizacji

Ewaluacja

Ewaluacją objęte będą postępy w realizacji *Strategii* na dwóch poziomach: *celów operacyjnych* i *strategicznych*.

Ewaluacja celów operacyjnych – w terminie do 31 maja 2023 oraz do 31 maja 2026 Zarząd Powiatu zbiera i zestawia materiał sprawozdawczy na podstawie pomiarów wskaźników osiągniętych, korzystając przy tym z informacji przy pomocy m.in. Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowego Urzędu Pracy, wydziałów

merytorycznych Starostwa i innych jednostek podległych i zakładów budżetowych w zakresie realizowanych celów operacyjnych i wdrażanych przez te podmioty projektów i zadań. Ponadto wykorzystane mogą być informacje z powszechnie dostępnych źródeł, ocen eksperckich, wyników monitoringu społecznego i konsultacji społecznych. Wyniki ewaluacji celów operacyjnych Zarząd zawiera w sprawozdaniu z realizacji *Strategii* i przekazuje ją Radzie Powiatu do akceptacji.

Ewaluacja celów strategicznych – w terminie do 31 maja 2028 Zarząd Powiatu zbiera i zestawia materiał sprawozdawczy na podstawie pomiarów wskaźników osiągniętych, korzystając przy tym z informacji przy pomocy m.in. Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowego Urzędu Pracy wydziałów merytorycznych Starostwa i innych jednostek podległych i zakładów budżetowych w zakresie realizowanych celów strategicznych. Ponadto wykorzystane mogą być informacje z powszechnie dostępnych źródeł, ocen eksperckich, wyników monitoringu społecznego i konsultacji społecznych. Wyniki ewaluacji celów strategicznych opracowuje zewnętrzny podmiot ekspercki na zlecenie Zarządu. Wyniki zawierane są w sprawozdaniu z realizacji *Strategii* i przekazywane Radzie Powiatu do akceptacji.

Aktualizacja

Wynikające z monitorowania i oceny wdrażania *Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Ostrowskiego na lata 2021-2027*, zmiany w zapisach dokumentu mogą być dokonywane na bieżąco przez Zarząd Powiatu w projektach i zadaniach realizacyjnych. Ewentualne zmiany dotyczące *celów operacyjnych* i wybranych spośród nich priorytetów mogą być wprowadzone przez Radę Powiatu po każdorazowej ich okresowej ocenie, a *celów strategicznych* – nie częściej niż raz w ciągu kadencji samorządu, rozpoczynając od 2023 roku. Systematyczna aktualizacja *Strategii*, jest ukierunkowana na uwzględnienie w niej pojawiających się nowych zadań i wykorzystanie nowych możliwości.

6.3 Finansowanie realizacji *Strategii*

Finansowanie realizacji *Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Ostrowskiego na lata 2021-2027* tylko w części zależy od budżetu powiatu. Schemat realizacji i finansowania *zadań* przedstawiono na rysunku 6.1.

**Schemat finansowania realizacji
Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych
Powiatu Ostrowskiego na lata 2021-2027**

Źródło: Opracowanie własne

Samorząd Powiatu dysponuje w różnym stopniu środkami do bezpośredniego finansowania realizacji projektów i zadań niezbędnych do osiągnięcia *celów strategicznych* i *operacyjnych*. Jednak poprzez kształtowanie przestrzeni, stymulowanie rozwoju zasobów ludzkich i zapewnienie bezpieczeństwa w sferze społecznej tworzy warunki do rozwoju gospodarczego, przyciągania inwestorów i pobudzania przedsiębiorczości mieszkańców. Utrzymanie wysokiego tempa rozwoju przy ograniczonych wolnych środkach budżetowych wymaga stosowania montażu finansowego opartego na partnerstwie publiczno-społecznym i publiczno-publicznym, wspieranego pozyskaniem środków bezwrotnych z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Partnerstwo publiczno-prywatne jest formą finansowania realizacji projektów w sferze społecznej przez długoterminowe zaangażowanie organizacji trzeciego sektora – stowarzyszeń, fundacji, a także spółdzielni socjalnych. Wobec ustawowego ograniczenia zadłużenia jednostki samorządowej do poziomu 15 i 60% jej dochodów budżetowych oraz obecnego poziomu zobowiązań montaż finansowy z wykorzystaniem organizacji trzeciego sektora w połączeniu ze środkami bezzwrotnymi pozyskanymi z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej stanie się ważnym narzędziem rozwiązywania problemów społecznych.

Partnerstwo publiczno-publiczne jest formą finansowania *zadań* przez koncentrację środków publicznych – powiatowych, gminnych, województwa samorządowego i administracji centralnej. W latach 2021-2027 oraz w kolejnych okresach programowania może stać się jednym z istotnych źródeł środków na finansowanie *zadań* służących rozwiązywaniu problemów społecznych w Powiecie Ostrowskim.

6.4. Sposoby inicjowania współpracy pomiędzy sektorem publicznym, prywatnym i organizacjami pozarządowymi

Skutecznemu realizowaniu *Strategii* służyć będzie współpraca z organizacjami sektora publicznego oraz organizacjami pozarządowymi. Podstawowymi sposobami inicjowania uczestnictwa kluczowych reprezentantów poszczególnych sektorów i realizowania współpracy będą partnerstwo publiczno-publiczne, partnerstwo publiczno-prywatne oraz aktywizowanie i wspieranie organizacji pozarządowych.

Partnerstwo publiczno-prywatne jest formą finansowania wydatków na sferę problemów społecznych przez długoterminowe zaangażowanie organizacji trzeciego sektora, szczególnie dla skutecznego pozyskiwania środków z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej na realizację *Strategii*. Wobec ustawowego ograniczenia zadłużenia jednostki samorządowej, ograniczonej dochodów budżetowych Powiatu montaż finansowy z wykorzystaniem organizacji pozarządowych i środków bezzwrotnych z funduszy strukturalnych może stać się najważniejszym narzędziem rozwiązywania problemów społecznych Powiatu Ostrowskiego.

Do sprawnego funkcjonowania i rozwoju Powiatu Ostrowskiego niezbędne jest poczucie wpływu mieszkańców na funkcjonowanie swojego otoczenia i sprawne działanie instytucji. Jedną z najważniejszych form aktywności obywatelskiej jest działalność organizacji pozarządowych, które powszechnie uznaje się za cenne dopełnienie – a czasem wręcz alternatywę – w realizacji zadań przez samorząd Powiatowy. Ich walorem jest nie

tylko znajomość lokalnej specyfiki, adekwatność i szybkość działania, ale także często niższy koszt osiągnięcia efektów. Inicjowanie współpracy będzie oparte na następujących zasadach:

- aktywizacji społeczności lokalnych,
- wielopłaszczyznowego wspierania organizacji pozarządowych,
- włączania społeczności lokalnych w rozwiązywanie lokalnych problemów i procesy zarządzania Powiatem,
- wspierania aktywnych obywateli Powiatu.

Najważniejsze kierunki działań wobec organizacji pozarządowych to włączanie społeczności lokalnych w proces realizacji *Strategii*, zarządzanie Powiatem (zgodnie z regułą *open government*), a także w identyfikowanie najważniejszych problemów i oczekiwań w ramach konsultacji społecznych oraz wspieranie w pozyskiwaniu zewnętrznych źródeł finansowania projektów z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

9.5. Program promocji i *Public Relations*

Założenia

Promocja będzie celową, systematyczną działalnością, która poprzez informowanie i *Public Relations* będzie wzmacniać znajomość *Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Ostrowskiego na lata 2021-2027* wśród społeczności lokalnej. Ma również na celu uświadomienie mieszkańcom w jaki sposób realizacja *Strategii* będzie wpływać na rozwiązywanie problemów społecznych w ich otoczeniu oraz na zaspokajanie ich potrzeb.

Skuteczna realizacja *Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Ostrowskiego na lata 2021-2027* wymaga popularyzowania tworzenia i wspierania porozumień (sieci) publiczno-prywatnych, upowszechniania współpracy administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi, w zakresie realizacji zadań publicznych związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych oraz społeczne i obywatelskie konsultowanie realizacji *Strategii*. Realizacja celów i priorytetów przyjętych w *Strategii* wymaga posiadania i prowadzenia przez samorząd Powiatu promocji i *Public Relations* w sposób zaplanowany i skoordynowany.

Zarząd Powiatu koordynuje działania informacyjne i promocyjne, między innymi poprzez inicjowanie wspólnych przedsięwzięć ze wszystkimi instytucjami zaangażo-

wanymi we wdrażanie *Strategii*. Za prowadzenie działań informacyjnych i promocyjnych dotyczących realizacji *Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Ostrowskiego na lata 2021-2027* odpowiedzialny jest Zarząd Powiatu. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Urząd Pracy, wybrane wydziały Starostwa Powiatowego. PCPR na polecenie Zarządu Powiatu pełni funkcje realizacyjne.

Cele i zasady

Cele programu promocji i *Public Relations*:

- społeczność lokalna poinformowana na temat *Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Ostrowskiego na lata 2021-2027* – jej celach i sposobach realizacji,
- spopularyzowane działania samorządu Powiatowego ukierunkowane na realizację *zadań i projektów* służących rozwiązywaniu problemów osób zagrożonych wykluczeniem społecznym na obszarze Powiatu Ostrowskiego,
- spopularyzowane przedsięwzięcia sfinansowane ze środków funduszy strukturalnych oraz podjęte działania ukierunkowane na pozyskanie środków finansowych na realizację dodatkowych *zadań*,
- zapewniony powszechny dostęp do informacji o możliwościach ubiegania się o wsparcie ze środków funduszy strukturalnych na realizację projektów służących rozwiązywaniu problemów społecznych na obszarze Powiatu Ostrowskiego i osiągnięcia *celów strategicznych Strategii*, w szczególności dla organizacji pozarządowych,
- Powiat Ostrowski rozpoznawalny wśród innych ośrodków województwa wielkopolskiego, a także szczególnie wśród powiatów podregionu kaliskiego jako ośrodek przyjazny inwestorom, społeczność ludzi otwartych oraz atrakcyjne miejsce zamieszkania i pracy.

Realizacja programu promocji i *Public Relations* będzie oparta na następujących zasadach:

- dostosowania działań promocyjnych do potrzeb i oczekiwań odbiorców,
- kształtowania pozytywnego wizerunku Powiatu Ostrowskiego,
- równowagi pomiędzy promocją wewnętrzną i zewnętrzną.

Najważniejsze kierunki działań: poznawanie potrzeb i pragnień mieszkańców, uczestniczenie w istotnych konferencjach i wystawach, intensyfikacja współpracy z regionami partnerskimi, intensyfikacja współpracy z gminami Powiatu Ostrowskiego i Powiatami ościennymi, intensyfikacja współpracy z lokalnymi organizacjami pozarządowymi i instytucjami działającymi na rzecz osób wykluczonych społecznie i zawodowo.

Grupy docelowe

Grupy docelowe programu promocji i *Public Relations*:

- społeczność Powiatu Ostrowskiego,
- potencjalni inwestorzy spoza terenu Powiatu,
- potencjalni beneficjenci wsparcia ze środków funduszy strukturalnych na realizację projektów służących osiągnięcia *celów strategicznych Strategii*,
- organizacje pozarządowe,
- administracja publiczna zlokalizowana na terenie Powiatu Ostrowskiego,
- władze regionalne województwa wielkopolskiego (samorządowe i przedstawiciele administracji centralnej w województwie),
- organizacje zawodowe, środowisko biznesu i kultury,
- media.

Środki i instrumenty

Dla osiągnięcia zamierzonych celów programu promocji i *Public Relations* będą stosowane między innymi następujące środki i instrumenty:

- PUBLIKACJA *Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Ostrowskiego na lata 2021-2027* w postaci dokumentu. Za publikację odpowiedzialne będzie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie.
- SEMINARIA i SPOTKANIA dla jednostek zaangażowanych we wdrażanie *zadań realizacyjnych Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Ostrowskiego na lata 2021-2027* oraz potencjalnych uczestników partnerstwa publiczno-publicznego i publiczno-prywatnego oraz organizacji pozarządowych.

dowych organizowane w celu usystematyzowania wiedzy związanej ze *Strategią*. Za organizację odpowiedzialny będzie Zarząd Powiatu.

- STWONA WWW zawierająca informacje o *zadaniach* i *projektach* realizacyjnych, publikacje sprawozdań z realizacji *Strategii*. Strona WWW będzie bardzo istotnym elementem konsultacji społecznych dającym możliwość pobierania lub wypełniania ankiet na tematy związane z realizacją *Strategii*. Ponadto znajdą się na niej informacje o funduszach strukturalnych szczególnie na realizację projektów służących osiągnięciu *celów strategicznych Strategii* i zaangażowaniu finansowym UE. Za organizację odpowiedzialne będzie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie.
- WSPÓŁPRACA Z MEDIAMI - prasą telewizją, rozgłośniami radiowymi o zasięgu lokalnym i regionalnym w celu upowszechnienia informacji związanych z wdrażaniem *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Ostrowskiego na lata 2021-2027*. Za inicjowanie współpracy z mediami odpowiedzialny będzie Zarząd Powiatu.